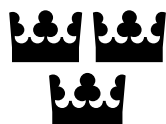

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statens budget för 2015

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling.....	14
2.3	Mål för utgiftsområdet	15
2.4	Resultatredovisning	16
2.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	16
2.4.2	Resultat.....	16
2.4.3	Politikens inriktning.....	16
3	Finansmarknad.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.1.1	Mål för finansmarknadsområdet.....	17
3.1.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	18
3.1.3	Analys och slutsatser	18
3.2	Politikens inriktning.....	20
3.2.1	Ramverk för finansiell stabilitet.....	20
3.2.2	Väl fungerande finansmarknader	23
3.2.3	Fondområdet.....	28
3.2.4	Försäkringsområdet.....	28
3.2.5	Fortsatt fokus på konsumenterna.....	29
3.2.6	Insatser inom betalningssystemen.....	31
3.2.7	Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	32
3.2.8	Riksgäldskontorets centrala roll	32
3.2.9	Finansmarknadsforskning	32
3.2.10	Pensionsfrågor	33
3.3	Finansinspektionen.....	34
3.3.1	Omfattning.....	34
3.3.2	Mål	34
3.3.3	Resultatredovisning	35
3.3.4	Politikens inriktning.....	42
3.4	Riksgäldskontoret.....	44
3.4.1	Omfattning.....	44
3.4.2	Mål	44
3.4.3	Resultatredovisning	44

3.4.4	Politikens inriktning.....	51
3.5	Finansmarknadsforskning.....	51
3.5.1	Mål.....	51
3.5.2	Resultatredovisning.....	51
3.6	Budgetförslag.....	52
3.6.1	1:11 Finansinspektionen	52
3.6.2	1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter...53	
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret	53
3.6.4	1:16 Finansmarknadsforskning.....	55
3.6.5	Krediter till Sjunde AP-fonden	55
4	Statlig förvaltningspolitik.....	57
4.1	Omfattning	57
4.2	Mål.....	57
4.3	Resultatredovisning.....	57
4.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	57
4.3.2	Statsförvaltningens utveckling.....	57
4.3.3	Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder.....	58
4.3.4	Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet.....	62
4.3.5	Analys och slutsatser.....	65
4.4	Politikens inriktning.....	66
4.5	Budgetförslag.....	68
4.5.1	1:1 Statskontoret	68
4.5.2	Statens servicecenter	69
4.5.3	1:2 Kammarkollegiet	69
4.5.4	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	71
5	Statliga arbetsgivarfrågor	73
5.1	Omfattning	73
5.2	Mål.....	73
5.3	Resultatredovisning.....	73
5.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	73
5.3.2	Resultat	74
5.3.3	Analys och slutsatser.....	91
5.4	Politikens inriktning.....	92
5.5	Budgetförslag.....	93
5.5.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	93
5.5.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	94
6	Offentlig upphandling.....	97
6.1	Omfattning	97
6.2	Mål.....	97
6.3	Resultatredovisning.....	98
6.3.1	Resultat	98
6.3.2	Analys och slutsatser.....	104
6.4	Politikens inriktning.....	105
7	Statistik.....	109
7.1	Omfattning	109
7.2	Mål och villkor för området.....	109
7.3	Resultatredovisning.....	109
7.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	109

7.3.2	Resultat	110
7.3.3	Analys och slutsatser	115
7.4	Politikens inriktning	115
7.5	Budgetförslag	116
7.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån	116
8	Prognos- och uppföljningsverksamhet	117
8.1	Omfattning	117
8.2	Mål för området	117
8.3	Resultatredovisning	118
8.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	118
8.3.2	Resultat	118
8.3.3	Analys och slutsatser	122
8.4	Politikens inriktning	123
8.5	Budgetförslag	124
8.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet	124
8.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet	124
9	Fastighetsförvaltning	127
9.1	Omfattning	127
9.2	Mål	127
9.3	Resultatredovisning	128
9.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	128
9.3.2	Resultat	128
9.3.3	Analys och slutsatser	131
9.4	Politikens inriktning	132
9.5	Budgetförslag	133
9.5.1	Statens fastighetsverk	133
9.5.2	1:10 Bidragsfastigheter	135
9.5.3	Fortifikationsverket	136
9.5.4	Äganderätten till byggnaden Prins Eugens Waldemarsudde	138
9.5.5	Äganderätten till fastigheten Lund Thomander 1	139
10	God redovisningssed för företag och organisationer	141
10.1	Omfattning	141
10.2	Mål för god redovisningssed för företag och organisationer	141
10.3	Resultatredovisning	141
10.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	141
10.3.2	Resultat	141
10.3.3	Analys och slutsatser	142
10.4	Politikens inriktning	143
10.5	Budgetförslag	143
10.5.1	1:13 Bokföringsnämnden	143
11	Riksrevisionen	145
11.1	Riksrevisionen	145
11.2	Mål för Riksrevisionen	145
11.2.1	Uppgifter	145
11.2.2	Verksamhetsmål	145
11.3	Resultatredovisning	146
11.3.1	Resultat	146
11.3.2	Analys och slutsatser	147

11.4	Revisionens iakttagelser	147
11.5	Budgetförslag.....	147
11.5.1	1:15 Riksrevisionen	147
12	Vissa medlems- och garantiavgifter.....	149
12.1	Omfattning	149
12.2	Mål, indikatorer och resultat.....	149
12.3	Budgetförslag.....	150
12.3.1	1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter.....	150

Bilagan Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	14
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. UO2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	15
Tabell 3.1 Finansinspektionens kostnader för olika verksamheter 2009–2013	35
Tabell 3.2 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2010–2013	36
Tabell 3.3 Prestationer inom tillsyn 2011–2013	38
Tabell 3.4 Företag som blivit föremål för tillsynsinsatser 2011–2013	39
Tabell 3.5 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2011–2013	40
Tabell 3.6 Fördelning av Riksgäldskontorets förvaltningskostnader 2013	45
Tabell 3.7 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem	45
Tabell 3.8 Garantiportföljen 2009–2013	47
Tabell 3.9 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret	48
Tabell 3.10 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2014	50
Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen	52
Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet.....	52
Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Finansinspektionen	52
Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	53
Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	53
Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret	53
Tabell 3.17 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet.....	54
Tabell 3.18 In- och utlåningsverksamheten i statens internbank.....	54
Tabell 3.19 Insättningsgaranti och investerarskydd.....	54
Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Riksgäldskontoret	55
Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning	55
Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:16 Finansmarknadsforskning.....	55
Tabell 4.1 Kostnader för statens egen verksamhet.....	58
Tabell 4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret	68
Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Statskontoret	68
Tabell 4.4 Uppdragsverksamhet.....	69
Tabell 4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet	69
Tabell 4.6 Offentligrättslig verksamhet.....	69
Tabell 4.7 Uppdragsverksamhet.....	70
Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Kammarkollegiet	70
Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket	71
Tabell 4.10 Offentligrättslig verksamhet.....	71
Tabell 4.11 Uppdragsverksamhet.....	72

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Ekonomistyrningsverket	72
Tabell 5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad	76
Tabell 5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp	76
Tabell 5.3 Ärenden vid Statens ansvarsnämnd 2011–2013	78
Tabell 5.4 Ärenden vid Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd 2011–2013	78
Tabell 5.5 Ärenden vid Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor 2011–2013	79
Tabell 5.6 Ärenden vid Statens överklagandenämnd 2011–2013	79
Tabell 5.7 Anmälda till Trygghetsstiftelsen 2011–2013	80
Tabell 5.8 De som lämnat Trygghetsstiftelsen 2011–2013	80
Tabell 5.9 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2013	82
Tabell 5.10 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2013	82
Tabell 5.11 Fördelningen den 13 oktober 2014 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt	84
Tabell 5.13 Sjukfrånvaron inom olika verksamhetsområden 2011–2013	88
Tabell 5.14 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2011–2013	88
Tabell 5.15 Deltagande vid Värdegrundsforum sedan inrättandet av Värdegrundsdelegationen	90
Tabell 5.16 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2011–2013	91
Tabell 5.17 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	93
Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	93
Tabell 5.19 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	94
Tabell 5.20 Uppdragsverksamhet	94
Tabell 5.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	94
Tabell 5.22 Beviljad respektive utnyttjad övrig kredit av SPV 2011–2013	95
Tabell 7.1 Resultatindikatorer	110
Tabell 7.2 Väsentliga uppgifter för SCB:s verksamhet	110
Tabell 7.3 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån	116
Tabell 7.4 Uppdragsverksamhet	116
Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Statistiska centralbyrån	116
Tabell 8.1 Prognosprecision för BNP	119
Tabell 8.2 Prognosprecision för arbetslöshet	119
Tabell 8.3 Prognosprecision för KPI-inflation	119
Tabell 8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen	121
Tabell 8.5 ESV:s prognosavvikelse för Statens inkomster	121
Tabell 8.6 ESV:s prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter	122
Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet	124
Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Finanspolitiska rådet	124
Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet	124
Tabell 8.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Konjunkturinstitutet	125
Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom	128
Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning	128
Tabell 9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk	128
Tabell 9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket	129
Tabell 9.5 Utveckling av hyresintäkter för SFV	129
Tabell 9.6 Utveckling av hyresintäkter för FortV	129
Tabell 9.7 Utveckling av driftskostnaderna för SFV	129

Tabell 9.8 Utveckling av driftkostnaderna för FortV	129
Tabell 9.9 Utveckling av underhållskostnaderna för SFV	130
Tabell 9.10 Utveckling av underhållskostnaderna för FortV	130
Tabell 9.11 Utveckling av driftnettöt för SFV	130
Tabell 9.12 Utveckling av driftnettöt för FortV	130
Tabell 9.13 Utveckling av vakansgraden för SFV.....	130
Tabell 9.14 Utveckling av vakansgraden för FortV.....	130
Tabell 9.15 Utveckling avseende kundnöjdheten för SFV	130
Tabell 9.16 Utveckling avseende kundnöjdheten för FortV	130
Tabell 9.17 Utveckling av energianvändningen för SFV.....	131
Tabell 9.18 Utveckling av energianvändningen för FortV.....	131
Tabell 9.19 Utveckling avseende nöjda medarbetare för SFV.....	131
Tabell 9.20 Utveckling avseende nöjda medarbetare för FortV	131
Tabell 9.21 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2015-2017	134
Tabell 9.22 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor 2015-2017	134
Tabell 9.23 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk	135
Tabell 9.24 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter.....	135
Tabell 9.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Bidragsfastigheter.....	135
Tabell 9.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter	136
Tabell 9.27 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2015-2017	137
Tabell 9.28 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2015–2017	137
Tabell 9.29 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket	138
Tabell 10.1 Normgivningsprojektens status 2013.....	142
Tabell 10.2 Resultatindikatorer för Bokföringsnämndens verksamhet	142
Tabell 10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden.....	143
Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Bokföringsnämnden..	143
Tabell 11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2013).....	147
Tabell 11.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen	147
Tabell 11.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomstitel 2558	148
Tabell 11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag.....	148
Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:15 Riksrevisionen	148
Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter.....	150
Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter	151

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2011–2013	37
Diagram 3.2 Regelgivning, aktiviteter 2011–2013	40
Diagram 3.4 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet	49
Diagram 5.1 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2008 och 2013	81
Diagram 5.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2013	83
Diagram 5.3 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2004–2013. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten	84
Diagram 5.4 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2004–2013	84
Diagram 5.5 Sjukfrånvaro totalt och uppdelat på kön och ålder 2011–2013	87
Diagram 5.6 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2004–2013	90

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 40 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor (avsnitt 3.6.5),
2. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 4.5.3),
3. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.5.2),
4. godkänner investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2015–2017 (avsnitt 9.5.1),
5. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 13 600 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m. (avsnitt 9.5.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2016 (avsnitt 9.5.2),
7. godkänner investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2015–2017 (avsnitt 9.5.3),
8. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler (avsnitt 9.5.3),
9. godkänner att staten avstår anspråk på äganderätt till byggnader och inventarier vid Prins Eugens Waldemarsudde (avsnitt 9.5.4),
10. godkänner att staten avstår från anspråk på äganderätt till fastigheten Lund Thomander 1 (avsnitt 9.5.5),
11. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionen föreslår att riksdagen

12. bemyndigar Riksrevisionen att för 2015 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor (avsnitt 11.3.2),
13. för budgetåret 2015 anvisar ett anslag under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Statskontoret	88 429
1:2	Kammarkollegiet	54 459
1:3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7 150
1:4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 221 000
1:6	Finanspolitiska rådet	9 547
1:7	Konjunkturinstitutet	59 918
1:8	Ekonomistyrningsverket	158 422
1:9	Statistiska centralbyrån	545 442
1:10	Bidragsfastigheter	339 500
1:11	Finansinspektionen	452 507
1:12	Riksgäldskontoret	304 474
1:13	Bokföringsnämnden	9 683
1:14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
1:15	Riksrevisionen	314 446
1:16	Finansmarknadsforskning	20 000
Summa		14 589 790

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar politiken för finansmarknaden och den statliga förvaltningspolitiken.

För att tydliggöra den politik, de frågor och den verksamhet som utgiftsområdet omfattar, har regeringen valt att dela in utgiftsområdet i samma delavschnitt som tidigare år, nämligen:

- 3 Finansmarknaden,
- 4 Statlig förvaltningspolitik,
- 5 Statliga arbetsgivarfrågor,
- 6 Offentlig upphandling,
- 7 Statistik,
- 8 Prognos- och uppföljningsverksamhet,
- 9 Fastighetsförvaltning,
- 10 God redovisningssed,
- 11 Riksrevisionen, samt
- 12 Vissa medlems- och garantiavgifter

I detta avsnitt sammanfattar regeringen främst utgiftsutvecklingen för utgiftsområdet.

Utgiftsområdet omfattar utgifter för tre av totalt tio huvudändamål enligt Nationalräkenskaperas indelning. Utgiftsområdets andel av de tre huvudändamålen socialt skydd, allmän offentlig förvaltning och näringslivsfrågor motsvarar ca 1–4 procent av statens utgifter för ändamålen.

Utgifter för huvudändamålet socialt skydd utgörs av transfereringar. Dessa utgör ca 83 procent av den anslagsfinansierade verksam-

heten genom främst anslaget 1:15 *Statliga tjänstepensioner m.m.*

Verksamhetsutgifter för ett femtontal myndigheter under riksdag och regering utgör 17 procent av utgiftsområdets anslagsmedel. Av dessa räknas 14 procentenheter till huvudändamålet allmän offentlig förvaltning, nämligen utgifterna för myndigheterna Statistiska centralbyrån, Fortifikationsverket, Statens fastighetsverk, Riksrevisionen, Statens tjänstepensionsverk, Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Konjunkturinstitutet, Arbetsgivarverket och Finanspolitiska rådet.

Resterande tre procentenheter av de anslagsfinansierade verksamhetsutgifterna, utgifterna för Finansinspektionen och Bokföringsnämnden, räknas till huvudändamålet näringslivsfrågor.

Därutöver ingår ett tiotal nämnder m.m. inom främst det arbetsgivarpolitiska området.

Vidare ingår knappt 8 miljarder avgiftsfinansierade verksamhetsutgifter utöver de ca 2 miljarder kronor som anslagsfinansieras. Cirka tre fjärdedelar av dessa är inomstatliga avgifter som till stor del räknas bort i kostnaden för statens egen verksamhet, då avgiftsintäkterna motsvaras av lika stora kostnader hos andra myndigheter. Drygt en tredjedel av utgiftsområdets myndigheter finansieras i huvudsak via avgifter.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
1:1 Statskontoret	89	89	89	88	89	91	93
1:2 Kammarkollegiet	67	70	71	54	51	52	53
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7	9	9	7	7	7	7
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2	2	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	11 351	11 764	11 837	12 221	12 299	12 775	13 312
1:6 Finanspolitiska rådet	9	9	9	10	10	10	10
1:7 Konjunkturinstitutet	57	61	59	60	60	62	63
1:8 Ekonomistyrningsverket	108	114	112	158	143	144	148
1:9 Statistiska centralbyrån	531	550	538	545	545	555	569
1:10 Bidragsfastigheter	333	335	322	340	190	190	190
1:11 Finansinspektionen	333	417	404	453	489	497	510
1:12 Riksgäldskontoret	281	304	285	304	306	311	319
1:13 Bokföringsnämnden	10	10	10	10	10	10	10
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	2	2	2	2	2	2
1:15 Riksrevisionen	279	311	311	314	318	323	332
1:16 Finansmarknadsforskning	30	29	28	20	0	0	0
<i>Äldreanslag</i>							
2014 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	43	46	42	0	0	0	0
2013 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken	2 517	0		0	0	0	0
Totalt för U02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16 052	14 121	14 130	14 590	14 520	15 030	15 622

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

Som framgått av skrivelsen Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101), uppgick utfallet för utgiftsområdet 2013 till 16 052 miljoner kronor och blev därmed 222 miljoner kronor (1,4 procent) lägre än de medel som anvisades i statens budget. Utfallet var 2 541 miljoner kronor (18,8 procent) högre än 2012, främst beroende på en större engångspost, i form av 2013 års kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB) på 2 517 miljoner kronor.

Större nominella avvikelser mellan anvisade medel och utfall 2013 fanns främst bland utgiftsområdets sex största anslag med utfall som var mellan 10 och 124 miljoner kronor lägre än anvisade medel.

Halvårsutfallet 2014 (7 027 miljoner kronor) var 2 277 miljoner kronor lägre än motsvarande utfall 2013. När hänsyn tas till 2013 års kapitalhöjning i EIB är halvårsutfallet 2014 ca 241 miljoner kronor högre än 2013, främst eftersom anslagen 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* och 1:11 *Finansinspektionen* har högre halvårsutfall än 2013.

Anslagen 1:15 *Riksrevisionen*, 1:10 *Bidragsfastigheter*, 1:12 *Riksgäldskontoret* och 1:9 *Statistiska centralbyrån* hade dock ett lägre halvårsutfall 2014 än 2013.

Prognosen för 2014 indikerar att anvisade medel under utgiftsområdet i stor utsträckning kommer att förbrukas.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. U02
Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	14 121	14 121	14 121	14 121
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	14	34	69	124
Beslut	-7	-174	-181	-182
Övriga makro- ekonomiska förutsätt- ningar	17	-9	185	399
Volym	510	644	926	1 249
Överföring till/från andra utgifts- områden	5	5	10	10
Övrigt	-70	-100	-100	-100
Ny ramnivå	14 590	14 520	15 030	15 622

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Utgiftsområdet föreslås öka med 469 miljoner kronor, vilket är 406 miljoner kronor högre än vad som tidigare beräknats för 2015. Huvudorsaken till detta är ökning av de båda anslagen 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* och 1:10 *Bidragsfastigheter*. Flertalet övriga anslag är lägre eller oförändrade jämfört med vad som tidigare beräknats för 2015.

Ökningen av anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.*, beror till stor del på volymökningar, bl.a. på förändrade mönster för uttag av pensioner och en retroaktiv reglering av pensionskostnadsbidrag avseende kommunaliserad verksamhet.

Vidare föreslås ytterligare ett års förlängning av en högre nivå för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter*. En mindre varaktig ökning av anslaget föreslås även ske på grund av ändrad ansvarsfördelning mellan Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk. Denna finansieras genom medel från utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Därutöver föreslås anslaget 1:11 *Finansinspektionen* öka i enlighet med budgetpropositionen för 2014.

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* föreslås minska netto till följd av olika verksamhetsförändringar, flytt av upphandlingsstöd och av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) samt nya

uppgifter avseende finansiering av partier och ersättning till narkolepsidrabblade.

Anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* föreslås minska 2015 för att upphöra 2016.

Äldreanslaget (år 2014) 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* föreslås avvecklas och inordnas i anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*. ESV:s anslag 2015 och 2016 påverkas även av att medel för EU-revision avseende den tidigare respektive den nya programperioden successivt fasas ut respektive in, där delar av EU-revision avseende den nya programperioden finansieras inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Flera tidsbegränsade tillskott föreslås vidare upphöra planenligt fr.o.m. 2015: Statistiska centralbyråns medel för kvalitetsarbete och förstudie om migration, medel för översyn av Konjunkturinstitutet samt ESV:s medel för Open Peppol respektive beslutsstöd till Statens servicecenter.

Förändringarna avseende anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter* (tidigare benämnt 1:17) är en följd av vad regeringen föreslår på höständringsbudget för 2014. Avgifterna till EU-myndigheterna 2015 är inte fastställda inom EU och regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i vårändringsbudgeten 2015.

Utgiftsområdet ökar även till följd av pris- och löneomräkning av ett tiotal förvaltningsanslag, men ökningen är lägre än den pris- och löneomräkning som tidigare beräknats för 2015. I syfte att bidra med finansiering till prioriterade satsningar föreslås också en minskning av dessa anslag fr.o.m. 2015 i proportion till anslagens storlek.

Slutligen minskas fyra myndigheters anslag för förvaltningsutgifter fr.o.m. 2015, där medlen 2015–2018 används för finansiering av gemensam e-förvaltning.

2.3 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen för utgiftsområdet redovisas nedan.

Finansmarknaden (avsnitt 3)

- Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagets behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för

konsumenter (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132).

- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen. (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132).

Statlig förvaltningspolitik (avsnitt 4)

- En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

För övriga delområden inom utgiftsområdet, avsnitt 5–12, finns inga av riksdagen beslutade mål. De mål som är beslutade av regeringen, eller i förekommande fall Riksrevisionen, redovisas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

2.4 Resultatredovisning

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I avsnitt 3.1.2 och 4.3.1 redovisas dels ett urval centrala indikatorer för finansmarknadsmålet baserade på de indikatorer som redovisats i resultatskrivelsen avseende det finansiella systemet (skr. 2013/14:210), dels indikatorer för att bedöma förvaltningens utveckling avseende effektivitet och förtroende.

2.4.2 Resultat

Resultatredovisningen görs i avsnitt 3–12 och i bilagan statsförvaltningens utveckling.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101), redogörs för regeringens hantering av de effektivitetsrevisionsrapporter som berört utgiftsområdet. Samtliga fem granskningsrapporter är slutbehandlade av regeringen och riksdagen.

2.4.3 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdets båda riksdagsbundna mål redovisas i avsnitt 3.2 och 4.4. Även i efterföljande avsnitt redovisas politikens inriktning för regeringens delmål.

3 Finansmarknad

3.1 Omfattning

Detta avsnitt innehåller bl.a. en bedömning av situationen på den svenska finansmarknaden och en redogörelse för politikens inriktning inom området. Vidare återfinns följande områden:

- Finansinspektionen,
- Riksgäldskontoret,
- Finansmarknadsforskning och
- budgetförslag inkl. vissa krediter.

3.1.1 Mål för finansmarknadsområdet

Riksdagen har beslutat (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132) om följande mål för det finansiella systemet:

- Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen.

Målet tar sikte på att det finansiella systemet ska vara stabilt och därigenom bidra till ökad långsiktig tillväxt och sysselsättning samt ge hushållen och företagen tillgång till finansiella tjänster som underlättar vardagen.

Finansiell stabilitet utgör en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och

sysselsättningen. Finansiella kriser har visat sig vara mycket kostsamma och finansiell instabilitet utgör därför ett allvarligt hot mot samhällsekonomin och de offentliga finanserna.

Det finansiella systemet ska vidare fungera på ett sådant sätt att konsumenternas intressen tillvaratas genom ett gott skydd. Konsumenten är ofta i ett kunskaps- och informationsunderläge gentemot de företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Det är därför angeläget att de statliga insatserna inriktas på att de finansiella företagens information och rådgivning ska sätta konsumenternas intressen främst. Konsumenters kunskaper inom området är också viktiga och bör stärkas.

Ett högt ömsesidigt förtroende mellan de företag som verkar på de finansiella marknaderna är en förutsättning för finansiell stabilitet. Likaså är det centralt att konsumenterna känner förtroende för finansmarknadernas aktörer; brist på förtroende minskar utbudet av kapital och leder till en sämre resursallokering. För att företagen effektivt ska kunna bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism är det viktigt med en god kännedom om och ett högt förtroende för kunderna.

Målet avspeglar även att det finansiella systemet ska bygga på väl fungerande marknader. Detta är kopplat till ambitionen om sund konkurrens och mångfald i utbudet av finansiella tjänster. Fungerande marknader ska också vara samhällsekonomiskt effektiva. Finansiell stabilitet kan upprätthållas även med mycket omfattande reglering eller vid situationer med begränsad konkurrens och förutsätter egentligen inte en fungerande marknad. Sådana marknader är dock inte samhällsekonomiskt effektiva.

Medlen för att nå målet utgörs huvudsakligen av:

- effektiv reglering, tillsyn, registrering och tillståndsprövning,
- ett väl fungerande garantisystem för insättare och investerare,
- ett ramverk med åtgärder för hantering av banker i kris där bankerna själva – inte skattebetalarna – bär kostnaderna om stödåtgärder vidtas,
- insatser för att stärka konsumenternas finansiella förmåga och
- en effektiv marknad för statspapper.

Målet för det finansiella systemet rymmer också ett delmål om en effektiv statlig finansförvaltning. Med det avses bl.a. den verksamhet som Riksgäldskontoret hanterar inom ramen för statens internbank och olika garantier. Inom området bedrivs löpande insatser för att öka effektiviteten och säkerheten i statens betalningar.

Delmålet som avser statsskuldförvaltningen finns reglerat i lag. Delmålet gäller för närvarande också som mål för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Detta motiveras av att utvärderingen av statsskuldens hanteras inom utgiftsområde 2, medan anslaget för räntorna hanteras inom utgiftsområde 26.

De statliga medlen för att nå målet för det finansiella systemet utgörs i huvudsak av reglering av finansiella företag och verksamheter samt den tillsyn, registrering och tillståndsprövning som sker inom ramen för Finansinspektionens uppdrag. Skyddet för insättare och investerare, som hanteras av Riksgäldskontoret, bidrar till stabilitet, konsumentskydd och förtroende. I händelse av att t.ex. banker eller andra kreditinstitut fallerar, finns därigenom ett garantisystem för att hantera detta så att den finansiella stabiliteten inte hotas, samtidigt som konsumenterna erhåller ett gott skydd. En väl fungerande och en effektiv statspappersmarknad, och det uppdrag som Riksgäldskontoret har i det avseendet, är ett fundament för finansiell stabilitet och för väl fungerande finansmarknader.

3.1.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I resultatskrivelse avseende det finansiella systemet lämnas en utvärdering av statens åtgärder för att uppnå målet för det finansiella systemet (skr. 2013/14:210).

Utvärderingen redovisas i förhållande till målet för det finansiella systemet avseende finansiell stabilitet, förtroende, fungerande marknader och konsumentskydd. Till målet kopplas ett antal indikatorer. Det är främst åren 2012 och 2013 som utvärderas. För att kunna jämföra hur väl målet uppfylls under denna period jämfört med läget under finanskrisen redovisas även åtgärder och indikatorer i många fall fr.o.m. 2009. I skrivelsen redovisas bl.a. följande indikatorer:

Stabilitet

- Bankernas tillgångar i förhållande till BNP,
- de svenska storbankernas marknadsfinansiering,
- hushållens skulder som andel av disponibelinkomsten,
- okonsoliderad statsskuld sedan 1975 och
- storbankernas genomsnittliga kärnprimärkapitalrelation.

Konsumentskydd

- Ärendestatistik om olika marknader,
- bankernas bolånemarginal,
- belåningsgrad för nya lån och
- andel hushåll med belåningsgrad över 85 procent.

För Finansinspektionen och Riksgäldskontoret redovisas indikatorer som är specifika för myndigheterna under respektive avsnitt.

3.1.3 Analys och slutsatser

I resultatskrivelsen bedöms att det svenska finansiella systemet är stabilt. Vidtagna åtgärder som högre kapital- och likviditetskrav, bolånetak och ett riskviktsgolv för bolån har bidragit till att skapa ett mer robust finansiellt system. Viktiga stabilitetsindikatorer tyder dock på att vissa risker finns kvar.

De fyra stora bankkoncernernas samlade tillgångar i Sverige och utomlands uppgick 2013 till fyra gånger svensk BNP. Det svenska banksystemet är också starkt integrerat, vilket gör att problem i en bank lätt kan spridas till andra delar av banksystemet genom faktiska exponeringar eller genom att förtroendet minskar. De svenska bankernas verksamhet i andra länder gör att bankernas risker är mer spridda och att de därmed är mindre utsatta vid störningar som är specifikt svenska. Samtidigt innebär detta att problem i andra länder kan ge viss återverkan på banksektorn i Sverige. Det svenska banksystemet är också i hög grad beroende av marknadsfinansiering, vilket är mindre stabilt än finansiering via hushållsupplåning. En allt större del av marknadsfinansieringen sker dessutom i utländsk valuta genom att bankerna emitterar obligationer och certifikat i utländsk valuta. Detta ökar bankernas beroende av att den internationella kapitalmarknaden fungerar.

Fundamentet till finansiell stabilitet är robusta banker. Därför har Finansinspektionen ålagt de systemviktiga bankerna ett systemriskpåslag samt de övriga kreditinstituten högre kärnprimärkapitalkrav. För de fyra storbankerna innebär kommande krav att de ska ha kärnprimärkapital i genomsnitt på 16,4 procent. Åtgärder har även vidtagits för att öka transparensen kring kärnprimärkapitalet.

Syftet är att instituten ska ha mer eget kapital och på så vis bättre kunna bära förluster. Sammantaget skapar åtgärderna goda förutsättningar för att det finansiella systemet ska vara robust för att bättre kunna möta nästa kris.

Den svenska statsskulden är låg både ur ett historiskt och ett internationellt perspektiv. Detta bidrar till att stärka förtroendet för statens krishanteringsförmåga och därmed till att minska risken för att en finansiell kris ska inträffa.

Indikatorer över utvecklingen på ränte- och aktiemarknaderna pekar på att förtroendet mellan aktörerna på de finansiella marknaderna har förbättrats de senaste åren och är nu relativt högt. Återhämtningen i svensk ekonomi fortsätter samtidigt som inflationen är på en låg nivå. Den svaga återhämtningen i euroområdet och den underliggande skuldskrisen utgör dock fortfarande en viss risk för den finansiella stabiliteten i Sverige. Risker för bakslag finns

också i fall en betydande konjunkturförsämring inträffar och om svenska bostadspriser av någon anledning faller. Hushållens höga skuldsättning kan i en sådan situation riskera att bidra till att konsumtionen bromsar in snabbare än vad som annars skulle varit fallet. Detta kan i sin tur påverka samhällsekonomin och därmed sysselsättningen negativt.

Även om de svenska finansmarknaderna fungerar väl är konkurrensen bristfällig jämfört med andra länder. Men införandet av onlinetjänster och kortbetalningsautomater i butik har skett snabbare i Sverige än i de flesta länder. Detta kan ha bidragit till effektivare betalningstjänster och minskade risker med kontanthantering.

Indikatorer över konsumenternas förtroende för aktörerna på de finansiella marknaderna pekar på en viss försvagning de senaste åren. En viktig förutsättning för finansiell stabilitet är att konsumenter har förtroende för finansmarknaden. Till detta kommer att det ska finnas ett högt skydd för konsumenterna i det finansiella systemet. Ett antal åtgärder på konsumentområdet har därför vidtagits, bl.a. har nya regler antagits om krav på skriftlig bekräftelse vid telefonförsäljning inom premiepensionsområdet (prop. 2013/14:71, bet. 2013/14:CU23, rskr. 2013/14:202) samt om rättvisare regler vid förtidsbetalning av bostadslån (prop. 2013/14:44, bet. 2013/14:CU15, rskr. 2013/14:189).

Åtgärder har också vidtagits som bidrar till bättre information från de finansiella företagen till konsumenterna, bl.a. genom att ge Finansinspektionen i uppdrag att arbeta för en branschstandard avseende ökad transparens och jämförbarhet på pensionsområdet. Vidare används ett jämförelsebelopp på fondmarknaden. Initiativ har också tagits för att öka transparensen för konsumenterna gällande bolåneräntan. Särskilda resurser har också avsatts till insatser för att öka konsumenternas kunskap på det finansiella området.

Finansiella tjänster och produkter utvecklas dock i snabb takt. Många av de nya produkterna tenderar att bli komplexa och svåra att förstå, vilket innebär att statliga åtgärder även fortsättningsvis kommer att behövas för att upprätthålla ett högt konsumentskydd. Bland annat kommer arbetet för ökad jämförbarhet och transparens och mot oseriös finansiell rådgivning att fortsätta.

Även försäkringsföretagens förmåga att möta sina finansiella åtaganden är avgörande för att upprätthålla stabiliteten i det finansiella systemet. Försäkringsföretagen ska därför ha en solvenskvot som är långsiktigt hållbar och att de tillgångar som företagen förvaltar är skyddade. Därför finns det ett behov av att säkerställa att försäkringsföretagen klarar att möta sina åtaganden på kort och lång sikt. På en aggregerad nivå indikerar försäkringsföretagens solvenskvot att deras finansiella ställning är långsiktigt hållbar. Försäkringsföretagens redovisade solvenskvoter varierar dock mycket över tiden och situationen kan därför snabbt förändras.

3.2 Politikens inriktning

3.2.1 Ramverk för finansiell stabilitet

Ett ramverk för finansiell stabilitet har utarbetats i syfte att minska risken för att det finansiella systemet drabbas av allvarliga problem. Ramverket ska även kunna användas vid en eventuell finansiell kris så att återverkningarna på tillväxt och sysselsättning begränsas och eventuella kostnader för skattebetalarna minimeras. De viktigaste delarna i ramverket är:

- stärkta regelverk,
- förbättrad tillsyn,
- effektivt krishanteringssystem och
- förstärkt insättningsgaranti.

Nedan lämnas en redogörelse för de olika delarna i ramverket.

Stärkta regelverk

Ett antal brister i det finansiella ramverket uppdagades i samband med den finansiella krisen och det har sedan dess tagits fram ett antal initiativ inom EU. Två av ett större antal initiativ är skärpta kapital- och likviditetskrav för banker och andra kreditinstitut samt skärpta krav på solvensen i försäkringsföretag.

Skärpta kapital- och likviditetskrav

Efter den finansiella krisen 2008 lade Baselkommittén fram Basel 3-paketet som innehåller

skärpta kapital- och likviditetskrav för banker. I EU har Basel 3-reglerna införts genom tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet.

Efter nästan två års förhandlingar inom EU nådde Europaparlamentet och rådet under våren 2013 en överenskommelse om utformningen av det europeiska regelverket. Det nya regelverket började gälla den 1 januari 2014 då EU-förordningen började tillämpas. För att genomföra EU-direktivet i nationell rätt överlämnades förslag i frågan till riksdagen i maj 2014 Förstärkta kapitaltäckningsregler (prop. 2013/14:228, bet. 2013/14:FiU19, rskr. 2013/14:390). Nya regler har därmed beslutats om kapitalbuffertar samt om tillsyn och sanktioner. Vidare har även krav om institutens bolagsstyrning och begränsning av rörliga ersättningar, liksom skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden s.k. visseblåsare beslutats. För banker och andra kreditinstitut innebär regelverket att reglerna blir både stramare och mer enhetliga inom EU. Huvuddelen av de nya reglerna trädde i kraft den 2 augusti 2014.

Stärkta krav på samband mellan solvens och risker i försäkringsföretag

Genomförandet av det nya solvensregelverket för försäkringsföretag (Solvens II-direktivet) kommer att stärka konsumentskyddet, men även främja stabiliteten på marknaden. Genom det nya solvenssystemet skapas incitament för försäkringsföretag att mäta sina risker och hantera dem på ett ändamålsenligt sätt. EU-direktivet syftar således till att skapa en framåtblickande och riskorienterad reglering som utgår från det enskilda företags verksamhet. Direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet i slutet av 2009, och för närvarande pågår förhandlingar i EU om detaljbestämmelserna till direktivet.

Förbättrad tillsyn

Makrotillsyn

Från och med 2014 har Finansinspektionen det huvudsakliga ansvaret för makrotillsynsverktygen, inkl. kapitalbuffertar. Finansinspektionen tilldelades den nya rollen inför 2014, vilket har tydliggjort ansvarsfördelningen mellan Finansinspektionen och Riksbanken.

Som ett led i utvecklandet av makrotillsynen har ett finansiellt stabilitetsråd inrättats bestående av finansmarknadsministern och myndighetscheferna för Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen. Syftet med stabilitetsrådet är att diskutera frågor om finansiell stabilitet och behovet av att vidta åtgärder för att motverka finansiella obalanser och, i händelse av en finansiell kris, behovet av att vidta åtgärder för att hantera en sådan situation. Rådet är ett mötesforum och inte ett beslutsfattande organ.

En gemensam europeisk tillsynsstruktur för att motverka kriser

Finansinspektionen och Riksbanken arbetar inom ramen för den gemensamma europeiska tillsynsstrukturen tillsammans med Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och tre europeiska tillsynsmyndigheter som inrättades 2011: Europeiska bankmyndigheten (Eba), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esm). Den gemensamma tillsynsstrukturen syftar till att harmonisera regler, utveckla tekniska standarder, samordna tillsynen inom EU och förhindra att nya finansiella kriser uppstår.

Finansinspektionen

För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system har nya resurser till Finansinspektionen tillförts löpande. Resurser motsvarande 103 miljoner kronor har tillförts myndigheten under perioden 2012–2014. Avseende perioden 2014–2016 genomförs ytterligare en satsning som sammantaget uppgår till 100 miljoner kronor. Skälet är att kraven ökat på Finansinspektionen i fråga om bl.a. finansiell tillsyn och konsumentskydd. Det är viktigt att resurserna inom Finansinspektionen styrs till prioriterade områden och att det sker ett kontinuerligt effektiviseringsarbete.

Effektivt krishanteringssystem

Befintliga krishanteringsinstrument

Åtgärds paketet för att hantera finanskrisen 2008 utgjordes av den s.k. stabilitetsplanen.

Inslagen i stabilitetsplanen utgjordes av höjd ersättningsnivå inom insättningsgarantin, garantiprogram för medelfristig upplåning,

kapitaltillskottsprogram, akut stöd till insolventa banker och inrättande av en stabilitetsfond, som främst ska vara finansierad av avgifter från den finansiella sektorn.

Arbete pågår med att ersätta lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut med ny lagstiftning, ett krishanteringsramverk för EU. Det innebär att det vid en eventuell ny finansiell oro av sådan art att oron sprider sig till den svenska marknaden kommer ett nytt ramverk för krishantering att gälla.

Krishanteringsramverk inom EU

EU-kommissionen presenterade i juni 2012 ett förslag till ramverk för hantering av kreditinstitut och värdepappersföretag i kris. Direktivet syftar till att säkerställa att myndigheter har trovärdiga verktyg för att hantera institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt bibehåller tillgången på grundläggande finansiella tjänster. Aktieägarna, vissa borgenärer och banksektorn ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande, s.k. moral hazard, minskas. Genom direktivet föreslog EU-kommissionen åtgärder inom följande områden:

- Förberedande och förebyggande åtgärder,
- åtgärder för tidigt ingripande,
- resolution – ett nytt förfarande för att hantera banker i kris,
- samordning av gränsöverskridande krishantering och
- finansiering av kostnaderna för resolution.

I december 2013 antog Europaparlamentet och rådet EU-direktivet, som syftar till att ge medlemsstaterna de befogenheter som krävs för att utan spridningseffekter till andra banker och utan stora kostnader för staten hantera banker i kris. Finanskriskommittén har i juli 2014 redovisat sina förslag om hur EU-direktivet ska genomföras i svensk rätt i betänkandet Resolution – En ny metod för att hantera banker i kris (SOU 2014:52). Betänkandet remissbehandlas för närvarande och beredning av förslagen kommer därefter att ske inom Regeringskansliet. I betänkandet föreslås bl.a. att Riksgäldskontoret bör få huvudansvaret för resolution, men att uppgifter som ligger nära finansiell tillsyn bör ges till Finansinspektionen.

Även stabilitetsfondens framtida utformning behandlas av kommittén.

Förfarandet med resolution innebär att om en konkurs i en bank skulle hota den finansiella stabiliteten, kan staten genom att besluta att sätta den i resolution ta kontroll över banken. Staten kan sedan sälja hela eller delar av verksamheten eller driva den vidare och genom rekonstruktionsåtgärder på nytt göra den livskraftig.

Valutareserven

Valutareserven ska göra det möjligt att alltid kunna köpa och sälja utländsk valuta i Sverige, även i en krissituation. Detta är centralt för såväl banker (kreditutbudet) som för hushåll och företag (kreditefterfrågan). Riksbanken har under 2009 respektive 2013 utökat valutareserven med motsvarande 100 miljarder kronor vardera år genom lån från Riksgäldskontoret. Riksbanken tillhandahåller valutareserven utan att belasta marknadens aktörer för kostnaden..

Utredningen om Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning överlämnade i januari 2013 sitt betänkande (SOU 2013:9). Utredningens uppdrag har varit att göra en översyn av hur erfarenheterna från den finansiella krisen har påverkat synen på Riksbankens balansräkning. I uppdraget ingick bl.a. att utreda hur stor Riksbankens valutareserv bör vara och hur den bör finansieras samt vad som är en lämplig storlek på Riksbankens eget kapital. Den närmare utformningen av ett förslag utreds för närvarande inom Regeringskansliet.

Samarbete inom Norden och Baltikum

För att förbättra samordningen av det praktiska internationella krisarbetet inrättades 2011 en regional stabilitetsgrupp (Nordic-Baltic Stability Group, NBSG). Gruppen bidrar till ett ökat samarbete mellan myndigheterna i de för Sverige ur stabilitetssynpunkt viktigaste länderna. I arbetsgruppen finns representanter för regeringar, centralbanker och tillsynsmyndigheter från de medverkande länderna. Under 2012 och 2013 har Sverige varit ordförandeland för NBSG. Sverige lämnade enligt avtalet över det roterande ordförandeskapet till Danmark i januari 2014.

Återhämtnings- och avvecklingsplaner

The Financial Stability Board (FSB) tog hösten 2011 fram en lista med s.k. Global Systemically Important Financial Institutions (G-SIFIs).

Listan består nu av 28 institut, där Nordea Bank AB är det enda svenska institutet på listan.

Instituten ska bl.a. vara föregångare i avseendet att ta fram återhämtnings- och avvecklingsplaner att användas i händelse av kris. För att hantera detta arbete avseende Nordea skapades Crisis Management Group Nordea (CMG Nordea) i december 2011 med Sverige som ordförandeland. I CMG Nordea ingår företrädare för centralbanker och tillsynsmyndigheter i de länder där Nordea bedriver större verksamhet. Ett antal dokument ska tas fram i CMG Nordea: återhämtningsplan, avvecklingsstrategi, avvecklingsplan, samarbetsavtal och en bedömning av planens praktiska tillämpning. Under 2013 har överenskommelser gjorts kring några av dessa dokument och under 2014 ska arbetet slutföras.

I och med införlivandet av krishanteringsdirektivet kommer liknande arbete behöva utföras även för andra finansiella företag.

Statsskuldspolitik

I februari 2014 överlämnade Statsskuld-utredningen sitt betänkande Översyn av statsskuldspolitiken (SOU 2014:8). I betänkandet analyseras bl.a. hur kommande regelkrav på de finansiella marknaderna kan komma att påverka efterfrågan på statspapper. I betänkandet lämnas också förslag om att Riksgäldskontoret ska ges möjlighet att överupplåna i syfte att säkerställa god låneberedskap i perioder när lånebehovet är lågt och statsskulden liten. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Insättningsgaranti

Konsumenter som har insättningar hos banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag skyddas vid en finansiell kris genom insättningsgarantin. Den maximala ersättningen uppgår till 100 000 euro. Garantin träder in om ett institut försätts i konkurs eller när Finansinspektionen beslutar att insättningsgarantin ska träda in i fall medlen inte är tillgängliga för insättaren.

Ett nytt insättningsgarantidirektiv har beslutats av Europaparlamentet och rådet. Det ska vara genomfört senast i juli 2015. Direktivet anger bl.a. att utbetalningstiden vid ersättnings-

fall ska förkortas och att informationen om garantin till konsumenterna ska förbättras.

Övriga insatser inom EU

Bankunion

Hösten 2012 presenterade EU-kommissionen ett förslag om en gemensam tillsynsmekanism för banker. Förslaget syftade till att skapa den första komponenten i en s.k. bankunion för euroländerna och för de övriga medlemsstater som önskar delta. Förslaget innebar att Europeiska centralbanken ges i uppgift att utöva banktillsyn i de deltagande länderna. EU-förordningar om den gemensamma tillsynsmekanismen antogs under 2013 av Europaparlamentet och rådet. Europeiska centralbanken kommer att ta över tillsynsansvaret i de aktuella medlemsstaterna under hösten 2014.

I juli 2013 presenterade EU-kommissionen ett förslag om en gemensam resolutionsmekanism för banker och en gemensam resolutionsfond för finansiering av resolution. Det utgör ytterligare en komponent i bankunionen. Förslaget innebar att en särskild, gemensam mekanism för krishantering av banker inrättas för de medlemsstater som deltar i bankunionen. EU:s finansministrar nådde i december 2013 en kompromiss som innebar att svenska krav tillgodosågs. Detta gällde särskilt likabehandling i förhållande till statsstödsreglerna, att Europeiska bankmyndigheten ska ha samma befogenheter mot beslutsfattare i den gemensamma mekanismen som mot nationella beslutsfattare i medlemsstater som inte deltar samt att icke deltagande medlemsstater inte ska behöva bidra till finansiering av eventuella skadestånd som mekanismen döms att betala. I juli 2014 antogs EU-förordningen som etablerar den gemensamma resolutionsmekanismen, vilken införs under 2015.

När det gäller ett svenskt deltagande i bankunionen har Sverige inte gjort ett slutligt ställningstagande.

Förslag om strukturreformer i kreditinstitut

EU-kommissionen presenterade i januari 2014 ett förordningsförslag gällande strukturella reformer i europeiska kreditinstitut. Förslaget innebär ett förbud för kreditinstitut, som uppfyller vissa tröskelvärden, att bedriva handel för egen räkning. Anser tillsynsmyndigheten att

sådan verksamhet bedrivs måste denna verksamhet avyttras, avvecklas eller förläggas till en separat kapitaliserad legal enhet.

Förordningsförslaget är en uppföljning av den s.k. Liikanenrapporten om strukturreformer i banker som presenterades i oktober 2012.

Förordningen syftar till att reducera kopplingarna inom det finansiella systemet och därigenom sannolikheten för smittoeffekter vid kris. Den syftar även till att reducera bankers risktagande med kapital som, enligt EU-kommissionens uppfattning, är subventionerat genom implicita och explicita statsgarantier.

Vidare anser EU-kommissionen att förordningen bidrar till större marknadsdisciplin och därmed inriktar den europeiska banksektorn på att bättre gynna realekonomin och skapa hållbar tillväxt.

Förhandlingarna i rådet inleddes i maj 2014 under det grekiska ordförandeskapet.

3.2.2 Väl fungerande finansmarknader

Europaparlamentet och rådet har under våren och sommaren 2014 antagit flera nya direktiv och förordningar som innebär omfattande regeländringar med syftet att främja väl fungerande finansmarknader. Till stor del handlar de nya och uppdaterade reglerna om att främja stabilitet, integration och konkurrenskraft på finansmarknaderna genom att bl.a. göra marknaderna mer motståndskraftiga, effektiva och öppna samt att stärka skyddet för investerare. De nya reglerna medför:

- Utökade och stärkta krav,
- förstärkt tillsyn,
- ökad transparens,
- anpassningar till den tekniska utvecklingen,
- stärkt skydd för investerare,
- stärkt konkurrens och effektivitet och
- säkrare clearing, avveckling och kontoföring av värdepapper.

Av de rättsakter som nyligen antagits kan betydelsen av några centrala regelverk på finansmarknadsområdet särskilt framhållas.

Utökade och stärkta krav

EU-direktivet om marknader för finansiella instrument har reviderats och kompletterats med en ny EU-förordning. Detta regelverk gäller företag som driver värdepappersrörelse, som t.ex. när banker och värdepappersbolag tillhandahåller investeringstjänster till sina kunder och utför investeringsverksamhet avseende finansiella instrument. Regelverket gäller även för börsernas drift av reglerade marknader och andra handelsplatser (t.ex. multilaterala handelsplattformar, MTF-plattformar). Direktivet och förordningen utgör tillsammans det centrala regelverket för hur handel med finansiella instrument ska bedrivas och hur investerings-tjänster ska tillhandahållas.

Även den reglering som i dag finns i det s.k. marknadsmissbruksdirektivet har reviderats. Det direktivet har ersatts av en ny EU-förordning om marknadsmissbruk, som kompletteras av ett nytt direktiv om straffrättsliga sanktioner mot de allvarligaste formerna av marknadsmissbruk. Dessa rättsakter ska säkerställa marknadens integritet. Det nya regelverket om marknadsmissbruk är anpassat till ändringarna i regelverket för marknader för finansiella instrument och omfattar bl.a. alla finansiella instrument som handlas på de handelsplatser som regleras i det sistnämnda regelverket, oavsett om handeln sker på eller utanför en sådan handelsplats.

De nu nämnda rättsakterna utvidgar och förstärker regelverket på bl.a. följande viktiga områden.

- Handeln med finansiella instrument ska i större utsträckning än i dag ske på genomlysta handelsplatser. För detta ändamål skapas en ny typ av reglerad handelsplats som benämns *organised trading facility* (OTF-plattform) samt regler som begränsar möjligheten att handla finansiella instrument utanför handelsplatser, så kallad *over the counter* handel (OTC-handel).
- Råvaru- och derivatmarknaderna, inklusive marknaderna för utsläppsrätter, blir föremål för särskilda regler i syfte att åstadkomma öppen och ordnad handel, förstärkt tillsyn samt minskad skadlig spekulation.
- Algoritmisk högfrequenshandel (ibland benämnd *robothandel*) blir tillståndspliktig

och regleras i syfte att stärka tillsynen och minska utrymmet för marknadsmissbruk.

- Mer robusta och effektiva marknadsstrukturer införs, bl.a. genom krav på tillförlitliga handelssystem och mekanismer för att kunna avbryta handeln vid marknadsoro.
- Åtgärder vidtas och system införs för att säkerställa att tillsynsmyndigheterna får tillgång till den information de behöver för att utöva tillsyn och att investerare får tillgång till den information de behöver för att fatta rationella och underbyggda investeringsbeslut.
- Tillsynsmyndigheterna ges förstärkta och utökade befogenheter för att de mer effektivt ska kunna bekämpa överträdelser av regelverket.

Sverige har under förhandlingarna i rådet om rättsakterna som rör marknader för finansiella instrument och marknadsmissbruk främst verkat för att regelverket ska vara anpassat till mindre marknader som den svenska och innefatta nödvändiga rättssäkerhetsgarantier som möjliggör bibehållen funktionalitet på den svenska finansmarknaden, ökad transparens och en god och välavvägd tillsyn.

De nya regelverken kommer att kunna börja tillämpas fullt ut i januari 2017.

Förstärkt tillsyn

Genom de nya regelverken ges tillsynsmyndigheterna (de nationella myndigheterna, i Sverige Finansinspektionen, och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, Esma) utvidgade och förstärkta befogenheter för att bättre kunna övervaka efterlevnaden av regelverken och ingripa vid överträdelser.

Genom direktivet om marknader för finansiella instrument förbättras tillsynen när det gäller finansiella instrument som handlas utanför reglerade handelsplatser (OTC-handel). Reglerna för handel med råvaruderivat förstärks och skärps genom att det införs krav på gränser för positioner och på rapportering. Tillsynsmyndigheterna ges även nya övervaknings- och ingripandemöjligheter. Myndigheterna får möjlighet att begränsa storleken på innehav av råvaruderivat.

Genom den nya förordningen om marknadsmissbruk utökas skyldigheten för den som driver värdepappersrörelse att rapportera misstänkt marknadsmissbruk till tillsynsmyndigheterna.

Därutöver innebär rättsakterna utökade möjligheter för tillsynsmyndigheterna att ingripa och vidta ändamålsenliga åtgärder i form av förbud mot tillhandahållande av vissa slag av finansiella instrument eller mot viss typ av finansiell verksamhet, när det är påkallat med hänsyn till hot mot investerarskyddet eller det finansiella systemets stabilitet.

Tillsynsmyndigheterna får även utökade befogenheter att utreda överträdelse av regelverket och besluta om sanktioner. För de allvarligaste formerna av marknadsmissbruk ska alla medlemsstater ha straffrättsliga sanktioner. I juni lämnade 2012 års marknadsmissbruksutredning i betänkandet *Marknadsmissbruk II* (SOU 2014:46) förslag till hur marknadsmissbruk ska bekämpas på ett effektivt sätt i Sverige, mot bakgrund av bl.a. EU-rättsaktens krav.

Det är positivt att strängare regler införs för att säkerställa att handeln med finansiella instrument bedrivs sundare och med mer robusta system. När det gäller tillsyn och sanktioner har Sverige under förhandlingarna i rådet fått gehör bl.a. för önskemålet att de administrativa sanktionerna ska kunna genomföras i medlemsstaterna med vederbörlig hänsyn till nationella principer för sanktionssystem, inklusive möjligheten att behålla straffrättsliga sanktioner när det bedöms vara mer effektivt.

Ökad transparens

Genom förordningen om marknader för finansiella instrument utvidgas området för genomlysning av handeln med värdepapper, bl.a. införs krav på transparens även när det gäller andra finansiella instrument än aktier såsom obligationer, utsläppsrätter och derivatinstrument. Genom de nya reglerna utvidgas således kraven på att offentliggöra köp- och säljintressen före handel samt information om genomförda transaktioner efter handel till att omfatta även sådana finansiella instrument som hittills inte har varit föremål för sådan reglering på EU-nivå.

Sverige har under förhandlingarna i rådet i dessa frågor fått till stånd en bättre anpassning av regelverket till mindre marknader som den

svenska. Särskilt viktigt har det varit att reglerna om offentliggörande av information om genomförda transaktioner på räntemarknaden i förordningen om marknader för finansiella instrument är anpassade till marknader med en lägre omsättning och där stor andel av handeln sker mellan institutionella investerare, vilket är förhållandet i Sverige. Här har det uppnåtts en reglering som möjliggör att de krav som ställs upp kan anpassas så att den svenska räntemarknadens funktionalitet kan upprätthållas.

Vidare finns det i förordningen om marknader för finansiella instrument regler om mer omfattande system för transaktionsrapportering.

Förordningen om marknadsmissbruk innebär utökade krav på personer som har s.k. insynsställning i bolag vars aktier handlas på någon handelsplats att anmäla och offentliggöra egna transaktioner i aktier i bolaget. En viktig skillnad jämfört med i dag är att även innehav i kapitalförsäkringar kommer att omfattas av anmälningsskyldigheten. Den regleringen är ett resultat av att Sverige har uppmärksammat problemet med att personer med insynsställning i dag undgår anmälningsskyldighet när de handlar inom ramen för en kapitalförsäkring.

Anpassningar till den tekniska utvecklingen

Den tekniska utvecklingen när det gäller handel med finansiella instrument har varit betydande under senare år. En relativt ny typ av handel är s.k. algoritmisk högfrequenshandel. Det är viktigt att alla aktörer på de finansiella marknaderna är föremål för både lämplig reglering och tillsyn. Regelverken har därför anpassats för att kunna hantera de risker och negativa effekter som högfrequenshandel kan vara förenad med (såsom undandragande av likviditet i tider av oro på marknaden och svårigheter att upptäcka marknadsmissbruk). De har samtidigt utformats så att man inte ska gå miste om de positiva effekter som sådan handel kan ha för marknaderna (såsom förbättrad likviditet och prisbildning).

Genom direktivet om marknader för finansiella instrument införs krav på tillstånd för alla som ägnar sig åt algoritmisk handel och dessutom särskilda krav på värdepappersbolag bl.a. beträffande organisation, interna system och kontrollfunktioner. Det införs även nya möjlig-

heter för tillsynsmyndigheterna att utöva tillsyn över företag som ägnar sig åt algoritmisk handel.

Vidare införs det nya krav på handelsplatserna i form av att de bl.a. ska ha tillförlitliga system och funktioner för handelsstopp om de ger deltagarna direkt elektroniskt tillträde till handeln.

Genom förordningen om marknadsmissbruk klargörs att algoritmisk handel på samma sätt som all annan typ av handel kan innebära marknadsmanipulation och det ges exempel på olika typer av förfaranden som särskilt bör uppmärksammas när det gäller sådan handel.

Sverige har under förhandlingarna i rådet i dessa delar verkat för att regelverket anpassas till den tekniska utvecklingen.

Stärkt skydd för investerare

Utöver det som nämnts ovan om ökad genomlysning, utökade regler om transaktionsrapportering och förstärkta tillsynsbefogenheter förbättras skyddet för investerare även genom att det i rättsakterna införs ökade krav på den information som värdepappersbolag ska tillhandahålla sina kunder. Exempelvis ska värdepappersbolag enligt direktivet om marknader för finansiella instrument vara skyldiga att informera sina kunder om huruvida de är oberoende eller inte när de tillhandahåller investeringsrådgivning. Värdepappersbolag som är oberoende förbjuds att ta emot provisioner och andra ersättningar från tredjeman (t.ex. fondförvaltare eller utgivare av strukturerade finansiella instrument) när de tillhandahåller investeringsrådgivning eller förvaltar portföljer av finansiella instrument för kunders räkning.

Sverige har under förhandlingarna i rådet i denna del med framgång drivit frågan att medlemsstaterna ska kunna ha längre gående nationella krav. Det är viktigt att medlemsstaterna vid behov har en möjlighet att ställa upp mer långtgående krav för att säkerställa ett starkt investerarskydd. Det är viktigt att investerare kan förlita sig på oberoende och opartisk rådgivning samt att arvode och ersättningsstrukturer inte motverkar detta. En särskild utredare har fått i uppdrag att analysera hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2013:55).

Stärkt konkurrens och effektivitet

Genom förordningen om marknader för finansiella instrument införs regler om icke-diskriminerande tillträde till clearing. De innebär att hinder som kan begränsa konkurrensen vid clearing av finansiella instrument förebyggs, vilket kan leda till minskade investerings- och upplåningskostnader för investerare.

Det kan även nämnas att det införs ett harmoniserat regelverk för företag i tredjeland som driver värdepappersrörelse som riktar sig till professionella kunder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Syftet med detta är att åtgärda den nuvarande uppdelningen i nationellt separata tillsynsordningar för företag från tredjeland och att skapa lika konkurrensvillkor för samtliga företag som tillhandahåller investeringstjänster till professionella investerare inom EES.

Sverige har i dessa två frågor sett positivt på förslagets syfte och ambitioner. Det är viktigt att investerare skyddas inte bara vid själva investeringstillfället utan också erbjuds effektiva, prisvärda och tillförlitliga tjänster efter genomförda transaktioner. I en alltmer global investeringsmiljö är det också viktigt att EU tar ansvar för att anpassa sina regelverk till en sådan utveckling.

Säkrare clearing, avveckling och kontoföring

Transaktioner på de finansiella marknaderna avvecklas efter viss tid. Tidspannet mellan transaktion och avveckling varierar beroende på om transaktionen avser ett värdepapper eller ett finansiellt derivatkontrakt med senarelagd avveckling. Som ett resultat av avvecklingen blir köpta värdepapper kontoförda på köparens konto medan säljaren mottar den motsvarande köpeskillingen. Om transaktionen avser ett finansiellt derivatkontrakt som inte avvecklas genom leverans av en underliggande tillgång, sker i stället en kontantavräkning genom vilken den part som har ett negativt upparbetat resultat kompenserar den part som har ett motsvarande positivt upparbetat resultat (de negativa och positiva resultaten är med nödvändighet lika stora).

Det är viktigt för förtroendet för finansmarknaden att avvecklingen av transaktioner genomförs på ett säkert sätt och i rätt tid. Ägare av värdepapper och andra finansiella instrument

måste kunna lita på att de får del av det ekonomiska utfallet och de utfästa rättigheter som följer av ägandet, t.ex. räntor och utdelningar eller rätten att utöva rösträtt vid en bolagsstämma. Säljare måste kunna lita på att köpeskillingen i sin helhet inflyter på utsatt dag. EU-kommissionen har under senare år föreslagit harmoniserade regler på EU-nivå som syftar till att upprätthålla en säker avveckling samtidigt som gränsöverskridande handel med finansiella instrument underlättas genom förbättrad integration av de finansiella marknaderna inom EU som även sträcker sig till de avslutande momenten clearing, avveckling och kontoföring.

Central clearing

Reglerna för handeln med derivatkontrakt har skärpts som ett resultat av en överenskommelse i G20 hösten 2009. Genom en EU-förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister som Europaparlamentet och rådet antog 2012 infördes följande:

- Krav på central clearing av OTC-derivat (derivatkontrakt som inte handlas på reglerade marknader),
- krav på riskbegränsande tekniker för OTC-derivat som inte lämpar sig för central clearing och
- krav på rapportering av alla derivattransaktioner till särskilda databaser (s.k. transaktionsregister).

De nya reglerna syftar till minskade motpartsrisiker och till förbättrad genomlysning av handeln med finansiella derivatkontrakt och genomför därmed stora delar av åtagandet i G20 från 2009. Genom att reglerna följer av en EU-förordning är de direkt tillämpliga i Sverige och övriga medlemsstater.

Med anledning av förordningen har det dock gjorts nödvändiga anpassningar i svensk rätt. Det rör sig både om införande av bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn över efterlevnaden av reglerna i förordningen och om möjligheter att ingripa vid överträdelser av dem samt om lagändringar som syftar till att undanröja eventuella konflikter eller oklarheter mellan förordningen och svensk rätt (se prop. 2012/13:72 och prop. 2013/14:111).

Harmoniserad avvecklingscykel

EU-kommissionen lämnade 2012 ett förslag om att reglerna för handeln med värdepapper inom

EU ska skärpas genom införandet av en harmoniserad avvecklingscykel vid högst två dagar efter avslut och om harmoniserade regler som syftar till en bättre avvecklingsdisciplin på EU-nivå. Reglerna införs genom en EU-förordning om förbättrad värdepappersavveckling och om värdepapperscentraler, som Europaparlamentet och rådet antog under sommaren 2014. Förordningen innehåller även harmoniserade regler om auktorisation av och tillsyn över centrala värdepappersförvarare som, genom förordningen, kommer att benämnas värdepapperscentraler.

Bevara säkert svenskt system

I samband med förhandlingarna i rådet har det varit viktigt att skydda det svenska och nordiska systemet för kontoföring av individuella värdepapperskonton direkt i värdepapperscentralen. Detta system erbjuder maximalt säker förvaring genom individuellt separerade värdepapperskonton på den högsta nivån, dvs. i värdepapperscentralen, utan ytterligare kostnad. Denna praxis blir möjlig att upprätthålla genom att Euroclear Sweden AB, som är den svenska värdepapperscentralen, kan fortsätta att erbjuda individuella konton utan att samtidigt tvingas bära oskäligt ansvar för ett stort antal kundrelationer (antalet värdepapperskonton i Euroclear Sweden uppgår till cirka tre miljoner).

I det svenska och nordiska systemet delas ansvaret för individuella kundrelationer mellan värdepapperscentralen och särskilda s.k. kontoförande institut som utför registreringar på konton i värdepapperscentralen utan att själva med nödvändighet vara motpart. Genom införandet av en särskild regel för kontoförande institut i den nya EU-förordningen kan dessa institut fortsätta, som hittills, att dela ansvaret för individuella kundrelationer med värdepapperscentralen. Förordningen innebär att det kommer att bli nödvändigt att göra anpassningar i svensk rätt, t.ex. när det gäller de krav som mot bakgrund av det nya regelverket ska gälla för kontoförande institut.

Arbetet med att ta fram förslag till anpassningar i svensk rätt har påbörjats inom Regeringskansliet och avsikten är att ett förslag ska remitteras under hösten 2014.

3.2.3 Fondområdet

På fondområdet pågår arbete med ett antal olika lagstiftningsinitiativ, både när det gäller förslag till nya EU-förordningar och genomförande av redan antagna EU-direktiv.

Europeiska långsiktiga investeringsfonder

EU-kommissionen har lämnat ett förslag till en förordning med en harmoniserad reglering av europeiska långsiktiga investeringsfonder. Förordningen syftar till att förbättra möjligheterna till finansiering av små och medelstora företag och långsiktiga projekt inom EU. Genom förordningen föreslås att en ny typ av fonder skapas – europeiska långsiktiga investeringsfonder. Fondernas medel ska placeras i alternativa investeringar, dvs. tillgångsslag andra än finansiella instrument såsom överlåtbara värdepapper i form av aktier eller obligationer. Fonderna ska få marknadsföras inom hela EES med stöd av tillståndet i hemlandet, dvs. med stöd av ett s.k. EU-pass. Förslaget behandlas för närvarande i Europaparlamentet och rådet. Sverige har i förhandlingarna i rådet hittills främst verkat för att förslaget inte ska inverka negativt på investerarskyddet.

Penningmarknadsfonder

Som ett led i regleringen av den s.k. skuggbanksektorn har EU-kommissionen även lämnat ett förslag till en förordning om penningmarknadsfonder. Förordningen syftar till att förstärka den finansiella stabiliteten och öka investerarskyddet. Behandlingen av förslaget har påbörjats i rådet.

Värdepappersfonder och fondbolag

Det EU-direktiv som innehåller regler om värdepappersfonder och fondbolag, det s.k. UCITS-direktivet, som i svensk rätt har genomförts i lagen om värdepappersfonder, har reviderats i några delar. Det innebär en längre gående harmonisering av reglerna om förvaringsinstitutens uppgifter och ansvar, tillsynsmyndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter samt om ersättningar till anställda i fondbolag. Ändringarna i UCITS-direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet under sommaren 2014. Avsikten är att det inom en snar framtid ska tillsättas en utredning med uppdrag att dels lämna förslag till hur ändringarna i UCITS-direktivet bör genomföras i svensk rätt, dels överväga ytterligare frågor på fondområdet.

Gränsöverskridande marknadsföring av alternativa investeringsfonder

EU-direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder har genomförts i svensk rätt i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, som trädde i kraft i juli 2013. I direktivet ingår även regler om EU-pass som ger möjlighet för dels förvaltare som är etablerade inom EES att inom hela EES marknadsföra alternativa investeringsfonder som är etablerade utanför EES, dels förvaltare som är etablerade utanför EES att marknadsföra alternativa investeringsfonder inom hela EES. Dessa regler ska emellertid börja tillämpas tidigast 2015 och under förutsättning av att EU-kommissionen antar en delegerad akt med den innebörden. Våren 2014 överlämnades ett förslag till riksdagen om hur dessa regler ska genomföras i svensk rätt genom ändringar i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder (prop. 2013/14:113). Riksdagen har beslutat om lagändringarna och de träder i kraft den dag regeringen bestämmer (bet. 2013/14:FiU30, rskr. 2013/14:330).

Som nämnts ovan har direktivet om marknader för finansiella instrument reviderats. I samband med detta har det även gjorts en ändring av direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Ändringen innebär att förvaltare av alternativa investeringsfonder som har tillstånd till diskretionär förvaltning av investeringsportföljer och sidotjänster med stöd av ett EU-pass kommer att kunna erbjuda dessa tjänster även i andra länder inom EES än det land där förvaltaren är etablerad. De nya reglerna ska börja tillämpas sommaren 2015. Arbetet med att genomföra ändringen i direktivet i svensk rätt har påbörjats inom Regeringskansliet. Ett förslag beräknas kunna remitteras under hösten 2014.

3.2.4 Försäkringsområdet

Det är viktigt att försäkringsföretag har tillräckligt med tillgångar och likviditet för att uppfylla sina åtaganden. Stabila försäkringsföretag bidrar inte bara till ett gott konsumentskydd utan även till stabilitet i det finansiella systemet.

När det gäller försäkringsområdet fortsätter reformeringen av regelverken.

Solvensregelverket

Under hösten 2009 antog Europaparlamentet och rådet det s.k. Solvens II-direktivet, som innebär en reformering av den grundläggande regleringen på EU-nivå för försäkringsföretag. Direktivet utgör en del av ett samlat regelverk som också innehåller en omfattande kompletterande detaljreglering. Syftet är att skapa en mer enhetlig försäkringsreglering för den europeiska försäkringsmarknaden. Solvens II-regelverket innehåller bl.a. förändrade krav på de kapitalbuffertar som försäkringsföretagen måste ha, tydligare krav på företagsstyrning (inklusive riskhantering) och förändrade regler kring tillsynsprocesserna. Till detta ska läggas mer omfattande krav på försäkringsföretagens rapportering och offentliggörande av information.

Närmare kan sägas att genom Solvens II-regelverket införs nya värderingsregler för solvensberäkningarna, riskkänsliga kapitalkrav och principbaserade regler kring företagens investeringar. Kapitalkraven blir mer sofistikerade och anpassade till det enskilda företags risknivå. Det införs också tydligare krav på försäkringsföretagens system och processer för hantering av samtliga risker, men också krav på att företagen regelbundet ska göra egna bedömningar av sitt kapitalbehov på kort och lång sikt. Tillsynen kan förväntas bli mer harmoniserad och proaktiv. Genom ökad rapportering och offentliggöranden av olika slag kommer det att bli enklare för alla intressenter att bedöma ett försäkringsföretags verkliga situation.

Målet med regleringen är att försäkringsföretagen ska kunna infria sina åtaganden, och därmed fylla sin viktiga funktion i samhällsekonomin.

Merparten av bestämmelserna i det nya regelverket ska börja tillämpas den 1 januari 2016.

Tjänstepension

En särskild utredare fick i uppdrag att lämna förslag till näringsrättslig och associationsrättslig reglering för tjänstepensionsinstitut (dir. 2013:32, Tjänstepensionsföretagsutredningen). Utgångspunkten för uppdraget var EU:s tjänstepensionsdirektiv. Detta reglerar sådana institut som tillhandahåller tjänstepensionsförmåner och som inte omfattas av annan EU-rättslig reglering, t.ex. försäkringsdirektiven.

I slutet på mars 2014 lämnade EU-kommissionen ett förslag till ett omarbetat tjänstepensionsdirektiv. Förslaget omfattar krav på högre standard på ett antal områden, framför allt gällande styrning, riskhantering, information till medlemmar och förmånstagare samt tillsyn. Vidare har bestämmelserna för gränsöverskridande verksamhet ändrats i ett antal avseenden, med avsikten att underlätta sådan verksamhet. Förslaget innehåller däremot inte några nya solvensregler.

I tilläggsdirektiv (dir. 2013:117) fick Tjänstepensionsföretagsutredningen i uppdrag bl.a. att även beakta EU-kommissionens förslag till omarbetat tjänstepensionsdirektiv och dessutom följa resultatet av förhandlingarna på EU-nivå, när utredningen utformar sitt förslag. Utredningen överlämnade sitt betänkande i slutet av augusti 2014 (SOU 2014:57).

Flytträtt

En särskild utredare har lämnat förslag till lagstiftning om bl.a. flytträtt för befintligt försäkrings-sparande (SOU 2012:64). Förslagen har remissbehandlats.

Finansinspektionen har i uppdrag att arbeta för att det nås en branschöverenskommelse om tydligare information om bl.a. flyttvärde och flyttavgifter. Vidare har ett förslag remitterats som innebär att försäkringsförmedlares möjlighet att ta emot provisioner från annan än kunden begränsas. Vidare föreslås skärpta regler för försäkringsförmedlares hantering av intressekonflikter (Ds 2014:22), se avsnitt 3.2.5.

3.2.5 Fortsatt fokus på konsumenterna

För att stärka konsumentskyddet inom det finansiella området har en rad initiativ tagits med följande inriktning:

- Bättre rådgivning och distribution,
- transparens och rörlighet för att skapa goda förutsättningar för konsumenterna,
- åtgärder för att minska skuldsättningen och
- fortsatt satsning på finansiell utbildning.

Rådgivning och distribution

Ärendestatistik från Konsumenternas Bank- och finansbyrå visar att de flesta klagomålen inom

området för sparande under de senaste åren har handlat om finansiell rådgivning.

Konsumentverkets konsumentrapport 2014 visar att konsumenterna upplever marknaden för bank- och finanstjänster som mycket problematisk. Konsumentverket ser en stark koppling mellan missnöjet med distributionskanalen telefonsäljning och de marknader som upplevs som mest problematiska. När rådgivningen inte fungerar som den ska riskerar konsumenternas intressen att inte kunna tas tillvara och det kan skapa ineffektivitet på marknaden. I syfte att förbättra konsumentskyddet på detta område har flera åtgärder vidtagits, nämligen:

- Krav på skriftlig bekräftelse vid telefonsäljning inom premiepensionsområdet har antagits av riksdagen (prop. 2013/14:71).
- En särskild utredare har fått i uppdrag att kartlägga problem i samband med telefonsäljning av finansiella tjänster och produkter (dir. 2014:11).
- En särskild utredare har fått i uppdrag att analysera bl.a. om finansiell rådgivning och näringsrättslig reglering som inte omfattas av tillståndsplikt bör göra det (dir. 2013:55).
- En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå hur EU-direktivet om bostadslåneavtal ska genomföras (dir. 2014:13). Det direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om information till konsumenten, kreditprovning, kompetenskrav, paketerbjudanden, rådgivning och ersättning till personal.

Ett förslag har remitterats som innebär att Finansinspektionen ska ges möjlighet att genomföra en utvidgad lämplighetsprovning av försäkringsförmedlare. Vidare föreslås också att en försäkringsförmedlare inte får ta emot och behålla provision eller annan liknande ersättning från någon annan än kunden, om ersättningen kan motverka att förmedlaren tillvaratar kundens intressen (Ds 2014:22).

I Europaparlamentet och rådet pågår förhandlingar om intressekonflikter i förslag till ändrat försäkringsförmedlingsdirektiv (IMD2). (Se även avsnitt 3.2.2 och utgiftsområde 18, avsnitt 4 Konsumentpolitik).

Transparens och rörlighet skapar goda förutsättningar för konsumenterna

Jämförbarhet

Insatser har vidtagits för att öka jämförbarheten mellan och insynen i olika investeringsprodukter. Det görs bl.a. genom att ett krav på jämförelsebelopp som används på den svenska fondmarknaden. Jämförelsebeloppet har på svenskt initiativ införts i EU-förordningen om faktablad för investeringsprodukter (PRIIPs) som Europaparlamentet och rådet kommit överens om.

Öppenhet kring bolåneränta

Finansinspektionen fick under 2013 ett uppdrag som avsåg att ytterligare öka öppenheten om bolåneräntan i syfte att konsumenterna ska få mer insyn i prissättningen och därmed kunna göra mer välinformerade val. Finansinspektionen arbetar för närvarande med att ta fram nya föreskrifter på området.

Förtidsbetalning av bostadslån

Propositionen om rättvisare regler vid förtidsbetalning av bostadslån (prop. 2013/14:44) har antagits av riksdagen och nya regler trädde i kraft den 1 juli 2014. Den nya modellen för förtidsinlösen av bundna bostadslån bör underlätta låntagarens möjlighet att byta bank och därmed minskar inlåsnings effekterna.

Transparens vid flytt

Finansinspektionen har i uppdrag att arbeta för att en överenskommelse träffas inom livförsäkrings- och pensionsbranschen. Överenskommelsen ska utgöra en branschstandard avseende transparens i kostnader och informationsfrågor i samband med flytt av pensionsförsäkringsvärde.

Betalkonto

Europaparlamentet och rådet har kommit överens om ett direktiv om betalkonto (PAD). Direktivet innebär att alla konsumenterna inom EU ges rätt till ett grundläggande betalkonto, att byte av betalkonto underlättas och att konsumenterna ges möjlighet att jämföra avgifter för betalkonto. På så sätt ökar konkurrensen på den europeiska betalkontomarknaden.

Överskuldssättning

För att stärka konsumentskyddet vid kreditgivning och bidra till att minska problem med överskuldssättning lämnades våren 2014 förslag till en ny lag om viss verksamhet med konsumentkrediter (se prop. 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter). Den nya lagen innebär att företag som driver viss verksamhet med konsumentkrediter, bl.a. snabblåneföretag, behöver tillstånd av Finansinspektionen. Om ett sådant företag åsidosätter sina skyldigheter, kan Finansinspektionen ingripa med sanktioner. Den nya lagen trädde i kraft den 1 juli 2014. (Se även utgiftsområde 18, avsnitt 4 Konsumentpolitik)

Finansiell folkbildning

Finansinspektionen har som mål att genom finansiell folkbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden och har tilldelats särskilda medel för detta. Merparten av arbetet har bedrivits i samverkan med andra myndigheter, företag och organisationer via det nationella nätverket Gilla Din Ekonomi.

3.2.6 Insatser inom betalningssystemen

Kontanthantering

En särskild utredare har haft i uppdrag att analysera hur regelverket för företag som medverkar i kontanthanteringen i Sverige bör vara utformat (dir. 2013:71). Utredaren redovisade sitt uppdrag i september 2014 i betänkande Svensk kontanthantering (SOU 2014:61). Utredaren föreslår att Riksbanken får det övergripande ansvaret för kontanthanteringen i Sverige och att ny lagstiftning införs för att reglera uppräkningsverksamheten och ställa krav på den. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Elektroniska betalningar

Sommaren 2013 presenterade EU-kommissionen ett förslag till reviderat betaltjänstdirektiv och ett förslag till en förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner. Syftet

med förslagen är att möjliggöra för konsumenter och handlare att fullt ut kunna dra nytta av den inre marknads fördelar. Målet är att i linje med tillväxtstrategin Europa 2020 och den digitala agendan för Europa bidra till att ytterligare utveckla marknaden för elektroniska betalningar. Genom att vidta åtgärder för rättslig klarhet och lika villkor bedöms kostnader och priser sänkas för användare av betaltjänster. Vidare förväntas utbudet av och tillgången på innovativa betaltjänster utökas samt säkerhet och genomlysning beträffande desamma säkerställas.

Den statliga betalningsmodellen

Riksgäldskontoret utvecklar löpande den statliga betalningsmodellen avseende effektivitet, funktionalitet och säkerhet. Statens betalningsmodell är en samlad benämning på de regelverk, avtal, kontostrukturer och system som stödjer myndigheternas betalningar. Huvudaktörer i modellen är Riksgäldskontoret, ramavtalsbankerna och myndigheterna.

Sedan 2012 bedrivs arbetet med säkerheten i betalningsmodellen inom ramen för den årliga process som då inrättades. Processen innebär att Riksgäldskontoret senast den 1 november varje år ska redovisa de samlade riskerna i statens betalningsmodell för regeringen. Myndigheterna ska på begäran lämna uppgifter till Riksgäldskontoret avseende sina risker. I riskanalysen avseende 2013 bedömer Riksgäldskontoret att säkerheten i betalningsmodellen är fortsatt god (dnr Fi2013/3783).

För att ytterligare stärka säkerheten avser Riksgäldskontoret att göra beloppsgränser på bankkonton (limiter) obligatoriska genom föreskrifterna till förordningen (2006:1097) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning. För att minska riskerna avseende myndigheternas hantering av kontanter har ett nytt ramavtal för förbetalda kort tecknats. Kortet gör det möjligt för myndigheterna att göra utbetalningar till privatpersoner som saknar bankkonto, personnummer eller id-handlingar.

Ytterligare en åtgärd för att säkerställa hög effektivitet och säkerhet i statens betalningsprocesser skulle kunna vara att inrätta ett register över behöriga myndighetsföreträdare. Regeringskansliet (Socialdepartementet) gav därför i november 2011 en sakkunnig person i

uppdrag att se över frågor och regler kring identifikation av behöriga företrädare för myndigheter. Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2012. Promemorian har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet (dnr S2011/9574/SFÖ). Enligt förslaget ska ett register ha till ändamål att bl.a. ge tillförlitlig och uppdaterad information om behöriga företrädare för statliga myndigheter.

3.2.7 Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Det pågår ett aktivt arbete i den internationella organisationen Financial Action Task Force (Fatf) med att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt, finansiering av terrorism eller finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Fatf är global standard-sättare inom de nämnda områdena. Medlemmarna i organisationen utvärderar varandra avseende efterlevnaden av Fatfs rekommendationer och föreslår löpande förbättringsåtgärder. Under 2014 har de första utvärderingarna i den fjärde utvärderingsrundan inletts på grundval av de i februari 2012 reviderade 40 rekommendationerna. Sverige kommer under 2016 att utvärderas av Fatf, vilket innebär att förberedelserna inför detta kommer att intensifieras under hösten 2014.

Effektiva regler

Som en viktig del av förberedelserna inför utvärderingen av Fatf har en departementspromemoria med förslag på vissa ändringar i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tagits fram och sänts ut på remiss (dnr Fi2014/2420). Ändringarna föreslås i syfte att i vissa delar anpassa det svenska regelverket efter internationella standarder och för att därigenom stärka och effektivisera det svenska systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2015.

Samtidigt har också en överenskommelse i rådet, en s.k. allmän inriktning, nåtts avseende förslagen som EU-kommissionen presenterade i februari 2013 till ett reviderat penningtvättsdirektiv (det fjärde i ordningen) och en förordning om information som ska åtfölja

överföringar. Förhandlingar med Europaparlamentet kommer att inledas under hösten.

Nationell strategi

En annan central del av förberedelserna utgörs av det arbete som bedrivits med att ta fram en nationell strategi för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Tidigare i år överlämnades till riksdagen skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245).

Strategin syftar till att kommunicera målsättningar som finns på området, indikera huvudsakliga prioriteringar och tydliggöra de konkreta åtgärder som bör vidtas för att säkerställa ett effektivt system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Strategin baserar sig bl.a. på slutsatserna som dras i de två nationella riskbedömningsrapporter som 17 myndigheter lämnade den 30 augusti 2013 och den 28 mars 2014 i enlighet med ett regeringsuppdrag från november 2012 (dnr Fi2012/4457).

3.2.8 Riksgäldskontorets centrala roll

Riksgäldskontorets roll som statens centrala finansförvaltning innefattar bl.a. att vara myndigheternas bank och att svara för upphandlingar av betalningslösningar till och från staten. Myndigheterna kan även låna hos Riksgäldskontoret, exempelvis för att finansiera investeringar.

Myndigheten ansvarar också för statens upplåning och statsskuldens förvaltning samt för att ställa ut statliga garantier och krediter. Flera av Riksgäldskontorets uppgifter syftar till att främja finansiell stabilitet och konsumentskydd, bl.a. genom uppgiften att administrera insättningsgarantin och investerarskyddet. Genom rollen som statens stödmyndighet till kreditinstitut har Riksgäldskontoret en nära koppling till finansmarknaden. Myndigheten ingår i det Finansiella stabilitetsrådet.

3.2.9 Finansmarknadsforskning

Verket för innovationssystem (Vinnova) har sedan 2010 i uppdrag att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en satsning på

finansmarknadsforskning. Det statliga stödet till finansmarknadsforskningen har varit ett viktigt inslag för att driva på utvecklingen av forskningen inom området. Forskningsprogrammet består av två insatsformer: centrumfinansiering och tematiska utlysningar av projektmedel.

En viktig målsättning för genomförandet av programmet är att den privata finansmarknadsbranschen bidrar med hälften av de totala insatserna.

Samverkan och samfinansieringen fungerar väl och den privata finansmarknadsbranschen har tagit ansvar för att utveckla forskningen. Regeringen bedömer att denna utveckling bör kunna fortsätta i vissa delar även utan ett statligt stöd genom Vinnova. Regeringen avser därför att påbörja utvecklingen av det statliga stödet. Resurserna till Vinnova för ändamålet minskas under 2015 för att upphöra helt fr.o.m. 2016.

3.2.10 Pensionsfrågor

Översyn av AP-fondernas verksamhet

Den översyn av AP-fondernas regelverk som påbörjades 2011 har fortsatt. Syftet med översynen är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en god förräntning av fondkapitalet efter förvaltningskostnader. I översynen ingår Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna (buffertfonderna). Fondernas uppdrag och placeringsregler ses över, liksom möjliga effektiviseringar av förvaltningen.

I samråd med Pensionsgruppen (Arbetsgrupp för vårdande av pensionsöverenskommelsen [S 2007:F] med representanter Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna), gavs i september 2011 en särskild utredare i uppdrag att se över AP-fondernas regelverk (dir. 2011:84). Utredningen, som antog namnet Buffertkapitalsutredningen, överlämnade i augusti 2012 sitt betänkande AP-fonderna i pensionssystemet – effektivare förvaltning av pensionsreserven (SOU 2012:53). Betänkandet remitterades under hösten 2012. Av 68 remissinstanser som inbjöds lämnade 32 synpunkter på utredningens förslag. Därutöver inkom på eget initiativ yttrande från tio instanser. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2012/3047).

I mars 2014 presenterade Pensionsgruppen en överenskommelse om en struktur som Pensionsgruppen har bedömt att förvaltningen av buffertkapitalet bör bygga på. Den närmare utformningen av organisation och regelverk måste analyseras vidare inom Regeringskansliet och Pensionsgruppen. Huvuddragen i överenskommelsen är att en separat huvudman ska införas för buffertkapitalets förvaltning. Huvudmannen ska fatta självständiga beslut men inordnas i Pensionsmyndigheten i form av ett särskilt beslutsorgan eller vara en nämndmyndighet med Pensionsmyndigheten som värdmyndighet. Buffertkapitalets förvaltning ska utföras av tre oberoende myndigheter som i likhet med rådande ordning styrs av lag. De nuvarande kvantitativa placeringsreglerna för fonderna ska ersättas av en s.k. aktsamhetsprincip, men vissa placeringsregler ska kvarstå såsom begränsningen av fondernas placeringar i svenska aktier till högst två procent av det samlade börsvärdet och högst tio procent av röster eller kapital i ett enskilt bolag. Överenskommelsen innehåller även ett antal förändringar när det gäller administration, intern styrning och kontroll, bl.a. att ett kostnadstak föreslås införas. Detaljerade förslag, som ska remitteras, utarbetas för närvarande inom Regeringskansliet. En proposition bör kunna överlämnas till riksdagen under hösten 2015. Ny lagstiftning planeras därför kunna träda i kraft under 2016.

Översyn av premiepensionssystemet

På initiativ av Pensionsgruppen påbörjades hösten 2012 en översyn av premiepensionssystemet. Översynen resulterade i promemorian Vägval för premiepensionen (Ds 2013:35) som presenterades i maj 2013. Översynen syftade främst till att kartlägga och analysera hur väl premiepensionen levt upp till de syften som finns för premiepensionssystemet samt vid behov föreslå förbättringar inom ramen för premiepensionssystemets befintliga struktur. Enligt departementspromemorian finns det flera förbättringsområden inom befintligt premiepensionssystem, framför allt relaterade till följande brister.

- Bristande kunskap och intresse hos premiepensionssparare för egen aktiv förvaltning på fondtorget.

- Onödigt höga kostnader för egen förvaltning på fondtorget och stor tidsåtgång för den enskilde spararen att välja bland ett mycket stort antal fonder på fondtorget.
- Risk för stor spridning i slutlig premiepension mellan de individer som lyckats bäst och de som lyckats sämst med sitt sparande på fondtorget trots att de har betalat in lika stora pensionspremier till premiepensionssystemet.
- I departementspromemorian understryks att riskerna och kostnaderna i premiepensionssystemet kan reduceras på flera olika sätt. Vilket sätt som är bäst är dock primärt inte en fråga om rätt eller fel utan en fråga om vilka egenskaper man kan acceptera i systemet och hur man värderar olika grad av valfrihet och kostnader för sparare och fondbolag på fondtorget.
- I departementspromemorian presenteras också två alternativa vägval för att reducera identifierade problem samt ett generellt förslag som rör den traditionella försäkringen. Alternativ ett innehåller fem förslag till att förbättra befintligt system och minska de risker som identifierats i departementspromemorian. Alternativ två innebär att det befintliga utbudet av fonder på fondtorget kraftigt begränsas till att endast utgöras av ett fåtal statliga fonder.
- Förslaget om förändringar av den traditionella försäkringen innebär dels att övergången från fondförsäkring till traditionell försäkring ska ske successivt för att minska marknadsrisken vid tillfället för bytet, dels att förvaltningen av den traditionella försäkringen ska samordnas med Sjunde AP-fonden.

Förslagen i departementspromemorian har remitterats. I mars 2014 meddelade Pensionsgruppen att man gör bedömningen att beredningsarbetet av promemorians båda förslag bör fortsätta, och att det första alternativet bör vara en utgångspunkt för de förändringar som ligger närmast i tiden.

Den 3 juli beslutades kommittédirektiv Ett reformerat premiepensionssystem (dir. 2014:107). Enligt direktiven, som tagits fram i samråd med Pensionsgruppen, ska en särskild utredare analysera och lägga fram förslag på hur förändringar av premiepensionssystemet bör

göras. Utredaren ska utgå från de förslag på åtgärder som beskrivs i departementspromemorian Vägval för premiepensionen (Ds 2013:35) enligt alternativ 1 och förslag om förändringar av den traditionella försäkringen. Syftet med utredningen är att säkerställa att eventuella förändringar av premiepensionssystemet bidrar till att fler sparare får en långsiktigt bra avkastning på sitt premiepensionskapital till rimlig risk och kostnad. Utredaren ska bl.a. klargöra vilka regeländringar som krävs för att genomföra föreslagna åtgärder och utarbeta nödvändiga författningsförslag, analysera och beskriva konsekvenserna av att genomföra åtgärderna och föreslå hur och i vilken ordning åtgärderna bör genomföras.

Därutöver ska utredaren översiktligt analysera och beskriva konsekvenserna av att ersätta fondtorget med maximalt tio statliga fonder, enligt departementspromemorians alternativ 2.

Uppdraget ska redovisas senast den 3 september 2015.

3.3 Finansinspektionen

3.3.1 Omfattning

Avsnittet behandlar den verksamhet som bedrivs inom Finansinspektionen och som omfattar främst insatser avseende finansiell stabilitet och konsumentskydd. Insatser genomförs genom bl.a. finansiell tillsyn, regelgivning och tillståndsgivning.

3.3.2 Mål

Målet för Finansinspektionen är att inom ramen för egna beslut om resursfördelning och planering arbeta för att det finansiella systemet

- är stabilt och präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och
- ger ett högt skydd för konsumenter.

3.3.3 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Den grundläggande utgångspunkten för bedömningen av verksamheten inom Finansinspektionen utgår från de övergripande målen för myndigheten. Till dessa kopplas ett antal mått som beskriver verksamhetens faktiska innehåll och som bl.a. redovisas i myndighetens årsredovisning.

Indikatorer och bedömningsgrunder som används vid resultatbedömningen är bl.a. följande:

- Tillsynens omfattning och utveckling över tid, såväl den stabilitets- som konsumentinriktade tillsynen.
- Antal och andel företag som under en viss period blir föremål för någon tillsynsinsats.
- Utvecklingen av prestationer inom tillsynen, främst antalet tillsynsaktiviteter som resulterat i ett beslut eller en rapport.
- Kostnadstäckningsgraden över tid för avgiftsfinansierad verksamhet.
- Utvecklingen och omfattningen av finansiell folkbildning såsom spridning i samhället.
- Utvecklingen av ärendestatistik.
- Företagens omdömen om Finansinspektionen.

Resursanvändning

Verksamheten inom Finansinspektionen ska bedrivas utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv. En betydande del av verksamheten utgör insatser inom EU och annat internationellt arbete. Finansinspektionen har också i uppgift att ansvara för samordningsorganet för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (enligt förordningen [2009:92] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism) samt för finansmarknadsstatistik.

Finansinspektionens kostnader uppgick under 2013 till 419,4 miljoner kronor (389,3 miljoner kronor 2012).

Finansinspektionens finansiering sker till stor del genom statens budget. Myndigheten tar ut avgifter av de företag som står under tillsyn.

Avgifterna ska motsvara Finansinspektionens kostnader för den anslagsfinansierade delen av verksamheten, med undantag för samordningen av tillsyn om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Inkomsterna förs till statens budget.

Finansinspektionen finansieras även genom avgifter för prövning av tillstånds- och anmälningsärenden. Dessa avgifter disponeras av myndigheten och finansierade omkring 15 procent av de totala kostnaderna under 2013 (16 procent 2012). Avgifterna ska över tid motsvara full kostnadstäckning. Under 2013 uppnåddes ett överskott som ska täcka ett ackumulerat underskott.

Kostnaderna för de olika verksamheterna fördelas enligt vad som redovisas i tabell 3.1. I fördelningen ingår även de myndighetsgemensamma kostnaderna.

Tabell 3.1¹ Finansinspektionens kostnader för olika verksamheter 2009–2013

Procent					
Verksamhet	2009	2010	2011	2012	2013
Tillsyn	61	56	54	51	51
Regelgivning	17	21	23	24	24
Tillstånd och anmälningar	14	15	15	16	15
Statistik	4	3	4	4	3
Folkbildning	2	2	2	1	2
Penningtvätts-samordning	1	1	1	1	1
Beredskap	1	1	1	1	2
Övrigt	1	1	1	1	0*

*Posten har fördelats på övriga verksamheter fr.o.m. 2013.

Internationellt arbete

Efter finanskrisen har det internationella arbetet tagit allt mer resurser i anspråk inom Finansinspektionen. Under de tre senaste åren utgör verksamheten omkring 11–12 procent av de totala kostnaderna.

¹ Uppgifterna i tabellerna och diagrammen i detta avsnitt är hämtade från Finansinspektionens årsredovisningar.

Effektivitet

Det amerikanska konsultföretaget Oliver Wyman undersökte under 2013 effektiviteten hos 17 myndigheter som utövar tillsyn inom finansområdet i olika länder, varav Finansinspektionen var en. Företaget har utvärderat befogenheter, styrning av verksamheten, organisation och processer. Finansinspektionen stod sig väl i jämförelsen, trots att myndigheten generellt bedömdes vara underdimensionerad. Efter att undersökningen har genomförts har Finansinspektionen fått ytterligare ökade anslag för de kommande åren. Den senaste ökningen av medel avser åren 2014–2016. Dessa medel ska framför allt användas till att öka omfattningen av tillsynen.

Finansinspektionen har redovisat att myndigheten under 2013 avgjorde något färre inkomna ärenden jämfört med 2012. Statistik från Finansinspektionens diarium visar också att den genomsnittliga handläggningstiden sammantaget för alla ärenden är ungefär samma som föregående år.

Företagens omdömen

Finansinspektionen genomför årligen en företagsenkät med hjälp av telefonintervjuer. Undersökningen genomfördes under 2013 och ca 400 finansiella företag svarade (av 760). Resultatet av enkäten används i Finansinspektionens arbete med att utveckla verksamheten.

Några iakttagelser från 2013 års enkät är att förtroendet för Finansinspektionen är stabilt över tid och att en stor andel av företagen anser att Finansinspektionen ger ett professionellt bemötande. En lägre andel anser att Finansinspektionen är tydlig med vilka regler som gäller. Enligt Finansinspektionen beror detta bl.a. på den särskilda utmaningen att förtydliga besked i frågor kring regelverk och som måste koordineras med europeiska tillsynsmyndigheter. Med anledning av undersökningen har Finansinspektionens webbplats utvecklats för att förbättra användarvänligheten.

Insatser inom kärnverksamheten

När det gäller Finansinspektionens kärnverksamhet tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning, fördelas den nedlagda arbetstiden enligt tabell 3.2.

Tabell 3.2 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2010–2013

antal timmar				
	2010	2011	2012	2013
Tillsyn	144 598	165 534	164 449	174 332
Regelgivning	57 372	67 166	89 937	89 742
Tillstånd	42 269	50 733	60 613	55 698
Totalt	244 239	283 433	314 999	319 772

Tillsyn

Finansinspektionens tillsyn är riskbaserad, vilket innebär att tillsynsarbetet prioriteras utifrån de risker som identifieras. Tillsynen inom flertalet områden är både inriktad på stabilitet och konsumentskydd. Finansinspektionens bedömning av de främsta riskerna publiceras återkommande i särskild ordning. Samtidigt som tillsynen är riskbaserad ska den utvecklas och bli mer omfattande. Finansinspektionen bedriver sin tillsyn bl.a. genom riskbedömningar, finansiell analys, undersökningar och andra kontakter med företagen.

Detta analysarbete – vars slutsatser redovisas i Finansinspektionens rapport om risker i det finansiella systemet, senast publicerad hösten 2013 – utgör grunden för de övergripande prioriteringarna inom den riskbaserade tillsynen (dnr Fi2013/4075). Till detta kommer företags-specifika risker som t.ex. kan uppmärksammas genom klagomål eller den finansiella rapporteringen, storbankernas marknadsfinansiering och hushållens skuldsättning.

Utvecklad tillsyn

Finansinspektionen har fr.o.m. 2014 även det huvudsakliga ansvaret för den s.k. makrotillsynen. Det innebär att Finansinspektionen ska vidta åtgärder för att motverka finansiella obalanser i syfte att stabilisera kreditmarknaden, men med beaktande av åtgärdernas effekt på den ekonomiska utvecklingen. I samband med att det nya ansvaret för Finansinspektionen förtydligades ändrades även rapporterings-skyldigheten. De tidigare rapporterna om risker i

det finansiella systemet och erfarenheterna om tillsynsarbetet ersattes med följande rapporter:

- En rapport med analys och bedömning av den finansiella stabiliteten ska lämnas två gånger per år. I rapporten ska framgå vilka åtgärder som vidtagits och vilka som kan komma att vidtas för att motverka att finansiella obalanser uppstår. Åtgärdernas effekter på samhällsekonomin samt behovet av utveckling av regler på området ska också redovisas.
- En rapport med erfarenheter av tillsynsarbetet avseende konsumentskydd ska lämnas en gång per år. Rapporten ska innehålla en bedömning av riskerna för konsumenterna inom det finansiella systemet samt de åtgärder som vidtagits eller kan komma att vidtas för att stärka konsumentskyddet. Behovet av regelutveckling på området ska också presenteras.

Finansinspektionens rapport om den finansiella stabiliteten som publicerades i juni 2014 pekade på att motståndskraften i det svenska finansiella systemet är tillfredsställande, men att det finns risker främst på grund av en stor banksektor som är känslig för störningar och den höga skuldsättningen hos svenska hushåll (dnr Fi2014/2663). Det är därför viktigt att bygga motståndskraft mot dessa risker eftersom den svenska finansiella sektorn och ekonomin också påverkas av problem utanför Sverige, bl.a. genom behovet av utländsk marknadsfinansiering. Finansinspektionen har ett ansvar för att i tillsynen kontrollera att bankerna har tillräckliga buffertar, hållbara finansieringsstrategier samt god riskhantering. Svenska bankers kapital- och likviditetsbuffertar har stärkts de senaste åren. Flera åtgärder har också vidtagits för att minska riskerna med hushållens skuldsättning, dels genom att ytterligare stärka motståndskraften hos bankerna, dels genom att buffertar skapas hos hushållen. Det är viktigt att risker och finansiella obalanser inte byggs upp i den finansiella sektorn som kan spridas vidare till samhällsekonomin.

Finansinspektionens rapport om erfarenheterna av konsumenttillsynen inom den finansiella sektorn publicerades i maj 2014 (dnr Fi2014/1973). Rapporten fokuserar på de risker och problem som uppstår i den direkta kontakten mellan konsumenterna och de

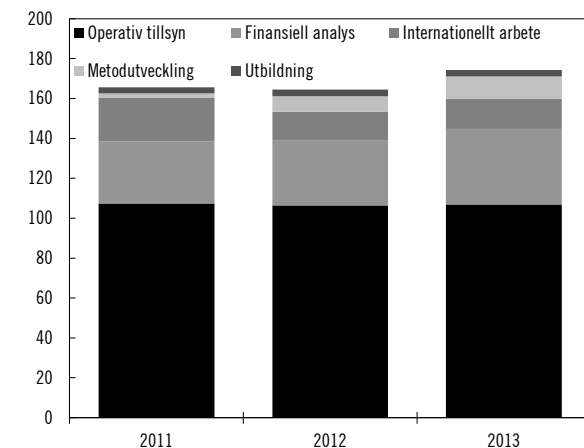
finansiella företagen. De risker och problem som beskrivs har uppmärksamats i samband med Finansinspektionens tillsynsarbete. Fokus i tillsynen har områdena spara, låna, betala och försäkra. Finansinspektionen lyfter särskilt fram tre områden där konsumentskyddet bör stärkas: provisioner, snabbblån och öppenhet om bolåneräntan.

Resurser inom tillsynen

Den arbetade tiden inom tillsynen har ökat något 2013 jämfört med 2012. Flera utvecklingsinsatser har genomförts och syftar till att skapa en effektivare och förbättrad analys av företagen under tillsyn. Ökningen utgjordes till stor del av ökade insatser inom finansiell analys och metodutveckling, vilket framgår av diagram 3.1 nedan. Resurserna inom tillsynsverksamheten påverkas av att de fortsatt höga kraven inom regelgivningsarbetet. Kraven ökar särskilt på den regelgivning som sker inom ramen för EU:s tillsynsmyndigheter som därigenom har inverkan på resurserna som kan användas inom tillsynen.

Diagram 3.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2011–2013

Tusentals timmar

I årsredovisningen redovisar Finansinspektionen insatserna inom tillsynen fördelat på bl.a. områdena bank, bolån, försäkring, fond och marknadsplatser.

I den operativa tillsynen används flera metoder och aktiviteter: platsundersökningar, utredningar, enkäter, intervjuer, dialoger och möten samt seminarier som kan resultera i rapporter eller skrivelser. Uppföljning av viktiga nyckeltal sker dessutom fortlöpande bl.a. genom granskning av den återkommande inrapporteringen från företagen.

Prestationer inom tillsynen

Prestationerna inom tillsynen mäts genom antalet tillsynsaktiviteter som resulterat i att företaget (eller i vissa fall personen) tagit emot ett beslut eller att Finansinspektionen publicerat en rapport. Det är ett kvantitativt mått som beskriver hur många beslut som fattas och rapporter som publiceras. Måttet fångar dock inte skillnaden i storleken eller komplexiteten i prestationerna och därmed inte skillnaderna i handläggningstid för olika slags ärenden. Mätresultatet blir därmed känsligt för om Finansinspektionen väljer att genomföra färre men mer djupgående undersökningar eller fler och mer snäva undersökningar. Tidigare år har Finansinspektionen exempelvis lagt tid på att färdigställa översyns- och utvärderingsprocesser (tidigare samlade kapitalbedömningar) för flera mindre banker, vilket huvudsakligen inneburit färre men mer komplicerade ärenden.

För 2013 har Finansinspektionen haft inriktningen på att granska de tio största bankerna i Sverige och som en följd har tidsåtgången för de mest komplicerade ärendena ökat ännu mer. Under året har Finansinspektionen också genomfört flera omfattande och mer djupgående undersökningar.

Tabell 3.3 Prestationer inom tillsyn 2011–2013

	2011	2012	2013
Finansiell analys	19	14	18
Sanktioner	206	195	180
Övriga beslut	744	693	556
Totalt beslut/rapporter	969	902	754

Tillsynen kan i vissa fall resultera i sanktioner, som är en åtgärd som Finansinspektionen kan ta till mot företag som inte har följt regelverken. I valet mellan sanktion eller annan åtgärd överväger Finansinspektionen konsekvenserna av den ena eller andra åtgärden. Tillsynen syftar också till att vara förebyggande för att initiativ ska kunna tas innan problemen blir alltför stora. Antalet sanktioner är därför enligt Finansinspektionen inte ett mått på marknadsmisslyckanden eller på hur effektiv tillsynen är.

Finansinspektionen varnar också på sin webbplats för företag som bedriver en oseriös verksamhet. Under 2013 varnade Finansinspektionen för 587 oseriösa företag (2012 var det 753). Av de varningar som publicerades utgjorde 488 varningar resultatet av ett internationellt samarbete mellan tillsynsmyndigheter världen över (675 stycken 2012).

Andel och antal företag

Under 2013 genomförde Finansinspektionen någon form av tillsynsaktivitet för 26 procent av företagen under tillsyn. För treårsperioden 2011–2013 har 45 procent av företagen omfattats av någon tillsynsaktivitet. Av tabell 3.4 nedan framgår antalet unika företag som blivit föremål för tillsynsaktiviteter uppdelat på företagskategori.

Tabell 3.4 Företag som blivit föremål för tillsynsinsatser 2011–2013

antal företag

	Totalt antal företag	Unika antal tillsynsaktiviteter, 2013	Andel	Unika antal tillsynsaktiviteter, 2011–2013	Andel
Banker	41	34	83 %	40	98 %
Sparbanker	49	38	78 %	49	100 %
Kreditmarknadsföretag	44	34	77 %	39	89 %
Värdepappersföretag	124	50	40 %	87	70 %
Betal- och e-penningföretag	80	6	8 %	8	10 %
Livförsäkringsbolag	31	30	97 %	31	100 %
Skadeförsäkringsbolag	134	73	54 %	128	96 %
Fondförsäkringsbolag	9	9	100 %	9	100 %
Tjänstepensionsinstitut	11	0	0 %	11	100 %
Fondbolag	72	39	54 %	48	67 %
Marknadsplatser och clearingföretag	6	4	67 %	4	67 %
Försäkringsförmedlare	1 040	114	11 %	284	27 %
Totalt	1 641	431	26 %	738	45 %

I urvalet ingår samtliga företag med tillstånd från Finansinspektionen exklusive företag som på grund av sin begränsade storlek har undantagits från regelverket, exempelvis s.k. kreatursförsäkringsföreningar. Företag som enbart är registrerade hos Finansinspektionen som inlåningsföretag ingår inte.

Ärenden om tillstånd finns med som tillsyn i denna redovisning avseende godkännanden av interna modeller för kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och motpartsrisker samt ägarprövningar. Antalet uppgår till 30 ärenden 2013 och 67 ärenden under perioden 2011–2013.

Undersökningarna som redovisas i tabellen motsvarar inte samtliga tillsynsundersökningar som resulterat i ett beslut enligt tabellen om prestationer (tabell 3.3). Finansinspektionen utövar även en viss kontroll av företag som varken har tillstånd eller är registrerade, och som därmed inte ingår i tabellen. Exempelvis undersöker Finansinspektionen regelbundet företag som kan antas bedriva tillståndspliktig verksamhet utan tillstånd.

Regelgivning

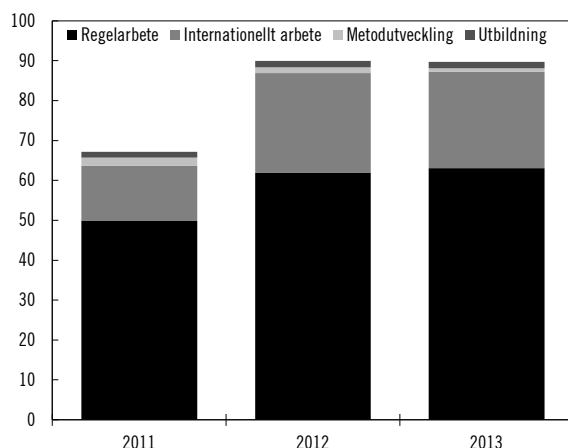
Finansinspektionen ger ut regler i form av föreskrifter och allmänna råd som kompletterar och preciserar de grundläggande regler som gäller för företagen som står under Finansinspektionens tillsyn och som finns i lagar och förordningar. Regelgivningen är ett av Finansinspektionens verktyg i arbetet för att nå målet för det finansiella systemet.

Den nedlagda tiden för regelgivningsarbetet ligger på en fortsatt hög nivå och i nivå med 2012. På grund av att arbetet med Solvens II låg vilande under det första halvåret 2013 har mindre tid lagts på regelgivning under året jämfört med tidigare år. Insatserna inom regelgivningen drivs till stor del av de ökade internationella regelkraven.

Av diagrammet nedan framgår fördelningen på olika aktiviteter inom regelgivningen.

Diagram 3.2 Regelgivning, aktiviteter 2011–2013

Tusentals timmar

Tillståndsgivning

Handläggningen av ärenden i verksamheten med tillstånd och registrering ska hålla hög kvalitet samt vara snabb och kostnadseffektiv.

Mindre tid har lagts ned för arbetet med tillståndsprövning 2013 jämfört med 2012. Under 2013 inkom till Finansinspektionen 3 258 ärenden avseende ansökningar om tillstånd och registrering (7 602 under 2012). Den tillsynes kraftiga minskningen i antalet inkomna ärenden beror på att Finansinspektionens diariplan ändrats vid årsskiftet 2012/2013, och siffrorna är därför inte jämförbara. Handläggningstiden mätt i dagar ökade också. Men siffran är inte heller jämförbar med den för året före på grund av den nya diariplanen inom myndigheten.

Tabell 3.5 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2011–2013

	2011	2012	2013
Totalt antal timmar	50 733	60 613	55 698
Antal beslutade ärenden	3 316	3 258	2 962
Handläggningstid, dagar	30	28	32
Handläggning inom utsatt tid, andel (%)	83	83	87

Finansinspektionens tillståndsprövning syftar bl.a. till att säkerställa att företag som startar en tillståndspliktig verksamhet eller förändrar sin

verksamhet är väl kapitaliserade, har en god intern styrning och riskhantering, en kompetent styrelse och ledning samt lämpliga ägare.

Statistik

Finansinspektionen är statistikansvarig myndighet för finansmarknadsstatistiken. Produktionen av denna är liksom tidigare år utlagd till Statistiska centralbyrån. Kostnaderna 2013 var ca 13,8 miljoner kronor och kostnaden var på samma nivå jämfört med året före.

Beslut har fattats om att inrätta en gemensam databas för övervakning och tillsyn över finansmarknaderna (prop. 2013/14:161, bet. 2013/14:FiU31, rskr. 2013/14:275). Reformen innebär i huvudsak att de bestämmelser som reglerar skyldigheten att lämna uppgifter till Riksbanken och Finansinspektionen anpassas för att de båda myndigheterna ska kunna anlita Statistiska centralbyrån för att samla in uppgifter som behövs för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2014.

Folkbildningsinsatser

Finansinspektionen har som mål att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom finansiell folkbildning. Under 2013 har Finansinspektionen använt 7,8 miljoner kronor för ändamålet (året före 4,7 miljoner kronor).

Finansinspektionen planerar att inom ramen för verksamheten med finansiell folkbildning genomföra en större undersökning om hushållens finansiella förmåga. Inom området har en rad olika folkbildningsinsatser genomförts. Vilka insatserna är framgår av rutan nedan.

Genomförda folkbildningsinsatser

Under beteckningen Trygga din ekonomiska framtid hölls under 2013 kurstillfällen för 245 fackliga ombud, 22 av Folkuniversitetets lärare samt 43 av kommunernas konsumentvägledare.

Studiehäften från nätverket Gilla Din Ekonomi har distribuerats och det samlade kursinnehållet har gjorts tillgängligt via webben och via sändningar i Sveriges Television. TV-inspelningar har även gjorts tillgängliga som undervisningsmaterial för svenska universitet och högskolor via UR access.

Tvådagarskursen Trygga din ekonomiska framtid har till exempel sänts i Kunskapskanalen (SVT).

Kurser under namnet Tryggare ekonomi på äldre dar har påbörjats, för att utbilda vidareinformatörer från de fem stora pensionärsorganisationerna som totalt organiserar 900 000 medlemmar.

Finansinspektionen deltar i projektet Ekonomismart i samverkan med Konsumentverket, Sparbanksstiftelsen Kronan och Folkuniversitetet. Det ordnas utbildningstillfällen i kommuner över hela landet där unga arbetslösa bjuds in till tvådagarskurser i vardagsekonomi och konsumentträtt.

Läroplanerna för skolans högstadium och gymnasium innebär att alla elever ska få del av undervisning i privatekonomi, främst inom hemkunskap, matematik och samhällskunskap. För att stödja berörda lärare med material och underlag driver Finansinspektionen, Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten två gemensamma projekt med filmer och tillhörande studiematerial. Filmen Livet och pengarna har sedan lanseringen hösten 2012 distribuerats till högstadiets samtliga lärare i hem- och konsumentkunskap.

Som en del av skolprojektet Koll på cashen deltog under läsåret 2012/13 1 500 elever från närmare 40 gymnasieskolor i en landsomfattande tävling på temat privatekonomi och economicoaching.

Material för kommunernas invandrarundervisning i svenska (sfi) har också tagits fram.

En app för Apple och Android har tagits fram som innehåller allt framtaget material.

Samordning av insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Under 2013 har verksamheten inom samordningen till största delen utgjorts av genomförandet av särskilda regeringsuppdrag, i synnerhet samordningen av det myndighetsgemensamma arbetet med nationella riskbedömningar. Kostnaderna för samordning mot penningtvätt m.m. ökade under 2013 och förklaras till största delen av att uppdraget om en nationell riskbedömning krävde ökade resursinsatser (se avsnitt 3.2.7).

Verksamhet inom krisberedskapen

I enlighet med 9 § förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap ska Finansinspektionen årligen analysera om det finns sårbarhet, hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. En sådan redovisning överlämnades i november 2013 (dnr Fi2013/4090) och innefattar myndighetens planerade åtgärder samt bedömning av behov av ytterligare åtgärder. Finansinspektionen bedömer att sektorns förmåga i huvudsak är god, men att den har vissa brister. Bland annat har risken för riktade it-

attacker ökat inom sektorn och det pågår olika insatser för att minska riskerna.

Finansinspektionen samverkar med branschen och berörda myndigheter genom att delta i Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS) och Samverkansområde ekonomisk säkerhet (SOES). De projekt som genomförs inom dessa grupper finansieras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). För verksamheten inom FSPOS är det Finansinspektionen som ansöker om och hanterar de medel som tilldelas av MSB. Under 2013 använde Finansinspektionen 7,1 miljoner kronor från anslaget 2:4 *Krisberedskap under utgiftsområde 6*.

Analys och slutsatser

Stabilitet och konsumentskydd

Instrumenten för att främja finansiell stabilitet har en nära koppling till finansiell tillsyn, dvs. Finansinspektionens ansvarsområde. Finansinspektionen har också vidtagit en rad åtgärder inom ramen för makrotillsyn såsom höjda kapitaltäckningskrav och riskvikter samt införande av bolånetak.

Konsumentskyddsarbetet har utvecklats genom organisatoriska och verksamhetsmässiga insatser inom myndigheten.

Tillsyn, reglering och tillståndsprövning

När det gäller den finansiella tillsynen har denna ökat, särskilt avseende insatser inom analys och metodutveckling. Finansinspektionen redovisar antal och andel företag som varit föremål för någon tillsynsinsats. Denna form av redovisning bör ges fortsatt prioritet och utvecklas.

Omfattningen av verksamheten inom regelgivning ligger på samma nivå som under 2012. Inom regelgivningen har särskilt det internationella arbetet krävt fortsatt stora resurser av myndigheten. Även EU:s tillsynsmyndigheter har ställt mycket stora krav på Finansinspektionen.

Kraven på företag för att få tillstånd att driva olika slags verksamhet på finansmarknaden har löpande skärpts. Kostnadstäckningsgraden i tillståndsgivningen har förbättrats, vilket möjliggör för Finansinspektionen att uppnå målet om full kostnadstäckning över tid.

Finansiell folkbildning

Finansinspektionens arbete med att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och privatekonomisk utbildning har utvecklats väl och nått fram till fler grupper än tidigare.

Insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Samordningsorganet för insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism inom Finansinspektionen består av representanter för ett tiotal myndigheter och organisationer.

Tidigare i år överlämnades till riksdagen skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245). I skrivelsen konstaterades att arbetet inom samordningsorganet inom Finansinspektionen inte uppfyller de krav som ställs på en mekanism för ett effektivt system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Flera av de brister som finns i den befintliga strukturen kan härledas till en otillräcklig grad av samverkan mellan de olika aktörerna. Det saknas

också tillräcklig samstämmighet och tydlighet om mål och prioriteringar mellan aktörerna.

Effektivitet

Finansinspektionen har även under 2013 fortsatt att utveckla myndighetens styrprocesser i syfte att ytterligare förbättra kvaliteten och effektiviteten i verksamheten. Insatserna är angelägna och bör ges fortsatt prioritet inom myndigheten.

Slutsats

Finansinspektionen har genom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning agerat i enlighet med de mål som är uppställda för verksamheten. Med detta i beaktande bedöms att Finansinspektionen i huvudsak nått upp till ställda mål.

3.3.4 Politikens inriktning

Stabilitet

Den finansiella stabiliteten är central för en väl fungerande finansiell sektor och utgör en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och sysselsättningen. Arbetet med att säkerställa ett stabilt finansiellt system är därför centralt. I detta sammanhang har Finansinspektionen ett viktigt uppdrag att fylla genom sitt verksamhetsansvar. Den nya rollen som innefattar det huvudsakliga ansvaret för makrotillsynsverktygen ska ges fortsatt prioritet inom myndigheten.

Konsumentskydd

Konsumenten på finansmarknaden befinner sig i ett kunskaps- och informationsunderläge i förhållande till de finansiella företagen. Finansinspektionens arbete med tillsyn, regelgivning och tillstånd är därför av stor betydelse för att säkerställa att konsumenternas intressen värnas.

Finansinspektionen ska i sin tillsyn bl.a. övervaka att konsumenternas tillgångar skyddas i de finansiella företagen. Detta förutsätter att företagen är stabila genom att hålla en sund balans mellan kapital och risker. Finansinspektionen granskar också hur företagen uppträder mot sina kunder och hur de informerar om sina produkter och tjänster. I myndighetens redovisning av konsumentskyddet tas regelbundet flera

viktiga fokusområden upp. Konsumenternas intressen på finansmarknaden ska värnas. I detta sammanhang har Finansinspektionen en central roll och ska använda sina verktyg effektivt för att främja konsumentskyddet.

Tillsyn, reglering och tillståndsprövning

Finansiell tillsyn, reglering och tillståndsprövning utgör medel i arbetet med att bidra till måluppfyllelsen och utgör därmed kärnverksamheten inom Finansinspektionen.

Finansinspektionen har tilldelats ökade resurser för att successivt kunna utveckla omfattningen av tillsynen, såväl ur ett stabilitets- som ett konsumentperspektiv.

Strategin för utvecklingen av tillsynen ska kännetecknas av att insatserna är fastställda på förhand enligt en tydlig prioritering. Tillsynen ska även fortsättningsvis ske utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Beredskap måste därutöver finnas för tillsynsinsatser när oförutsedda problem uppstår. Finansinspektionens uppdrag att bedriva en effektiv och ändamålsenlig tillsyn utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv står därmed fast.

Regleringen av finansmarknaden utvecklas snabbt och Finansinspektionen har i uppgift att återkommande genomföra nya och ändrade regler i syfte att stärka det finansiella systemet. Ändringarna ska genomföras effektivt och syfta till att Sverige lever upp till bindande krav. Finansinspektionens tillståndsprövning ska bidra till måluppfyllelsen. Ambitionshöjningarna inom tillståndsprövningen antas över tiden medföra effektivitetsvinster, eftersom kvalitetshöjningar i tillståndsgivningen på sikt bör kunna minska belastningen inom tillsynsverksamheten.

Finansiell folkbildning

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster, vilket samtidigt förutsätter att konsumenternas beslut är genomtänkta och väl avvägda. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper. Finansinspektionens uppdrag med att genom information och privatekonomisk folkbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden bör därför fortsätta.

Internationella insatser

Det pågående arbetet med regleringen inom finansmarknaden syftar till stor del till att skärpa kraven för de finansiella företagen och göra sektorn mer robust för att därmed minska risken för kriser.

EU:s tillsynsmyndigheter har en viktig roll för utvecklingen inom området. Dessa myndigheter beslutar om regler som svenska företag ska följa och som påverkar svenska regler. Aktiva insatser från svensk sida ökar därför möjligheten till inflytande. I detta sammanhang har Finansinspektionen en viktig funktion att fylla.

Finansinspektionen ska också aktivt delta i standardsättande arbete på global nivå. Arbete bedrivs inom Baselkommittén för banktillsyn, International Association of Insurance Supervisors (IAIS), som är det globala organet på försäkringsområdet, och inom International Organization of Securities Commissions (IOSCO), som är det globala standardsättande organet på värdepappersmarknadsområdet.

Insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism

På området för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism ska Finansinspektionen utöver det löpande tillsynsarbetet fortsätta att aktivt delta i arbetet inom Financial Action Task Force (Fatf) och arbetet inom EU.

I skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245) identifieras en ändamålsenligt utformad mekanism för samverkan som en av de viktigaste komponenterna och förutsättningarna för en effektiv bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt skrivelsen ska den befintliga ordningen med ett samverkansorgan inom Finansinspektionen därför omorganiseras för att bättre kunna svara upp mot ställda krav och åtgärda de brister som identifierats.

Resurser och effektivitet

För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system har resurserna ökat under åren 2012–2014 motsvarande 103 miljoner kronor.

Satsningen har därefter utvidgats ytterligare med 100 miljoner kronor åren 2014–2016 för att främja utvecklingen av den finansiella tillsynen och konsumentskyddet. För 2015 föreslås därför att anslaget ökas ytterligare med 33 miljoner kronor. För 2016 beräknas en ytterligare ökning med 33 miljoner kronor. Det är viktigt att myndighetens resurser styrs till prioriterade områden och att det sker ett effektiviseringsarbete som löpande ska redovisas.

3.4 Riksgäldskontoret

3.4.1 Omfattning

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning. Myndigheten har fem huvudsakliga uppgifter: att vara statens internbank, att förvalta statsskulden, att ställa ut garantier och krediter som riksdagen har beslutat om, att ansvara för insättningsgarantin och investerarskyddet samt att vara statens stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Riksgäldskontoret har därmed en central roll i att främja stabilitet och konsumentskydd på finansmarknaden.

3.4.2 Mål

De viktigaste målen för Riksgäldskontoret är följande:

Statens internbank

Verksamheten ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt, hålla en hög säkerhet, tillgodose krav på information och valfrihet samt att staten ska ha en konkurrensneutral relation till bankerna.

Statsskuldsvärdningen

Statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras, samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer (se 5 kap. 5 § budgetlagen [2011:203]).

Garanti- och utlåningsområdet

Bidra till att statens risk begränsas och att dess rätt tryggas.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Bidra till ett stärkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar respektive finansiella instrument.

Statligt stöd till kreditinstitut

Lämna stöd till banker och andra kreditinstitut för att förhindra allvarliga störningar i det finansiella systemet. Stödåtgärderna ska så långt som möjligt vara affärsmässiga och de ska inte heller leda till snedvridning av konkurrensen. Statens långsiktiga kostnader för stödet ska minimeras så att insatserna i möjligaste mån kan återfås.

3.4.3 Resultatredovisning

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av Riksgäldskontorets verksamhet bör utgå från målen i myndighetens regleringsbrev och instruktion samt från de lagar och förordningar som reglerar myndighetens verksamhet. Statsskuldens förvaltning utvärderas även utifrån de årliga riktlinjebesluten. I resultatbedömningen har bl.a. följande indikatorer utgjort ett underlag för bedömningen:

- Säkerheten i och genomsnittskostnaden för statens betalningar.
- Kostnadseffektiviteten och risken i statsskuldsvärdningen över en flerårsperiod.
- Statens risk och eventuella förluster i garanti- och kreditverksamheten.
- Allmänhetens kännedom om och förtroende för insättningsgarantin.
- Snabb och säker hantering av eventuella ersättningsfall i insättningsgarantin.

Resultat

Utfallet för Riksgäldskontorets anslagsfinansierade förvaltningskostnader 2013 blev 281,5 miljoner kronor, vilket är en minskning med 11 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det beror framför allt på besparingsåtgärder som har fått snabbt genomslag och att ett antal aktiviteter har skjutits upp från 2013 till 2014. Besparingarna är både av tillfällig och permanent karaktär såsom minskade kostnader för

konsulter, marknadsföring och andra påverkbara kostnadsposter.

Under 2013 uppgick de totala administrativa kostnaderna till 314,3 miljoner kronor (året före 342,3 miljoner kronor) som utgör både anslagsfinansiering och annan finansiering. Kostnaderna minskade således med 28 miljoner kronor, trots ökade kostnader för anpassningar till skärpta krav och ändrat regelverk för insättningsgarantin bl.a. när det gäller förkortad utbetalningstid. Finansieringen av de administrativa kostnaderna täcktes av 279,3 miljoner kronor från förvaltningsanslaget, av 25,1 miljoner kronor från garantiprogramavgifter, av 8,8 miljoner kronor med avgifter från stabilitetsfonden och av 1,1 miljoner kronor från ersättningsfall inom investerarskyddet.

Uppgifter om hur kostnaderna fördelas på Riksgäldskontorets olika verksamheter redovisas nedan i tabell 3.6. Av redovisningen framgår att skuldförvaltningen och privatmarknad är de dominerade verksamheterna sett till kostnaderna.

Tabell 3.6 Fördelning av Riksgäldskontorets förvaltningskostnader 2013

Miljoner kronor

	2013 ²
Statens internbank	39,7
Skuldförvaltning	137,1
Privatmarknad	76,3
Garantier och Krediter	35,2
Fin.stab. & konsumentskydd	26,0
Totalt	314,3

Källa: Riksgäldskontoret.

Statens internbank

I sin roll som statens internbank ansvarar Riksgäldskontoret för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att få tillgång till de anslagsmedel och lån som respektive myndighet blivit tilldelad.

Myndigheterna var under året mycket nöjda med den service och de tjänster som tillhandahållits av statens internbank. Nöjdhetsindex låg kvar på det hittills högsta värdet 95 av maximalt 100, vilket med marginal översteg Riksgäldskontorets eget mål på 85.

Stärkt säkerhet i statens betalningar

Arbetet med att öka säkerheten och effektiviteten i statens betalningsmodell fortgår löpande. Under 2013 utvecklades t.ex. områdena riskhantering och riskmedvetenhet i Riksgäldskontorets utbildning om den statliga betalningsmodellen. I samband med riskanalysen 2013 uppmanade Riksgäldskontoret myndigheterna att använda beloppsgränser, s.k. limiter, på bankkonton för utbetalningar. Med beloppsgränser minskar risken för felaktiga utbetalningar. Begränsningen kan gälla enskilda betalningar eller betalningar under en viss tidsperiod. Överskrids beloppsgränsen stoppas betalningen. Arbete återstår med att inrätta ett myndighetsregister och denna fråga bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Kostnader för statens betalningar

Genom de centrala ramavtalsupphandlingarna för betaltjänster som Riksgäldskontoret genomför för samtliga myndigheter skapas goda förutsättningar för staten att ställa höga krav på affärsbankerna avseende de tjänster och den service de tillhandahåller.

Av tabell 3.7 framgår att den genomsnittliga kostnaden för en statlig betalning är 57 öre, vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Tabell 3.7 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem

	2009	2010	2011	2012	2013
Antal betalningar (miljoner)	138	142	152	151	157
Total kostnad (miljoner kr)	114	118	96	86	89
Kostnad/betalning (kr)	0,83	0,83	0,63	0,57	0,57

Källa: Riksgäldskontoret.

Betalningsflödet över statens centralkonto var under 2013 5 775 miljarder kronor, där 2 873 miljarder kronor var inbetalningar och 2 902 miljarder kronor utbetalningar.

² Under 2013 ändrades fördelningen av myndighetens gemensamma kostnader vilket förklarar varför åren före inte redovisas i denna tabell.

In- och utlåning

Statens internbank erbjuder myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag möjligheten att låna och placera medel hos Riksgäldskontoret. Myndigheternas investeringar i anläggnings-tillgångar finansieras genom lån hos Riksgäldskontoret.

Vid 2013 års slut uppgick den samlade inlåningen hos statens internbank till 151,2 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 22,9 miljarder kronor jämfört med 2012. Ökningen kan i huvudsak förklaras av ökade behållningar för stabilitetsfonden, bl.a. som en följd av statens försäljning av aktier i Nordea Bank AB. Pensionsmyndigheten minskade samtidigt sin inlåning med 2 miljarder kronor.

Den samlade utlåningen uppgick till 481 miljarder kronor, vilket är en ökning med 118,7 miljarder kronor jämfört med 2012. Ökningen kan till stor del förklaras av de lån i utländsk valuta som togs upp 2009 för vidarelåning till Riksbanken. Vid utgången av 2013 motsvarade vidareutlåningen till Riksbanken 193,3 miljarder kronor.

Därtill ökade under 2013 Centrala studiestödsnämndens (CSN) lånevolym med 6 miljarder kronor till en total lånevolym på 182 miljarder kronor. Affärsverkens och de statliga bolagens lån uppgick till 4,0 respektive 0 miljarder kronor vid utgången av 2013.

Utsläppsrättsauktioner

Under 2013 genererade auktioner av utsläppsrätter 35,7 miljoner euro, motsvarande drygt 308,5 miljoner kronor, till statskassan. Auktionerna genomförs gemensamt på EU-nivå för flertalet av medlemsstaterna. Riksgäldskontoret ansvarar för att ta emot intäkter från auktionerna för den svenska statens räkning. Den första auktionen genomfördes i november 2012.

Statsskuldskötsel*Riktlinjer för skötseln av statsskulden*

Riktlinjer för statsskuldens skötsel beslutas årligen av regeringen. Riksgäldskontoret lämnar förslag till riktlinjer innan beslut fattas. Förslaget remitteras även till Riksbanken för yttrande. Regeringen beslutar om den övergripande avvägningen mellan kostnad och risk genom att sätta ramarna för statsskuldskötseln.

Avvägningen görs främst genom besluten om skuldens sammansättning och löptid. När regeringen har fattat beslut om riktlinjer ansvarar Riksgäldskontoret för att de fastställda ramarna omsätts i den operativa förvaltningen av skulden.

Skuldskötseln 2009–2013

Statens upplåning och skuldskötsel utvärderas av regeringen vartannat år. Utvärderingen redovisas i en skrivelse som lämnats till riksdagen. Åren däremellan redovisar regeringen sin preliminära syn på den genomförda statsskuldskötseln i budgetpropositionen.

I april i år överlämnades skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldskötsel 2009–2013 (skr. 2013/14:196). Slutsatsen i skrivelsen är att statens upplåning och skuldskötsel fungerat väl under hela utvärderingsperioden. De kvantitativa målen bedöms i huvudsak ha uppnåtts. Den externa granskare, som Finansdepartementet anlitat som stöd för utvärderingen, bedömer att Riksgäldskontoret uppfyller målsättningen om en kostnadseffektiv statsskuldskötsel.

Den okonsoliderade statsskulden uppgick till 1 277 miljarder kronor vid 2013 års slut, vilket motsvarar 35 procent av BNP. Vid 2013 års slut uppgick den totala vidareutlåningen för Riksbankens räkning till 193 miljarder kronor (ungefär motsvarande fem procent av Sveriges BNP).

Garantivning och utlåning

Riksgäldskontoret utfärdar garantier och lån med kreditrisk till företag och annan verksamhet efter beslut av riksdag och regering. En garanti eller ett lån utfärdas antingen genom särskilda beslut eller genom lagar och förordningar om garanti- eller utlåningsprogram.

Grundprincipen för garanti- och utlåningsmodellen är att avgiften som tas ut ska motsvara statens förväntade kostnad (inklusive administrativa kostnader), såvida inte riksdagen beslutat annat. Efter täckning av administrativa kostnader sätts avgifterna in på konto hos Riksgäldskontoret, för finansiering av eventuella förluster som uppstår i verksamheten.

Villkorat lånelöfte till SAS

Riksgäldskontoret fick i december 2012 i uppdrag av regeringen (dnr Fi2012/271) att

handlägga svenska statens del av ett villkorat lånelöfte till SAS, efter riksdagens beslut (prop. 2012/13:46, bet. 2012/13:NU10, rskr. 2012/13:102). Svenska statens andel av den sammanlagda lånefaciliteten på 3,5 miljarder kronor var 749 miljoner kronor. Lånelöftet till SAS avslutades på bolagets begäran den 4 mars 2014.

Övriga garanti- och utlåningsuppdrag

Aktiebolaget Svensk Exportkredit (SEK) har sedan 2009 en låneram hos Riksgäldskontoret. Låneramen uppgår sedan 2014 till 80 miljarder kronor för systemet med statsstödda exportkrediter. Det är fortfarande centralt för exportföretagen att få stöd med finansiering för att inte få sämre förutsättningar än sina konkurrenter och de facto gå miste om affärer eller få minskad konkurrenskraft internationellt.

Riksgäldskontoret förvaltar sedan mars 2014 en kreditgaranti till förmån för Eurofima, en organisation som ägs av ett antal statliga järnvägsbolag i Europa. Åtagandet innebär att den svenska staten garanterar Eurofimas finansiering av järnvägsfordon tillsammans med övriga aktieägare fram till 2056. Sverige äger 2 procent av aktierna i Eurofima. Garantiåtagandet motsvarar ägarandelen, men är begränsat till max 52 miljoner schweizerfranc motsvarande 393 miljoner kronor (storleken på tecknat kapital).

Garantiportföljen

De utställda garantierna uppgick sammanlagt till 34,6 miljarder kronor vid utgången av 2013, vilket är en minskning med 2,3 miljarder kronor jämfört med 2012. Minskningen beror främst på att kreditgarantin till Öresundsbro Konsortiet krympte till följd av växelkursförändringar och konsortiets minskade upplåningsbehov.

Tabell 3.8 Garantiportföljen 2009–2013

Miljoner kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	46 213	45 063	38 949	36 894	34 606
Tillgångar i garantiverksamheten					
- Ordinarie reserv	2 336	3 166	2 577	2 028	1 704

¹ Tillgångar i garantiverksamheten består av behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret, regressfordringar samt värdet av framtida avgifter. Källa: Riksgäldskontoret.

Infrastrukturprojekt stod för 56,9 procent av garantiåtagandena. Övriga garantiåtaganden rör främst pensioner till tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag (23,6 procent), internationella åtaganden (18,3 procent) samt finansiering (1,2 procent).

Vid halvårsskiftet 2014 hade de utställda garantierna ökat med 0,2 miljarder till 34,8 miljarder främst beroende på att Riksgäldskontoret ställde ut en ny garanti till Eurofima.

Tillgångarna i garantiverksamheten, som utgörs av avgifter för utställda garantier för att täcka framtida förluster, regressfordringar och värdet av framtida avgifter, uppgick vid 2013 års utgång till 1,7 miljarder kronor. Reserveringen för förväntade förluster uppgick till 0,8 miljarder kronor.

Vid sidan av detta finns garantier utställda av affärsverk och andra myndigheter på 1,9 miljarder kronor.

Utlåning med kreditrisk

Riksgäldskontorets utlåning med kreditrisk ökade med 2 miljarder kronor under 2013 till 13,7 miljarder kronor (utlåningen till Island och Irland är medräknad). Med en nedskrivning till följd av en förväntad kreditförlust på 0,4 miljarder kronor är lånestocken värderad till 13,3 miljarder kronor. I tabell 3.9 redovisas Riksgäldskontorets samlade utlåning med kreditrisk per den 30 juni 2014 inklusive lånen till Island och Irland.

Åren 2009–2011 betalade svenska staten ut 495 miljoner euro i lån till Island. Lånet skulle enligt avtal vara återbetalt i december 2021. Efter att Island gjort förtidsamorteringar på lånet om 290 miljoner euro under 2012 och om resterande 205 miljoner euro i juli 2014 är hela lånet nu återbetalt.

Tabell 3.9 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret

Miljoner kronor, per den 30 juni 2014

	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning till följd av förväntade kreditförluster
SVEDAB AB	5 400	5 246	325
A-train AB	1 000	1 000	114
Island	495 miljoner euro	1 877	
Irland ³	600 miljoner euro	5 493	
Övriga	-	339	
Summa		13 955	439

Insättningsgaranti och investerarskydd

Riksgäldskontoret är garantimyndighet enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd.

Insättningsgarantin

Sedan finanskrisen 2008 har en rad åtgärder vidtagits för att förbättra insättningsgarantin. Den maximala ersättningen har höjts till motsvarande 100 000 euro. Garantin träder i kraft om ett institut går i konkurs eller när Finansinspektionen beslutar att insättningsgarantin ska träda in om medlen inte är tillgängliga för insättaren.

Under 2012 slutförde Riksgäldskontoret den initiala prövningen av de omkring 2 500 kontoslag som används för att ta emot insättningar för att avgöra vilka som omfattas av insättningsgarantin. Nya kontoslag prövas löpande.

Under 2013 inleddes även arbetet med att kontrollera att de institut som är anslutna till garantin kan tillhandahålla nödvändiga uppgifter för att ersättningen ska kunna betalas ut inom lagstadgad tid.

Under 2013 uppkom inga ersättningsfall inom insättningsgarantin.

Riksgäldskontoret genomförde under 2013 en undersökning om allmänhetens kännedom om och förtroende för insättningsgarantin. En förutsättning för att insättningsgarantin ska bidra till finansiell stabilitet är att allmänheten

vet att skyddet finns och känner till dess villkor och omfattning. Undersökningen visade att 51 procent av de tillfrågade känner till att det finns ett skydd för insättningar på konto. Cirka 30 procent svarade att de inte tror att det finns något skydd. Grupper som i högre utsträckning känner till insättningsgarantin är män, personer som är äldre än 30 år, tjänstemän, egenföretagare och personer med stort eget sparande.

Riksgäldskontoret kommer att analysera resultatet av undersökningen som underlag för beslut om vilka informationsinsatser som behöver göras. Effekten av insatserna kan sedan mätas i kommande undersökningar.

Insättningsgarantifonden

Insättningsgarantin finansieras genom årliga avgifter från de drygt 140 institut som omfattas av garantin. Den årliga avgift som instituten betalar för garantin ska uppgå till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av insättningarna. Under 2013 uppgick avgiften till drygt 1,3 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,1 procent av de garanterade insättningarna vid slutet av 2013. Avgifterna placeras i en fond som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Placeringarna görs i statsobligationer och på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret.

Insättningsgarantifondens samlade värde vid slutet av 2013 var 29,1 miljarder kronor. Avkastningen under året blev -1,8 procent, vilket är en minskning från 2012 års avkastning på 2,1 procent. Minskningen beror främst på att marknadsvärdet på de statsobligationer som finns i fonden sjönk eftersom marknadsräntorna steg.

Investerarskyddet

Investerarskyddet uppgår till 250 000 kronor per kund och institut. Skyddet träder in när ett institut har gått i konkurs och kunden inte kan få ut sina värdepapper eller pengar.

En årlig avgift för administrationen av skyddet betalas av de institut som är anslutna till investerarskyddet. Kostnader vid ett eventuellt ersättningsfall betalas däremot i efterhand av de institut som var anslutna vid tidpunkten för ersättningsfallet. Under 2013 aktiverades inte investerarskyddet.

Under 2011 fakturerade Riksgäldskontoret de institut som vid tiden för ersättningsfallet i CTA Lind & Co Scandinavia AB (2004) var anslutna till skyddet. Fem av dessa institut överklagade

³Förslag till tilläggsavtal till Sveriges avtal om lån till Irland har överlämnats. Förslaget innebär att godkänna förtida amortering av Irlands lån hos IMF utan att amorteringsplanen på lånet från Sverige påverkas (prop. 2014/15:9).

avgiftsbeslutet. Förvaltningsrätten avlog under våren 2013 dessa överklaganden. Samtliga institut överklagade till kammarrätten som också avlog överklagandena. Fyra institut har under våren 2014 begärt prövningstillstånd hos Högsta förvaltningsdomstolen. Något beslut i frågan om prövningstillstånd har ännu inte fattats. Utgången av processerna kan få betydelse för vilka kostnader de enskilda instituten slutligen får bära.

Stöd till kreditinstitut

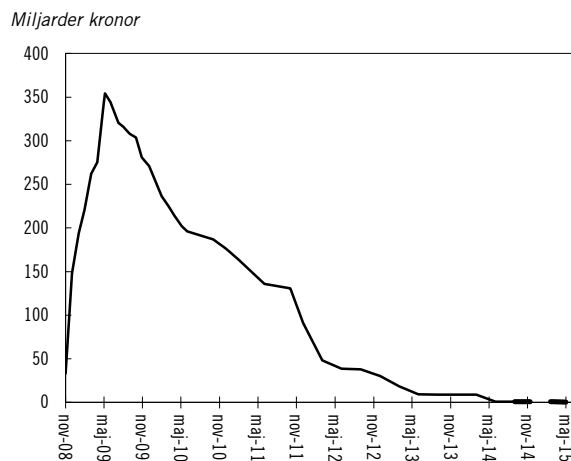
Riksgäldskontoret är stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen).

Bankgarantierna fortsätter att minska

De två statliga stödprogram, garanti- och kapitaltillskottsprogrammen (se förordningen [2008:819] om statliga garantier till banker m.fl. och förordningen [2009:46] om kapitaltillskott till solventa banker m.fl.), som inrättades under finanskrisen stängdes för nyteckning den 30 juni 2011. Syftet med programmen var att underlätta bankernas och bostadsinstitutens upplåning och därigenom ge bättre förutsättningar för företag och hushåll som behövde låna pengar.

När det gäller garantiprogrammet ställdes de sista garantierna ut vid halvårsskiftet 2010. Inga infrianden har behövt göras. I dag är det bara Carnegie Investment Bank AB som har garanterade skuldförbindelser kvar. De garanterade volymerna uppgick vid utgången av 2013 till 8,9 miljarder kronor, vilket är 22 miljarder kronor mindre än föregående år och 340 miljarder kronor mindre än när garantin var som störst 2009. Vid halvårsskiftet 2014 var omfattningen av garantierna 0,9 miljarder kronor. I diagram 3.3 framgår de garanterade volymerna i miljarder kronor. De sista garantierna förfaller i mitten av 2015. Garantierna, som bankerna betalar kvartalsvisa avgifter för, förväntas ge ett överskott på cirka 6 miljarder kronor räknat från tidpunkten för programmets införande.

Diagram 3.3 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet

Källa: Riksgäldskontoret.

Kapitaltillskottsprogrammet inrättades i februari 2009. Endast en bank, Nordea Bank AB, deltog. Under 2013 sålde staten sitt innehav i Nordea Bank AB för drygt 21,2 miljarder kronor. Med årliga utdelningar medräknade har innehavet genererat ett överskott till fonden på 18,7 miljarder kronor.

Carnegie Investment Bank

I november 2008 gav Riksgäldskontoret Carnegie Investment Bank AB (CIB) ett stödlån, där panten bestod av aktierna i CIB och i försäkringsförmedlaren Max Matthiessen AB. När Finansinspektionen återkallade CIB:s banktillstånd realiserades panten och Riksgäldskontoret blev därmed ägare av de pantsatta bolagen. Dessa såldes kort därefter till Altor och Bure.

I och med försäljningen av CIB kom Riksgäldskontoret överens med de nya ägarna om vinstdelning. Ett arrangemang rörande en norsk kreditportfölj har t.o.m. halvårsskiftet 2014 inbringat 297 miljoner kronor. Ett annat arrangemang är kopplat till tillgångar som CIB tog över från en betydande låntagare i banken. Under första halvåret 2014 har de två överenskommelserna om vinstdelning gett staten inkomster på 48 miljoner kronor. Det sammanlagda överskottet från övertagandet av CIB uppgår till 264 miljoner kronor (netto).

Stabilitetsfonden

Riksdagen beslutade under hösten 2008 att inrätta en stabilitetsfond i form av ett konto i Riksgäldskontoret. I den mån fonden inte räcker till för att finansiera stödåtgärder finns en

obegränsad kredit att tillgå. Fonden skapades för att kunna finansiera framtida åtgärder inom ramen för stödlagsstiftningen.

Stabilitetsfondens värde ökade till 49,6 miljarder kronor i slutet av 2013, från 41,4 miljarder kronor ett år tidigare. Under året inbetalades 3,1 miljarder kronor i stabilitetsavgifter och 137 miljoner kronor som avser 2013 i bankgarantiavgifter in till fonden. Av tabell 3.10 nedan framgår fondens ställning vid halvårsskiftet 2014.

Tabell 3.10 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2014

Typ av transaktion	Milljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Garantiavgifter	5 908
Stabilitetsavgifter	8 719
Influtet CIB och MM (netto, exkl. Riksgäldskontorets kostnader)	309
Förväntad intäkt CIB	41
Nordea	18 661
Tillförd ränta på behållning	1 318
Förvaltningskostnader (inkl. arvoden till Prövningsnämnden)	-109
Fondbehållning	49 847
Ej inbetalda fordringar	-41
Kassabehållning	49 806

Källa: Riksgäldskontoret.

Stödmyndighetens förvaltningskostnader

De förvaltningskostnader som kan hänföras till Riksgäldskontorets uppdrag som stödmyndighet tas från stabilitetsfonden. Årligen sätts ett tak upp för stödmyndighetens kostnader.

Under 2013 uppgick stödmyndighetens förvaltningskostnader till 8,8 miljoner kronor, vilket är lägre än det av regeringen beslutade kostnadstaket på 10 miljoner kronor. Under 2014 får högst 11 miljoner kronor användas för stödmyndigheten.

De ackumulerade kostnaderna för stödmyndigheten från starten av uppdraget hösten 2008 till halvårsskiftet 2014 uppgår till 109 miljoner kronor, varav 57 miljoner kronor är konsultkostnader.

Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut har till uppgift att pröva vissa tvister enligt stödlagen. Sedan den 1 juli 2011 har Prövningsnämnden även till uppgift att pröva vissa ansökningar och överklaganden enligt lagen om insättningsgaranti. Nämndens förvaltningskostnader belastar stabilitetsfonden, med undantag av kost-

nader för insättningsgarantiärenden som belastar insättningsgarantifonden.

Förvaltningskostnadstaket för Prövningsnämnden för 2014 har satts till en miljon kronor.

Analys och slutsatser

Statens internbank

Riksgäldskontoret har hanterat internbanksverksamheten i enlighet med uppsatta mål och uppdrag. Kostnaderna för betaltjänster har hållits konstanta och arbetet med att öka säkerheten i den statliga betalningsmodellen har fortsatt. Den årliga kundkäten visar att myndigheterna är nöjda med internbankens tjänster och service.

Statsskuldshöjning

För perioden 2009–2013 visade utvärderingen att statens upplåning och skuldshöjning fungerat väl under hela utvärderingsperioden. Den externa granskaren bedömer att Riksgäldskontoret uppfyller målsättningen om en kostnadseffektiv statsskuldshöjning. Nästa utvärderingsskrivelse avser perioden 2011–2015 och kommer att överlämnas till riksdagen i april 2016.

Garantier och krediter

De utestående garantierna minskade under året, främst på grund av att kreditgarantin till Öresundsbro Konsortiet minskat. Verksamheten har bedrivits i enlighet med de mål och uppdrag som Riksgäldskontoret tilldelats.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Inga nya fall gällande insättningsgarantin eller investerarskyddet har uppkommit.

Undersökningen om allmänhetens kunskaper om insättningsgarantin är ett adekvat underlag för fortsatta insatser. Riksgäldskontoret anses ha hanterat uppgifterna i enlighet med sitt uppdrag och utifrån gällande mål.

Effektivitet

Riksgäldskontorets arbete med att minska kostnaderna och öka effektiviteten inom myndigheten har medfört lägre kostnader.

Slutsats

Riksgäldskontoret har genom den viktiga uppgiften som statens centrala finansförvaltare och garantigivare m.m. agerat i enlighet med de mål som är uppställda för verksamheten. Med detta i beaktande bedöms Riksgäldskontoret nått upp till ställda mål i allt väsentligt.

3.4.4 Politikens inriktning

Inriktningen för statens internbanks är att fortsatt vidareutveckla säkerheten och effektiviteten i den statliga betalningsmodellen. Riksgäldskontoret ska årligen redogöra för de samlade riskerna i den statliga betalningsmodellen.

Statsskuld förvaltningen ska likt tidigare år drivas i enlighet med målet om kostnadsminimering samtidigt som riskerna beaktas. Förvaltningen ska även bedrivas inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Inriktningen för garantiverksamheten är att fortsatt värna om de principer som utgör ramarna för garantimodellen. Riksgäldskontoret har i uppdrag att årligen lämna en rapport till regeringen om riskerna i statens garanti- och kreditportfölj. Analysen ska utgå från statens kreditrisk och likviditetsrisk.

Verksamheten med insättningsgarantin och investerarskyddet ska bedrivas effektivt och nå upp till fastställda krav.

De två bankstödsprogrammen, garanti- och kapitaltillskottsprogrammen, stängdes för nya åtgärder i juni 2011. Om behov skulle uppstå kan programmen åter sättas i bruk med kort varsel.

Flera förändringar av myndighetens verksamhetsområden kan vara aktuella framöver, bl.a. avseende insättningsgarantisystemet.

Arbetet med att öka effektiviteten inom myndigheten bör ges fortsatt prioritet.

3.5 Finansmarknadsforskning**3.5.1 Mål**

Målet med satsningen på finansmarknadsforskningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den

finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet. Vidare är målsättningen att satsningen samfinansieras genom att den privata finansmarknadsbranschen ska bidra med hälften av de totala insatserna.

3.5.2 Resultatredovisning

Verket för innovationssystem (Vinnova) har i uppdrag att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en satsning på finansmarknadsforskning.

Finansmarknadsforskningsprogrammet inom Vinnova består av två insatsformer: centrumfinansiering och tematiska utlysningar av projektmedel.

När det gäller samfinansieringen med den privata branschen och andra finansärer visar resultatet att medfinansieringen 2013 totalt uppgick till 62 procent av de totala resurserna, varav offentliga medel (exklusive Vinnova) står för 16 procent och privata medel står för 46 procent. Graden av samfinansiering varierar dock mellan olika projekt, t.ex. finns det regionala skillnader.

Analys och slutsatser

Det statliga stödet till finansmarknadsforskningen är ett led i att bidra till sektorns utveckling och för förståelsen för hur finansiella marknader fungerar. Det statliga stödet ska därför ses som ett viktigt initiativ för att öka omfattningen av forskningen inom det finansiella området.

En viktig målsättning för genomförandet av programmet är att den privata finansmarknadsbranschen bidrar med hälften av de totala insatserna. Utfallet pekar en god samfinansiering.

Politikens inriktning

Samverkan och samfinansieringen fungerar väl och den privata finansmarknadsbranschen har tagit ansvar för att utveckla forskningen. Regeringen bedömer att denna utveckling bör kunna fortsätta i vissa delar även utan ett statligt stöd genom Vinnova. Regeringen avser därför att påbörja avvecklingen av det statliga stödet.

Resurserna till Vinnova för ändamålet minskas under 2015 för att upphöra helt fr.o.m. 2016.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	333 406	2 874	
2014	Anslag	417 259	404 024
2015	Förslag	452 507	
2016	Beräknat	488 624 ¹	
2017	Beräknat	496 989 ²	
2018	Beräknat	510 178 ³	

¹ Motsvarar 483 949 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 483 977 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 484 017 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter, för Krigsförsäkringsnämnden och för samordningsorganet för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	402 576	63 367	419 403	46 540
Prognos 2014	479 295	82 920	522 283	39 932
Budget 2015	516 908	73 700	539 542	51 066

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, med undantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Även kostnaden under

anslaget 1:17 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* ingår i de avgiftsgrundande beloppen (se avsnitt 3.6.2). Detta innebär att en höjning av anslaget är saldo-neutralt, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser. Överskotten förklaras bl.a. av dessa inbetalningar.

Regeringens överväganden

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	417 259	417 259	417 259	417 259
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	2 649	6 706	13 938	25 345
Beslut	32 599	64 659	65 792	67 574
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	452 507	488 624	496 989	510 178

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Finansinspektionen tillförs ökade resurser för att förstärka den finansiella tillsynen och konsumentskyddet. Anslaget ökas därför sammantaget med 33 000 000 kronor fr.o.m. 2015. Av anslaget beräknas 7 000 000 kronor avsättas för satsningar inom den finansiella folkbildningen.

Därutöver minskas anslaget med 401 000 kronor 2015 respektive 1 660 000 kronor fr.o.m. 2016. Syftet med åtgärden är att bidra med finansiering till andra prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 452 507 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 488 624 000 kronor, 496 989 000 kronor respektive 510 178 000 kronor.

3.6.2 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013		6 789		361
2014	Anslag	8 500 ¹	Utgifts-prognos	8 985
2015	Förslag	7 150		
2016	Beräknat	7 150		
2017	Beräknat	7 150		
2018	Beräknat	7 150		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	7 150	7 150	7 150	7 150
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 150	7 150	7 150	7 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Syftet med myndigheterna är att främja en väsentlig förbättring av möjligheterna att följa och analysera utvecklingen och att vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten inom EU. EU:s tillsynsmyndigheter har till uppgift att bl.a. ta fram förslag till tekniska standarder, som sedan ska antas av EU-kommissionen i form av förordningar eller

beslut. Tillsynsmyndigheterna ska till 60 procent finansieras av de nationella tillsynsmyndigheterna och till 40 procent av EU-budgeten.

Avgiften har sedan 2012 budgeterats under ett eget anslag. Under 2011 belastades anslaget 1:11 *Finansinspektionen*.

Den avgift som Finansinspektionen ska betala för 2014 beräknas uppgå till omkring 8,3 miljoner kronor. Regeringen har därför i höständeringsbudgeten för 2014 föreslagit en höjning av anslagsnivån. Skälet till förslaget är att avgifterna prognostiseras bli högre än beräknat till följd av beslut inom EU. Avgifterna är också svårbedömda med anledning av en eventuell fortsatt försvagning av kronan mot euron.

Regeringen föreslår att 7 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter* för 2014. Avgifterna till EU-myndigheterna fastställs först i november inom EU och i samband med detta blir behovet av medel för 2015 klarlagt. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till riksdagen i ändringsbudgeten under 2015 för att föreslå en ändrad nivå för anslaget. Även för 2016, 2017 och 2018 beräknas därför anslaget för närvarande till 7 150 000 kronor respektive år.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013		281 471		40 701
2014	Anslag	303 512	Utgifts-prognos	284 714
2015	Förslag	304 474		
2016	Beräknat	305 685 ¹		
2017	Beräknat	310 583 ²		
2018	Beräknat	318 705 ³		

¹ Motsvarar 303 711 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 303 731 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 303 756 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och krediter, statens internbank samt insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag på statsbudgeten. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till. Kassaflödesmässigt är dock reservkontona konsoliderade med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda avgifter minskar statens upplåningsbehov, statsskulden och statens räntekostnader, medan infrianden leder till motsatt effekt.

Tabell 3.17 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	56 290	120 446	-65 849	186 295
Prognos 2014	41 849	160 788	-21 162	181 950
Budget 2015	31	64 469	-21 585	86 054

För 2013 resulterade garanti- och kreditverksamheten i ett överskott på 186 miljoner kronor. En stor del av överskottet beror på en förändring i redovisningen av förväntad förlust i ett specifikt engagemang i utlåningen. Den underliggande risken i engagemanget är dock oförändrad. För 2014 och 2015 beräknas det uppskattade resultatet för garanti- och kreditverksamheten till 182 respektive 86 miljoner kronor.

Under 2013 uppgick avgifterna inom statens internbank (och därmed inleveransen på inkomsttitel) till 4,5 miljoner kronor. För 2014 och 2015 beräknas motsvarande avgifter till 4,7 miljoner kronor per år. Avgifterna inom statens internbank förs till inkomsttitel på

statsbudgeten. Avgifterna används som styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter.

Tabell 3.18 In- och utlåningsverksamheten i statens internbank

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	4 527			
Prognos 2014	4 700			
Budget 2015	4 700			

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Tabell 3.19 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	19 153		18 854	299
Prognos 2014	18 854		15 833	3 021
Budget 2015	15 833		19 000	3 167

Regeringens överväganden

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	303 512	303 512	303 512	303 512
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 232	3 213	8 108	16 229
Beslut	-270	-1 039	-1 036	-1 036
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	304 474	305 685	310 583	318 705

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 270 000 kronor 2015 respektive 1 039 000 kronor fr.o.m. 2016. Syftet med åtgärden är att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 304 474 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2015. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 305 685 000 kronor, 310 583 000 kronor respektive 318 705 000 kronor.

3.6.4 1:16 Finansmarknadsforskning

**Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:16
Finansmarknadsforskning**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	30 243	-237	
2014	28 634 ¹		27 688
2015	Förslag	20 000	
2016	Beräknat	0	
2017	Beräknat	0	
2018	Beräknat	0	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av

anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	29 984	29 984	29 984	29 984
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6	135	596	1 390
Beslut	-9 990	-30 119	-30 580	-31 374
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	20 000	0	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Regeringen föreslår att 20 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2014. Anslaget sänks således fr.o.m. 2015 och för resterande planeringsperiod beräknas anslaget till 0 kronor.

3.6.5 Krediter till Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 40 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Skälen för regeringens förslag: Utvärdering av Sjunde AP-fondens förvaltning har redovisats i skrivelsen Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 (skr. 2013/14:130).

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur de två fonderna AP7 Aktiefond och AP7

Räntefond. Sjunde AP-fonden disponerar två krediter hos Riksgäldskontoret. En kredit på räntekonto som för 2014 uppgår till 40 miljoner kronor och en låneram för finansiering av anläggningstillgångar på 5 miljoner kronor. Syftet med krediterna är att skapa neutralitet mellan generationer av premiepensionssparare.

För att kunna hantera ett akut likviditetsbehov i fonden har regeringen de senaste åren fått bemyndigande av riksdagen om en högre kredit på räntekonto (100 miljoner kronor för 2014) än vad regeringen därefter har beviljat Sjunde AP-fonden.

Det balanserade underskottet i Sjunde AP-fondens verksamhet uppgick till -0,1 miljoner kronor vid utgången av 2013 (-63,4 miljoner kronor året innan). I slutet av 2014 beräknas underskottet ha vänts till ett överskott på omkring 45 miljoner kronor. Sjunde AP-fonden har tidigare fastställt att krediten ska vara återbetald i sin helhet senast till 2020. Detta betyder att de initiala krediter som upptogs när Sjunde AP-fonden startade sin verksamhet redan nu är återbetalda. Som ett resultat av att kreditbehovet minskat har avgifterna inom Sjunde AP-fonden sänkts två år i rad. Fr.o.m. 2014 sänktes avgifterna från 0,14 till 0,12 procent i aktiefonden och från 0,08 till 0,05 procent i räntefonden.

Det bedöms att det även fortsättningsvis kan finnas ett kreditbehov för att Sjunde AP-fonden ska kunna hantera rörelser i underliggande tillgångsmarknader. Det behövs inte så stora svängningar i aktiemarknaden för att det ska bli relativt stora effekter på resultatet. Sjunde AP-fondens intäkter är helt beroende av det förvaldade kapitalets storlek, medan kostnaderna är det till ungefär hälften. De kapitalberoende kostnaderna utgörs av avgifter till externa kapitalförvaltare och till depåbanken. Det förvaldade kapitalet har ständigt ökat, vilket medfört att också de kapitalberoende kostnaderna ökat.

Mot bakgrund av osäkerheten kring Sjunde AP-fondens kreditbehov, som är en följd av osäkerheten kring fondens intäkter, bedömer regeringen att det för 2015, i likhet med tidigare år, finns ett fortsatt behov av en viss säkerhetsmarginal för att tillgodose ett eventuellt likviditetsbehov om fondkapitalet kraftigt minskar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i

Riksgäldskontoret omfattande högst 40 miljoner kronor.

Regeringen ska därefter i december 2014 besluta om en nivå på Sjunde AP-fondens räntekontokredit för 2015 som är rimlig i förhållande till det faktiska behovet. Den högre ramen utgör en möjlighet för regeringen att med kort varsel besluta om att utöka krediten om förutsättningarna skulle ändras, t.ex. till följd av ett utflöde av fondkapital från Sjunde AP-fonden eller en negativ utveckling på de finansiella marknaderna.

En oförändrad ram på 5 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2015 bedöms vara tillräcklig.

4 Statlig förvaltningspolitik

4.1 Omfattning

Statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning.

Vidare omfattar området myndigheterna Statskontoret, Kammarkollegiet, Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statens servicecenter. I avsnittet ingår även en redovisning av den övergripande politiken för elektronisk förvaltning. Budgetförslaget inom området elektronisk förvaltning behandlas inom utgiftsområde 22, avsnitt 5.

Statliga arbetsgivarfrågor redovisas i avsnitt 5, Offentlig upphandling i avsnitt 6 och statlig fastighetsförvaltning och lokalförsörjning i avsnitt 9. Redovisning av ansvarsfördelningen för regionalt tillväxtarbete finns i utgiftsområde 1 avsnitt 8 Länsstyrelserna.

4.2 Mål

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38 rskr. 2009/10:315).

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen görs avseende vissa aspekter av förvaltningens utveckling som helhet, inklusive en redovisning av ett antal förvaltningspolitiska åtgärder. Redovisningen omfattar även resultat av verksamheten hos myndigheterna inom området.

4.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma förvaltningens utveckling avseende effektivitet redovisas indikatorn:

- Effektiviteten i den offentliga sektorn, Världsbankens indikator Government Effectiveness.

Indikatorn Government Effectiveness beskriver effektivitet i den offentliga sektorn i bred mening och avser måluppfyllelse. Indikatorn omfattar även offentlig verksamhet på lokal och regional nivå.

Verksamheten och resultatet vid de myndigheter som redovisas i avsnitt 4.3.4 bedöms bidra till att uppnå det av riksdagen fastställda målet för den statliga förvaltningspolitiken. Resultatet redovisas både i beskrivande text och med hjälp av indikatorer som anges i anslutning till respektive myndighet.

4.3.2 Statsförvaltningens utveckling

Den förra regeringen överlämnade i mars 2014 en skrivelse till riksdagen (skr. 2013/14:155). I skrivelsen ges en samlad redogörelse av insatser

på det förvaltningspolitiska området sedan hösten 2006 och för utvecklingen inom statsförvaltningen under samma period.

Statsförvaltningens kostnader

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2013 till 247 miljarder kronor, vilket motsvarar 21 procent av statens totala kostnader som även inkluderar transfereringar och avsättningar till och upplösning av fonder. Fördelningen av kostnaderna för statens egen verksamhet och jämförelser med 2012 redovisas i Tabell 4.1.

Tabell 4.1 Kostnader för statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2012	2013
Personal	116 264	117 282
Lokaler	18 084	18 346
Övrig drift	83 111	85 720
Av- och nedskrivningar	24 391	25 952
Totalt	241 850	247 300

Källa: Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101).

Kostnaderna har ökat med 5,5 miljarder kronor jämfört med 2012. En närmare redovisning av förvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101).

Antalet myndigheter och anställda

Antalet myndigheter under regeringen uppgick den 1 januari 2014 till 370 stycken enligt Statskontorets beräkningar. Det innebär en nettominskning med två myndigheter jämfört med den 1 januari 2013.

År 2013 var det enligt Arbetsgivarverkets statistik ca 248 000 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med ca 4 500 personer sedan 2012.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, avseende bl.a. organisationsförändringar och personalstrukturen i staten, redovisas i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

Effektivitet i den offentliga sektorn

Världsbankens indikator Government Effectiveness (Worldwide Governance Indicators) beskriver effektivitet i den offentliga sektorn i bred mening och avser måluppfyllelse. Med indikatorn redogör Världsbanken för kvalitet i offentliga tjänster och institutioner, självständighet från politiska påtryckningar, kvaliteten på politikens utformning och genomförande samt beständigheten i politiska åtaganden. Mätningar har gjorts mellan 2006–2012. Den svenska offentliga sektorn har under hela mätperioden tillhört en av de mest effektiva.

4.3.3 Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder

Vidareutnyttjande av offentlig information

Europeiska kommissionen lämnade i december 2011 förslag till ändringar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet). Den 26 juni 2013 beslutades Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/37/EU om ändring av direktiv 2003/98/EG. Ändringarna trädde i kraft den 17 juli 2013. Ändringarna ska vara genomförda i medlemsstaterna den 17 juni 2015. Syftet med direktivet är att bidra till ekonomisk tillväxt, ökad öppenhet och bättre service till medborgarna.

Den förra regeringen beslutade den 17 januari 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. föreslå de författningsändringar som behövs för att genomföra ändringarna i PSI-direktivet (dir. 2013:2). Utredningen hade två uppgifter. Den ena var att föreslå de ändringar i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) som krävs för att genomföra PSI-direktivet. Den andra uppgiften var att analysera och föreslå övriga åtgärder som kan bidra till att främja ett ökat vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande den 28 februari 2014 (SOU 2014:10). Slutbetänkandet har remissbehandlats och en proposition som innehåller förslag till ändringar i enlighet med

direktivet avses beredas i Regeringskansliet under hösten 2014 (dnr S2013/1992/SFÖ).

Ett antal myndigheter fick i regleringsbrevet för 2014 i uppdrag att redovisa vilken verksamhet som bedrivs som omfattas av bestämmelserna. Myndigheterna ska även redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att bestämmelserna följs, samt vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande. Uppdrag har lämnats till Boverket, Brottsförebyggande rådet, E-hälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Patent- och registreringsverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Socialstyrelsen, SMHI och Trafikverket.

I syfte att stärka uppföljningen av hur myndigheterna arbetar med att tillgängliggöra handlingar för vidareutnyttjande har Statskontoret fått i uppdrag att genomföra en samlad uppföljning av statliga och kommunala myndigheters arbete med att tillgängliggöra handlingar för vidareutnyttjande (dnr S2014/3536/SFÖ). Syftet med uppföljningen är dels att ge underlag för regeringens bedömning av vilka ytterligare insatser som behövs för att genomföra politiken, dels att ge underlag till Sveriges åiterrapportering till EU-kommissionen inför utvärderingen av PSI-direktivet. Statskontoret ska redovisa en lägesrapport senast den 3 oktober 2015 och slutredovisa utvärderingen senast den 19 januari 2018.

Elektronisk förvaltning

E-delegationens uppföljning av de statliga myndigheternas arbete med e-förvaltning och e-tjänster 2013 visar att 70 procent av myndigheterna prioriterar frågorna i mycket hög eller ganska hög grad. Elektroniskt informationsutbyte mellan de statliga myndigheterna (maskin-till-maskin) har ökat jämfört med motsvarande undersökning 2011. Betydligt fler statliga myndigheter är också involverade i gemensamma satsningar jämfört med 2011.

Sju av tio personer i åldern 16-74 år har enligt SCB hämtat information från myndigheters webbplatser under perioden april 2012 till mars 2013. Det är framförallt personer i åldern 25-54 år som är användare, män i högre grad än kvinnor. Merparten av de som inte använt myndigheters webbplatser uppgav att de inte

haft behov av det eller så har ärendet krävt att papper skickats in eller krävt ett personligt besök. De som använt myndigheternas webbplatser är huvudsakligen nöjda med tjänsterna. Bland företagen har andelen som använt offentliga e-tjänster ökat med ca fem procent sedan 2010.

E-delegationens arbete

E-delegationen koordinerar och samordnar flera gemensamma insatser och tilldelades 2014 medel för bl.a. projekten Mina meddelanden, Effektiv informationsförsörjning, e-Arkiv och e-Diarium. Våren 2014 presenterades en kartläggning av mer än hundra offentliga strategiska e-förvaltningsprojekt.

E-delegationens uppföljning visar att användningen av kostnads- och nyttoanalyser har ökat de senaste två åren, men att endast ett fåtal myndigheter kan beräkna den årliga interna kostnadsbesparingen för de nya tjänsterna. 30 procent av de svarande myndigheterna har en it-sourcingstrategi, vilket är en viss ökning jämfört med 2011.

För att hantera standardiseringsfrågorna på it-området fick E-delegationen i uppdrag att etablera ett it-standardiseringsråd. Rådet drivs nu vidare av SIS, Swedish Standards Institute.

E-delegationen lämnade i oktober 2013 in delbetänkandet *Organisering av framtidens e-förvaltning* (SOU 2013:75). Delbetänkandet har remitterats.

Gemensamma e-förvaltningstjänster

Regeringen beslutade i oktober 2013 om en ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte. Ändringen innebär att infrastrukturen för säkra elektroniska meddelanden, Mina meddelanden, nu också kan användas av kommuner och det innebär att privatpersoner och företag kan ta emot myndighetspost från kommuner och statliga myndigheter elektroniskt på ett samlat ställe. Fyra statliga myndigheter och en kommun är i dag anslutna till tjänsten.

Statens servicecenter har den 14 augusti 2014 fått i uppdrag att tillsammans med Riksarkivet utveckla en myndighetsgemensam tjänst för e-arkiv (dnr N2014/3415/ITP, N2014/2701/ITP). Syftet med tjänsten är att göra det enklare och billigare för myndigheterna att införa e-arkiv, men också att bidra till ökad öppenhet och tillgång till information om den statliga förvaltningen.

ESV rapporterade i januari 2014 sitt uppdrag att följa upp de ekonomiska nyttor som realiserats hos statliga myndigheter till följd av vissa initiativ såsom Elektroniska beställningar och Mina meddelanden. ESV skulle även föreslå en modell för löpande uppföljning av e-förvaltningsprojekt. ESV konstaterar att det inte har varit möjligt att sammanställa ekonomiska nyttor för initiativen. Orsaken till detta är dels att ingen mätning av kostnader och kvalitet har gjorts vid införandet, dels att flera av initiativen fortfarande är under genomförande.

E-handel i staten

Regeringen beslutade i november 2013 om en ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte som innebär att i princip alla statliga myndigheter med fler än 50 anställda senast den 1 juli 2014 ska beställa sina varor och tjänster elektroniskt (e-beställningar).

ESV har regeringens uppdrag att leda och samordna införandet av elektronisk handel i staten vilket inkluderar e-beställningar. ESV:s uppföljningsrapport från september 2013 visar att myndigheterna gjort ett stort arbete, men att flera ligger efter. Regeringen gav därför ett antal myndigheter i uppdrag att återrapportera införandet av elektroniska beställningar. ESV:s rapport (ESV 2014:42) från juni 2014 om införandet av e-beställningar visar att det i dagsläget är 93 av 154 myndigheter som motsvarar kraven.

ESV har också i uppdrag att under 2014 främja gränsöverskridande handel och att samordna Sveriges deltagande i EU-projektet e-SENS (Electronic Simple European Networked Services) som syftar till ökad digital samverkan mellan EU:s medlemsländer.

Övriga uppdrag och samarbeten

I mars 2014 rapporterade Statskontoret sitt uppdrag att utvärdera E-delegationen (dnr N2014/1630/ITP). Statskontoret konstaterar att regeringen behöver stärka den samlade beslutsförmågan och genomförandekraften inom e-förvaltningsområdet. Statskontoret anser vidare att möjligheterna till systemeffektiviseringar i statsförvaltningen kan vara stora eftersom förutsättningarna för interoperabilitet i den offentliga sektorn inte är tillräckligt utredda.

Regeringen skrev i juni 2013 under en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att främja digitalisering.

SKL skulle enligt överenskommelsen bl.a. ta fram förslag på hur förutsättningarna för digital samverkan mellan kommunala och statliga myndigheter kan förbättras. SKL lämnade in en rapport med förslag i oktober 2013.

E-legitimation

Regeringen uppdrog den 8 maj 2014 åt E-legitimationsnämnden att genomföra fördjupade analyser av Svensk e-legitimation utifrån ett säkerhetsperspektiv, med fokus på de enskilda användarna av e-legitimationer och infrastrukturen som helhet (dnr N2014/2207/ITP). E-delegationen har tilldelats särskilda medel till aktiviteter för att förstärka införandet av Svensk e-legitimation (dnr N2014/425/ITP).

Reformering av statens administration genom Statens servicecenter

För att öka effektiviteten och minska administrationskostnaderna i statsförvaltningen inrättade den förra regeringen myndigheten Statens servicecenter den 1 juni 2012. Genom att koncentrera och standardisera statens administrativa stödverksamhet i Statens servicecenter kan stordriftsfördelar uppnås. Stödtjänsterna kan utföras med en högre produktivitet än om de utförs vid varje enskild myndighet. Vidare kan det bli mer kostnadseffektivt om byte och införande av nya systemstöd inom staten görs av en aktör. Eftersom Statens servicecenters kärnverksamhet är att tillhandahålla administrativt stöd åt andra myndigheter kan kvalitet och rekrytering av kvalificerade medarbetare inom det administrativa området främjas. En annan fördel är att enskilda myndigheter ges ökade möjligheter att fokusera på sin kärnverksamhet. Sammantaget bedöms detta gynna såväl de offentliga finanserna som kompetensförsörjningen inom det administrativa området. Anslutningen av myndigheter till Statens servicecenter ökar kontinuerligt.

I maj 2013 fick ESV ett uppdrag att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet med Statens servicecenter (dnr S2013/3452). Den 19 juni 2014 redovisade ESV sin slutrapport Stöd för det fortsatta utvecklingsarbetet med Statens servicecenter (ESV 2014:46).

Statens servicecenter har haft i uppdrag att i samråd med ESV uppskatta hur de

administrativa kostnaderna i myndigheter med färre än 100 anställda har påverkats av att de administrativa tjänsterna utförs av Statens servicecenter istället för alternativet att tjänsterna hade utförts i egen regi eller på annat sätt. Resultatet redovisas i rapporten *Kostnadsjämförelse: Statens servicecenter – Drift i egen regi* (Statens servicecenter dnr 10389-2014/1141). Enligt rapporten halveras kostnaderna för löneadministration och ekonomiadministration inklusive elektronisk fakturahantering för en myndighet med 40 anställda och 1 500 fakturor per år av att tjänsterna utförs av Statens servicecenter i stället för i myndighetens egen regi.

Statlig inköpssamordning

I förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning framgår de bestämmelser som gäller avseende statlig inköpssamordning. Statlig inköpssamordning syftar till att åstadkomma besparingar för staten genom att samordna statliga myndigheters inköp. Kammarkollegiet ansvarar för statens inköpscentral som upphandlar och förvaltar ramavtal för andra statliga myndigheter inom flera olika områden. ESV upphandlar och förvaltar statliga ramavtal för administrativa system och tillhörande tjänster medan Riksgäldskontoret upphandlar och förvaltar statliga ramavtal inom betalningsområdet.

Inköpssamordning kan även ske genom att myndigheter går ihop för att upphandla varor eller tjänster. Under 2013 gjordes bl.a. en förstudie av länsstyrelsernas inköps- och uppdragsverksamhet med syfte att undersöka om en ändrad styrning av länsstyrelsernas inköp kunde förbättra effektiviteten och kvaliteten i inköpsverksamheten. Se vidare under utgiftsområde 1 Rikets styrelse avsnitt 8.

Arbete mot korruption

I juni 2013 lämnade den förra regeringen skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption (skr. 2012/13:167). I skrivelsen bedömde den förra regeringen att arbetet med att förebygga korruption behövde stärkas.

Statskontoret fick 2014 i uppdrag att kartlägga myndigheternas arbete för att förebygga korruption (dnr S2014/3815/SFÖ). Statskontoret ska senast den 15 oktober 2015 dels redovisa ett samlat underlag om korruptionsförebyggande arbete i de statliga myndigheterna, dels lämna förslag till åtgärder som ytterligare kan stärka de statliga myndigheternas arbete mot korruption.

Rutiner och regelverk för behöriga företrädare för myndigheter

För att säkerställa hög effektivitet och säkerhet i statens betalningsprocesser gav Regeringskansliet (Socialdepartementet) i november 2011 en sakkunnig person i uppdrag att se över frågor och regelverk kring identifikation av behöriga företrädare för myndigheter. Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2012. I promemorian föreslås att ett register över myndigheter och behöriga myndighetsföreträdare skapas. Registret ska enligt förslaget ha till ändamål att vara ett allmänt myndighetsregister för tillförlitlig information om de statliga myndigheterna och att ge säker och uppdaterad information om behöriga företrädare för statliga myndigheter. Promemorian har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet (dnr S2011/9574/SFÖ).

Myndigheters ledningsformer

Statskontoret har kartlagt myndigheternas ledningsformer, samt analyserat på vilka grunder olika ledningsformer väljs och hur de olika ledningsformerna påverkar och tillämpas i styrningen av myndigheter (dnr S2013/4539/SFÖ). Av rapporten *Myndigheternas ledningsformer – en kartläggning och analys* (Statskontoret 2014:4) framgår att enrådighetsmyndighet med insynsråd är den vanligaste ledningsformen medan det är mindre vanligt med styrelsemyndigheter. Analysen av ledningsformens betydelse för myndighetsstyrningen visar att regeringen i begränsad utsträckning använder ledningsformerna som ett strategiskt styrinstrument. Däremot har ledningsformen betydelse för myndighetens ledning internt. Statskontoret bedömer att det varken finns behov av någon genomgripande

förändring av dagens ledningsformer eller av mer styrande regler för hur ledningsformerna ska väljas och tillämpas i styrningen. Statskontoret konstaterar dock att regeringen bör tydliggöra och kommunicera hur de ledningsformer som redan finns bör tillämpas i styrningen.

Utvärderingsmyndigheter

I Utvärdering på olika områden – En analys av sektorsspecifika utvärderingsmyndigheter (Statskontoret 2014:7) analyserar Statskontoret fristående sektorsspecifika utvärderingsmyndigheter (dnr S2013/4538/SFÖ). En viktig del av uppdraget var att analysera och bedöma under vilka förutsättningar sektorsspecifika utvärderingsmyndigheter utgör en ändamålsenlig organisering av de statliga utvärderingsresurserna. Det är nio utvärderingsmyndigheter som ligger till grund för Statskontorets analys.

Enligt Statskontorets rapport bör sektorspecifika utvärderingsmyndigheter inrättas med utgångspunkt i vilket mervärde de skapar i förhållande till andra statliga utvärderingsalternativ. Enligt rapporten består mervärdet främst i att regeringen får tillgång till en fristående och permanent sak- och metodkompetens som fortlöpande tar fram analyser och utvärderingar inom ett område.

4.3.4 Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet

Statskontoret

Statskontorets främsta uppgift är att bistå regeringen med utredningar, utvärderingar och uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet. Statskontorets rapporter rör även övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt. Statskontoret har under 2013 utfört uppdrag åt samtliga departement i Regeringskansliet utom Landsbygdsdepartementet. Statskontoret genomförde 86 uppdrag under 2013, vilket ligger i nivå med det totala antalet uppdrag 2011 och 2012.

För Statskontorets verksamhet redovisas två indikatorer:

- Statskontorets enkät/utföljning med uppdragsgivare avseende färdiga rapporter.

- Statskontorets utvärdering av det långsiktiga resultatet av myndighetens rapporter.

Statskontoret följer upp samtliga avrapporterade regeringsuppdrag med uppdragsgivaren. Genom ett samtal utifrån ett antal enkätfrågor mäts produktkvalitet, genomförande samt uppdragsgivarens förtroende för myndigheten. Sammanställningen av resultaten för 2013 visar att värdet för uppdragsgivarens totala bedömning av Statskontorets arbete har ökat något från 2012. I likhet med 2011 och 2012 får Statskontoret högsta möjliga omdöme när det gäller vilket förtroende uppdragsgivaren har för myndigheten.

Under 2012 utvecklade Statskontoret en särskild metod för att bedöma det långsiktiga resultatet av myndighetens rapporter. Utgångspunkten är samtliga rapporter som producerats sedan 2008. Uppföljningen för 2013 visar att Statskontoret har producerat 222 rapporter och skrifter under perioden 2008–2013. Av dessa har 137 omnämnts i riksdagstryck, varav 71 av rapporterna har lett till någon form av förändring i den riktning som Statskontoret har föreslagit. För 40 procent av rapporterna gäller att den förra regeringen i princip har följt Statskontorets förslag. För övriga rapporter har den förra regeringen delvis följt förslagen eller uppmanat den utvärderade myndigheten att följa förslagen. I vissa fall har Statskontorets rapporter utgjort underlag för en utredning. Det bör framhållas att inte alla rapporter som Statskontoret producerar har till syfte att leda fram till förändring. Tidsfaktorn har också betydelse för om en rapport enbart nämns eller om den resulterat i en förändring av verksamheten. Desto kortare tid som gått sedan en rapport publicerades, ju lägre andel förändring i enlighet med Statskontorets förslag.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har i enlighet med sitt uppdrag under 2013 tillhandahållit service avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering (försäkring), fordringsbevakning, redovisning och andra administrativa tjänster.

Största delen av Kammarkollegiets verksamhet finansieras med avgifter och medel ur Allmänna arvsfonden, sammantaget utgjorde

detta ca 75 procent 2013. Andelen avgiftsfinansierad verksamhet uppgick till ca 50 procent och avsåg kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet, fordringsbevakning, registrering av trossamfund och Statens inköpscentral.

Kapitalförvaltningens resultat uppvisade ett varierat resultat. Ränte-, företagsobligations- och indexkonsortierna uppfyllde uppsatta mål samtidigt som de aktivt förvaltade aktiekonsortierna (Spiran och svenska aktiekonsortiet) inte nådde uppsatta mål.

Det statliga interna försäkringssystemet ska tillgodose statliga myndigheter och stiftelsers behov av försäkringsskydd och stöd i riskhanteringsarbetet. Dispens att försäkring får tecknas hos enskilt försäkringsbolag för skador som staten ska ersätta har sökts och beviljats i sex fall. Det begränsade antalet dispenser under 2013 tyder på att försäkringssystemet fyllde sin funktion.

Statliga myndigheter är skyldiga att kräva in och bevaka sina fordringar och Kammarkollegiet tillhandahåller tjänster för fordringsbevakningar. Kammarkollegiet mäter kundnöjdheten i en årlig enkät till uppdragsgivarna. Resultatet 2013 visade att 75 procent av de svarande ansåg att tjänsterna var bra eller mycket bra, vilket innebar att myndighetens mål om minst 70 procent nöjda kunder nåddes. Det var 109 av 370 tillfrågade som svarade på enkäten. Resultatet var en ökning jämfört med 2012 då 60 procent var nöjda.

Den genomsnittliga handläggningstiden för registrering av trossamfund var 19,6 dagar under 2013, vilket innebar att myndighetens mål om en genomsnittlig handläggningstid för avgöranden som understiger 30 dagar uppfylldes. Jämfört med 2012 var det en förbättring från i genomsnitt 26,5 dagar.

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet upphandlar och förvaltar ramavtal om varor och tjänster för andra statliga myndigheter. Avgifter som tas ut av ramavtalsleverantörerna finansierar verksamheten. Avgiften som tas ut i relation till omsättningen på avtalen sänktes 2013 från högst 1,0 procent till högst 0,7 procent. Resultatet av sänkningen kommer att minska överskottet från verksamheten fr.o.m. 2014.

De anslags- och bidragsfinansierade verksamheterna avser auktorisation av tolkar och översättare, kanslifunktioner⁴, miljörätt, resegarantier, statliga in- och utbetalningar, stiftelserätt och upphandlingsstöd.

Den 1 oktober 2013 stärktes rätten till tolk och översättare i rättsliga sammanhang och det finns krav på att myndigheterna i första hand ska anlita auktoriserade tolkar och översättare. Trenden för tolkar visade att fler ansökt om auktorisation, men att andelen som nådde auktorisation minskat. Under 2013 auktoriserades 49 tolkar jämfört med 72 föregående år. Det motsatta gällde för översättare där andelen ökade till 14 procent, jämfört med 7 procent för 2012.

Upphandlingsstödet flyttades den 1 mars 2014 till Konkurrensverket, se vidare avsnitt 6 Offentlig upphandling.

Ekonomistyrningsverket

ESV:s uppgifter består huvudsakligen av att utveckla och förvalta (upprätthålla och stödja) den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet, göra prognoser över den statsfinansiella utvecklingen samt utföra revision av Sveriges hantering av EU-medel och främja en effektiv och korrekt hantering av dessa medel. I detta avsnitt redovisas ESV:s resultat för områdena ekonomisk styrning, EU-revision och verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen (Hermes). Resultaten för ESV:s verksamhet inom it-politiken samt elektronisk handel och upphandling redogörs för i utgiftsområde 22 och till viss del i avsnitt 6 avseende elektronisk upphandling. Myndighetens prognosverksamhet beskrivs närmare i avsnitt 8 och verksamheten inom den statliga lokalförsörjningen i avsnitt 9.

ESV har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. Vidare har ESV utvecklat och förvaltat regelverk och metoder för en effektiv ekonomisk styrning och gett stöd till andra statliga myndigheter inom sitt område. ESV har

⁴ Kanslifunktionerna finansieras även med avgifter i vissa fall.

även samordnat den statliga internrevisionen. Bedömningen av resultatet har gjorts utifrån kundundersökningar om ESV:s rådgivande och stödjande verksamhet, kundundersökningar om e-handel och administrativa system, uppföljningsblanketter avseende specifika uppdrag och kursutvärderingar. ESV:s övergripande kundundersökning 2013 baserades på betydligt färre svar än föregående år, 210 svar jämfört med 389 svar 2012. Departement och myndigheter ger ESV ett samlat Nöjd-kund-betyg för helheten som uppgår till 67 på en skala mellan 0–100. Mottagarnas bedömning av ESV:s bemötande ger betyget 8,1 för myndigheter och 8,3 för Regeringskansliet på en skala mellan 1–10. Nio regeringsuppdrag har utförts 2013 där det genomsnittliga värdet för uppdragen uppgick till 8,3 på en skala från 1–10. För rådgivning till myndigheter är bedömningen bra och för rådgivning till Regeringskansliet utmärkt.

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen och myndigheternas interna styrning och kontroll beskrivs utförligare i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.4. där även vissa uppdrag till ESV redovisas.

ESV har på regeringens uppdrag fungerat som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige där ansvaret för den ekonomiska förvaltningen och genomförandet av kontroller är delat mellan svenska myndigheter och Europeiska kommissionen. ESV har för varje program eller fond i enlighet med EU-regelverket lämnat en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande. En sammanfattning av de program och fonder som har granskats 2012/2013 och resultaten av dessa granskningar redovisas i avsnitt 6.3.2 i Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101). ESV har enligt regeringens bedömning utfört arbetet på ett bra sätt i enlighet med EU:s regelverk. ESV har även bistått regeringen med synpunkter på textförslag vid förhandlingar av regelverk för den nya programperioden inom EU, vilka förhandlats av regeringen i rådsarbetsgrupper i Bryssel. Resultatet av ESV:s revisionsarbete värderas i första hand utifrån Europeiska kommissionens och Europeiska revisionsrättens bedömningar. Dessa görs emellertid inte årligen och gjordes inte under 2013. En bedömning på nationell nivå gjordes dock utifrån en enkät från ESV till förvaltande myndigheter, berörda departement och stödmottagare, totalt 113 stycken, vilka ESV

besökt i revisionsarbetet. Svarsfrekvensen var 63 procent. Resultatet visar på en högre bedömning avseende kommunikation i samband med enskilda revisioner och förmåga att lämna synpunkter på nytt regelverk. Resultatet visar på en lägre bedömning avseende kommunikationen av innehållet i årliga revisionsrapporter jämfört med tidigare år samt för uppfattningen om enskilda granskningar bidrar till att förbättra förvaltningen.

ESV ska inom sitt verksamhetsområde säkerställa att statsförvaltningen har tillgång till ändamålsenliga administrativa system, bl.a. ekonomi- och personalsystem. ESV ska upphandla och tillhandahålla statliga ramavtal som myndigheterna kan göra avrop från. ESV har tolkat sin uppgift på ett avgränsat sätt vilket medfört att myndigheterna inte kan räkna med att det kommer att finnas ett ramavtal att avropa från. Detta är en tolkning som leder till en mindre effektiv statsförvaltning vilket innebär att ESV inte har fullgjort sin uppgift.

ESV har under året genomfört en it-säkerhetsgranskning för att identifiera eventuella brister i statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes). Vidare har ESV fortsatt arbetet med att ytterligare förbättra användbarheten i statsredovisningssystemet i Hermes. I enlighet med Statskontorets förslag i rapporten Transaktionsdatabasen – för vem till vad (2013:18) har ESV på uppdrag av regeringen avvecklat Transaktionsdatabasen under 2014.

Statens servicecenter

Statens servicecenter har till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla tjänster avseende administrativt stöd. Under 2013 erbjöd myndigheten tjänster inom tre områden: ekonomiadministration, lönerelaterade tjänster och e-handelstjänster. Statens servicecenter har som verksamhetsmål att verka för att 25 procent av staten, mätt i antalet anställda, är anslutna till myndighetens tjänster vid utgången av 2015. År 2022 ska myndighetens ekonomi vara i balans.

Statens servicecenter har krav på full kostnadstäckning och finansieras med avgifter från de myndigheter som använder myndighetens tjänster. Fram till dess att full kostnads-

täckning uppnås disponerar myndigheten en ränktekontokredit.

För Statens servicecenters verksamhet redovisas tre indikatorer:

- antal myndigheter anslutna till Statens servicecenter samt deras procentuella andel av statsförvaltningens anställda,
- effektivitetsnyckeltal för fakturahantering och löneadministration samt
- kundundersökningar avseende kvalitet i tjänster levererade av Statens servicecenter.

Antal anslutna myndigheter

Vid utgången av 2013 var totalt 119 myndigheter anslutna till något av myndighetens tjänsteområden, vilket motsvarar ca 16 procent av statsförvaltningens anställda. Det är en ökning med 19 myndigheter sedan 2012. Statens servicecenter utförde under 2013 löneadministration åt 93 myndigheter, ekonomiadministration åt 52 myndigheter och e-handelstjänster åt 92 myndigheter. Sammantaget har antalet anslutna myndigheter fortsatt att öka och den 1 juni 2014 var totalt 142 myndigheter anslutna, vilket motsvarar drygt 20 procent av statsförvaltningens anställda. Detta innebär en ökning med 42 myndigheter sedan 2012.

Effektivitetsnyckeltal

Nyckeltal för löneadministrationen visar att produktiviteten var 791 löner per årsarbetare. Detta är en ökning mot föregående år med 271 löner, vilket motsvarar en ökning med cirka 52 procent. Nyckeltal för leverantörsfakturahanteringen visar att produktiviteten var 25 994 leverantörsfakturer per årsarbetare. Detta är en ökning med 5 442 fakturer per årsarbetare, vilket motsvarar en ökning med cirka 26 procent i jämförelse med föregående år.

Kundundersökningar avseende kvalitet i verksamheten

Kvaliteten under 2013 mättes bl.a. genom att fråga kundmyndigheterna hur de uppfattat kvaliteten på tjänsterna i en enklare form av kundundersökning, 54 procent av myndigheterna svarade. Resultatet visade bl.a. att 70 procent upplevde att kontakterna med Statens servicecenter fungerade bra eller mycket bra och 23 procent upplevde att kontakterna fungerade godtagbart. Kvaliteten i tjänsterna bedömdes av 55 procent vara bra eller mycket bra och 24 procent

upplevde att kvaliteten i tjänsterna var godtagbar.

Vid stickprovskontroller inom samtliga tjänsteområden hittades få avvikelser som var hänförliga till handläggningsfel inom Statens servicecenter. En annan viktig indikator på kvalitet är det betyg som anslutna myndigheter får i ESV:s årliga ekonomiadministrativa värdering, den s.k. EA-värderingen. Värderingen anger hur väl myndigheter följer de ekonomiadministrativa bestämmelserna för verksamheten. Alla anslutna myndigheter har fått det högsta betyget AA i de delar som Statens servicecenter ansvarar för.

4.3.5 Analys och slutsatser

Enligt internationella mätningar av effektiviteten i den offentliga sektorn når Sverige goda resultat. Enligt Världsbankens indikator tillhör den offentliga sektorn i Sverige en av de mest effektiva.

Den statliga förvaltningspolitikens resultat är i stor utsträckning beroende av utvecklingen inom bl.a. områden såsom statliga arbetsgivarfrågor, offentlig upphandling, statlig fastighetsförvaltning och lokalförsörjning. Resultatet för dessa områden återfinns i respektive avsnitt.

Statsförvaltningens måluppfyllelse mäts främst i relation till hur väl myndigheternas verksamhet bidrar till att uppfylla de mål som gäller för respektive utgiftsområde. Verksamheten hos de myndigheter som behandlas i detta avsnitt redovisas i relation till det förvaltningspolitiska målet.

De uppgifter som Statens servicecenter redovisat i bl.a. årsredovisningen för 2013 och delårsrapporten för första halvåret 2014 visar att utvecklingen är positiv gällande anslutning av myndigheter och produktivitetsutveckling. Även om utvecklingen sammantaget är positiv är det viktigt att Statens servicecenter fortsätter sitt utvecklingsarbete i syfte att ytterligare öka produktiviteten i verksamheten och säkra en god kvalitet i tjänsterna och därigenom uppnå ett högt förtroende bland anslutna myndigheter.

Statskontoret bedriver utredningsarbete inom hela regeringens verksamhetsområde. Genom sina analyser av olika verksamheter utifrån ett brett och sektorsövergripande perspektiv utgör Statskontorets rapporter ett värdefullt bidrag som beslutsunderlag för regeringen.

Kammarkollegiet har en viktig roll i arbetet med att upprätthålla och utveckla en effektiv och rättssäker statsförvaltning. Det är viktigt att myndigheten håller en fortsatt hög takt i sitt pågående arbete med att utveckla verksamheten.

ESV har genomfört många uppdrag och aktiviteter med god kvalitet som regeringen är nöjd med. Det finns dock vissa områden i myndighetens verksamhet som inte hållit acceptabel kvalitet utan behöver utvecklas och kvalitetssäkras, t.ex. vad avser utredningar på uppdrag av regeringen. Även myndighetens arbete avseende effektivisering av statsförvaltningen behöver förstärkas.

Sedan 2006 har ESV haft ansvar för revision av EU-medel i program där Sverige tar emot medel inom ramen för delad förvaltning. Regeringen bedömer att det har varit framgångsrikt att samla samtliga nationella revisionsorgan i en myndighet. Regeringen bedömer att ESV på ett bra sätt fullgjort sina uppgifter att utveckla och förvalta Hermes vilket möjliggör en god uppföljning av statens ekonomi.

4.4 Politikens inriktning

Förvaltningspolitiken utgör en central del av regeringens politik. Genom att regeringen ständigt utvecklar sin styrning läggs en god grund för de statliga myndigheterna att tjäna medborgarnas och företagens intressen. För att uppnå hög kvalitet i statliga och kommunala myndigheters verksamhet är det viktigt att yrkesprofessionernas kompetens tas tillvara.

Styrning av offentlig förvaltning

Styrning inom staten, landstingen och kommunerna har de senaste decennierna kännetecknats av en användning av olika ekonomiska metoder och modeller som har inspirerats av idéer som ibland sammanfattas med begreppet New Public Management.

De åtgärder som var tänkta att effektivisera offentlig verksamhet har dock i många fall fått motsatt resultat: den administrativa bördan har ökat och yrkesprofessionernas roll har försvagats. Styrmodeller inom staten, landstingen och kommunerna som skapar större frihet för medarbetarna i offentlig sektor måste

utvecklas och professionerna i den offentliga sektorn stärkas. Därför kommer regeringen att utveckla den statliga styrningen i en riktning som innebär att professionernas kunskap, kompetens, erfarenhet och yrkesetik blir mer vägledande än vad de är i dag. Inriktningen är att kombinera olika styrformer i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för statsförvaltningen att förverkliga regeringens politik, utföra sina uppgifter i övrigt och upprätthålla grundläggande värden som rättssäkerhet och medborgarperspektivet.

Styrningen bör vidare vara tydlig, inriktad mot verksamhetens resultat och verksamhetsanpassad. Styrningen bör också inriktas på att bli mer strategisk. Enligt det kommunala självstyrets principer bestämmer landsting och kommuner själva över hur de ska styra sina verksamheter, men de påverkas också av statens styrning av offentlig verksamhet.

Regeringen avser att undersöka förutsättningarna för att utveckla styrningen av offentliga verksamheter. Utgångspunkter för en ny inriktning av styrningen bör tas fram i samverkan med den vetenskapliga forskningen.

Regeringen avser även att genomföra ett utvecklingsarbete för att tydliggöra hur myndigheters ledningsformer bör tillämpas i styrningen av myndigheterna, med särskilt fokus på styrelsemyndigheter.

Utvärderingssystem i statsförvaltningen

Inom ramen för en prioriterad myndighetsstyrning avser regeringen att analysera om det är ändamålsenligt att ha separata utvärderingsmyndigheter vid sidan av den analysverksamhet som ansvariga myndigheter inom olika områden själva bedriver. Regeringen avser därför att låta utreda regeringens utvärderingsresurser och deras organisering.

Regeringens fristående utvärderingsresurser är fördelade på många olika myndigheter. Gemensamt för dessa myndigheter är att de har utvärderingsuppgifter snarare än direkta genomförande uppgifter. Vid sidan av generella utvärderings- och uppföljningsresurser, som Statskontoret och ESV, har regeringen även nio fristående sektorspecifika utvärderingsmyndigheter till sitt förfogande, med uppdrag att följa upp, analysera och utvärdera effekter av offentliga åtgärder och insatser inom skilda samhällssektorer. Flera av dessa har inrättats under senare år. Regeringen aviserar i denna

proposition att Myndigheten för kulturanalys avvecklas under 2015.

Det är angeläget för regeringen att få en samlad bild av för- och nackdelar med de rådande utvärderingssystemen i statsförvaltningen. Statskontorets kartläggning Utvärdering på olika områden – En analys av sektorspecifika utvärderingsmyndigheter (Statskontoret 2014:7) kan utgöra ett underlag för ett sådant arbete.

Effektivisering av offentlig förvaltning

Den svenska offentliga förvaltningen är framgångsrik och på många sätt en förebild för andra länder. Det finns dock utrymme för förbättringar genom modernisering och effektivisering. Syftet med ett aktivt effektiviseringsarbete är att ge bättre service åt medborgarna till en lägre kostnad.

Reformering av statens administration genom Statens servicecenter m.m.

För att påskynda arbetet med att effektivisera statens administrativa stödverksamhet och möjliggöra ett ökat fokus på myndigheternas kärnverksamhet krävs en starkare styrning av anslutningen av myndigheter till Statens servicecenter. Regeringen avser därför att förordningsreglera anslutningen till Statens servicecenters lönerelaterade bastjänster. Regeringen bedömer att det långsiktigt är effektivare för staten som helhet om myndigheterna är anslutna och delar på gemensamma it-investeringar, resurser och kompetens på området. Inte minst bedöms det finnas en betydande besparingspotential om byte och införande av nya systemstöd görs av Statens servicecenter i stället för hos varje enskild myndighet. För att säkerställa en effektiv anslutningsprocess kommer myndigheterna att anslutas stegvis under perioden 2015–2019.

Regeringen avser i nuläget inte att förordningsreglera anslutningen till Statens servicecenters ekonomiadministrativa tjänster och e-handelstjänster. Inriktningen är dock att huvuddelen av myndigheterna bör vara anslutna även till dessa tjänsteområden på sikt.

Parallellt med att öka styrningen av anslutningen, avser regeringen att stärka styrningen av Statens servicecenter. Regeringen planerar att fastställa den högsta nivån för myndighetens samlade avgiftsuttag och förlänga

tiden för när myndigheten ska uppnå en ackumulerad ekonomisk balans. Regeringen avser även att genom utvecklade nyckeltal följa upp kvalitet och service i utförda tjänster.

Regeringen bedömer att Statens servicecenter på sikt kan bidra ytterligare till att effektivisera statsförvaltningen. Statens servicecenter har i dag uppdraget att tillsammans med Riksarkivet utveckla en myndighetsgemensam tjänst för e-arkiv i syfte att göra det såväl enklare som billigare för myndigheterna att skaffa ett e-arkiv. Regeringen avser att analysera om det finns behov av att koncentrera även andra myndighetsgemensamma tjänster, inom vilka det finns tydliga skalfördelar och samordningsvinster.

Ett arbete med fri programvara i offentlig sektor genomförs.

Verksamhetsöversyner

Verksamhetsöversyner ska genomföras i syfte att effektivisera och minska kostnaderna i förvaltningen.

Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning

Inom lokalförsörjningsområdet är flera insatser tänkta att utarbetas. I syfte att sänka kostnaderna för statlig administration ges ESV i uppdrag att utveckla nyckeltal för myndigheternas lokalförsörjning. Därtill inför regeringen krav på konsekvensbeskrivning till ESV för det obligatoriska yttrandet i de fall där en myndighet vill teckna hyresavtal med längre hyrestid än normalfallet. Myndigheter som behöver vara lokaliserade i Stockholm bör pröva om delar av verksamheten kan lokaliseras på annan plats. Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län.

Inriktningen för regeringens fortsatta arbete inom området redovisas i avsnitt 9 Fastighetsförvaltning.

Elektronisk förvaltning

Regeringen förstärker styrningen och samordningen av den övergripande it-användningen i statsförvaltningen genom en satsning under perioden 2015–2018. Digitaliseringen av den svenska offentliga förvaltningen ska stimuleras. Digitaliseringen ska också stödja myndigheternas samverkan med motsvarande aktörer i andra länder, framför allt inom

EU. Satsningen ska bidra till att nå målen för e-förvaltningen samt främja utvecklingen och användningen av gemensamma lösningar.

Under perioden 2015–2018 avsätts 45 miljoner kronor per år för främjandet av investeringar i innovativa och samverkande digitala lösningar. Satsningen omfattar insatser samlade under fem områden. För mer information om satsningen se vidare under utg.omr 22 avsnitt 5.5.1.

E-delegationens ursprungliga uppdrag löper ut den 31 december 2014. Den 4 september 2014 fattade regeringen beslut om att förlänga E-delegationens uppdrag till och med 1 juli 2015 (dir. 2014:37).

Regeringen bedömer att anslutningstakten till Svensk e-legitimation behöver öka och kommer därför att se över möjligheten att uppdraga åt statliga myndigheter med behov av säker identifiering att ansluta sig till Svensk e-legitimation. Regeringen kommer att följa upp och utvärdera de statliga myndigheternas införande av Svensk e-legitimation.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	89 185	8 704	
2014	88 942		89 129
2015	Förslag	88 429	
2016	Beräknat	89 108 ¹	
2017	Beräknat	90 760 ²	
2018	Beräknat	93 084 ³	

¹ Motsvarar 88 207 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 88 366 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 88 374 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Kompletterande information

Kostnader för avveckling av Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) finansieras t.o.m. 2014 från anslaget. Avvecklingsmyndigheten för utbildningsmyndigheter har hanterat avvecklingen av bl.a. Krus. Avvecklingsmyndigheten upphörde den 31 maj 2014. Avvecklingsmyndigheten har dels lämnat en slutrapport (dnr S2014/4558/ESA), dels en årsredovisning för 2014 (S2014/6370/ESA).

Regeringens överväganden

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	88 942	88 942	88 942	88 942
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	578	1 492	3 003	5 350
Beslut ³	-1 091	-1 326	-6 343	-6 498
Överföring till/från andra anslag			5 158	5 290
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	88 429	89 108	90 760	93 084

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget 1:1 *Statskontoret* föreslås minska med 78 000 kronor 2015 och beräknas minska med 224 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 7 000 kronor fr.o.m. 2015 för att under åren 2015–2018 finansiera gemensam e-förvaltning.

Regeringen föreslår att 88 429 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 89 108 000 kronor, 90 760 000 kronor respektive 93 084 000 kronor.

4.5.2 Statens servicecenter

Tabell 4.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013 (varav tjänsteexport)	192 452	251 482	-59 030
Prognos 2014 (varav tjänsteexport)	211 368	243 264	-31 896
Budget 2015 (varav tjänsteexport)	238 368	237 564	804

Verksamheten vid Statens servicecenter finansieras med avgiftsintäkter från de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenter. Statens servicecenter erbjuder tjänster inom ekonomiadministration, löneadministration och e-handel. Fram till dess att myndighetens verksamhet är självfinansierande disponerar myndigheten en räntekontokredit. Vid utgången av 2013 uppgick utnyttjad räntekontokredit till 124 865 000 kronor. Myndigheten redovisar ett beräknat underskott de första åren som i takt med att allt fler myndigheter ansluter sig till Statens Servicecenters tjänster kommer att balanseras genom beräknat överskott åren därefter. Myndighetens prognos är att redovisa ett positivt resultat fr.o.m. 2015 och myndigheten beräknas nå ett balanserat ackumulerat resultat år 2022. När det gäller uppdraget att utveckla en förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv får Statens servicecenter under 2014 använda 1 750 000 kronor från anslaget 2:6 *Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse* under utgiftsområde 22 Kommunikationer. Vidare fick Statens servicecenter 2013 använda 1 500 000 kronor från anslagspost 1 Förvaltningspolitisk utveckling under anslag 1:1 *Statskontoret* för arbetet med att bl.a. utveckla myndighetens prismodell och mäta kostnadseffektiviteten i utförda tjänster.

4.5.3 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2013	Utfall	66 700	Anslags- sparande	3 795
2014	Anslag	70 313	Utgifts- prognos	70 564
2015	Förslag	54 459		
2016	Beräknat	50 542 ¹		
2017	Beräknat	51 803 ²		
2018	Beräknat	53 186 ³		

¹ Motsvarar 50 015 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 50 388 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 50 396 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd.

Kompletterande information

Nämnderna är Fideikommissnämnden, Resegarantinämnden, Statens överklagandenämnd, Statens skaderegleringsnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd och Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Med mindre skadestånd avses skadestånd upp till 600 000 kronor enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	4 680		14 439	-9 759
Prognos 2014	4 500		16 500	-12 000
Budget 2015	4 500		17 500	-13 000

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Intäkterna disponeras inte av Kammarkollegiet.

Tabell 4.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	343 121	311 704	31 437
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2014	375 600	356 950	18 650
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2015	357 850	350 750	7 100
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till större delen av avgifter från uppdragsverksamheten, se avsnitt 4.3.4.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	70 313	70 313	70 313	70 313
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	476	1 222	2 463	4 395
Beslut	-16 330	-20 933	-20 973	-21 522
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	54 459	50 542	51 803	53 186

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* minskas med 21 000 000 kronor 2015 till följd av verksamhetsflytt av upphandlingsstödet och ökas med 510 000 kronor till följd av att finansieringen av Open Peppol planenligt upphör.

I syfte att skapa en mer samlad kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård och socialtjänst samt en mer renodlad myndighetsstruktur blir Socialstyrelsen ny värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) fr.o.m. den 1 juli 2015. Till följd av detta minskas anslaget med 2 500 000 kronor 2015 och med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2016. Anslag 8:1 *Socialstyrelsen*

under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg ökas med motsvarande belopp. Se vidare i avsnitt 4.6 under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Anslaget föreslås vidare minska med 63 000 kronor 2015 och beräknas minska med 244 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Vidare minskas anslaget med 27 000 kronor fr.o.m. 2015 för att under åren 2015–2018 finansiera gemensam e-förvaltning.

Efter den omfattande vaccinationskampanjen som genomfördes 2009–2010 drabbades ett ökat antal barn och unga av sjukdomen narkolepsi. Staten har utlovat en kompletterande ersättning, om betalningarna från Läkemedelsförsäkringen inte ger full ersättning. Inom Kammarkollegiet finns redan i dag en försäkringsavdelning med anställda skadereglerare som handlägger personskaderegleringar. Kammarkollegiet föreslås därför få uppgiften att administrera den statliga ersättningen. Den befintliga försäkringsverksamheten inom Kammarkollegiet är avgiftsfinansierad, men den statliga ersättningen får inte medföra kostnader för de drabbade. Därför behöver Kammarkollegiets merkostnader för administration, medicinsk expertis och ökade kostnader för Statens skaderegleringsnämnd täckas med anslagsmedel och anslaget ökas därför med 2 750 000 kronor fr.o.m. 2015. Finansiering sker genom att anslaget 1:8 *Bidrag till psykiatri* inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp. Se vidare i avsnitt 4.5 och 4.7.8 under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Enligt lagen (2014:105) om insyn i finansiering av partier, som trädde i kraft den 1 april 2014, ska ett parti som deltar i val till riksdagen eller Europaparlamentet årligen till Kammarkollegiet ge in en intäktsredovisning som anger vilka intäkter som partiet har haft på central nivå. Partiets intäktsredovisning ska även innehålla uppgifter som avser en valkandidats personvalskampanj. Om intäkterna, med undantag av offentligt partistöd, understiger ett visst tröskelvärde ska partiet i stället göra en anmälan om detta. Kammarkollegiet ska på sin webbplats offentliggöra intäktsredovisningarna och anmälningarna om att ett partis intäkter understiger tröskelvärdet. Kammarkollegiet ska även utöva tillsyn över att bestämmelserna följs. För denna uppgift ökas anslaget engångsvis med

4 000 000 kronor 2015 och med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen föreslår att 54 459 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 50 542 000 kronor, 51 803 000 kronor respektive 53 186 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffningstillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning av krediten.

Krediten har utnyttjats varierat med mellan cirka 5 700 000 – 87 300 000 kronor under den senaste femårsperioden. Hittills under 2014 har en organisationskommitté utnyttjat krediten med som mest 4 250 000 kronor. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas under 2015, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2015 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

4.5.4 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013	Utfall	108 432		-342
2014	Anslag	113 832	Utgifts-prognos	112 130
2015	Förslag	158 422		
2016	Beräknat	143 491 ¹		
2017	Beräknat	144 438 ²		
2018	Beräknat	148 275 ³		

¹ Motsvarar 142 085 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 140 613 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 140 623 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Kompletterande information

De verksamhetsstöd som avses anges i 26 a § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (RK Statsbudgetstöd).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.10 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	2 220	0	0	0
Prognos 2014	2 220	0	0	0
Budget 2015	2 220	0	0	0

Den offentligrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från avtal med landsting.

Tabell 4.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	34 999	35 294	-295
(varav tjänsteexport)	9 940	9 949	-9
Prognos 2014	30 250	31 200	-950
(varav tjänsteexport)	3 250	4 000	-750
Budget 2015	29 400	29 400	0
(varav tjänsteexport)	4 500	4 500	0

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning, Administrativa system och Information om statlig ekonomi.

Regeringens överväganden

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	113 832	113 832	113 832	113 832
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	741	1 874	3 858	6 975
Beslut	43 849	27 785	26 748	27 468
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	158 422	143 491	144 438	148 275

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* omfattar fr.o.m. 2015 det tidigare anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen*, vilket innebär att anslaget ökas med 46 195 000 kronor.

Anslaget beräknas planerligt minska då arbetet med EU-revision avseende programperioden 2007–2013 avtar fr.o.m. 2016. För den nya programperioden 2014–2020 ökas anslaget med 1 100 000 kronor fr.o.m. 2016 för revision av Asyl-, migrations- och integrationsfonden samt med 300 000 kronor per år 2015–2020 för revision av Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Ökningen finansieras genom att anslaget 1:8 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och*

flyktingar under utgiftsområde 8 Migration respektive anslag 4:6 *Statens institutionsstyrelse* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp. Anslaget föreslås öka med 9 050 000 kronor 2015 och beräknas öka med 13 550 000 kronor per år 2016–2018 för delar av utgifter för revision av jordbruksfonder under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Den nya programperioden befinner sig fortfarande i ett uppstartsskede och regeringen avser att återkomma om finansieringen av revisionen avseende övriga fonder och program.

Anslaget föreslås minska med 99 000 kronor 2015 och beräknas minska med 324 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 17 000 kronor fr.o.m. 2015 för att under åren 2015–2018 finansiera gemensam e-förvaltning.

Anslaget minskas även då engångsvisa medel för uppdrag avseende Statens servicecenter planerligt upphör 2015 samt då uppdrag kring Open Peppol planerligt minskar gradvis fr.o.m. 2015 och upphör 2017.

Regeringen föreslår att 158 422 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 143 491 000 kronor, 144 438 000 kronor respektive 148 275 000 kronor.

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. I området ingår bl.a. frågor om arbetsmiljö och hälsa, etnisk och kulturell mångfald, värdegrundarbete samt jämställdhet inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Statens tjänstepensionsverk (SPV) samt följande nämnder: Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, samt Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

5.2 Mål

Regeringens mål för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansättning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen. Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten är av stor vikt för förtroendet.

Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som stats-tjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,

- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten,
- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten samt
- årets arbetsmiljöundersökning (genomförs vartannat år).

År 2013 var knappt 248 000 personer anställda i den statliga sektorn vilket motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Av de anställda är 51 procent kvinnor och 49 procent män, 93 procent av kvinnorna har en heltidsanställning, att jämföra med 94 procent av männen. Heltid är således norm inom statsförvaltningen. I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

5.3.2 Resultat

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Arbetsgivarverket förhandlar och sluter kollektivavtal på statens vägnar för det statliga avtalsområdet. Verket svarar också för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor. Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Enligt Arbetsgivarverkets årsredovisning företrädde verket därutöver 25⁵ icke-obligatoriska medlemmar med anknytning till det statliga området. Dessa medlemmar har sammanlagt cirka 7 000 anställda. Vidare har Arbetsgivarverket serviceavtal med riksdagen och dess myndigheter samt med Kungliga Hovstaterna. Arbetsgivarverket ger därutöver service till vissa nordiska myndigheter, sammanlagt åtta arbetsgivare.

Arbetsgivarverket är en avgiftsfinansierad myndighet vars verksamhet finansieras av medlemsavgifter. Medlemsavgiften har de

senaste åren uppgått till 0,085 procent av respektive medlems bruttolönesumma. År 2013 uppgick intäkterna av medlemsavgifter och serviceavgifter till drygt 78 miljoner kronor, att jämföra med drygt 76 miljoner kronor 2012. Totalt uppgick intäkter och avgifter och andra ersättningar till ca 86,7 miljoner kronor 2013, att jämföra med ca 84,6 miljoner kronor 2012.

Ramavtal

Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS) gäller tills vidare med Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S)⁶. De tidsbegränsade avtalen om löner med Facket för Service och Kommunikation (SEKO) och med Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O) undertecknades bara någon dag efter att de tidigare avtalen löpt ut (den 30 september 2013)⁷. Under 2014 fortsätter, enligt överenskommelser i avtalsrörelsen 2013, förhandlingar i kvarvarande frågor, bl.a. avseende ett nytt tjänstepensionsavtal.

Förändrad styrmodell och prioriteringar

Arbetsgivarverkets styrelse beslutade under 2012 om en förändrad styrmodell. Förändringen innebär att den av styrelsen beslutade verksamhetsplanen för 2013 inte innehåller några verksamhetsmål. I stället blir den gemensamma strategin för den statliga arbetsgivarpolitiken och dess fem långsiktiga prioriteringar direkt styrande för verksamheten. Prioriteringarna följs upp med hjälp av indikatorer som mäts med hjälp av de årliga medlemsundersökningarna samt genom Arbetsgivarverkets konjunkturbarometer och lönestatistik.

De fem långsiktiga prioriteringarna:

- En tydlig arbetsgivarpolitik leder till en effektiv verksamhet.
- Verksamheternas behov av utveckling styr kompetensförsörjningen.
- Våra avtal bidrar till en effektiv verksamhet.
- Ledarskap och medarbetarskap i samspel utvecklar verksamheten.

⁵ En icke-obligatorisk medlem lämnade Arbetsgivarverket 2013-10-01.

⁶ RALS 2010-T.

⁷ RALS 2013-2016.

- En god arbetsmiljö främjar verksamhetsutveckling.

Styrelsen fastställer också ett antal fokusområden inför varje verksamhetsår, för att styra vilka övergripande arbetsgivarpolitiska områden och därigenom vilka aktiviteter i handlingsplanen som bör prioriteras. För 2014 gäller följande tre fokusområden, arbetsgivarrollen, längre arbetsliv och sifferlösa tillsvidareavtal.

Avtal 2014

I januari 2014 träffade Arbetsgivarverket och de centrala arbetstagarorganisationerna ett särskilt villkorsavtal för vissa statliga anställningar (VASA). Avtalets syfte är att underlätta tidsbegränsade anställningar som främjar allmänna arbetsmarknads-, social-, och sysselsättningspolitiska mål⁸. Parternas avsikt är att avtalet ska underlätta anställningar som bidrar till arbetslivserfarenhet och utveckling och som härigenom ökar möjligheter till ett reguljärt arbete på arbetsmarknaden. Avtalet är avsett att tillämpas på tidsbegränsade anställningar hos arbetsgivaren av en och samma arbetstagar under en maximal sammanlagd tid om tolv månader.

I februari 2014 tecknade Arbetsgivarverket avtal om villkor för tidsbegränsad anställning som studentmedarbetare med Saco-S och OFR/S,P,O vilket trädde i kraft den 1 april 2014. Genom avtalet vill parterna öka förutsättningarna för universitets- och högskolestuderande att arbeta i statliga verksamheter parallellt med studierna.

I slutet av juni 2014 träffade Arbetsgivarverket och de centrala arbetstagarorganisationerna inom den statliga två nya avtal som rör förutsättningarna för omställningsarbetet inom det statliga avtalsområdet med ikraftträdande från och med den 1 januari 2015. Avtalet om omställning ersätter nuvarande Trygghetsavtal och avtalet om lokala omställningsmedel ersätter 2002 års avtal om lokalt aktivt omställningsarbete.

Partsgemensamt arbete

I samband med avtalsrörelsen 2013 och omställningsförhandlingarna har parterna diskuterat förekomsten av tidsbegränsade anställningar i staten. En överenskommelse har slutits som innebär att ett partsgemensamt arbete ska inledas under 2014 och genomföras under första halvåret 2015. I arbetet ska bl.a. för- och nackdelar med tidsbegränsade anställningar belysas ur ett verksamhets- och kompetensförsörjningsperspektiv inom den statliga sektorn.

Medlemsorganisationen

Ett förslag till ny struktur för medlemsorganisationen har arbetats fram under året. Förslaget innebär att nuvarande indelning i nio sektorer och åtta delegationer förändras och ersätts av en ny indelning i fem sektorer och tre medlemsråd. Den nya strukturen syftar till att fördjupa arbetsgivarsamverkan och att förtydliga och förstärka medlemmarnas inflytande inom medlemsorganisationen. Förändringen äger rum den 1 september 2014.

Medlemsundersökningar

De årliga medlemsundersökningarna riktar sig till chefer respektive kontaktpersoner hos medlemmarna och mäter bedömningar om verkets verksamhet och indikatorer för de fem långsiktiga prioriteringarna. Bedömningsskalan har ändrats från en fyrgradig till en femgradig skala. Förändringen innebär att det första året ges en begränsad möjlighet till jämförelser av resultat bakåt i tiden men ger en bra grund inför kommande år. Eftersom det är första året som flertalet av indikatorerna följs upp är det inte möjligt att i årets redovisning göra en jämförelse över tid och visa på en utveckling i någon riktning.

Svarsfrekvensen uppgår till 54 procent för medlemscheferna (54 procent även för 2012) och till 73 procent för kontaktpersonerna (77 procent för 2012).

Utöver de årliga medlemsundersökningarna utvärderas också Arbetsgivarverkets olika arrangemang, möten och utbildningar kontinuerligt av deltagarna. Sammanlagt har Arbetsgivarverket under 2013 anordnat 146 möten i olika former under samtliga fem prioriteringar – tillfällen då medlemmarna har erbjudits medlemsdialoger, samverkan och kompetensutveckling. Utvärderingar som gjorts visar genomgående att en mycket stor del av deltagar-

⁸ Se 4 § Anställningsförordning (1994:373).

na uppskattar och är nöjda med arrangemangen och utbildningarna.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Statens tjänstepensionsverk (SPV) ansvarar för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring. Hur SPV:s verksamhet finansieras framgår av avsnitt 5.5.2 Budget för avgiftsbelagd verksamhet.

SPV ska, förutom att besluta om och betala ut förmåner, även svara för en automatisk matrikel-föring av dem som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser. SPV redovisar den så kallade aktualiseringsgraden som ett mått på kvaliteten i matrikelregistret. Aktualiseringsgraden beskriver andelen personer för vilka anställningsuppgifterna är korrekta och uppdaterade. Samtliga anställningsuppgifter ska vara korrekta och uppdaterade under hela anställningstiden, dock är kravet att de är det senast vid pensionsavgången. Utvecklingen av aktualiseringsgraden framgår av tabell 5.1.

Tabell 5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad

Procent					
	2009	2010	2011	2012	2013
Aktualiseringsgrad	85,85	89,63	91,95	93,15	94,48

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Driftkostnaderna jämförs sedan flera år tillbaka med tjänstepensionsföretaget Alecta. Jämförelsen görs utifrån aktörernas respektive driftskostnadsprocent, vilket är ett mått som sätter pensionsadministratörens driftkostnader i relation till premieinkomsterna. SPV:s driftskostnadsprocent har ökat något mellan 2012 och 2013, något som även gäller för Alecta. Driftskostnadsprocenten är fortfarande ett trubbigt instrument för att göra jämförelser, vilket SPV också har redogjort för i sina årsredovisningar.

När det gäller säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar är SPV:s mål att alla utbetalningar till minst 99 procent ska vara korrekta vid 90 procents konfidensintervall. Resultatet ackumuleras över fyra år. Den ackumulerade felprocenten har ökat något under 2013 (3,19 procent) i jämförelse med 2012 (3,03 procent). Under 2014 kommer SPV att analysera huruvida utbetalningskontrollen kan kombineras med löpande kontroller av kvaliteten i den dagliga handläggningen.

Precis som tidigare år gäller en stor andel av felen låga belopp (drygt 60 procent är på belopp under 50 kronor). Till viss del betalas även för mycket utbetald pension ut, vilket redovisas i årsredovisningen. Under 2013 ökade den andel av felaktiga utbetalningar som SPV råder över något i jämförelse med föregående år.

Resultatet av SPV:s årliga kontroll av vissa utbetalda pensionsförmåner mot Skatteverkets inkomstuppgifter framgår av tabell 5.2.

Tabell 5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp

År	Kontrollerade förmåner	Återkrävda belopp, avrundat
2010	1 169	9 200 000
2011	1 037	6 100 000
2012	856	4 600 000
2013	879	3 570 000

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Pensionsinformation, kundnöjdhet och samverkan
Under 2013 lanserade SPV en självbetjäningstjänst där det bl.a. är möjligt att se pensionsbesked. Vidare har SPV fortsatt sitt samarbete med Minpension.se, exempelvis genom att skapa en smidig övergång via SPV:s egna självbetjäningstjänster. Samarbetet har bidragit till en förenkling för kunderna att få information om hela pensionen.

De serviceåtaganden som SPV tog fram under 2012 avseende handläggningstid för skriftliga frågor samt för telefonsamtal uppfylldes under 2013 med marginal.

SPV gör årligen mätningar av hur nöjda målgrupperna är med de tjänster och den service som verket står för. Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna uppgick till 85 på en 100-gradig skala, att jämföra med 83 för 2012. Nöjdheten bland de statligt anställda har uppmätts till 62, vilket är en ökning i jämförelse med 2012 då den uppgick till 53. Nöjdheten bland pensionärer har också ökat och uppgår till 69, att jämföra med 62 för 2012. Jämfört med 2012 är svarsfrekvensen lägre för statligt anställda och pensionärer men högre för arbetsgivare. SPV har även undersökt kundnöjdheten i realtid. Resultatet tyder på att en mycket hög andel av de kunder som är i kontakt med SPV:s kundservice generellt sett är nöjda. SPV ligger också över snittet i försäkringsbranschen på alla områden.

Samverkan inom det s.k. Myndighetsnätverket i Sundsvallsregionen fortsätter att utvecklas. Under 2013 ingick 16 myndigheter i

nätverket. Nätverket arrangerar bl.a. utbildningar för de anställda på myndigheterna inom nätverket, samt en rad andra aktiviteter. SPV och CSN har en gemensam funktion för internrevision, och myndighetsnätverket har bl.a. gjort tre gemensamma upphandlingar. Från och med 2014 har nätverket övergått i en förvaltningsorganisation och SPV koordinerar uppdraget.

Statlig pensionsverksamhet m.m.

Området Statlig pensionsverksamhet m.m. inrymmer bl.a. administrationen av de förmånsbestämda pensionerna enligt tjänstepensionsavtalet PA 03 och den statliga tjänstegrupp-livförsäkringen. Verksamheten står för drygt två tredjedelar av SPV:s omsättning och ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Verksamhetsutfallet för 2013 blev ett negativt utfall om knappt sex miljoner kronor. Detta innebär en negativ avvikelse mot budget om ca fyra miljoner kr. Den 31 december 2012 uppgick det ackumulerade överskottet för detta område till ca 1,6 miljoner kronor.

Inomstatliga pensionsuppdrag

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda en enklare pensionshantering för de myndigheter som efterfrågar detta. Denna verksamhet har utvecklats ytterligare under 2013 till att omfatta 140 arbetsgivare, i jämförelse med 124 arbetsgivare 2012. Vid årsskiftet 2013/14 omfattades cirka 77 500 arbetstagare av denna tjänst vilket kan jämföras med 61 000 för 2012. I maj 2014 träffade SPV en överenskommelse med Statens servicecenter (SSC) om samarbete mellan myndigheterna. Respektive myndighet ska främja utvecklingen av de tjänster som den andra parten erbjuder – i SPV:s fall tjänsten Enklare pensionshantering och i SSC:s fall tjänsten Lön. Verksamhetsutfallet för området Inomstatliga pensionsuppdrag blev ett överskott på ca 100 000 kronor. Verksamhetsområdet ska bedrivas med full kostnadstäckning.

Pensionsverksamhet på uppdrag

SPV bedriver uppdragsverksamhet enligt den affärsstrategi som regeringen fastställde den 24 mars 2011 (dnr S2011/54/ESA) i enlighet med förslag från SPV.

Uppdragsverksamheten inrymmer bl.a. administrationen av de två avgiftsbestämda pensionerna enligt det statliga tjänstepensions-

avtalet PA 03. Ungefär en tredjedel av SPV:s omsättning hänför sig till denna verksamhet. Målet för verksamheten är att generera ett verksamhetsutfall, exklusive ränteintäkter avseende balanserade vinstmedel, som på fem år motsvarar minst sex procent av verksamhetens intäkter. Områdets ekonomiska resultat 2013 bidrar till att det långsiktiga målet på sex procent nås för fjärde året i följd.

Den statliga försäkringsmodellen

SPV har det övergripande ansvaret för att försäkringstekniskt korrekta kostnader beräknas för statliga tjänstepensioner och liknande förmåner. I detta ingår att SPV med tillgängligt underlag ska påföra arbetsgivarna rätt premier utifrån ett statsfinansiellt perspektiv.

Premierna fastställs inom ramen för en statlig försäkringsmodell med en fiktiv försäkringsrörelse. Beräkningarna sker enligt försäkringstekniska riktlinjer som beslutas av SPV.

De premier som myndigheterna och andra berörda arbetsgivare betalar till SPV och de förmåner som SPV betalar ut, redovisas på inkomsttitel 5211 Statliga pensionsavgifter respektive belastar anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Förmånerna ska finansieras fullt ut inom ramen för försäkringsrörelsen. För ett budgetår avspeglas dock inte utgifterna på anslaget av inkomsterna på inkomsttiteln. Detta följer av att premierna avser beräknade pensionskostnader för aktiv personal, medan anslaget belastas med de förmåner som under året betalas ut till pensionärer och andra förmånstagare.

Den ekonomiska ställningen i försäkringsrörelsen framgår av konsolideringsgraden, dvs. tillgångarna i förhållande till skulderna. Vid utgången av 2013 uppgick konsolideringsgraden i försäkringsrörelsens sparrörelse, där ålderspensioner ingår, till 103,2 procent (102,7 procent). Enligt den policy som SPV fastställde under 2012 ska konsolideringsgraden befinna sig i intervallet 108–118 procent. För att hålla premienivån så stabil som möjligt för arbetsgivarna har SPV som målsättning att under en sexårsperiod succesivt öka konsolideringsgraden för att nå det intervallet. Delmål för 2015 är 105 procent medan delmål för 2018 är 108 procent.

Nämndmyndigheter inom området

Regeringen har senast i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt⁹ redovisat aktörerna och deras verksamheter inom den delegerade statliga arbetsgivarpolitiken, däribland nämndmyndigheterna. Förvaltningsutgifterna för de nämnder som belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* framgår av budgetförslaget avsnitt 5.5.1.

Statens ansvarsnämnd

Statens ansvarsnämnd prövar frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avskedande, avstängning och läkarundersökning med tvång beträffande statligt anställda i högre befattningar. Till denna krets hör bl.a. verkschefer, domare, åklagare och professorer.

Syftet med en prövning utanför den myndighet där den anställde arbetar och har en högre befattning är att det inte ska kunna misstänkas att kollegor tar obehöriga hänsyn vid prövningen.

Statens ansvarsnämnd tar endast upp ärenden på anmälan av anställningsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från allmänheten tas däremot inte upp och föranleder således inga åtgärder från ansvarsnämndens sida.

Under 2013 hade nämnden fem sammanträden och därutöver fattades två beslut per capsulam. Av tabellen nedan framgår utvecklingen av antalet anmälningsärenden som inletts i behörig ordning de senaste tre åren.

Tabell 5.3 Ärenden vid Statens ansvarsnämnd 2011–2013

Antal			
Antal ärenden	2011	2012	2013
Pågående ärenden	2	0	1
Inkomna ärenden	5	6	11
Avgjorda ärenden	7	5	12
– varav avsked/avstängning	1	0	0
– varav läkarundersökning	0	0	0
– varav åtalsanmälan	1	1	1
– varav disciplinansvar	3	2	3
– varav avskrivna ärenden	2	2	8
Kvarstående ärenden	0	1	0

Källa: Statens ansvarsnämnd.

Statens ansvarsnämnd består av fem ledamöter och tre personliga ersättare. Svea hovrätt utför administrativa uppgifter åt nämnden. Förvaltningsutgifter avseende Statens ansvarsnämnd belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd utövar vissa befogenheter som tillkommer arbetsgivaren enligt statliga pensionsbestämmelser i deras lydelse den 31 december 1991 eller tidigare. Nämnden prövar vidare vissa frågor enligt den statliga grupplivförsäkringen.

Twister rörande den statliga grupplivförsäkringen avgörs av Skiljenämnden för grupplivfrågor, som bildas av ledamöterna i Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Under 2013 sammanträdde nämnden fem gånger. Av tabellen nedan framgår hur många ärenden som nämnden avgjort under de senaste tre åren.

Tabell 5.4 Ärenden vid Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd 2011–2013

Antal			
Antal ärenden	2011	2012	2013
Pågående	0	0	0
Inkomna	16	10	11
Avgjorda	16	10	11
– varav grupplivärenden	11	10	11
– varav pensionsärenden	0	0	0
Kvarstående ärenden	0	0	0

Källa: Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd består av åtta ledamöter och sex ersättare. SPV utför administrativa och handläggande uppgifter åt nämnden. Förvaltningsutgifter avseende Statens ansvarsnämnd belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor har till uppgift att pröva frågor om tvister om tillämpningen av avtalet om ersättning vid personskada (PSA). Skiljenämnden prövar vidare överklaganden av beslut av Kammarkollegiet om bl.a. ersättning vid skada i skolan eller vid arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Skiljenämnden prövar även andra frågor i den utsträckning det framgår av avtal, andra författningar eller beslut.

Under 2013 hade skiljenämnden tio sammanträden. Av tabellen nedan framgår hur många

⁹ Prop. 2009/10:175.

ärenden som prövats av skiljenämnden under de senaste tre åren.

Tabell 5.5 Ärenden vid Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor 2011–2013

Antal			
Antal ärenden	2011	2012	2013
Pågående	58	54	49
Inkomna	170	129	114
Återförvisade	76	24	3
Avgjorda (i sak)	89	102	95
– varav PSA	32	40	53
– varav författningsreglerade	57	62	42
Avgjorda (övriga)	9	8	12
Kvarstående ärenden	54	49	53

Källa: Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor.

Som framgår av tabellen ovan har antalet återförvisade ärenden minskat, vilket är en följd av att underinstanserna har ändrat sina rutiner.

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor består av tre ledamöter och fem ersättare. Kammarkollegiet utför administrativa och handläggande uppgifter åt skiljenämnden. Förvaltningsutgifter avseende skiljenämnden belastar anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*. Kostnaderna för skiljenämnden uppgick 2013 till 811 000 kronor.

Statens överklagandenämnd

Statens överklagandenämnd (SÖN) prövar överklaganden av beslut i anställningsärenden i statsförvaltningen med undantag av universitets- och högskolesektorn¹⁰. Nämnden prövar även överklaganden av beslut om utbildning i skydd mot olyckor (övriga ärenden) och beslut som rör totalförsvarspiktiga (försvarsmaktsärenden).

Under 2013 hade SÖN 21 sammanträden. Nämnden har som mål att ett ärende ska vara avgjort senast tre månader från ankomstdagen. Måluppfyllelsen för 2013 var 93 procent, att jämföra med 97,5 procent för 2012 och 75 procent för 2011. Av tabellen nedan framgår antalet inkomna och avgjorda ärenden under de senaste tre åren samt hur många av dessa som bifallits. Andelen bifall i anställningsärenden uppgick 2011 till 1,0 procent, 2012 till 1,1 procent och 2013 till 1,3 procent.

Tabell 5.6 Ärenden vid Statens överklagandenämnd 2011–2013

Antal

Antal ärenden	2011	2012	2013
Anställningsärenden			
inkomna	1 047	1 169	1 512
avgjorda	1 158	1 188	1 429
bifall	12	14	19
Övriga ärenden			
inkomna	3	4	3
avgjorda	3	3	4
bifall	0	0	0
Försvarsmaktsärenden			
inkomna	293	242	404
avgjorda	315	140	450
bifall	1	0	0

Källa: Statens överklagandenämnd.

Nämnden består av sju ledamöter och sju ersättare. Ordföranden och vice ordföranden är eller har varit domare. Kammarkollegiet utför administrativa och handläggande uppgifter åt SÖN. Förvaltningsutgifter avseende nämnden belastar anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*. Kostnaderna för SÖN uppgick 2013 till 4 275 000 kronor.

Offentliga sektorns särskilda nämnd

Offentliga sektorns särskilda nämnd, även kallad SHA-nämnden, tillkom genom det s.k. särskilda huvudavtalet den 29 november 1976 för den offentliga sektorn (SHA). Avtalet ansluter till arbetsrättsreformen den 1 januari 1977 (prop. 1975/76:105). På begäran av förhandlande part ska nämnden i sitt utlåtande ange huruvida den anser att ett kollektivavtal i något visst ämne skulle kränka den politiska demokratin.

Enligt SHA utser arbetsgivarsidan respektive arbetstagsidans vardera tre ledamöter. Restande sju ledamöter ska enligt avtalet vara riksdagsledamöter och utses av regeringen.

SHA-nämnden har hittills endast behandlat ett ärende, som avgjordes den 6 december 1995.

SHA-nämnden består av tretton ledamöter med vardera två personliga ersättare. Förvaltningsutgifter avseende SHA-nämnden belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse

Trygghetsstiftelsen bildades av staten och de statsanställdas huvudorganisationer 1990 i samband med att parterna på den statliga arbetsmarknaden enades om Trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift är att

¹⁰ Överklagade anställningar inom denna sektor prövas av Överklagandenämnden vid högskolan.

administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i avtalet.

Den 25 juni 2014 tecknade de centrala parterna på den statliga arbetsmarknaden en överenskommelse om nytt omställningsavtal, som reglerar vad som gäller när en statligt anställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist respektive när en tidsbegränsad anställning löper ut. Parterna har gett Trygghetsstiftelsen i uppdrag att bedriva verksamhet enligt det nya omställningsavtalet. Trygghetsavtalet fortsätter att gälla t.o.m. den 31 december 2014.

Trygghetsstiftelsens verksamhet finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som omfattas av det statliga trygghetsavtalet. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal mellan områdets parter. Den totala avgiften för stiftelsen var oförändrad 2013 och uppgick till 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor, vilket motsvarar 287 miljoner kronor, jämfört med 278 miljoner kronor 2012.

Avgiften om 0,3 procent är oförändrad i det nya omställningsavtalet, som träder i kraft den 1 januari 2015.

Anmälda till Trygghetsstiftelsen

De som anmäls till Trygghetsstiftelsen är personer som sägs upp inom den statliga sektorn och omfattas av Trygghetsavtalet.

Tabell 5.7 Anmälda till Trygghetsstiftelsen 2011–2013

Anmälda till Trygghetsstiftelsen	2011	2012	2013
Antal	2 153	2 202	2 278
Kvinnor	53 %	49 %	51 %
Män	47 %	51 %	49 %
Tillsvidareanställda	45 %	48 %	37 %
Tidsbegränsat anställda	55 %	52 %	63 %
Snittålder	42 år	42 år	41 år

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Som framgår av tabellen ovan har det skett en svag ökning av antalet anmälda till Trygghetsstiftelsen under de senaste tre åren. Andelen kvinnor respektive män som anmäls är relativt jämn, men under de senaste tio åren är det endast under 2005 och 2012 som andelen män har varit större än andelen kvinnor.

Under de senaste tre åren har majoriteten av de som anmäls till Trygghetsstiftelsen lämnat en tidsbegränsad anställning. De flesta kommer från universitet- och högskolesektorn. Av samtliga

som anmäls till Trygghetsstiftelsen kommer 74 procent från universitets- och högskolesektorn.

Snittåldern för dem som anmäls till Trygghetsstiftelsen har sjunkit. Det beror på att många som anmäls är personer som lämnar tidsbegränsade anställningar inom universitets- och högskolesektorn när de är yngre än 35 år.

Vid utgången av 2013 hade totalt 4 894 personer ännu inte fått en permanent lösning av sin situation, vilket är något fler jämfört med utgången av 2012, då det var 4 751 personer. Bland dessa hade hälften en tillfällig lösning eller var i en målinriktad åtgärd.

De som lämnade Trygghetsstiftelsen

De som lämnar Trygghetsstiftelsen är personer som fått en permanent lösning och som därmed inte längre omfattas av åtgärder enligt Trygghetsavtalet.

Tabell 5.8 De som lämnat Trygghetsstiftelsen 2011–2013

Lämnat Trygghetsstiftelsen	2011	2012	2013
Antal	3 282	2 300	1 991
Kvinnor	54 %	54 %	53 %
Män	46 %	46 %	47 %
Nytt arbete/startat eget företag	49 %	49 %	51 %
Avböjt kontakt	26 %	37 %	33 %
Pension	16 %	11 %	11 %
Övrigt	9 %	3 %	5 %
Snittålder	–	45 år	45 år

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Under de senaste åren har färre personer fått en permanent lösning. Det är fortsatt en större andel kvinnor än män som lämnar Trygghetsstiftelsen, även om skillnaden minskade under 2013. Majoriteten av dem som lämnar Trygghetsstiftelsen var tidigare anställda inom universitets- och högskolesektorn.

Av de som lämnade Trygghetsstiftelsen och fick ett nytt arbete anställdes 44 procent i den statliga sektorn, 16 procent i den kommunala sektorn och 40 procent i den privata sektorn. Av de som avböjer kontakt har de flesta fått en ny anställning, vanligen ytterligare en anställning inom universitets- och högskoleområdet.

Av de som lämnat en tillsvidareanställning fick 77,9 procent under 2013 ett nytt arbete eller en annan lösning innan uppsägningstidens slut. Motsvarande uppgift för 2012 var 78,3 procent. Av de personer som lämnat en tidsbegränsad

anställning fick 85,2 procent under 2013 en lösning inom nio månader från uppsägningen. Detta kan jämföras med 84,6 procent under 2012. Trygghetsstiftelsen har därmed överträffat målsättningen, som är satt till 75 procent.

Kundernas bedömning av Trygghetsstiftelsen

Under 2013 genomförde TNS Sifo en telefonintervju bland de som var anmälda hos Trygghetsstiftelsen. Nio av tio var positiva eller mycket positiva i sin helhetsbedömning av kontakterna de haft med Trygghetsstiftelsen. Det är samma resultat som i föregående års undersökning.

En attraktiv och föredömlig arbetsgivare

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De bör fortsätta utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare. Detta kan ske enskilt eller i samverkan. En rapport som Statskontoret publicerade i december 2013 visar att staten på många sätt är en attraktiv och föredömlig arbetsgivare (se vidare skr. 2013/14:155 s. 46ff.).

Verksamhetens behov av utveckling styr kompetensförsörjningen och Arbetsgivarverket prioriterar att kommunicera den statliga sektorns attraktivitet gentemot allmänheten.

Sökmotorn på Arbetsgivarverkets webbplats för lediga anställningar i statsförvaltningen är, utöver debattartiklar och rapporter, härvid den största kanalen. Under 2013 hade sidan drygt 170 000 unika besök, en ökning med 30 procent från 2012.

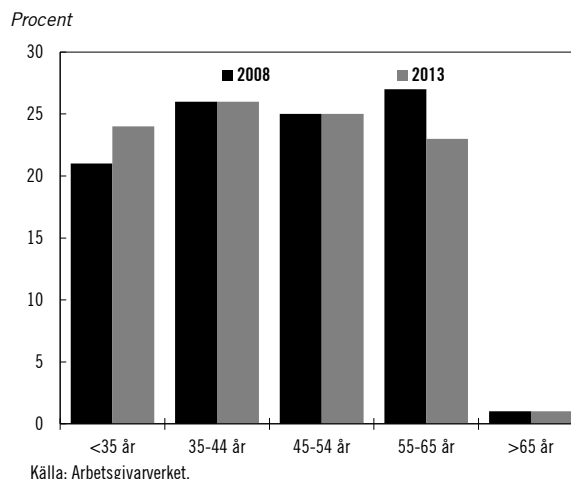
En strategisk kompetensförsörjning i staten

Åldersstrukturen i staten

Under 2014–2023 beräknas ca 56 700 personer i statsförvaltningen uppnå sin pensionsålder. Av dessa ingår drygt 5 000 personer som uppnått sin pensionsålder enligt gällande tjänstepensionsavtal före 2014, men som kvarstår i anställning. Det finns således, liksom föregående år, en generationsväxling att hantera.

För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten.

Diagram 5.1 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2008 och 2013

Som framgår av diagram 5.1 har den totala andelen anställda under 35 år ökat med tre procentenheter mellan 2008 och 2013 från 21 till 24 procent. Nedbrutet per kön har andelen män under samma period ökat från 20 till 25 procent och andelen kvinnor ökat från 21 till 23 procent.

Avseende åldersgruppen 35–44 år har inga förändringar skett totalt sett. Däremot har andelen kvinnor ökat från 26 till 28 procent medan andelen män minskat från 26 till 25 procent.

Av diagrammet framgår vidare en minskning med fyra procentenheter av andelen anställda i åldersgruppen 55–65 år mellan 2008 och 2013 från 27 till 23 procent. Nedbrutet per kön har andelen anställda män minskat från 27 till 24 procent och andelen kvinnor minskat från 27 till 23 procent.

Trots vissa mindre skillnader mellan könen finns sammantaget en relativt jämn könsfördelning.

Genomsnittsåldrarna för kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens avseende samtliga anställda framgår av tabell 5.9. Resultaten är identiska med föregående år.

Tabell 5.9 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2013

Genomsnittsålder			
	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	49	49	49
Kärnkompetens	44	44	44
Stödkompetens	47	47	47
Samtliga	45	45	45

Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för pensionsavgångar är 65 år

Medianåldern för när statsanställda avgår med pension är 65 år. Från 2008 och framåt har medianåldern varit 65 år både för kvinnor och för män.

Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka, från 1 359 personer 2012 till 1 554 personer 2013.

Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 5.10.

Tabell 5.10 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2013

Antal			
	2011	2012	2013
Ledningskompetens	47	42	36
– varav kvinnor	11	8	11
– varav män	36	34	25
Kärnkompetens	748	928	1 042
– varav kvinnor	226	287	330
– varav män	522	641	712
Stödkompetens	227	209	247
– varav kvinnor	111	125	145
– varav män	116	84	102
Oklassad	143	180	229
– varav kvinnor	37	36	58
– varav män	106	144	171
Summa	1 165	1 359	1 554
– varav kvinnor	385	456	544
– varav män	780	903	1 010

Källa: Arbetsgivarverket.

Jämfört med 2012 har antalet ökat inom alla områden bortsett från ledningskompetens, där det skett en minskning. Andelen kvinnor bland totala antalet uppgår till 35 procent, att jämföra med 34 procent 2012. Medan antalet anställda i kategorierna kärnkompetens och oklassad har ökat sedan 2011 har antalet anställda i kategorierna ledningskompetens och stödkompetens fluktuerat.

Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Medelåldern är högre inom statlig sektor än på den övriga arbetsmarknaden, knappt 45 år för både män och kvinnor 2013. En stor anledning till detta är att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i de yngsta åldersgrupperna är få. Av de anställda inom statlig sektor år 2013 hade 74 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dessa har en utbildning som är två år eller längre. På arbetsmarknaden i stort var andelen med eftergymnasial utbildning 44 procent.

Män i staten har i snitt en högre utbildningsnivå än kvinnor inom staten. Bland yngre statsanställda är dock inte den skillnaden lika tydlig, däremot finns stora skillnader mellan vilka utbildningsområden som män och kvinnor finns inom. Inom det enskilt största utbildningsområdet säkerhetstjänster finns en mycket stor majoritet män. Detta område inkluderar poliser och militär personal. Även inom teknikområdet dominerar männen, medan kvinnorna är fler inom övriga områden, främst inom socialt arbete och omsorg, hälso- och sjukvård och pedagogik och lärarutbildning.

Konjunkturbarometern för den statliga sektorn

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet genomför två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket ingår. Av medlemmarna svarade 79 procent på Konjunkturbarometern våren 2014 (juni) vilket representerar 98 procent av de anställda hos Arbetsgivarverkets medlemmar. Detta är en förbättring av svarsfrekvensen jämfört med undersökningen hösten 2013, då 69 procent av medlemmarna svarade, och där svaren omfattade 87 procent av de anställda.

Barometern visar att antalet anställda ökat under 2013. Prognosen för antalet anställda om sex månader visar att en majoritet, 67 procent, tror på ett oförändrat antal anställda.

Andelen medlemmar som har haft brist på lämpliga sökanden låg under våren 2014 på 37 procent. Hösten 2013 uppgick motsvarande andel till 41 procent. Andelen medlemmar vars verksamhet påverkats i en liten omfattning av bristen på lämpliga sökanden har ökat från 46 procent i undersökningen hösten 2013 till 76 procent i vårens undersökning. Andelen

medlemmar som inte påverkats alls har minskat från 44 till 16 procent. Den tidigare relativt stora bristen inom it-arbete har minskat kraftigt jämfört med undersökningen hösten 2013. Brist på lämpliga sökanden finns i vårens undersökning främst inom forskning och utbildning (FoU).

Andelen medlemmar som sagt upp personal under det senaste halvåret har ökat.

Andelen medlemmar som haft omfattande pensionsavgångar uppgår till 26 procent (34 procent hösten 2013). Resultatet av undersökningen visar att 55 procent av de som haft omfattande pensionsavgångar anser att dessa inte påverkat kompetensförsörjningen alls, att 18 procent menar att pensionsavgångarna haft en positiv inverkan medan 27 procent hävdar att de haft en negativ inverkan på kompetensförsörjningen.

Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättningen och övertidsuttaget väntas bli oförändrade hos en majoritet av medlemmarna.

Bedömningar inför myndighetsdialogerna 2014

Utifrån de underlag som togs fram av respektive departementet från bl.a. myndigheternas årsredovisningar inför myndighetsdialogerna under våren 2014 ges de arbetsgivarpolitiska frågorna generellt sett motsvarande uppmärksamhet som 2013.

I mer än hälften av underlagen ges kompetensförsörjningsfrågorna en tydlig koppling till verksamheten. I likhet med tidigare år är frågor om åldersstruktur, könsfördelning och sjukfrånvaro (arbetsmiljö) de mest förekommande. Personlörligheten berörs i allt större utsträckning i årets underlag. Löneskillnader mellan kvinnor och män samt medarbetarundersökningar ges ungefär lika stort utrymme som tidigare år. I nästan lika stor omfattning berörs frågor om chef- och ledarskap. Värdegrundsfrågor nämns i en större omfattning, medan mångfaldsfrågor har fortsatt att minska i omfattning. Även i år tas frågor om hot och våld upp för några enstaka myndigheter. Myndigheternas deltagande i praktikantprogrammet för personer med en funktionsnedsättning tas upp i ett fåtal underlag.

En bedömning av hur myndigheter tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar förekommer i mer än

hälften av underlagen, dvs. ungefär samma omfattning som 2013.

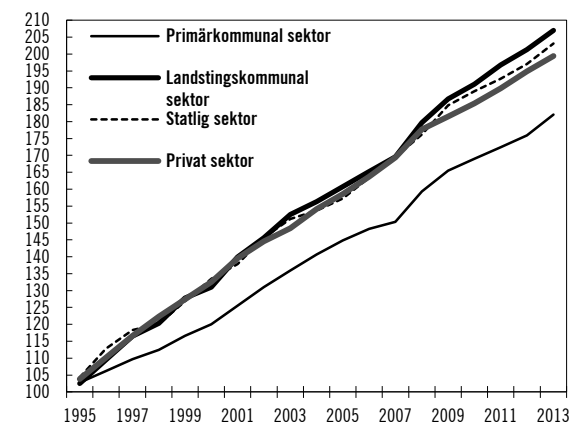
Uppföljning av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Som underlag för uppföljningen av delmålet används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Diagram 5.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2013

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Som framgår av diagram 5.2 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

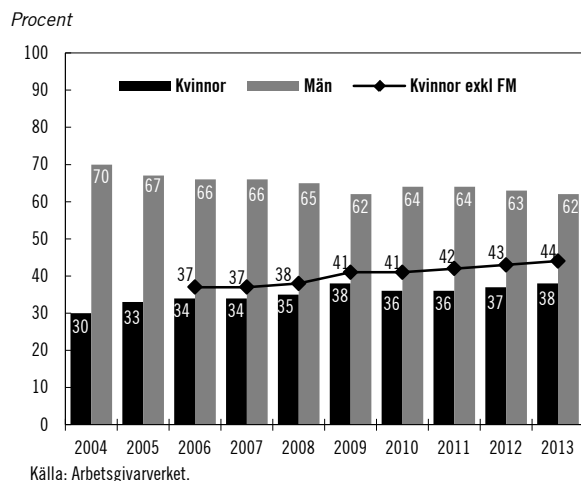
Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka

Som underlag för uppföljningen av delmålet används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

I kompetenskategori ledningskompetens klassas personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oberoende av om ledningsuppgifterna avser kärn- eller stödverksamhet. En avgörande förklaring till att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten sjönk efter 2009 är den strukturella ändring som skett inom Försvarsmakten i och med att personalförsörjningssystemet i fråga om gruppbefäl, soldater och sjömän förändrades den

1 juli 2010. Personalansvar har delegerats till befäl i insatsorganisationen. Personer som innehar dessa anställningar är i huvudsak män.

Diagram 5.3 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2004–2013. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten

Som framgår av diagram 5.3 har den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökat från knappt 30 procent 2004 till drygt 38 procent 2013. Det finns nu drygt 5 800 chefer som är kvinnor och drygt 9 400 som är män. År 2004 var drygt 3 500 chefer kvinnor och knappt 8 400 män.

Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2013 till 43,6 procent, en ökning med 0,4 procentenheter från 2012. År 2009 var motsvarande andel 40,6 procent.

Av diagram 5.3 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2004–2013, dels utvecklingen 2006–2013 exklusive Försvarsmakten.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2013 anställde regeringen totalt 26 myndighetschefer, av vilka 14 (54 procent) var män och 12 (46 procent) var kvinnor.

Den 13 oktober 2014 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 46,5 procent, dvs. samma andel som 2013. Förändringar i myndighetsstrukturen har inte påverkat det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Dessa uppgår till samma antal som 2013, dvs. 198.

Tabell 5.11 Fördelningen den 13 oktober 2014 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	43	59	102
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	18	13	31
Överintendenter	3	7	10
Övriga titlar ²	15	19	34
Myndighetschefer totalt³	92	106	198

1 Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

2 Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

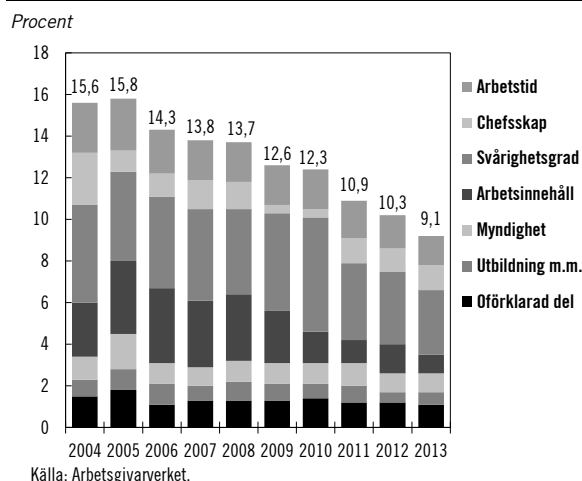
3 Inklusive vikarierande myndighetschefer.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska

Som underlag för uppföljningen av delmålet används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten har halverats sedan 2000. I september 2013 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 9,1 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön. År 2012 var motsvarande löneskillnad 10,3 procent, dvs. en minskning med 1,2 procentenheter mellan åren. Av diagram 5.4 framgår löneskillnaderna 2004–2013 uppdelat på förklaringsfaktorer.

Diagram 5.4 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2004–2013

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort utifrån de centrala parternas gemensamma lönestatistik visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid,

arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2013 till ca 1,1 procent, en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med september 2012. År 2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 5.4 är det två faktorer som tillsammans står för hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare har arbetsuppgifter på en lägre grupperingsnivå och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå år 2013 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat marginellt (0,4 procentenheter) i betydelse på grund av den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer bland män. Att fler män än kvinnor är chefer har tagit över en del av förklaringsvärdet (plus 0,1 procentenheter i förhållande till 2012). År 2013 var det 15,4 procent av kvinnorna som arbetade deltid (knappt 17 procent 2012) medan motsvarande andel för männen var 7,8 procent (8,1 procent 2012).

Bland samtliga statsanställda har 93 procent av kvinnorna en heltidsanställning att jämföra med 94 procent av männen. Det är samma förhållande som rådde 2012.

Genomsnittslöner

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2013 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 49 844 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 48 191 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2013 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 3,4 procent högre än för manliga chefer.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden 2012–2013 har liksom under föregående avtalsperiod varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 5,2 procent för de kvinnliga cheferna och 4,4 procent för de manliga. Denna beräkning gäller endast identiska individer, dvs. de som varit anställda på samma myndighet under hela mätperioden.

Partsgemensamt arbete

Parterna har ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling.

I nu aktuella avtal har centrala parter bland annat träffat överenskommelse om att partsgemensamt bedriva fyra utvecklingsområden inom Partsrådet¹¹. Ett av områdena rör centrala parters stöd till lokal lönebildning. Arbetet med det av parterna gemensamt utvecklade metodstödet, BESTA-vägen är genomfört och i huvudsak även implementeringen av BESTA-vägen. Syftet med metodstödet är att det ska utgöra ett stöd för lokala parter i deras arbete att säkerställa att det inte föreligger osakliga löneskillnader och bygger på att det integreras i det lokala lönebildningsarbetet. Parterna konstaterar att det kan finnas ett fortsatt behov av vissa insatser för att slutföra implementeringen av BESTA-vägen men också ett behov av viss vidareutveckling av metodstödet utifrån gjorda erfarenheter. I arbetet ingår också att ta fram förslag till hur övergången från utveckling och implementering till integrering i det lokala lönebildningsarbetet kan ske.

Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet används statistik avseende hur stor andel av de

¹¹ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet. Partsrådet är en ideell förening vars medlemmar är Arbetsgivarverket, Offentliganställdas förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S) och Facket för service och kommunikation (SEKO).

statsanställda som har utländsk bakgrund. En sammanfattning av statistiken återfinns i tabell 5.12.

Tabell 5.12 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011–2013

Procent	2011	2012	2013
Staten totalt¹	14,1	15,2	16,1
– varav kvinnor	14,7	15,7	16,4
– varav män	13,6	14,6	15,7
Ledningskompetens	6,4	6,9	7,4
– varav kvinnor	7,6	8,4	8,8
– varav män	5,7	6,0	6,6
Kärnkompetens	15,5	17,0	17,6
– varav kvinnor	15,7	17,0	17,8
– varav män	15,4	16,9	17,3
Stödkompetens	11,7	12,0	13,2
– varav kvinnor	13,0	13,4	14,0
– varav män	10,0	10,1	12,0
Nyanställda i staten²	21,4	23,9	23,1
Förvärvsarbetande 20–64 år ³	17,2	17,8	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	22,4	23,0	23,7

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket.

² Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Totalt 38 187 statsanställda hade utländsk bakgrund 2013. Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2013 till 16,1 procent. Det är en ökning med 0,9 procentenheter jämfört med 2012. Bland de nyanställda i staten har 23,1 procent utländsk bakgrund. Detta är en minskning med 0,8 procentenheter i jämförelse med 2012, men nivån ligger i paritet med andelen individer med utländsk bakgrund i befolkningen.

Samtliga utrikes födda ingår i gruppen av personer med utländsk bakgrund. Av de 16,1 procent som har utländsk bakgrund är 13,3 procentenheter utrikesfödda. Bland utrikesfödda har de som kommer från länder utanför EU och Norden successivt ökat under de senaste åren.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökar snabbare i staten än bland det totala antalet förvärvsarbetande eftersom andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högre i staten än andelen med utländsk bakgrund på arbetsmark-

naden totalt. Andelen i staten har ökat med 5,8 procentenheter under perioden 2003–2013. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 4,4 procentenheter under 2003–2012, (senaste tillgängliga uppgift är från 2012). Motsvarande uppgift för perioden 2003–2012 för statligt anställda är 4,9 procentenheter.

Könsfördelningen

År 2013 var andelen kvinnor i statsförvaltningen med utländsk bakgrund 16,4 procent och andelen män 15,7 procent. Det innebär en ökning med 1,1 procentenheter för män och med 0,7 procentenheter för kvinnor jämfört med 2012 (se vidare tabell 5.12). Att andelen är något lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsinriktningarna Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättsskipning. Inom dessa verksamhetsområden har mellan 6 och 10 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lagstiftning bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA, eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsinriktningar. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med en befolkning med få invånare med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern för samtliga anställda är lägre bland personer med utländsk bakgrund än bland övriga statsanställda. Däremot är medelåldern för nyanställda högre för personer med utländsk bakgrund än för övriga statsanställda. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 21,0 procent 2013 (att jämföra med 20,5 procent för 2012), medan andelen anställda i gruppen med utländsk bakgrund var 32,2 procent (att jämföra med 31,2 procent för 2012). Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var andelen som var 55 år och äldre 24,7 procent under 2013 (att jämföra med 25,6 procent 2012), men bland anställda med utländsk bakgrund endast 16,9 procent (att jämföra med 17,3 procent 2013.)

Var och på vilka kompetens kategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

I staten är andelen anställda med utländsk bakgrund högst inom verksamhetsinriktningen Utbildning, där 27,2 procent av de anställda har utländsk bakgrund.

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, där andelarna är 20,3, 19,5 respektive 20,6 procent.

Anställda med utländsk bakgrund är något över genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna lednings- och stödkompetens. I jämförelse med 2012 har andelen med utländsk bakgrund ökat inom alla kompetenskategorier, med mellan 0,5 och 1,2 procentenheter. Nedbrutet per kön återfinns den största skillnaden i gruppen män som arbetar inom kategorin stödkompetens, där ökningen uppgår till 1,9 procentenheter (se vidare tabell 5.12).

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i vid bemärkelse i staten

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten, som de statliga arbetsgivarna gemensamt ställde sig bakom och beslutade 2008, är framtagen som ett stöd och ett verktyg för att statliga verksamheter ska präglas av mångfald i vid bemärkelse. Strategin tar sikte på att en blandning av bakgrund och kompetens som har betydelse för arbete, kvalitet och kundorientering ska prägla verksamheten. Strategin har nu funnits i drygt fem år och har gett avtryck i flera myndigheters arbete med kompetensförsörjningen.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

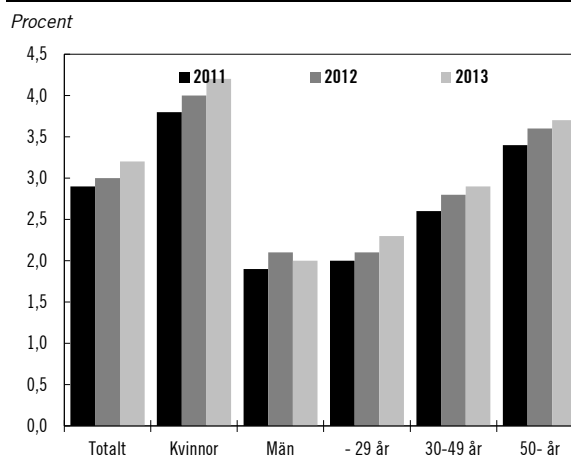
Som underlag för uppföljningen används årligen uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension, enligt det statliga pensionsavtalet PA 03, i staten.

Utvecklingen av sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron har i över 20 år varit lägre i staten än i de andra arbetsmarknadssektorerna. Under de senaste två åren har dock den totala

sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna ökat. År 2011 uppgick den totala till 2,9 procent av den tillgängliga arbetstiden. För 2012 ökade sjukfrånvaron till 3,0 procent och för 2013 uppgår sjukfrånvaron till 3,2 procent. Ökningen är begränsad och har skett från en låg nivå, men innebär ett brott i trenden med minskande sjukfrånvaro.

Diagram 5.5 Sjukfrånvaro totalt och uppdelat på kön och ålder 2011–2013

Det är bland kvinnorna som sjukfrånvaron ökar. Männen sjukfrånvaro minskade 2013 efter att ha ökat 2012. För 2013 uppgick sjukfrånvaron för kvinnor till 4,2 procent och för män till 2,0 procent av den tillgängliga arbetstiden. Det innebär att kvinnornas sjukfrånvaro är mer än dubbelt så hög som männens.

Ökningen av sjukfrånvaron gäller för alla åldersgrupper. För de som är yngre än 30 år ökade sjukfrånvaron med 0,1 procentenheter mellan 2012 och 2013. Både för de som är 30–49 år gamla och för de som är äldre än 50 år var ökningen 0,2 procentenheter. Frånvaron för de som är yngre än 30 år har legat stadigt kring 2 procent av arbetstiden under de senaste åren, men har nu ökat till en högre nivå än vad den tidigare varit.

Sjukfrånvaron varierar mellan olika verksamhetsområden¹², vilket framgår av tabell 5.13.

¹² Enligt COFOG-indelningen (Classification of the Functions of the Government), vilket är en internationell klassifikation som används för att gruppera verksamheter inom offentlig sektor, och som syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion och ändamål.

Tabell 5.13 Sjukfrånvaron inom olika verksamhetsområden 2011–2013

Procent			
Verksamhetsområde	2011	2012	2013
Allmän offentlig förvaltning	2,8	3,0	3,2
Försvaret	1,6	1,7	1,5
Samhällsskydd och rättsskipning	3,4	3,8	3,8
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	2,7	2,9	3,1
Fritidsverksamhet, kultur, och religion	2,8	2,9	3,1
Utbildning	2,0	2,1	2,2
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	4,7	4,9	5,2
Totalt	2,9	3,0	3,2

Källa: Statskontoret.

Den högsta sjukfrånvaron finns inom området Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård, där sjukfrånvaron uppgick till 5,2 procent under 2013. Det är en ökning med 0,5 procentenheter sedan 2011. Inom området Samhällsskydd och rättsskipning har den kraftiga ökningen om 0,4 procentenheter mellan 2011 och 2012 stannat upp, och är oförändrat 3,8 procent för 2013. Lägst sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid återfinns inom området Försvaret, som också är det enda området som uppvisar en lägre sjukfrånvaro för 2013 än under de två föregående åren.

Av de statliga myndigheterna hade 43 procent samma eller lägre sjukfrånvaro och 57 procent högre sjukfrånvaro år 2013 än 2012.

Utvecklingen av antalet nybeviljade sjukpensioner
Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till en sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Om sjuk- eller aktivitetsersättningen har omfattningen 25, 50 eller 75 procent föreligger rätt till tillfällig sjukpension, och om omfattningen är 100 procent föreligger rätt till sjukpension.

Före 2013 förekom tillfälliga sjukpensioner med omfattningen 100 procent. Inte sällan efterföljdes en sådan tillfällig sjukpension av en sjukpension, som per definition har omfattningen 100 procent. Detta medförde att personen dubbelräknades i statistiken, först som tillfällig sjukpension och därefter som sjukpension. För att öka jämförbarheten med 2013 har uppgifterna för 2011 och 2012 reviderats så

att personer som under ett och samma kalenderår först har beviljats en tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent och därefter har beviljats en sjukpension, endast förekommer en gång i statistiken. Hädanefter kommer begreppet sjukpension även att inkludera tillfälliga sjukpensioner.

Antalet nybeviljade sjukpensioner minskade fram till 2011, då det nybeviljades 227 sjukpensioner enligt den reviderade statistiken. Därefter har det totala antalet nybeviljade sjukpensioner ökat. Totalt beviljades 296 sjukpensioner under 2013, vilket är 62 fler än året innan. Trots ökningen är antalet nybeviljade sjukpensioner förhållandevis lågt, och nivån för 2013 lägre än för 2010 då 356 sjukpensioner beviljades.

Tabell 5.14 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2011–2013

Antal						
Sjukpension	2011 Kv.	2011 Män	2012 Kv.	2012 Män	2013 Kv.	2013 Män
25 procent	31	10	26	14	40	15
50 procent	32	20	49	21	40	14
75 procent	5	4	6	1	7	5
100 procent ¹	77	48	80	37	123	52
Summa	145	82	161	73	210	86

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

¹ Från och med 2013 förekommer inte tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent. Uppgifterna för 2011 och 2012 har reviderats så att personer som under respektive år först har beviljats en tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent och därefter beviljats sjukpension, som per definition har omfattningen 100 procent, endast förekommer en gång i statistiken.

Av tabellen ovan framgår att det är bland kvinnorna som ökningen av antalet nybeviljade sjukpensioner har skett. Bland männen har variationerna i antalet nybeviljade sjukpensioner varit små de senaste åren, med en minskning mellan 2011 och 2012 och en ökning mellan 2012 och 2013.

Den ökning av antalet nybeviljade sjukpensioner till kvinnor som skedde under 2013 gäller främst för omfattningen 100 procent. Ökningen året innan gällde främst för förmånerna med en lägre omfattning än 100 procent.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen när det gäller sjukpensioner. Under 2013 har skillnaderna ökat ytterligare, då mer än dubbelt så många kvinnor som män beviljades en sjukpension.

Årets arbetsmiljöundersökning

Sedan 1989 genomför Statistiska centralbyrån, på uppdrag av Arbetsmiljöverket, en arbetsmiljöundersökning vartannat år. Undersökningen omfattar cirka 130 frågor inom olika områden.

I undersökningen 2013 uppgick antalet svarande till 8 075, varav 492, motsvarande 6,1 procent av de svarande, var anställda i staten¹³. Av dessa var 243 kvinnor och 249 män.

I Arbetsgivarverkets rapport Arbetsmiljön i statlig sektor år 2013 (dnr S2014/6559/ESA) presenterar Arbetsgivarverket ett urval av frågorna. Syftet är att belysa arbetsmiljön i statlig sektor i jämförelse med tidigare undersökningar samt i jämförelse med andra sektorer och arbetsmarknaden som helhet. Förändringarna för statsanställda i undersökningen 2013 är relativt små jämfört med motsvarande undersökning 2011. Av rapporten framgår bl.a. följande.

- Statligt anställda är i högre grad nöjda med sina arbeten. En större andel anställda, 78,6 procent (78,9 år 2011), anser att de har ett i hög grad intressant och stimulerande arbete i jämförelse med arbetsmarknaden totalt sett, 65,7 procent (67,1 år 2011).
- Vissa svarstendenser i undersökningen tyder på en proportionellt högre arbetsbelastning för främst statsanställda kvinnor i förhållande till den övriga arbetsmarknaden.
- I en av frågorna, som handlar om att man är allt för isolerad från andra, upplever en större andel statsanställdas arbetssituation som mer ensam än samtliga sysselsatta.
- Drygt sex av tio statsanställda, 64,3 procent, uppger att arbetet ger möjlighet att lära nytt och utvecklas i yrket varje vecka. Det är fler än bland samtliga sysselsatta där jämförelsetalet är 48,1 procent.
- Statsanställda kan i högre utsträckning än samtliga sysselsatta i befolkningen bestämma när och hur olika arbetsuppgifter ska utföras. De är i högre grad med och beslutar om uppläggningsen av det egna

arbetet och har bättre möjligheter att bestämma arbetstakt. De statsanställda är mer nöjda med sina arbetstider än anställda på arbetsmarknaden som helhet.

- Det är fler statligt anställda, 25,5 procent, än på arbetsmarknaden som helhet, 22,3 procent, som instämmer i påståendet att det alltid/för det mesta är svårt att framföra kritiska synpunkter på arbetsförhållanden. Skillnaden är inte statistiskt signifikant. Statligt anställda män, 28,1 procent, upplever i högre grad att det är svårt att framföra kritiska synpunkter på arbetsförhållanden än statligt anställda kvinnor, 22,4 procent.
- Andelen statsanställda som utsatts för våld eller hot om våld minskade 2013 till 17,9 procent, vilket är den lägsta nivån sedan mätningarna startade 1995. Totalt sett är andelen statsanställda som utsatts inte längre signifikant högre i jämförelse med arbetsmarknaden i stort. I denna undersökning skiljer det 10,0 procentenheter mellan andelen statsanställda kvinnor respektive statsanställda män som svarar att de blivit utsatta för våld eller hot om våld under de senaste 12 månaderna. Andelen kvinnor som utsatts för hot och våld har minskat från 19,0 procent 2011 till 12,4 procent 2013. Denna minskning är inte statistiskt signifikant. Bland männen har det skett en ökning mellan 2011 och 2013, från 21,2 till 22,4 procent.

De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman

Statskontoret inkom den 30 september 2014 (dnr S2013/6132/ESA) med en utvärdering avseende projektet Offentligt etos som Komptensrådet för utveckling i staten (Krus) bedrev på regeringens uppdrag t.o.m. 2013. Utvärderingen fokuserar på myndigheternas arbete med den gemensamma värdegrunden i statsförvaltningen.

Värdegrundsdelegationen

Värdegrundsdelegationen är en arbetsgrupp inom Regeringskansliet (Socialdepartementet) som verkar under perioden 2013–2016. Delegationen ska genom aktiviteter, skrifter och andra utåtriktade insatser verka för att respekten och

¹³ I undersökningen redovisas de tre statliga affärsverken i den privata sektorn.

förståelsen för den statliga värdegrunden upprätthålls på alla nivåer i statsförvaltningen. Dess uppgift är att bidra till att uppfylla regeringens arbetsgivarpolitiska delmål att de statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för de grundläggande värdena i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

Värdegrundsdelegationen ska i sitt arbete ta tillvara de erfarenheter som upparbetats inom projektet Offentligt etos som genomfördes åren 2010–2012.

Sedan inrättandet har Värdegrundsdelegationen publicerat två skrifter; en uppdatering av skriften Den gemensamma värdegrunden för statsanställda samt en sammanfattande introduktion till densamma. Skriften Den gemensamma värdegrunden för de statsanställda har distribuerats till samtliga myndighetschefer i staten. Vid halvårsskiftet 2014 hade sammanlagt ytterligare 9 800 exemplar av de två skrifterna beställts av 189 myndigheter. Även kommuner och andra aktörer har beställt skrifterna.

Vidare har delegationen arrangerat sex stycken s.k. Värdegrundsforum på olika platser i landet där frågor som erfarenhetsutbyte av värdegrundsarbete, korruption, bemötande och service samt fri åsiktsbildning har behandlats. Sammanlagt har 404 deltagare från 138 myndigheter deltagit vid dessa forum. En tredjedel av myndigheterna har deltagit vid två eller flera tillfällen (se vidare tabell 5.15).

Tabell 5.15 Deltagande vid Värdegrundsforum sedan inrättandet av Värdegrundsdelegationen

Antal		
Temat	Deltagare	Myndigheter
Värdegrundsforum 2013 – introduktion av Värdegrundsdelegationen	108	82
Att motverka korruption	96	56
Bemötande och service	49	20
Universitet och högskolor – värdegrundsarbete i UH-sektorn	54	22
Fri åsiktsbildning	57	33
Korruption och tillväxt	40	15

Källa: Värdegrundsdelegationen.

Värdegrundsdelegationen har även tagit fram en tvådagarsutbildning för att stödja myndigheternas eget arbete med den gemensamma värdegrunden för statsanställda. Under våren 2014 deltog 91 personer från 50 myndigheter i utbildningen.

Delegationen har arbetat direkt med ett antal myndigheter i syfte att underlätta värde-

grundsarbetet genom skräddarsydda aktiviteter. Sammanlagt har sexton sådana aktiviteter genomförts. Vidare har en serie längre samtal hållits med vissa myndigheter för att ge stöd till och för att ta del av myndigheternas arbete med värdegrundsfrågor.

Senast den 31 december 2016 ska en samlad redovisning av arbetet och en bedömning av resultat redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Myndigheternas personalansvarsnämnder

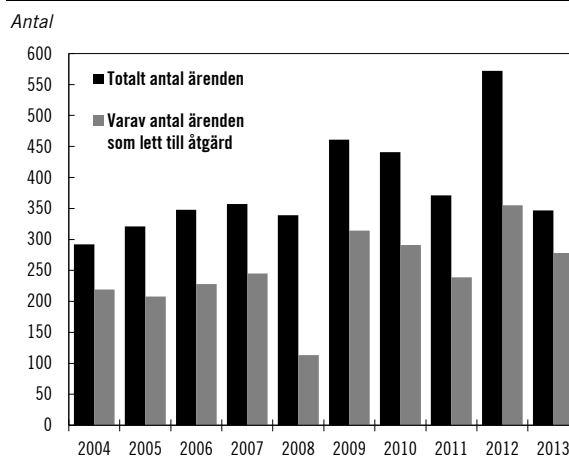
Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda.

För statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polischefer och professorer, prövas frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande av Statens ansvarsnämnd (se sid 78).

Myndigheternas personalansvarsnämnder har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade 347 personalansvarsärenden under 2013, vilket är 225 färre ärenden än 2012. Av diagram 5.6 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden under perioden 2004–2013.

Diagram 5.6 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2004–2013

Källa: Ds2006:19 samt Arbetsgivarverket 2006–2013.

Anm: Uppgifterna 2006–2013 bygger på en enkätundersökning. Svarsfrekvensen uppgick för 2006 till 95 procent, 2007 till 100 procent, 2008 till 97 procent, 2009 till 96 procent, 2010 till 98 procent, 2011 till 99 procent, 2012 till 98,6 procent och 2013 till 99 procent.

Tabell 5.16 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2011–2013

Typ av ärende	Ärenden som lett till åtgärd		
	2011	2012	2013
Uppsägning	23	94	35
Avskedande	10	22	13
Varning	127	136	112
Löneavdrag	60	60	52
Åtalsanmälan	16	39	64
Avstängning	3	4	4
Totalt	239	355	278

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

Praktikantprogram i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning m.m.

Arbetsförmedlingen genomför sedan den 1 januari 2013 på regeringens uppdrag¹⁴ ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Programmet ska bedrivas under minst tre år.

Syftet med programmet är att deltagarna ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete, med eller utan lönesubvention.

Arbetsförmedlingen har den 1 juni 2014 redovisat hur arbetet med uppdraget fortskrider (se vidare utg.omr. 14, avsnitt 4.4.2.4). Totalt har

- 48 myndigheter gett en avsiktsförklaring att inventera möjliga praktikplatser till praktikantprogrammet,
- 436 praktikplatser anmälts t.o.m. den 30 april 2014, varav 40 har återtagits, och
- 343 platser tillsatts sedan programstarten.

Tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner

Tjänstepensionerna för drygt 5 700 anställda vid ett sextiototal statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner är delvis statligt reglerade. Regleringen sker genom förordningen (2003:56)

om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (PISA-förordningen), som knyter an till det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Som komplement till förmånerna enligt PISA-förordningen har området kollektivavtalsparter slutit ett avtal om avgiftsbestämd individuell ålderspension (AIP).

Regeringen bedömer att en övergång till en helt kollektivavtalsreglerad ordning bör inledas den 1 januari 2015. Den nuvarande regleringen av tjänstepensionerna för de anställda vid institutionerna utmönstras ur PISA-förordningen under åren 2015–2019. Förordningsändringen med övergångsbestämmelser bereds för närvarande i Regeringskansliet. Se vidare utgiftsområde 17, avsnitt 2.6.2 Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott.

Övergången från en delvis förordningsreglerad pensionsordning till en helt kollektivavtalsreglerad ordning påverkar inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* och anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* På sikt är övergången ett nytt pensionssystem på scenkonstområdet saldoneutralt för statens budget. Under en övergångsperiod påverkas dock det finansiella sparandet. Denna påverkan innebär att det fr.o.m. 2015 kommer att uppstå en saldo-försvagning på statsbudgeten p.g.a. att premiebetalningen till inkomstiteln minskar när flertalet anställda övergår till att omfattas av den kollektivavtalsreglerade ordningen. Efter avvecklingsperioden beräknas inkomstförsvagnings-effekten uppgå till drygt 200 miljoner kronor. Därefter kommer även de pensionsutbetalningar som belastar anslaget successivt att minska, vilket på lång sikt kommer att balansera inkomstbortfallet.

5.3.3 Analys och slutsatser

Staten totalt

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna indikatorer.

- Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat.

¹⁴ Dnr A2012/4066/A.

- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska.
- Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat på samtliga nivåer.
- Sjukfrånvaron i staten har ökat men är fortfarande på en låg nivå.
- Antalet nybeviljade sjukpensioner har ökat men är fortfarande på en låg nivå.

Regeringen följer arbetet med de fem långsiktiga prioriteringarna som Arbetsgivarverkets styrelse beslutat och som redogörs för under avsnitt 5.3.2.

Det tillgängliga underlaget, som redovisats under samma avsnitt, visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl.

Arbetsgivarverket

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. Medlemsundersökningarna visar på en fortsatt nöjdhet som i år dock är svår att jämföra mot tidigare år mot bakgrund av den ändrade utformningen av undersökningarna.

Arbetsgivarverket har vidare i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen. Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen anser att den verksamhet som Arbetsgivarverket bedrivit bidrar till att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Arbetsgivarverket tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar och bedriver ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Regeringens samlade bedömning är att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Regeringens mål för SPV:s huvudsakliga verksamhetsområde, Statlig pensionsverksamhet m.m., är att effektiviteten och säkerheten ska öka samt att servicen till statliga myndigheter, tjänstemän och pensionärer ska förbättras. Sett till SPV:s driftkostnadsprocent har effektiviteten inte ökat sedan 2012, men det finns metodologiska problem med detta mått. Två av

tre indikatorer tyder på att säkerheten har ökat (aktualiseringsgrad och inkomstkontroll) medan indikatorn andelen felaktigt utbetalade pensioner pekar i motsatt riktning då den har ökat något. Enligt de kundundersökningar som SPV genomfört har nöjdheten ökat hos samtliga målgrupper. Det faktum att SPV lever upp till sina serviceåtaganden och att pensionsinformationen har utvecklats visar på att servicen till de olika målgrupperna har förbättrats.

SPV lever upp till avkastningskravet avseende verksamhetsområdet Pensionsverksamhet på uppdrag.

Målsättningen för verksamhetsområdet Inomstatliga pensionsuppdrag är att underlätta myndigheternas administrativa processer i samband med tjänstepensioneringen. SPV lever upp till detta mål då anslutningsgraden till tjänsten Enklare pensionshantering har ökat.

Avseende försäkringsmodellen har SPV levt upp till sitt mål att hålla premierna stabila samt att öka konsolideringsgraden.

Regeringen bedömer att SPV tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. SPV arbetar aktivt med sin strategiska kompetensförsörjning och för att vara en attraktiv arbetsgivare.

SPV arbetar vidare systematiskt med sin verksamhetsutveckling på flertalet sätt, vilket leder till effektiviseringar och ökad förvaltningsnytta.

Nämndmyndigheter inom området

Nämndmyndigheterna inom området fyller viktiga funktioner att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och säkerställa en korrekt handläggning av de enskilda ärendena. Regeringen bedömer att nämndmyndigheterna fungerar väl och bedriver en effektiv verksamhet.

5.4 Politikens inriktning

Regeringens mål för staten som arbetsgivare är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen har myndigheterna en betydande frihet att själva utforma sin organisation och kompetensförsörjning.

De av regeringen sedan tidigare angivna delmålen för de statliga arbetsgivarna kvarstår.

Uppföljningen av löneskillnaden mellan kvinnor och män kommer att utvecklas. Enskilda myndigheter avses att få i uppdrag att redovisa hur de arbetar med att få fler kvinnor på ledande befattningar. En samlad uppföljning kommer att göras av sammansättningen av respektive myndighets ledningsgrupp.

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De statliga arbetsgivarnas arbete för att fortsätta att utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare är centralt. En fortsatt utökad samverkan mellan myndigheter bör också kunna främja kompetensförsörjningen och vara positiv för både den enskilda myndigheten som för staten totalt.

Avtalet som möjliggör att ge universitets- och högskolestuderande arbete i statliga verksamheter parallellt med studierna kan både ge de studerande en möjlighet att prova på att arbeta i en statlig verksamhet samtidigt som myndigheterna tillförs aktuell kompetens.

Praktikantprogrammet i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning är en prioriterad fråga som regeringen fortsatt följer utvecklingen av. Det är härvid av intresse i vilken mån myndigheterna använder möjligheten att tillämpa det särskilda villkorsavtalet (VASA, se avsnitt 5.3.2).

Att de statliga arbetsgivarna kan erbjuda attraktiva arbetsplatser omfattar många olika perspektiv. Det kan röra såväl den fysiska arbetsmiljön som delaktighet och möjlighet till utveckling. Det är angeläget att myndigheterna arbetar aktivt med arbetsmiljöfrågor. Sjukfrånvaron och antalet nybeviljade sjukpensioner har ökat två år i rad, om än från låga nivåer. Ökningen har skett bland kvinnorna vars sjukfrånvaro nu är mer än dubbelt så hög som männens. I arbetet med att verka för en god arbetsmiljö är det viktigt att uppmärksamma sjukfrånvaron.

En god arbetsmiljö är viktig både för medarbetarnas hälsa och utveckling och för verksamhetens långsiktiga effektivitet. Den nyligen publicerade Arbetsmiljörapporten bör härvid kunna vara ett underlag för myndigheternas arbetsmiljöarbete.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.17 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor				
2013	Utfall	1 511	Anslags-sparande	932
2014	Anslag	2 443 ¹	Utgifts-prognos	2 382
2015	Förslag	2 443		
2016	Beräknat	2 443 ²		
2017	Beräknat	2 443 ³		
2018	Beräknat	2 443 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga arbetsgivarfrågor som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation samt för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området.

Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	2 443	2 443	2 443	2 443
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor.

5.5.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.19 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	Övrigt
2013	Utfall	11 351 459			-38 462
2014	Anslag	11 764 000 ¹		11 837 000	
2015	Förslag	12 221 000			
2016	Beräknat	12 299 000			
2017	Beräknat	12 775 000			
2018	Beräknat	13 312 000			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförts från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Kompletterande information

Följande förordningar reglerar utbetalningar från anslaget:

- förordningen (1991:704) om fastställande av särskild löneskatt på statens pensionskostnader,
- förordningen (2002:869) om utbetalning av statliga tjänstepensions- och grupplivförmåner och

- förordningen (SAVFS 1990:3 A 1) om utbetalning av personskadeersättning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.20 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	283 716	279 653	4 063
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2014	292 800	292 300	500
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2015	282 550	270 777	11 773
(varav tjänsteexport)	0	0	0

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i verkets regleringsbrev. För 2014 uppgår detta till 197 000 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de s.k. självförsäkrarna, dvs. de myndigheter m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden i respektive balansräkning, ska betala till SPV. För 2013 uppgick dessa till knappt 2 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 5.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	11 764 000	11 764 000	11 764 000	11 764 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	17 000	-9 000	185 000	399 000
Volym	510 000	644 000	926 000	1 249 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-70 000	-100 000	-100 000	-100 000
Förslag/beräknat anslag	12 221 000	12 299 000	12 775 000	13 312 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget belastas med utbetalningar av statliga tjänstepensionsförmåner, premiebefrielseförmåner, grupplivförmåner, personskadeersättningar samt räntor och skatter på dessa förmåner. Basen utgörs till stor del av utbetalningar hänförliga till redan beviljade förmåner.

I posten Övriga makroekonomiska förutsättningar ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring.

I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

I posten Övrigt ingår för samtliga år en teknisk justering till följd av att anslaget under 2014 tillfördes medel för en ofinansierad ränteutgift som uppstod under 2012. För 2015 ingår en kompensation för en ofinansierad utgift avseende kostnadsbidrag för kommunaliserad verksamhet som belastar anslaget under 2014.

Regeringen föreslår att 12 221 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m. för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 12 299 000 000 kronor, 12 775 000 000 kronor respektive 13 312 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålderspension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter cirka 360 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ungefär 50 miljoner kronor. Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2015.

För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten avseende förmedling av avgiftsbestämda pensioner (IÅP

och Kåpan) även 2015 uppgår till 75 miljoner kronor, dvs. samma nivå som för 2014. Krediten för att tillgodose likviditetsbehov i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning föreslås fortsatt uppgå till 25 miljoner kronor, vilket motsvarar 2014 års nivå.

För år 2013 utnyttjades drygt 24 miljoner kronor av krediten som uppgick till 75 miljoner kronor och som är avsedd för avgiftsbestämda pensioner, medan krediten som uppgick till 25 miljoner kronor och som är avsedd för pensionsutbetalningar utnyttjades marginellt, se vidare tabell 5.22.

Tabell 5.22 Beviljad respektive utnyttjad övrig kredit av SPV 2011–2013

Tusental kronor

	2011	2012	2013
Total beviljad kredit	100 000	100 000	100 000
– varav avgiftsbestämda pensioner	75 000	75 000	75 000
– varav pensionsutbetalningar	25 000	25 000	25 000
Total utnyttjad kredit	46 843	29 804	24 063
– varav avgiftsbestämda pensioner	46 761	29 803	24 063
– varav pensionsutbetalningar	82	1	0 ¹

¹ SPV utnyttjade en krona av krediten.
Källa: Statens tjänstepensionsverk

Regeringen bör bemyndigas att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. avseende pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan.

6 Offentlig upphandling

6.1 Omfattning

Området offentlig upphandling omfattar följande lagar:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU),
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF),
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFSS),
- lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV),
- lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare,
- lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen, samt
- lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Området omfattar vidare ett statligt upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn, rättsmedel m.m. Konkurrensverket (KKV) är tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling och frågor som omfattas av LOV samt övriga valfrihetslagar. Myndigheten ansvarar från och med den 1 januari 2014 för ett metod- och kompetensstöd för innovationsupphandling. KKV tillhandahåller från och med den 1 mars ett nationellt upphandlingsstöd och ansvarar för att utveckla den elektroniska upphandlingen. Från och med den 1 juli ansvarar KKV för att utveckla och förvalta systemet för en hållbar offentlig upphandling, vilket huvudsakligen innefattar

upphandlingskriterier för att beakta miljöhänsyn och uppgifter relaterade till dessa, t.ex. ansvaret för Uppföljningsportalen.se.

KKV ansvarar för en nationell databas för annonsering (valfrihetswebben.se) inom områden där LOV, lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och lagen om valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen är tillämpliga. Sedan den 1 juli 2013 kan upphandlande myndigheter uppdra åt E-legitimationsnämnden att administrera valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och signering. Nämnden har upprättat en nationell webbplats för annonsering av valfrihetssystem. Se vidare utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

Ekonomistyrningsverket är s.k. Peppol-myndighet och ansvarig myndighet i Sverige för arbetet inom Open Pan European Public Procurement On Line (Open Peppol). Se vidare under rubriken Elektronisk upphandling nedan

6.2 Mål

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedlen används på bästa sätt.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

En mängd olika faktorer påverkar utvecklingen inom offentlig upphandling. Effekterna av lagstiftning och andra åtgärder inom offentlig upphandling är svåra att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser. Vidare är statistiken om offentlig upphandling bristfällig. Att följa upp utvecklingen inom området med hjälp av indikatorer är därför för närvarande inte möjligt. Upphandlingsutredningen 2010 har i betänkandet *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling* (SOU 2013:12) lämnat förslag som syftar till att förbättra den nationella upphandlingsstatistiken, inklusive statistikinsamlingen. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet och utgör ett första steg i arbetet med att utveckla indikatorer för den offentliga upphandlingen.

Det statliga upphandlingsstödet

Upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet

Upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet hade fram till den 1 mars 2014 i uppgift att bl.a. utveckla och förvalta ett upphandlingsstöd samt bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt. Kammarkollegiet skulle även bidra till att stärka upphandlingens strategiska betydelse för den offentliga verksamheten, förebygga korrupktion och jäv, uppnå målen för långsiktigt hållbar utveckling samt uppmuntra innovationsupphandling.

Under 2013 startade Kammarkollegiet projektet *Strategisk upphandling* som syftade till att öka medvetenheten hos strategiska beslutsfattare och verksamhetsföreträdare om de vinster som kan göras genom en mer ändamålsenlig organisation och en mer målorienterad upphandlingsprocess. Projektet inleddes med en enkät till målgruppen och avslutades med ett seminarium som vände sig till beslutsfattare inom stat, kommun och landsting. Myndigheten har därutöver arrangerat ytterligare två konferenser och medverkat vid ett dussintal konferenser om upphandlingsrelaterade ämnen.

Kammarkollegiet har även haft fyra specifika uppdrag för vilka myndigheten fått särskilda medel. Uppdragen har avsett att framställa vägledningar för och genomföra utbildningar om upphandling inom vård och omsorg om äldre samt utveckla och driva den nationella databasen för annonsering av valfrihetssystem (valfrihetswebben.se). Därtill har myndigheten haft i uppdrag att översätta och utveckla information om den svenska upphandlingsmarknaden på olika språk i syfte att främja tillväxt och underlätta för fler små och medelstora företag som drivs av utrikes födda att delta i offentlig upphandling. Kammarkollegiet har även på eget initiativ tagit fram en vägledning som beskriver när köp mellan exempelvis upphandlande myndigheter och deras företag kan anses undantagna från upphandlingslagstiftningen.

Kammarkollegiet har i samarbete med Företagarna och Tillväxtverket genomfört leverantörsträffar riktade särskilt mot mindre företag.

Ny upphandlingsstödjande verksamhet

Den upphandlingsstödjande verksamheten har varit föremål för översyn i syfte att minska splittringen av stödet. Upphandlingsstödsutredningen (SOU 2012:32) föreslog att en ny myndighet skulle bildas för att tillgodose behovet av ett bra stöd till aktörerna på upphandlingsområdet. Upphandlingsutredningen underströk i slutbetänkandet vikten av en minskad splittring och att stöd och vägledning om upphandlingsprocessens samtliga delar borde koncentreras och förbättras (SOU 2013:12). Båda utredningarnas betänkanden har remissbehandlats.

Den förra regeringen gjorde mot denna bakgrund i budgetpropositionen för 2014 bedömningen att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling, inklusive innovationsupphandling, miljöhänsyn och sociala hänsyn, behövde koncentreras, förbättras och förstärkas. Därför aviserade regeringen att under 2014 i KKV samla den statliga stöd- och informationsverksamheten om offentlig upphandling, inklusive innovationsupphandling samt miljökrav och sociala krav. Regeringen ansåg att KKV var den bäst lämpade myndigheten att få detta ansvar. Skälen som anfördes var att KKV som ansvarig för tillsynen av offentlig upphandling har en väl fungerande

verksamhet, en bred kompetens om upphandlingsregelverket och rättspraxis. Den förra regeringen ansåg att koncentrationen av resurser till KKV skulle inriktas på kompetenshöjande insatser inom främst följande tre områden. Regelverk och rättspraxis; hur en effektiv upphandling bör genomföras, i synnerhet vikten av kontinuerlig uppföljning; och hur man bäst utvärderar leverantörens prestation inför nästa upphandling.

Under 2014 har stöd- och informationsverksamheten om offentlig upphandling samlats i KKV. Den 1 januari överfördes Vinnovas uppgift och anslag för att tillhandahålla metod- och kompetensstöd för innovationsupphandling till KKV. Kammarkollegiets uppgift att utveckla och förvalta ett upphandlingsstöd samt bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt och att delta i standardiseringen av processen, liksom uppgiften att utveckla och sprida hjälpmedel, inordnades den 1 mars 2014 i KKV.

Den 1 juli 2014 inordnades i KKV de uppgifter som Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet (Miljöstyrningsrådet) hade rörande förvaltning och utveckling av system för en hållbar offentlig och i övrigt professionell upphandling, vilket huvudsakligen innefattade Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier och uppgifter relaterat till dessa. Miljöstyrningsrådet har likviderats efter ett beslut vid bolagets stämma i september 2014.

Nordisk samverkan

Statskontoret har på regeringens uppdrag (dnr S2013/6820/RU) genomfört en förstudie om förutsättningarna för ett fördjupat eller breddat samarbete mellan de nordiska länderna inom miljömässigt och socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Statskontoret har identifierat följande samarbetsområden: utveckling av metoder och vägledning för beräkning av livscykelkostnader, utveckling av sociala kriterier samt metoder för uppföljning av miljökrav och sociala krav. Statskontoret föreslår att de nordiska länderna skapar en nordisk workshop för att utveckla upphandlingsstödet inom socialt och miljömässigt ansvarstagande i offentlig upphandling. De nordiska länderna föreslås prioritera arbetet med att utveckla en gemensam nordisk uppföljningsportal som baseras på det webbaserade verktyget upphandlingsportalen.se.

Effektivare upphandling i statlig regi

Upphandlingsutredningen uppmärksammar i sitt slutbetänkande (SOU 2013:12) den offentliga upphandlingens effektiviseringspotential. Ett exempel är att det förekommer att upphandlande myndigheter sköter sin upphandling utan någon egentlig strategi vilket regelmässigt leder till dyrare inköp och lägre kvalitet. Vidare påtalas att inköpssamverkan inte alltid är lämplig, men att professionell och genomtänkt inköpssamverkan i regel leder till bättre inköpsvillkor, minskade transaktionskostnader och stärkt upphandlingskompetens. Vidare framhålls värdet av en genomtänkt uppföljning och utvärdering av upphandlingskontrakten.

För att påbörja arbetet med en effektivare statlig inköpsverksamhet genomfördes på regeringens uppdrag en studie av länsstyrelsernas inköp, vilka omfattar drygt 1 miljard kronor. Studien (dnr S2013/7949/RU) visar att en bättre samordning och tydligare styrning av inköpsverksamheten skulle kunna medföra en effektivisering av länsstyrelsernas inköp och upphandling.

Tillsynen över den offentliga upphandlingen

Upphandlingsskadeavgift

Konkurrensverket (KKV) har under 2013 fokuserat på otillåtna direktupphandlingar och lagt särskild vikt vid talan om upphandlings-skadeavgift.

Under 2013 lämnade KKV totalt 23 ansökningar om upphandlingsskadeavgift till förvaltningsrätt, varav 19 fakultativa (dvs. mål där KKV får ansöka om att avgift ska betalas) och fyra obligatoriska ansökningar. Med obligatoriska avses ansökningar som följer att en förvaltningsdomstol fastställt att ett avtal ska bestå trots att det slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr alternativt att avtalet ska bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Av de 23 ansökningarna avsåg tio statliga myndigheter eller företag och 13 ansökningar avsåg kommuner, landsting eller kommunala företag. Åtta av ansökningarna hann prövas av förvaltningsdomstol under året och i samtliga fall bifölls KKV:s talan. Därtill avgjordes ytterligare nio mål beträffande ansökningar som lämnats in tidigare år. Av dessa nio avgjordes två med bifall till KKV:s talan i

förvaltningsrätten, ytterligare två avskrevs i kammarrätt efter att KKV återkallat ansökan och fyra avslogs av kammarrätt. KKV ansökte om prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen rörande samtliga avslagsbeslut men fick inte prövningstillstånd i tre och i det fjärde avslog Högsta förvaltningsdomstolen verkets ansökan. KKV har i en skrivelse till regeringen betonat att erfarenheterna av reglerna kring upphandlingsskadeavgift överlag är positiva (dnr S2012/4772/RU). KKV framhåller framförallt att reglerna har medfört en ökad respekt för regelverket hos personer som har möjlighet att göra inköp för myndigheternas räkning. Skrivelsen innehåller också ett antal förslag på åtgärder som syftar till en enklare och mer effektiv tillämpning av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Övrig tillsyn

KKV behandlade och avslutade ett drygt åttiotal övriga tillsynsärenden. En rapport, Rapport 2013:5 *Överprövningar av offentliga upphandlingar*, presenterades i juni 2013 som behandlar överprövningar av offentliga upphandlingar som dels innehåller statistik om överprövningar rörande 2012, dels förslag som verket menar kan minska negativa effekter som överprövningar kan leda till. Enligt rapporten blev cirka sju procent av alla annonserade upphandlingar föremål för överprövning under det aktuella året. I en tredjedel av målen fick leverantörerna helt eller delvis bifall till sin talan. Handläggningstiderna varierar enligt rapporten stort mellan olika domstolar.

Kännedom om att det är KKV som utövar tillsyn över upphandlingslagstiftningen är fortfarande relativt låg. Lägst kännedom finns hos mindre företag. Förtroendet för verket har dock totalt sett ökat och mer än hälften av respondenterna gav ett positivt helhetsomdöme om hur deras ärende hanterats.

KKV ansvarar även för tillsynen över valfrihetslagstiftningen. Under 2013 har verket avslutat tre tillsynsärenden. KKV har också presenterat resultatet av regeringsuppdraget om uppföljning av vårdvalssystem i primärvården och den specialiserade öppenvården. Kommunernas valfrihetssystem rörande hemtjänst har också utvärderats och presenterades i januari 2013 i en särskild rapport, Rapport 2013:1.

Övrigt

Regeringen beslutade den 21 november 2013 om en översyn av rättsmedlen i upphandlingslagstiftningen (dir. 2013:105 och 2014:63), se vidare nedan.

KKV presenterade i juli 2013 en rapport om osund konkurrens i offentlig upphandling (Rapport 2013:6). I rapporten redovisar verket sin undersökning av de tillämpningssvårigheter som upphandlande myndigheter ställs inför när leverantörer använder olika former av lagöverträdelse som konkurrensmedel. De lagöverträdelse som KKV belyser är framförallt svart arbetskraft, korruption och anbudskarteller.

I mars 2014 gavs en särskild utredare i uppdrag att undersöka möjligheterna att på olika sätt underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, (dir. 2014:40). Utredaren ska brett undersöka möjligheterna att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sina verksamheter och bl.a. lämna förslag om hur organisationernas möjligheter att delta i offentlig upphandling kan förbättras.

Under 2013 har ett forskningsprojekt inom offentlig upphandling beviljats medel som rör en studie med fokus på upphandling, marknad och markexploatering. Den publicerade rapporten *Upphandling av IT – inläsningseffekter och möjligheter* belyser problem vid upphandling av IT-system.

Elektronisk upphandling

Kammarkollegiets arbete med elektronisk upphandling

Under 2013 har Kammarkollegiet fortsatt att fokusera på standarder. Kammarkollegiet har aktivt medverkat i standardiseringsarbetet, på europeisk nivå genom arbetsgruppen BII inom CEN, European Committee for Standardisation, och på nationell nivå genom standardiseringsgrupperingen Single Face To Industry, SFTI. Arbetet har framförallt handlat om att ta fram standarder för elektroniska kataloger, dvs. pris- och produktlistor som ska användas både under upphandlingsprocessen och under beställningsprocessen.

I det europeiska standardiseringsarbetet deltar myndigheten vidare i arbetsgruppen för eTendering som omfattar standarder främst för

förfrågningsunderlag och anbud, samt i viss mån arbetsgruppen för eCatalogues där e-katalogerna för upphandlingsprocessen behandlas. För att driva på arbetet med e-kataloger bedrev SFTI parallellt ett nationellt arbete med projektledare från Kammarkollegiet.

Därutöver har Kammarkollegiet tillsammans med Ekonomistyrningsverket (ESV) deltagit i ett EU-projekt inom EU-kommissionen (e-Sens) främst med fokus på e-kataloger under e-upphandlingsprocessen.

Under 2013 har Kammarkollegiet tagit fram en vägledning om it-säkerhet i system för elektronisk upphandling med syfte att förklara de komplexa frågeställningarna kring säkerhetsfunktionerna även för en målgrupp med begränsade förkunskaper i frågor om it-säkerhet. Vägledningen behandlar frågorna med särskild inriktning på säker kommunikation, identifiering, autentisering, användning av e-signaturer, spårbarhet och konfidentialitet.

Kammarkollegiet har också utarbetat en referensmodell över den elektroniska upphandlingsprocessen avseende ramavtal.

I december 2013 fick Kammarkollegiet i uppdrag att genomföra en förstudie avseende elektronisk upphandling. I uppdraget ingår att redogöra för vad kraven på elektronisk kommunikation i de nya EU-direktiven om offentlig upphandling innebär. Vidare ingår att beskriva nuläget bland svenska upphandlande myndigheter och enheter i förhållande till kraven och att redogöra för vilka åtgärder som de måste vidta för att leva upp till kraven. I februari 2014 lämnade kollegiet en lägesbeskrivning. Kammarkollegiet bedömer att Sverige kommer att kunna realisera kraven i de nya direktiven inom den fastställda tiden. Flertalet upphandlande myndigheter och enheter föredrar att genomföra sina upphandlingar med hjälp av mer omfattande e-tjänster än den miniminivå som de nya upphandlingsdirektiven föreskriver. Kammarkollegiet bedömer att det behövs insatser i form av utbildning och andra motivationshöjande åtgärder inför övergången som ska riktas mot de upphandlande myndigheter och enheter som inte påbörjat arbetet med elektronisk upphandling. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 december 2014 av KKV som tagit över ansvaret för uppdraget inom ramen för det samlade upphandlingsstödet.

Elektronisk upphandling inom EU

EU-kommissionens mål är att hela inköpsprocessen ska genomföras elektroniskt. I meddelandet ”Genomgående e-upphandling för att modernisera offentlig förvaltning”, (KOM (2013) 453 slutlig) presenteras de åtgärder som medlemsstaterna bör vidta för att övergången till en genomgående e-upphandling ska bli verklighet.

De nya upphandlingsdirektiven innehåller bestämmelser om e-upphandling som innebär att upphandlingar ska annonseras elektroniskt, upphandlingsdokumenten ska finnas tillgängliga elektroniskt och att all kommunikation med upphandlande myndigheter som huvudregel ska ske elektroniskt. Övergången till e-upphandling ska ha genomförts senast den 18 oktober 2018 men för flera bestämmelser, t.ex. tillgång till upphandlingsdokumenten, annonsering, inköpscentralernas verksamhet, för dynamiska inköpsystem, e-kataloger, e-auktioner gäller att de ska ha genomförts 2016, dvs. när direktiven som helhet ska ha genomförts i svensk rätt.

Direktiv 2014/55/EU om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling antogs av rådet den 16 april 2014. Direktivet behandlas närmare under utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

I juli 2014 antogs en ny förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner (e-signaturförordningen). Syftet med förordningen är bl.a. att ge en gemensam grund för säkra elektroniska lösningar och på så sätt öka fortroendet samt effektiviteten i offentliga och privata e-tjänster samt för e-handel inom EU. Offentliga aktörer ska enligt förordningen tillåta notifierade e-legitimationer i sina e-tjänster senast den 18 september 2018.

Open Peppol

Konsortiet Pan European Procurement OnLine (Peppol) bildades 2008 på initiativ av Europeiska kommissionen i syfte att stimulera den gränsöverskridande handeln och för att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Projektet avslutades i augusti 2012 och övergick i Open Peppol, en icke-vinstdrivande organisation enligt belgisk lag. Open Peppol drivs av ett antal s.k. Peppol-myndigheter men även privata aktörer ingår. ESV har sedan den 30 augusti 2012 haft uppdraget att utgöra Peppol-myndighet och som

medlem delta i Open Peppol och bidra till organisationens arbete för att säkerställa att de operativa aspekterna av lösningar för elektronisk upphandling och handel fungerar och utvecklas på ett positivt sätt samt att de stödjer EU:s och Sveriges långsiktiga planer på området (dnr S2012/4580/RU).

ESV har i Slutrapport Peppol 2012 – 2013 (2014:27) beskrivit arbetet. Under 2013 har ESV bistått i arbetet som syftar till att uppdatera Peppol:s specifikationer för de olika meddelandetyperna, t.ex. elektronisk faktura, samt förberett för byte av protokoll för meddelandeutväxling till ett mer stabilt protokoll med syfte att förbereda Peppol för ett ökat antal transaktioner. Antalet transaktioner i Peppol ökar och bedöms fortsätta att öka i jämn takt när fler aktörer ansluter sig.

E-Sens

Electronic simple European Networked Services, e-Sens, är ett konsortium och projekt vars uppgift är att konsolidera, vidareutveckla och sprida resultaten från de fem pilotprojekten, Peppol (e-upphandling och e-handel), Stork (e-legitimation), epSOS (e-hälsa), SPOCS (företagsrörlighet) och eCODEX (rättsinformation) för att därigenom stimulera användningen av offentliga tjänster samt elektroniska inköpsprocesser. ESV har sedan mars 2013 (dnr N2012/5930) haft uppdraget att leda och samordna det svenska deltagandet i e-Sens samt ge stöd till en pilot för elektroniska inköp (e-handel) inom ramen för e-Sens. ESV har inledningsvis fokuserat på att bygga upp en svensk organisation och en nordisk, baltisk samverkansgrupp. Arbetet kommer att bl.a. inriktas på inköp, att skicka olika meddelanden, riktlinjer för elektroniska dokument och processer, elektronisk legitimering och signering samt säkerhetsfrågor. Piloter som exempelvis omfattar gemensam pris- och produktkatalog för e-upphandling och e-handel samt e-tendering kommer att genomföras. Kammarkollegiet har också deltagit i arbetet, framför allt i arbetet med e-tendering och e-kataloger.

Nya regler om direktupphandling

Riksdagen antog den 28 maj 2014 regeringens förslag till bestämmelser om direktupphandling (prop. 2013/14:133, 2013/14:FiU 18, rskr.

2013/14:276). Bestämmelserna innefattar ändringar i de tre upphandlingslagarna som reglerar förutsättningarna för upphandlande myndigheter och enheter att genomföra direktupphandlingar, dvs. upphandlingar utan krav på anbud i viss form.

Direktupphandling enligt lagen om offentlig upphandling får enligt de nya bestämmelserna användas om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av det tröskelvärde som gäller för kommuner och landsting vid upphandling av varor och tjänster, som för närvarande uppgår till 1 806 427 kronor, dvs. högst 505 800 kronor. Direktupphandling enligt lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får användas om kontraktets värde uppgår till högst 26 procent av det tröskelvärde som gäller vid upphandling av varor och tjänster, som för närvarande uppgår till 3 612 854 kronor, dvs. högst 939 342 kronor.

De upphandlande myndigheterna och enheterna ska anta riktlinjer för genomförande av upphandlingar.

En dokumentationsplikt har kopplats till bestämmelserna om direktupphandlingsgränser som innebär att en upphandlande myndighet eller enhet ska anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen om upphandlingens värde överstiger 100 000 kronor.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2014.

Nya EU-direktiv på upphandlingsområdet

I början av år 2014 antog Europaparlamentet och rådet tre nya direktiv på upphandlingsområdet. Två av dessa ersätter befintliga direktiv om offentlig upphandling och upphandling inom de s.k. försörjningssektorerna (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG respektive direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG). Ett direktiv är helt nytt och reglerar tilldelningen av koncessioner (direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner).

Antagandet av de nya direktiven är ett viktigt led i arbetet för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för den inre marknaden. Syftet med de nya direktiven är dels att använda

offentliga medel effektivare, dels att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda offentlig upphandling till stöd för gemensamma samhällliga mål såsom skyddet av miljön, främjande av innovation, sysselsättning och social integration samt säkerställande av bästa tänkbara villkor för tillhandahållande av sociala tjänster av hög kvalitet.

Direktiven ska vara genomförda i medlemsstaterna till april 2016.

Genomförande av EU-direktiven

Arbetet med att genomföra de nya EU-direktiven är omfattande och har hög prioritet. Redan under förhandlingarna av de nya direktiven kunde förutses att genomförandetiden skulle bli relativt kort. Mot denna bakgrund tillsatte regeringen redan hösten 2012 en särskild utredare för att lämna förslag till hur vissa i huvudsak nya bestämmelser i direktiven om offentlig upphandling och upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt hur det nya koncessionsdirektivet bör genomföras i svensk rätt. Utredningen, som antog namnet Genomförandeutredningen (S 2012:09), redovisade i ett delbetänkande den 1 juli 2014 uppdraget när det gäller bestämmelserna om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (SOU 2014:51).

Beträffande de delar av direktiven som inte omfattats av Genomförandeutredningens uppdrag har i juli 2014 förslag till genomförande lämnats i en departementspromemoria (Ds 2014:25). Utredningens lagförslag har sammanfogats med de lagförslag som lämnas i promemorian, till ett fullständigt förslag till nya lagar om offentlig upphandling och om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, vilka föreslås ersätta LOU och LUF. I ett slutbetänkande den 2 oktober 2014 redovisades uppdraget när det gäller genomförandet av koncessionsdirektivet (SOU 2014:69).

Genomförandeutredningens delbetänkande och departementspromemorian har remiss-

behandlats. Utredningens slutbetänkande är föremål för remissbehandling.

Översyn av rättsmedlen i upphandlingslagstiftningen

Antalet offentliga upphandlingar som överprövas i domstol har ökat under flera år. Överprövningsförfarandet leder inte sällan till problem som följer av att upphandlingarna stoppas genom att avtal inte får ingås under handläggningen i domstol. Avbrotten leder till svårigheter att försörja offentliga verksamheter med varor och tjänster som den offentliga sektorn ofta är skyldig att tillhandahålla medborgarna eller på annat sätt ingår i den offentliga servicen. Regeringen har bl.a. mot denna bakgrund beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att se över överprövningsförfarandet (dir. 2013:105).

Utredningen, som har antagit namnet Överprövningsutredningen (S 2013:15), ska göra en europeisk utblick och undersöka om bestämmelserna om överprövning dels kan utformas på ett sätt som ger mindre negativa konsekvenser för tillhandahållandet av offentlig service, dels minskar de kostnader som är sammankopplade med att upphandlingen stoppas under pågående överprövning. Utredaren ska även utreda och överväga bestämmelser om ersättning för processkostnader eller avgifter vid ansökan i mål om överprövning. En given utgångspunkt är att eventuella förändringar av regelverket inte får innebära att rättssäkerheten eftersätts.

Utredningen ska enligt tilläggsdirektiv redovisa sitt uppdrag senast den 1 februari 2015 (dir. 2014:63).

Public Procurement Network

Public Procurement Network (PPN) är ett nätverk med representanter från europeiska myndigheter som arbetar med offentlig upphandling. Nätverket syftar bl.a. till att förbättra tillämpningen av upphandlingsreglerna och att verka för gränsöverskridande offentlig upphandling.

Under 2013 har ett sammanträde hållits i PPN under Litauens ordförandeskap. Italien övertog ordförandeskapet den 1 juli 2014.

6.3.2 Analyser och slutsatser

Det statliga upphandlingsstödet

En väl fungerande offentlig upphandling är mycket betydelsefull för den offentliga sektorns funktion och därmed för en väl fungerande samhällsservice som tillgodoser medborgarnas berättigade förväntningar. Väl genomförda upphandlingar bidrar till att uppfylla målet för politikområdet. Därför är det viktigt att kompetensen är hög hos dem som ansvarar för upphandlingsfrågor. Ett samlat statligt upphandlingsstöd är ett viktigt verktyg för att säkerställa detta. Ett förbättrat statligt upphandlingsstöd kan vidare medverka till att upphandlande myndigheter och enheter genomför sina upphandlingar mer effektivt. Upphandlingsstödet ska fortsätta att omfatta miljöhänsyn. Det ska även omfatta sociala hänsyn och främja innovationer. Det strategiska perspektivet på offentlig upphandling är också centralt. Den upphandlingsstödjande myndigheten bör vidare verka i nära samarbete med kommunsektorn. Utan ett sådant fungerande samarbete bedömer regeringen att det kan uppstå problem med att nå målen för politikområdet. Den förra regeringen beslutade att samla upphandlingsstödet i tillsynsmyndigheten för offentlig upphandling, dvs. Konkurrensverket (KKV). I rollen som tillsynsmyndighet ska KKV verka preventivt och se till att upphandlande myndigheter och enheter följer regelverket. Det är en viktig uppgift. I KKV:s uppgifter som tillsynsmyndighet ligger bl.a. en skyldighet att föra talan om upphandlingsskadeavgift mot upphandlande myndigheter och enheter. Det finns mot den bakgrunden anledning att överväga om inte KKV:s roll som tillsynsmyndighet på lång sikt kan medföra att upphandlingsstödet inte blir lika tydligt som om det skulle ligga i en egen avskild organisation. Det breda perspektivet på offentlig upphandling förutsätter fortsatt god kunskap om regelverket och rättspraxis samt fordrar därutöver fortsatt hög kompetens på andra områden för att den offentliga upphandlingen ska fortsatt förbättras i önskad riktning. Det förutsätter också att upphandlingsstödet är så synligt som möjligt så att information, stöd och vägledning når fram till alla aktörer i målgruppen.

Nordisk samverkan om upphandlingsstödjande verksamhet

De nordiska länderna uppvisar många likheter som kan vara en grund för ett samarbete som upphandlingsstödjande åtgärder kan bygga vidare på eller vidareutvecklas från. Det finns bl.a. väl etablerade nordiska marknader som är föremål för offentlig upphandling. De nordiska länderna har en liknande syn på statens roll i upphandlingsstödjande sammanhang och majoriteten av länderna har någon form av upphandlingsstödjande verksamhet på statlig nivå.

Mycket tyder på att en ökad koordinering av de nordiska ländernas arbete skulle kunna bidra till en ökad och mer effektiv spridning av erfarenheter, kunskaper och upphandlingsstödjande åtgärder som redan tillhandahålls i Norden. Gemensamma nordiska åtgärder inom miljömässigt och socialt hållbar offentlig upphandling bidrar dessutom till större positiva miljöeffekter och sociala effekter.

Elektronisk upphandling

Ett ökat användande av standardiserade elektroniska processer kan effektivisera den offentliga upphandlingen betydligt. Genom att använda elektroniska processer i hela inköpsprocessen, dvs. från att upprätta förfrågningsunderlag, annonsera, öppna och utvärdera anbud till att skicka och upprätta tilldelningsbeslut samt avtal kan mycket tid vinnas hos de upphandlande myndigheterna och enheterna. Tid som sparas kan med fördel läggas på att följa upp avtal och leverantörer samt till att utvärdera upphandlingen. Även för leverantörerna finns tidsvinster att göra som kan leda till minskade kostnader för anbuds-givningen. När anbud kan lämnas elektroniskt kan det också leda till minskad risk för formella fel och därmed till fler anbud som uppfyller kraven i upphandlingen. Ökad användning av elektroniska lösningar kan också leda till fler gränsöverskridande upphandlingar.

Många upphandlande myndigheter och enheter har kommit långt och använder avancerade elektroniska lösningar för hela upphandlingsprocessen. Emellertid finns det fortfarande upphandlande myndigheter och enheter som inte använder sådana lösningar för någon del i sina upphandlingar. Orsakerna till

detta kan vara flera. Det kan handla om att upphandlingsverksamheten är en mycket liten del av verksamheten, att upphandlingsverksamheten är lågt prioriterad eller att aktören inte ser nyttan på sikt utan endast det arbete och därmed kostnader som den behöver avsätta i ett inledningsskede.

Bristen på standarder är ett problem. Det finns behov av standarder för säkra lösningar för identifiering och autentisering av juridiska personer liksom för e-upphandling i stort. Det arbete som sker inom standardiseringsgrupperingen SFTI har därför en viktig funktion att fylla. Det är vidare viktigt att delta i det Europeiska samarbetet beträffande elektronisk upphandling. Samarbeten som Peppol, e-Sens, CEN med arbetsgruppen BII är centrala.

Effektivare upphandling i statliga myndigheter

Länsstyrelsernas breda – och i delar sinsemellan asymmetriska – verksamhet över flera politikområden har motsvarande bredd när det gäller behov av upphandling. Det föranleder överväganden av vilka typer av styrning som ger störst nytta ur ekonomiskt perspektiv och verksamhetsperspektiv. Det bör därför nämnas att gemensamma upphandlingar – inom ramen för en samordnande funktion – inte behöver omfatta samtliga länsstyrelser utan skulle kunna resultera i ramavtal för två eller flera upphandlande myndigheter.

Varje myndighet behöver dock en tillräcklig bemanning med grundläggande kunskaper om upphandlingsregelverket, inköps- och beställarkompetens. Den nämnda studien (dnr S2013/7949/RU) visar dock att flera länsstyrelser saknar tillräckliga personresurser, dvs. även grundläggande beställarkompetens. Det är en brist som ökad samverkan skulle kunna bidra till att minska.

6.4 Politikens inriktning

För att nå målet för politikområdet krävs det insatser av ett flertal aktörer på olika nivåer och i olika delar av samhället. Målet är framför allt styrande för regeringens politik men kan också vägleda det statliga upphandlingsstödet, samt andra instanser som verkställer den nationella

upphandlingspolitiken genom information, stöd, revision, uppföljning eller utvärdering.

Nya utredningar

Överenskommelsen mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet, Vår gemensamma syn på vinst i välfärden, innehåller ett antal frågor, bl.a. om vinstbegränsningar och återinvesteringar i verksamheten. Även frågan om tillståndsprövning för bolag som är verksamma i välfärden behandlas. Enligt överenskommelsen ska lagen (2008:962) om valfrihetssystem ersättas med ett nytt regelverk. Ett flertal av frågorna har upphandlingsrättsliga kopplingar som måste beaktas i det sammanhanget. Utgångspunkten är att ett antal utredningar ska tillsättas som ska ligga till grund för ny lagstiftning.

De nya EU-direktiven om upphandling ger ett tydligare handlingsutrymme för medlemsstaterna att uppställa krav på villkor enligt kollektivavtal samt att ta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid offentliga kontrakt. En utredning ska enligt överenskommelsen mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet tillsättas med uppdrag att föreslå regler som säkerställer att det vid all offentlig upphandling av tjänster ställs krav på kollektivavtal eller villkor på minst samma nivå. Genomförandeutredningens delbetänkande (SOU 2014:51) bereds för närvarande i Regeringskansliet och frågan om en ny utredning ska tillsättas bör övervägas i samband med det.

Upphandlingsstödet

Ett statligt, samordnat upphandlingsstöd spelar en nyckelroll i genomförandet av regeringens politik på området. Upphandlingsstödsutredningen föreslog i betänkandet Upphandlingsstödet framtid (SOU 2012:32) att en upphandlingsstödsmyndighet skulle inrättas för att ta ansvar för det samordnade upphandlingsstödet. Utredaren menade att en fristående myndighet har flera fördelar i förhållande till att låta upphandlingsstödet ingå i en befintlig myndighet. Utredningen förde bl.a. fram bättre synlighet, möjlighet att rekrytera personal med hög kompetens och enklare och mer transparent ur myndighetsstyrnings-synpunkt. Utredningen menade vidare att en

fristående myndighet har bäst förutsättningar att få genomslag och tyngd i det utåtriktade arbetet. Flertalet av Upphandlingsutredningens förslag i betänkandet Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling (SOU 2013:12) bygger på förekomsten av ett kraftigt utbyggt upphandlingsstöd och utredningen har uttalat stöd för Upphandlingsstödsutredningens förslag.

Den förra regeringen bedömde emellertid att Konkurrensverket (KKV) var mest lämpat att ansvara för upphandlingsstödet.

Möjligheterna till sociala och miljömässiga upphandlingar ska förbättras i hela den offentliga sektorn. En ny organisation för upphandlingsstöd bildas 2015 dit nuvarande upphandlingsstöd i Konkurrensverket flyttas. Den nya organisationen ska ha ett brett perspektiv där miljöhänsyn, sociala hänsyn och innovationer ingår. Det ska säkerställas att det värdefulla arbetet, som tidigare bedrevs inom Miljöstyrningsrådet, med att utveckla och förvalta kriterier som beaktar miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentliga upphandlingar, ska bedrivas med samma kvalitet i det nya upphandlingsstödet. Ett arbete ska inledas för att möjliggöra för statliga myndigheter och andra offentliga aktörer att utveckla sin kompetens och förmåga rörande innovationsupphandlingar.

En färdplan för den offentliga upphandlingen

Den förra regeringen antog med stöd av Upphandlingsutredningens förslag till handlingsplan en Färdplan för den offentliga upphandlingen (dnr S2014/6477/RU). Bakgrunden är bl.a. att den offentliga upphandlingen uppgår till betydande belopp och att en stor del av den offentliga servicen numera upphandlas och drivs av privata aktörer. Färdplanen anger inriktningen på upphandlingspolitiken och beskriver översiktligt ett antal åtgärder för att förbättra upphandlingsförfarandet.

Regeringen avser att återkomma med en mer omfattande nationell strategi. Centrala perspektiv i denna strategi ska vara utveckling av offentlig verksamhet, ekologiska och sociala hänsyn samt innovationer.

Elektronisk upphandling

Elektronisk upphandling är fortsatt en prioriterad fråga. Regeringen avser att utarbeta en handlingsplan för en genomgående elektronisk inköpsprocess. Konkurrensverket (KKV) har fått i uppdrag (dnr S2014/6323/RU) att i samverkan med Ekonomistyrningsverket (ESV) och i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ta fram ett underlag till handlingsplan. KKV har – tillsammans med ESV och SKL – en viktig roll i utformningen av handlingsplanen och dess genomförande. Den nya organisationen ska fortsätta detta arbete.

Genomförandet av upphandlingsdirektiven och Upphandlingsutredningens lagförslag

Förslag till genomförande av direktiven om offentlig upphandling och upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster presenterades, som framgick ovan, i juli 2014 dels i Genomförandeutredningens delbetänkande Nya regler om upphandling (SOU 2014:51), dels i departementspromemorian Nya regler om upphandling (Ds 2014:25). Remissbehandlingen avslutades den 1 oktober 2014. Genomförandeutredningen har vidare den 2 oktober 2014 redovisat slutbetänkandet En lag om upphandling av koncessioner (SOU 2014:69) om genomförande av direktivet om tilldelning av koncessioner, som nu är föremål för remissbehandling. Avsikten är att den kommande propositionen ska behandla samtliga förslag.

Väl genomförda kan de nya upphandlingsdirektiven enligt regeringens mening bidra till att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna och till att främja upphandlande myndigheters och enheters möjligheter att beakta innovativa lösningar, miljöhänsyn och sociala hänsyn i upphandlingar. De nya direktiven har också en viktig roll för att stärka förtroendet för EU:s inre marknad och främja tillväxten. Det omfattande arbetet med att i tid genomföra de nya direktiven är därför högt prioriterat. Direktiven ska vara genomförda i svensk rätt till april 2016.

Även Upphandlingsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2013:12) lämnat förslag till lagstiftningsåtgärder som regeringen avser att överväga i samband med den kommande

propositionen med förslag till ny lagstiftning på upphandlingsområdet.

Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

I rapporten En ny strategi för europeiskt försvar, COM(2014) 387, avser EU-kommissionen att bidra till att stärka den europeiska försvars- och säkerhetssektorn på bl.a. inre marknadsområdet. I syfte att säkerställa en korrekt tillämpning av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (2009/81/EG), som genomförts i svensk rätt i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, avser kommissionen att bl.a. övervaka marknaden genom att systematiskt utvärdera upphandling som genomförs i EU:s upphandlingsdatabas (TED) och statistik från medlemsstaterna. Vidare avser kommissionen att i samråd med medlemsstaterna förtydliga vissa bestämmelser i direktivet. Under 2014 kommer bestämmelserna om undantag för köp mellan regeringar att förtydligas i en vägledning och under 2015 kommer en vägledning för undantag för köp inom internationella organisationer och överenskommelser.

7 Statistik

7.1 Omfattning

Området omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning, utveckling och samordning av statistik. SCB ansvarar för att producera dels officiell statistik inom flera områden, t.ex. arbetsmarknadsstatistik och nationalräkenskaper (NR), dels annan statlig statistik inom främst utbildnings- och socialområdet, t.ex. om barns levnadsförhållanden. På uppdrag producerar myndigheten även statistik åt andra statistikansvariga myndigheter och övriga beställare.

SCB har även till uppgift att samordna Sveriges officiella statistik. För närvarande finns det 27 statistikansvariga myndigheter. SCB är den största av de statistikansvariga myndigheterna och under 2013 ansvarade SCB för 119 av totalt 357 produkter som avsåg officiell statistik.

Cirka 45 procent av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion. Av uppdragsverksamheten avsåg 2013 ca 26 procent officiell statistik, ca 24 procent vidarebearbetningar av statistik, ca 11 procent tjänsteexport och ca 39 procent andra typer av undersökningar. Statliga myndigheter utgör den största kundkategorin och står för ungefär tre fjärdedelar av avgiftsintäkterna.

SCB:s internationella statistiksamarbete är omfattande och påverkar i hög grad det dagliga arbetet inom SCB och utvecklingen av den officiella statistiken. Det gäller framför allt samarbetet inom det europeiska statistiksystemet. Den officiella statistiken regleras till stor del av EU-rättsakter, bl.a. den ekonomiska

statistiken och arbetsmarknadsstatistiken där den officiella statistiken nästan uteslutande regleras av EU-rättsakter.

7.2 Mål och villkor för området

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet att uppnå statistik av god kvalitet mäts genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens inställning. Statistik som är lättillgänglig för användarna mäts genom antal tabeller och uttag från Statistikdatabasen samt antal besök på webbplatsen. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts som uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen.

Tabell 7.1 Resultatindikatorer

	2011	2012	2013
Statistikdatabasen			
- antal tabeller	2 771	3 016	3 194
- antal uttag (1000-tal)	994	1 111	1 164 ¹
Webbplatsen			
- antal besök (1000-tal)	4 493	5 430	6 806
Punktlighet i publiceringen (%)	96	97	99
Nöjdhetsindex i den avgiftsfinansierade verksamheten			
- <i>Leveransenkäten</i> (7-gradig skala)	5,9	6,0	5,9
- <i>NöjdKundIndex</i> ² (10-gradig skala)	-	7,9	-
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%) ³	-	70	72
Uppgiftslämnarnas kostnader (mnkr)	- ⁴	666 ⁵	671
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring i mnkr)	-16	2	5
Produktivitetsförändring (%)	-1,0	-1,8	4,8

¹ Uppräknat värde på grund av bortfall i registrering av uttag.

² Webbenkät som genomförs vartannat år.

³ Undersökning riktad mot allmänheten som genomförts sedan 2012.

⁴ Inte jämförbart med övriga år.

⁵ Justerat värde 2012 på grund av intermittenta undersökningar.

7.3.2 Resultat

Löpande statistikproduktion

SCB har inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 550 miljoner kronor 2013, producerat statistik i enlighet med den arbetsplan som myndigheten lämnade till regeringen i början av 2013 (dnr Fi2013/442). Arbetsplanen innehöll bl.a. planerad produktion och planerade större förändringar i statistiken under året. Under 2013 har SCB fortsatt arbetet med en mer processororienterad verksamhet och att fullfölja myndighetens prioriterade kvalitetssatsningar.

Under 2013 gjordes ett allvarligt fel i den publicerade statistiken. Felet avsåg arbetade timmar av den totala ekonomin. Felet uppmärksammandes tidigt av externa användare och snabba åtgärder vidtogs för att korrigera och kommunicera felet, vilket ledde till att reaktioner hos övriga användare uteblev. Åtgärder har vidtagits för att liknande fel inte ska inträffa igen.

SCB har inom ramen för den avgiftsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 470 miljoner kronor 2013, producerat statistik i en något mindre omfattning jämfört med föregående år. Den avgiftsfinansierade statistik-

produktionen är omfattande. Syftet är att utnyttja det statistiska materialet och den statistiska kompetensen för användarnas behov. Verksamheten har bidragit till en ökad statistik användning i samhället.

SCB fick närmare 19 miljoner kronor i bidrag från EU (s.k. EU-grants) för anpassningar, utveckling och viss försöksverksamhet under 2013. Motsvarande bidrag 2012 var 9 miljoner kronor.

Tabell 7.2 Väsentliga uppgifter för SCB:s verksamhet

	2011	2012	2013
Totala intäkter (mnkr)	1 034	1 080	1 042
varav			
- anslagsintäkter	552	577	547
- avgiftsintäkter och övr. ersättn.	451	473	470
- bidragsintäkter ¹	29	29	24
Andel av avgiftsintäkter avs. officiell statistik från andra statistikansvariga myndigh. (%)	24	24	26
Totala kostnader (mnkr)	1 030	1 076	1 040
Antal registerutdrag enligt personuppgiftslagen (PUL) ²	154	199	111

¹ Exklusive finansiella intäkter.

² Uppgiften har reviderats för 2011–2012 och avser under året inkommen begäran.

Av den totala volymen uppdrag 2013 uppgick andelen uppdrag som SCB utförde åt andra statistikansvariga myndigheter till 34 procent, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Uppdragen avsåg utöver officiell statistik även utrednings- och utvecklingsuppdrag.

De totala kostnaderna för SCB:s verksamhet uppgick 2013 till drygt 1 miljard kronor, vilket var en minskning med 3 procent jämfört med 2012.

Andelen statistikprodukter som publicerades enligt fastställd tidsplan var 99 procent under 2013, vilket är en ökning med två procentenheter jämfört med 2012. Att statistiken publiceras i tid och i enlighet med fastställda tidsplaner är av vikt för såväl statistikens tillgänglighet som kvalitet.

I SCB:s uppdrag ingår att minska och underlätta uppgiftslämnandet så att kostnaderna för dem som lämnar uppgifter till statistiken ska bli lägre. Efter att flera år i rad ha redovisat en minskning av kostnaderna har kostnaderna ökat 2012 och 2013. För 2013 beräknades den totala kostnaden uppgå till 671 miljoner kronor, varav kostnaden för företag och organisationer uppskattades till 601 miljoner kronor. Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet beräknas ha

ökat med 0,7 procent jämfört med föregående år. Merparten av de ökade uppgiftslämnarkostnaderna avser kommuner och landsting och beror på en mer omfattande undersökning över pedagogisk personal från och med 2013. Vidare har en ny undersökning av betyg utfärdade i grundskolans årskurs 6 bidragit till att uppgiftslämnarkostnaderna ökat. Exklusive uppgiftslämnarkostnaderna för dessa och utvidgade undersökningar har uppgiftslämnarkostnaderna minskat med ca 4 miljoner kronor.

Enligt SCB:s regleringsbrev ska statistiken göras mer tillgänglig och användbar. En av de viktigaste kanalerna för SCB att sprida statistik är SCB:s statistikdatabas (SSD) på myndighetens webbplats. Tillgången till informationen som finns där är avgiftsfri. Statistikdatabasens omfattning ökade 2013 med 6 procent jämfört med föregående år. Även antalet uttag av statistikuppgifter i tabellform ökade med 5 procent 2013 jämfört med 2012. Under året har även statistiken i SSD gjorts tillgänglig via ett API (Application Programming Interface) som innebär att företag och privatpersoner kan få tillgång till SCB:s statistik och vidarutveckla den i nya produkter och tjänster.

SCB:s webbplats hade 6,8 miljoner besök 2013, vilket är en ökning med ca 25 procent jämfört med 2012. Ökningen beror bl.a. på ökad användning av mobil teknik såsom läsplattor och smartphones. Antalet nedladdningar från SCB:s hemsida till läsplattor och smartphones har nästan fördubblats jämfört med 2012.

Kundnöjdheten i den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick enligt SCB:s s.k. leveransenkät till 5,9 på en sjugradig skala, vilket är i nivå med de senaste två åren. Enkäten vänder sig till uppdragskunder som köper statistik för mer än 10 000 kronor. En annan undersökning är Nöjd-KundIndex, som bygger på en webbenkät som skickas ut till drygt 1 500 kunder. Undersökningen genomförs vartannat år och resultatet för 2012 var 7,9 på en tiogradig skala.

Undersökningen Allmänhetens förtroende för SCB omfattar 1 500 personer (15 år och äldre). Av de tillfrågade hade 92 procent hört talas om SCB. Av dessa uppger 72 procent att de har mycket eller ganska stort förtroende för SCB.

SCB ingår även i undersökningen om svenska folkets bedömning av offentliga myndigheters verksamhet 2014 som genomförs av SOM-institutet och innefattar en jämförelse av totalt

17 myndigheter. Relativt få (47 procent) uppger att de känner till SCB men av de som har kännedom om myndigheten får SCB ett högt betyg (60 procent). Regeringen anser det viktigt att öka kännedomen om SCB och den officiella statistiken.

Krav på produktivitetsökning

Den genomsnittliga produktivitetsutvecklingen i den anslagsfinansierade statistikproduktionen uppgick under den senaste femårsperioden till 1,4 procent och för den senaste tioårsperioden till 3,2 procent per år. Produktivitetsutvecklingen 2013 var 4,8 procent. Produktivitet kan variera mellan enskilda år till följd av kalendereffekter och andra tillfälliga orsaker och följs därför bäst genom att beräkna utvecklingen under en längre period. För 2013 förklaras produktivitetsökningen av minskade produktionsinsatser såsom arbetade timmar, lokaler och övriga insatser. Produktivitetsökningen under 2013 motsvarar ett värde om cirka 26 miljoner kronor.

Regeringens krav på en genomsnittlig ökning av produktivitet om minst 3 procent per år är viktigt för att kunna finansiera ny statistik och utvecklingsarbete. Produktivitetskravet bedöms vara uppfyllt.

Arbetskraftsundersökningar

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) beskriver de aktuella arbetsmarknadsförhållandena för hela befolkningen i åldersgruppen 15–74 år. Andelen svarande i AKU fortsätter att minska och var 68,1 procent 2013, jämfört med 80,4 procent 2008. Under året har därför initiativ tagits för att pröva möjligheterna att använda en extern dataleverantör för en del av AKU.

Utvecklingsarbetet i AKU sker löpande och grundar sig främst på nationella behov men även på krav från EU. Under året har AKU utökats med ett nytt tabellpaket i kvartalspubliceringarna avseende undersysselsättning. Vidare har ett hundratal centrala serier för perioden 1970–1986 länkats med motsvarande skattningar för perioden 1987 och framåt. För att förbättra precisionen, och därmed tillförlitligheten i AKU, har en ny estimator utvecklats vilket innebär att samtliga AKU:s tabeller har tagits fram på nytt

med omräkningar tillbaka till 2010. Regeringen välkomnar fortsatt arbete för att ytterligare säkra kvaliteten i AKU och för att öka andelen svarande. Tillförlitligheten i AKU är avgörande för ett bra beslutsunderlag för t.ex. arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Prisstatistik och nationalräkenskaper

Prisstatistiken framställs månadsvis för att mäta den genomsnittliga utvecklingen av priserna för bl.a. privat inhemsk konsumtion och i producent- och importled. Under året har arbete pågått med att ta fram ett nytt konstant-skatteindex baserat på Konsumentprisindex (KPI). Det nya indexet kommer att ersätta Nettoprisindex som inte bedömts svara helt mot användarnas behov. Utvecklingsarbetet har bedrivits i samråd med de viktigaste användarna. Det nya indexet publiceras månadsvis samtidigt med KPI från och med mät månaden januari 2014 och benämns Konsumentprisindex med konstant skatt (KPI-KS).

Nationalräkenskaperna (NR) är en central del i samhällsstatistiken och beskriver Sveriges ekonomiska aktivitet och utveckling. NR utgör ett viktigt underlag för den ekonomiska politiken. Under 2013 har förberedelserna för att införa det nya europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS) fortsatt med förberedelser för implementering av de nya beräkningarna med första publicering i september 2014. Kraven från EU på konsistenta dataunderlag till Excessive Deficit Procedure (EDP) påverkar NR i hög utsträckning. Kraven innebär ett närmare samarbete med uppgiftslämnarna, mer konsistenta uppgifter mellan undersökningar, ökad spårbarhet samt att justeringar av inlämnade uppgifter ska dokumenteras. Ett arbete har därför påbörjats med att utveckla ett it-stöd för offentlig sektor som stödjer kraven på spårbarhet och transparens avseende den offentliga redovisningen från stat, kommun och landsting. Vidare har en ny produkt tagits fram, Den offentliga sektorns budgetuppgifter och tillägg till EU-konvergenskriterier, som kommer att publiceras under 2014. Undersökningen bygger på rådets direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Ett register för offentligt ägda företag har skapats där avgränsningen offentlig sektor fastställs av EDP. Vidare tidigarelägger SCB sammanställningen av

regionalräkenskaperna med ett år. Publicering av statistiken är planerad till december 2014.

Nya månadsvisa indikatorer

Regeringen ser positivt på utvecklingen av nya indikatorer. Produktionsindex för näringslivet är ett sammanvägt index över industri-, tjänste- och byggnadsproduktionen. Indexet publicerades första gången i januari 2013. Indikatorn beskriver utvecklingen för stora delar av ekonomin och har snabbt blivit efterfrågad.

En månatlig hushållskonsumtionsindikator har tagits fram och publicerades första gången i september 2013. Indikatorn speglar den ändamålsfördelade konsumtionen enligt nationalräkenskaperna, dvs. hushållens konsumtionsutgifter exklusive utlandsposter. Statistiken är en viktig konjunkturindikator eftersom hushållskonsumtionen står för nästan hälften av BNP.

Hushålls-, boende och bostadsstatistik

I december 2013 publicerade SCB den första helt registerbaserade hushållsstatistiken. Det har möjliggjorts genom det nya lägenhetsregistret och att folkbokföringen kompletterats med lägenhetsnummer för personer boende i flerbostadshus. Statistiken visar hushållens struktur och storlek samt individens relation till övriga personer i hushållet (hushållsställning). Samma månad publicerade SCB också den första boendestatistiken för folkbokförda på lägenhet med uppgifter från lägenhetsregistret. Statistiken beskriver hushålls och individers boende på kommunnivå. Det har inte varit möjligt sedan folk- och bostadsräkningen 1990. Boendestatistiken baseras på den lägenhet där personen är folkbokförd. Statistiken beskrivs utifrån bostadstyperna småhus, flerbostadshus eller specialbostad. Statistiken visar också om man äger eller hyr sin bostad eller om det är en bostadsrätt. Ungefär 300 000 personer, tre procent av befolkningen, är inte folkbokförda på någon lägenhet. För dessa redovisas inga uppgifter om boende.

I juni 2014 publicerade SCB den första bostadsstatistiken från lägenhetsregistret. Lägenhetsregistret förvaltas av Lantmäteriet och uppdateras av kommunerna. I lägenhetsregistret finns drygt 4,6 miljoner bostadslägenheter. Av

dessa finns 50 procent i flerbostadshus och 43 procent i småhus. Fritidshus ingår i lägenhetsregistret under förutsättning att de har en adress. Registret är inte helt komplett och ett visst bortfall av lägenheter förekommer. Statistiken beskriver bostadsbeståndet efter hustyp, byggnadsperiod, ägarkategori, upplåtelseform och bostadsarea. Dessutom redovisas antal lägenheter i specialbostäder för äldre och funktionshindrade samt antalet studentbostäder. Statistiken redovisas på riks-, läns- och kommunnivå.

Detta innebär att samtliga delar i den nya registerbaserade hushålls-, boende- och bostadsstatistiken nu är utvecklade. Statistiken kommer fortsättningsvis att redovisas årligen.

I början av 2014 levererades data över befolkning och bostäder till Eurostat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 om folk- och bostadsräkningar (Census 2011).

Löpande kvalitetsarbete

SCB tillfördes 12 miljoner kronor extra under 2013 för åtgärder avseende statistikens kvalitet. Dessa medel har bl.a. bidragit till införandet av ett kvalitetsledningssystem för prisstatistiken, genomförandet av en registerbaserad Census, anpassningen av NR till nya EU-krav samt utvecklingsarbete för ett nytt Företagsregister och EuroGroups Register.

Under 2012 granskade Riksrevisionen SCB:s interna kontroll i bearbetningsprocessen för att utarbeta AKU, NR, Konsumentprisindex och Betalningsbalansstatistiken. Riksrevisionens rekommendationer har till stora delar åtgärdats under 2013. Vissa rekommendationer berör utvecklingsområden som innebär långsiktiga åtaganden och kommer därmed att vara föremål för fortsatt arbete under de kommande åren. Vidare har införande av standardiserade verktyg, metoder och arbetssätt i statistikproduktionen fortsatt under 2013.

Problem med svarsbortfall

Den nedåtgående trenden i andelen svarande i SCB:s frivilliga undersökningar till främst individer och hushåll har fortsatt. Den negativa trenden är inte unik för SCB utan delas av andra nationella och internationella statistikproducenter. Bortfall innebär alltid en försämrad

kvalitet. Den allvarligaste effekten av bortfall är risken för ett snedvridet resultat, vilket kan leda till en över- eller underskattning av resultatet. Det ökande svarsbortfallet beror bl.a. på att allt fler aktörer kontaktar allmänheten i olika ärenden (ofta i syfte att sälja) varför människor i allt högre utsträckning väljer att inte svara på obekanta nummer. En ytterligare faktor är att allt fler personer i dag har mobila telefonabonnemang i stället för fasta, vilka i högre utsträckning inte är registrerade på personer.

För att hantera problemet med ökande bortfall påbörjades 2010 flera projekt för att reducera bortfallet. Det finns nu en bra bild av vilka åtgärder som har effekt och vilka åtgärder som inte påverkar svarsandelarna. Exempel på åtgärder som visat på effekt är en modifierad insamlingsstrategi för telefonintervjuer. Vidare har även tekniska och metodologiska förutsättningar utvecklats för att förbereda införandet av blandade former av datainsamling. Partisympti- och arbetskraftsundersökningarna har ingått i de inledande förberedelserna under 2013. Resultaten från de genomförda testerna inklusive ett nyutvecklat it-stöd tas successivt i bruk från och med 2014.

Utvecklingsarbetet har även genererat förbättringar inom intervjuverksamhetens uppgiftslämnarservice. Svarsandelen på inkommande samtal från uppgiftslämnare som SCB försökt att nå har ökat och ligger nu över 90 procent. SCB har också genomfört en kvalitativ djupintervjustudie om bakomliggande orsaker till varför respondenter inte vill delta i SCB:s undersökningar.

Incidenter i tillgänglighet

Vid åtta tillfällen under året har belastningen på webbplatsen varit så hög att det uppstått problem som varat från femton minuter upp till två och en halv timme. Problemen har varit alltifrån att nedladdningen hos användaren gått extremt långsamt till att webbplatsen inte gått att nå överhuvudtaget. Den främsta anledningen till den höga belastningen är ett ändrat användarbete med fler maskinella uttag och brister i publiceringsplattformen. SCB har vidtagit åtgärder för att lösa problemen på kort sikt och myndigheten arbetar med att ta fram en långsiktigt hållbar lösning. Det är av stor vikt att den statistik som SCB publicerar finns tillgänglig för alla användare vid förannonserad tidpunkt.

Europeisk statistik

Enligt artikel 338 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt ska Europaparlamentet och rådet besluta om åtgärder för att framställa statistik som behövs för unionens verksamhet.

Av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik framgår att det europeiska statistiksystemet är ett partnerskap mellan gemenskapens statistikmyndighet (Eurostat) och de nationella statistikbyråerna samt andra nationella myndigheter som i medlemsstaterna ansvarar för att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017 utgör ramen för utvecklingen, framställningen och spridningen av den europeiska statistiken. I programmet anges de fyra mål som gäller för femårsperioden:

- tillhandahålla statistik i god tid som kan tjäna som underlag för utveckling, övervakning och utvärdering av unionens politik på ett kostnadseffektivt sätt utan onödigt dubbelarbete,
- genomföra nya produktionsmetoder för den europeiska statistiken för att åstadkomma effektivitetsvinster och kvalitetsförbättringar,
- stärka samarbetet inom ESS (European Statistical System), och
- säkerställa att leveranser av sådan statistik hålls på konstant nivå under programmets hela löptid.

Europeiska kommissionen presenterade i april 2012 förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik (se faktapromemoria 2011/12:FPM144). Bakgrunden till förslaget är de brister som identifierats i det europeiska statistiksystemet. Genom förslaget stärks de nationella statistikmyndigheternas oberoende och deras samordnande roll i de nationella statistiksystemen klagörs. Enligt förslaget ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra uppförandekoden för europeisk statistik i syfte att upprätthålla förtroendet för statistiken. Överläggningar med finansutskottet om förslaget hölls i juni 2012.

Överläggningar med konstitutionsutskottet om vissa delar av förslaget hölls i mars 2013. Rådet uppdrog i april 2013 åt det irländska ordförandeskapet att inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Förhandlingarna har därefter fortsatt under de litauiska, grekiska och italienska ordförandeskapen.

Europaparlamentet och rådet beslutade i december 2013 förordning (EU) nr 1350/2013 om ändring av vissa lagstiftningsakter inom jordbruks- och fiskestatistik och förordning (EU) nr 1383/2013 om ändring av förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017 (se faktapromemoria 2012/13:FPM46 och 2012/13:FPM145).

Europaparlamentet och rådet beslutade i april 2014 förordning (EU) nr 378/2014 om ändring av förordning (EG) nr 1166/2008 vad gäller finansieringsramen för perioden 2014–2018, förordning (EU) nr 538/2014 om ändring av förordning (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper samt förordning (EU) nr 538/2014 om ändring av rådets förordning (EG) nr 577/98 om anordnande av statistiska urvalsundersökningar av arbetskraften i gemenskapen (se faktapromemoria 2013/14:FPM28, 2012/13:FPM104 och 2012/13:FPM89).

Europaparlamentet och rådet beslutade i maj 2014 förordning (EU) nr 659/2014 om ändring av förordning (EG) nr 638/2004 om gemenskapsstatistik över varuhandeln mellan medlemsstaterna (se faktapromemoria 2012/13:FPM157).

Därutöver har under 2014 förhandlingar om följande förslag från Europeiska kommissionen påbörjats i rådsarbetsgruppen:

- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillhandahållande av och kvaliteten på statistik för förfarandet vid makroekonomiska obalanser (se faktapromemoria 2012/13:FPM130),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning om statistik över godstransporter på inre vattenvägar vad gäller tilldelningen av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (se faktapromemoria 2012/13:FPM131),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning om

gemenskapsstatistik över utrikeshandeln med icke-medlemsstater vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (se fakta-promemoria 2012/13:FPM158), och

- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 91/2003 om järnvägstransportstatistik vad gäller insamling av uppgifter om gods, passagerare och olyckor (se fakta-promemoria 2013/14:FPM5).

7.3.3 Analys och slutsatser

SCB har under 2013 planerligt producerat, spridit, utvecklat och samordnat statistik i enlighet med sitt uppdrag. Statistiken har i stor utsträckning använts som underlag för forskning, beslutsfattande och samhällsdebatt.

SCB bedriver ett intensivt arbete för att säkerställa en effektiv och kvalitetssäkrad statistikproduktion. Det är viktigt att kvalitetsarbetet fortsätter inom alla områden för att göra statistikproduktionen mer processinriktad med standardiserade verktyg och metoder samt för att säkerställa kvaliteten och tillgängligheten i statistiken, särskilt vad gäller NR och AKU.

Vidare är det angeläget att arbetet för att minska bortfallet i undersökningar fortsätter och att effekterna av pågående förändringar följs noga. Det är också av vikt att kostnaderna för uppgiftslämnarna, som till stor del bärs av företag och organisationer, inte fortsätter att öka.

Regeringen har 2010–2013 tillfört SCB extra medel, 44 miljoner kronor, för åtgärder avseende statistikens kvalitet. För 2014 har SCB tilldelats ytterligare 7 miljoner kronor. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det finns förutsättningar för SCB att hålla en hög genomförandetak i det fortsatta kvalitetsarbetet.

Utveckling, framställning och spridning av statistik regleras till stor del av EU-rättsakter. SCB deltar i drygt 100 arbetsgrupper som organiseras av kommissionen (Eurostat) och bidrar också aktivt till arbetet i rådets arbetsgrupp för statistik. Vidare deltar SCB i det internationella statistiksamarbetet inom ramen

för FN, OECD och det nordiska samarbetet. Enligt regeringen är det viktigt att SCB även i fortsättningen aktivt deltar i det internationella statistiksamarbetet och fortsätter att verka för en ökad jämförbarhet i statistiken. Det gäller framför allt det europeiska statistiksamarbetet där en stor del av utvecklingen av statistiken sker och där samarbetet ofta resulterar i bindande rättsakter.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att målen för verksamheten huvudsakligen har uppfyllts.

7.4 Politikens inriktning

Regeringen värnar statistik av god kvalitet och tillgänglighet för användarna. Sedan 1996 är Sverige anslutet till Internationella valutafondens (IMF) gemensamma datastandard (SDDS), vilket innebär att Sverige förbundit sig att leva upp till de krav på t.ex. tillgänglighet och kvalitet som IMF ställer på ett lands ekonomiska och finansiella statistik. Syftet med SDDS är att öka kvaliteten och tillgängligheten av jämförbara data mellan länderna för att snabbare kunna undvika och lösa ekonomiska kriser. Under 2012 beslutade IMF att lansera en utökning av SDDS (SDDS Plus) med nio nya datakategorier, varav åtta produceras av SCB och riktar sig särskilt till länder med stor finansiell sektor. IMF har listat 25 systemviktiga länder, däribland Sverige. Regeringen beslutade därför den 26 september 2013 att Sverige även ska medverka i samarbetet inom ramen för SDDS Plus. Riksbanken har i dag ansvaret för SDDS i Sverige men då merparten av datastandarderna produceras av SCB avser regeringen att ge SCB i uppdrag att fr.o.m. 2015 överta ansvaret från Riksbanken. Investeringskostnader kommer att finansieras av Riksbanken medan SCB:s löpande kostnader täcks inom ram.

SCB ska producera officiell statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Regeringen understryker därför vikten av kvalitet i statistikproduktionen och anser det angeläget att kvalitetsarbetet inom myndigheten fortgår.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 7.3 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
2013	Utfall	530 851	538 226	7 390
2014	Anslag	550 383	538 226	
2015	Förslag	545 442		
2016	Beräknat	544 829 ¹		
2017	Beräknat	554 511 ²		
2018	Beräknat	569 496 ³		

¹Motsvarar 538 898 tkr i 2015 års prisnivå.

²Motsvarar 538 933 tkr i 2015 års prisnivå.

³Motsvarar 538 981 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för SCB:s förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	473 411	471 506	1 905
(varav tjänsteexport)	50 822	50 959	-138
Prognos 2014	480 000	480 000	0
(varav tjänsteexport)	51 000	51 000	0
Budget 2015	440 000	440 000	0
(varav tjänsteexport)	50 000	50 000	0

Cirka 45 procent av SCB:s verksamhet finansieras av avgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	550 383	550 383	550 383	550 383
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 856	9 956	19 876	35 235
Beslut	-8 797	-15 510	-15 748	-16 122
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	545 442	544 829	554 511	569 496

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskar planenligt med 7 276 000 kronor då tidsbegränsade medel för kvalitetsförbättringar upphör. Anslaget minskar även med 906 000 kronor då engångsvisa medel upphör för förstudie av statistik inom ramen för cirkulär migration. Vidare föreslås anslaget minskas med 483 000 kronor 2015 och beräknas minska med 1 851 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. Därutöver minskas anslaget med 132 000 kronor fr.o.m. 2015 för att under åren 2015–2018 finansiera gemensam e-förvaltning.

Regeringen föreslår att 545 442 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 544 829 000 kronor, 554 511 000 kronor respektive 569 496 000 kronor.

8 Prognos- och uppföljningsverksamhet

8.1 Omfattning

Prognos- och uppföljningsverksamhetens syfte är att bidra till att det finanspolitiska ramverket efterlevs. Verksamheten ska också bidra till välgrundade politiska beslut och prioriteringar samt öka transparensen vad gäller redovisningen av den ekonomiska politiken.

De övergripande målen för finanspolitiken är viktiga utgångspunkter för den samlade prognos- och uppföljningsverksamheten, dvs.:

- en hög och hållbar sysselsättning och ekonomisk tillväxt (strukturpolitik),
- en välfärd som kommer alla till del (fördelningsspolitik),
- en stabil ekonomisk utveckling (stabiliseringspolitik),
- en stram statlig budgetprocess,
- ett överskottsmål för den offentliga sektorn,
- ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt
- ett kommunalt balanskrav.

Finanspolitiken måste vara effektiv och långsiktigt hållbar, dvs. inte ske till priset av god miljö och hälsa eller skapa obalanser i ekonomin samt vid behov kunna hantera specifika problem och störningar som kan uppstå i ekonomin i samband med förändringar bl.a. i konjunktur, demografi och omvärld.

Inom området ska ansvariga myndigheter följa upp och analysera utfall, utarbeta kort- och medelfristiga prognoser samt analysera den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för

svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området.

Därutöver ingår också arbetet med att ta tillvara de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för utformningen av den ekonomiska politiken. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket (ESV), Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 4 Statlig förvaltningspolitik, inklusive budgetförslag, och i avsnitt 9 Fastighetsförvaltning.

8.2 Mål för området

Målet för området är att åstadkomma tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

Målet för Konjunkturinstitutets verksamhet är att myndighetens prognoser och medelfristiga kalkyler för den ekonomiska utvecklingen inom och utom landet ska vara tillförlitliga som beslutsunderlag. Med tillförlitliga avses att prognoserna är träffsäkra givet de metoder som finns tillgängliga och att analysen är förankrad i nationalekonomisk teori och empiri. De makroekonomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

För ESV:s prognoser gäller att de ska vara tillförlitliga och ha hög precision. Prognoserna utgör underlag till regeringen för att bedöma om åtgärder behöver vidtagas för att nå de budgetpolitiska målen. De bakomliggande analyserna

ska vara tolkningsbara och tydligt dokumenterade.

Finanspolitiska rådet ska bl.a. följa upp hur finanspolitiken förhåller sig till sina grundläggande mål om långsiktigt hållbara offentliga finanser och till konjunkturutvecklingen. Rådet har även till uppgift att granska och bedöma kvaliteten i regeringens publicerade prognoser och modeller som ligger till grund för prognoserna. Rådet ska även bedöma om utvecklingen ligger i linje med långsiktigt uthållig tillväxt och långsiktigt hållbar sysselsättning. Finanspolitiska rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken.

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida finanspolitiska och samhällsekonomiska avgöranden.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av läsarna av Konjunkturinstitutets rapportserie Konjunkturläget.

Som en del av regeringens uppföljning av myndigheternas resultat är det väsentligt att regelbundet få en fråga om myndigheterna oberoende bedömning av myndighetens resultat. Statskontoret genomför under 2014 en myndighetsanalys av Konjunkturinstitutet. Rapporten ska lämnas till regeringen senast den 19 december 2014. Myndighetsanalysen innebär en genomgång av Konjunkturinstitutets uppgifter, resurser och vad myndighetens verksamhet resulterar i. Inom ramen för analysen genomför en internationell expertgrupp en fördjupad analys av prognosverksamheten. Expertgruppen ska bl.a. göra en bedömning av målen för prognosernas träffsäkerhet och vid behov föreslå nya mål.

För att bedöma myndigheternas prognosprecision används i denna redogörelse samma indikatorer som tidigare år. Indikatorerna kan komma att förändras eller utvecklas som en följd av de pågående analyserna av Konjunktursti-

tutet. Regeringen avser att återkomma till det i budgetproposition för 2016.

8.3.2 Resultat

Konjunkturinstitutets resultat

Prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver prognosverksamhet fortlöpande samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Prognoser för svensk och internationell ekonomi publiceras fyra gånger per år i rapportserien Konjunkturläget.

Myndigheten har med början 2012 även genomfört långsiktiga framskrivningar av de offentliga finanserna och bedömningar av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Barometerverksamhet

Konjunkturinstitutet frågar varje månad svenska företag och hushåll om deras syn på ekonomin. Resultatet sammanställs i rapporten Konjunkturbarometern som ska ge snabba, kvalitativa indikationer om viktiga ekonomiska variabler. Konjunkturbarometern består av två delar, företagsbarometern och hushållsbarometern. I företagsbarometern tillfrågas drygt 6 000 företag varje månad om hur de upplever nuläget och vad de har för förväntningar om den närmaste framtiden. I hushållsbarometern intervjuas varje månad 1 500 svenska hushåll om deras syn på den egna och den svenska ekonomin, förväntningar om räntor och inflation samt om planerade inköp av kapitalvaror och sparande. Barometerresultaten publiceras sedan 2013 i en statistikdatabas på webben.

Prognosprecision

Prognosprecision mäts vanligtvis genom kvantitativa mätningar av skillnader mellan prognosen och det faktiska utfallet. Genom att jämföra olika prognosmakares prognosprecision vid olika tidpunkter ges en kompletterande bild av hur Konjunkturinstitutet lyckats i jämförelse med andra prognosmakare. Olika prognosmakare publicerar emellertid olika antal prognoser och vid olika tillfällen, vilket kan påverka både förutsättningarna och bedömningen av precisionen. Utvärderingen av systematiska fel (medelfel) och prognosprecision (mätt med medelabsolutfel) finns i sin helhet i Konjunktursti-
tutets rapport Konjunkturläget mars 2014.

I tabellerna nedan visas medelfel och medelabsolutfel för BNP, arbetslöshet och KPI. Medelfel mäter medelvärdet av prognosfele för prognoser gjorda under en tidsperiod. Positiva och negativa prognosfel som i genomsnitt är lika stora innebär att medelfelet blir noll. Måttet medelabsolutfel mäter medelvärdet av prognosernas absolutfel under en tidsperiod, måttet bortser därmed från om prognosfele är positiva eller negativa och behandlar prognosfel proportionellt. I Konjunkturinstitutets prognoser för 2013 var medelabsolutfele för samtliga variabler ungefär lika stora som för övriga prognosmakare. Även sett till hela perioden 1997–2013 var precisionen i Konjunkturinstitutets prognoser i linje med övriga prognosmakare för samtliga variabler. Konjunkturinstitutets medelfel för BNP och arbetslöshet var noll i genomsnitt för 2013. KPI-inflationens utveckling överskattades, i likhet med alla andra prognosmakare. Över perioden 1997–2013 har Konjunkturinstitutet i genomsnitt överskattat BNP-utvecklingen och KPI-inflationen, men underskattat arbetslösheten.

Tabell 8.1 Prognosprecision för BNP

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2013		1997–2013	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,4	0,1	-	-
HUI	0,4	-0,2	1,1	-0,2
KI	0,5	0,0	1,1	-0,3
LO	0,5	0,0	1,2	-0,2
Nordea	0,3	0,1	1,1	-0,2
Riksbanken	0,4	0,0	1,1	-0,2
Regeringen	0,8	-0,4	1,2	-0,2
SEB	0,3	0,2	1,1	-0,2
SHB	0,3	-0,1	1,2	-0,3
Sv Näringsliv	0,5	0,4	1,3	0,2
Swedbank	0,3	-0,1	1,5	0,0
Medelvärde	0,4	0,0	1,2	-0,2

Källa: Konjunkturinstitutet
Anm.: Övriga prognosinstitut är Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO) och Handelsbanken (SHB).

Tabell 8.2 Prognosprecision för arbetslöshet

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2013		1997–2013	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,2	-0,1	-	-
HUI	0,2	0,1	0,4	0,0
KI	0,2	0,0	0,5	0,1
LO	0,2	-0,2	0,5	0,0
Nordea	0,1	-0,1	0,5	0,0
Riksbanken	0,2	0,1	0,5	0,0
Regeringen	0,3	0,1	0,6	0,0
SEB	0,1	0,0	0,4	0,0
SHB	0,2	-0,2	0,5	0,0
Sv Näringsliv	0,2	-0,1	0,5	-0,1
Swedbank	0,1	0,0	0,6	-0,2
Medelvärde	0,2	-0,1	0,5	0,0

Källa: Konjunkturinstitutet
Anm.: Övriga Prognosinstitut är Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO) och Handelsbanken (SHB).

Tabell 8.3 Prognosprecision för KPI-inflation

Medelvärden av absolut prognosfel.
Procentenheter

	2013		1997–2013	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,7	-0,7	-	-
HUI	0,8	-0,8	0,5	-0,3
KI	0,6	-0,5	0,5	-0,1
LO	0,6	-0,6	0,5	-0,1
Nordea	0,6	-0,6	0,6	-0,2
Riksbanken	0,7	-0,7	0,5	-0,3
Regeringen	0,6	-0,6	0,5	-0,1
SEB	0,4	-0,4	0,5	-0,3
SHB	0,5	-0,5	0,6	-0,3
Sv Näringsliv	0,9	-0,9	0,6	-0,2
Swedbank	0,9	-0,9	0,6	-0,2
Medelvärde	0,7	-0,6	0,5	-0,2

Källa: Konjunkturinstitutet
Anm.: Övriga prognosinstitut är Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO) och Handelsbanken (SHB).

Modellverksamhet

Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete. Sedan 2013 används den kvartalsbaserade modellen KIMOD regelbundet i prognosarbetet. KIMOD används för att prognostisera och simulera alternativa scenarier för den svenska ekonomin på kort- och lång sikt. Det kan vara simuleringar om bl.a. finanspolitik, penningpolitik, arbetsmarknadsreformer, löner samt en rad utbudsrelaterade ekonomiska

variabler. Under 2013 har ett modellpaket för kortsiktsprognoser baserade på Konjunkturbarometern utvecklats. Modellernas prognosförmåga har utvärderats. Resultaten av en utvärdering på nio års realtidsdata indikerar att barometervariabler har ett informationsvärde som kan användas för att förbättra BNP-prognoserna.

Det är viktigt att modellarbetet utvecklas. Med anledning av detta gav regeringen Konjunkturinstitutet i uppdrag att under 2014 genomföra en förstudie av lämpligt modellstöd för arbetet med medelfristiga (1–10 år) makroekonomiska scenarier vid Konjunkturinstitutet och Regeringskansliet (Finansdepartementet). Förstudien ska bl.a. innehålla en inventering av befintliga makroekonomiska modeller vid några motsvarande organisationer i omvärlden inklusive en bedömning av dessa modellers för- och nackdelar. Praktiska aspekter på användande av modeller i policymiljö ska särskilt beaktas. I uppdraget ingår att lämna förslag till lämplig makroekonomisk modell som kan användas av både Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

På uppdrag av regeringen har allmänjämviktsmodellen EMEC (Environmental Mediumterm Economic model) förberetts för analyser till Långtidsutredningen. EMEC kan beräkna effekter av ändringar i styrmedel på klimat- och energiområdet.

Fördjupade specialstudier

Utöver den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten genomför Konjunkturinstitutet fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningar i publikationen Konjunkturläget. Under 2013 innehöll Konjunkturläget 16 fördjupningar, bl.a. följande:

- Höjt riskviktsgolv för bolån,
- Riksbanken har systematiskt överskattat inflationen, och
- Överskottsmålet för offentliga finanser.

Konjunkturinstitutet publicerade vidare sju specialstudier under 2013, bl.a. följande:

- Mjuklänkning mellan EMEC och TIMES-Sweden (en metod för att förbättra energipolitiska underlag),

- Interaktion mellan de klimat- och energipolitiska målen, och
- Från vision till verklighet – en samhälls-ekonomisk analys av Färdplan 2050.

Utöver ovanstående utarbetades sex s.k. working papers, bl.a. Challenges in Soft-Linking: The Case of EMEC and TIMES-Sweden och Central Banks Forecasts of Policy Interest Rates.

Konjunkturinstitutet har även i uppdrag att framställa en rapport om de samhälls-ekonomiska förutsättningarna för lönebildningen, den s.k. Lönebildningsrapporten. Institutet beslutar tillsammans med Medlingsinstitutet om rapportens utformning och publiceringstidpunkt med hänsyn till avtalsförhandlingarna.

Miljöekonomiskt arbete

Konjunkturinstitutet har sedan 2011 i uppdrag att skriva en årlig rapport om miljöpolitikens samhälls-ekonomiska aspekter. Årsrapporten för 2013 publicerades i december 2013. Rapporten fokuserade på energipolitiken men berörde också klimatpolitiken och transporterens utveckling samt behandlade styrmedel och scenarier på området utifrån de gällande energi- och klimatpolitiska målen. Rapporten innehöll också fördjupningsanalyser om en metod för att konjunkturjustera utsläppen, om konsumtionens klimatpåverkan samt om sysselsättningen vid skärpta klimatmål.

Under 2013 genomförde Konjunkturinstitutet även, på regeringens uppdrag, analyser av konsekvenserna av ett begränsat undantag för den elintensiva industrin i elcertifikatssystemet samt samhälls-ekonomiska kostnader av att minska koldioxidutsläppen enligt olika utsläppsbanor till 2050.

Ekonomistyrningsverkets resultat

Prognosverksamhet m.m.

ESV:s uppdrag inom området prognosverksamhet är att tillgodose bl.a. regeringens och riksdagens behov av information om den statliga ekonomin och de offentliga finanserna. ESV följer varje månad upp utfallet för statens budget och redovisar varje kvartal kort- och medelfristiga prognoser över statens budget och de offentliga finanserna samt följer upp de budgetpolitiska målen. Myndigheten tar även fram underlag till årsredovisningen för staten genom en resul-

taträkning, en balansräkning och en finansieringsanalys för de statliga myndigheterna. ESV producerar också finansstatistik över den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna.

Analys

ESV:s prognoser baseras på prognoser för enskilda anslag och inkomstitlar. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra verktygen för att kunna analysera och följa upp prognoserna.

Under 2013 har ESV t.ex. reviderat sin syn på säkerhetsmarginalerna för utgiftstaket i förhållande till prognoserna. Revideringen innebär att nivåerna är lämpligt avvägda men att en viss justering avseende utvecklingstakten för säkerhetsmarginalen år t+3 och år t+4. ESV har också gjort en fördjupad analys av engångseffekternas betydelse för statsskuldens utveckling 1999–2013 samt utarbetat en genomlysning av utvecklingen av inkomstskatten under perioden 1991–2013. Analysen av statsskuldens utveckling visade att det är engångseffekter som gjort att statsskulden minskat. När det gäller analysen av inkomstskattens utveckling visar den att den genomsnittliga skatten precis som marginalskatten i dag är lägre än 1991, undantaget de med de högsta inkomsterna. Vidare framgår att utan införandet av jobbskatteavdraget så hade nettoinkomstandelen, dvs. andelen av inkomsten som får behållas efter skatt och avdrag för eventuella kostnader för arbetsresor, i dag varit lägre än 1991 för samtliga inkomstklasser.

Prognosprecision

I syfte att mäta måluppfyllelsen gör ESV årligen en uppföljning av prognosprecisionen (Prognosutvärdering 2013, ESV 2014:38). I uppföljningen jämför ESV sin prognosprecision avseende BNP och den offentliga sektorns sparande med andra prognosmakare. När det gäller utgifterna och inkomsterna på statens budget jämförs ESV:s precision med regeringens precision. Utöver jämförelserna gör ESV även en fördjupad utvärdering och analys av sina egna prognosavvikelser för utgifterna och inkomsterna på statens budget.

ESV:s utvärdering visar att samtliga studerade prognosmakare överskattade BNP under 2013. Bankernas prognoser visade sig vara mer träffsäkra än ESV:s prognos.

Prognosfelen för det finansiella sparandet följde samma mönster som för BNP, dvs. prog-

nosen för det finansiella sparandet överskattades. Våren 2012 räknade samtliga institut med underskott i det finansiella sparandet. ESV gjorde, tillsammans med SEB, under hösten 2013 en något för negativ bedömning jämfört med övriga prognosmakare.

ESV och regeringen är de enda prognosmakarna som gör prognoser över statens budget med samma detaljeringsgrad och struktur varför en jämförelse är möjlig endast mellan dessa två. Jämförelserna av avvikelserna i tabell 8.4 avser prognoserna i september 2012 samt mars och september 2013. Sammantaget var ESV:s prognosprecision för budgetsaldot drygt 2 miljarder kronor sämre än regeringens precision.

Tabell 8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen

Miljarder kronor

	Utfall 2013	Prognosavvikelse snitt ESV	Prognosavvikelse snitt regeringen
Totala inkomster exkl. försäljningar ¹	769,8	12,8	13,4
Totala utgifter	921,4	-22,9	-20,1
Budgetsaldo	-151,6	35,7	33,5

Avvikelse = prognos minus utfall.

Anm.: Ett positivt värde på prognosavvikelsen innebär en överskattning, ett negativt värde en underskattning.

¹ I utfallsiffran för 2013 har försäld statlig egendom (Nordeaaktier) exkluderats. Detta med anledning av att ESV, till skillnad från regeringen, inte prognostiserar för någon sådan inkomst.

Källa: ESV

ESV:s fördjupade utvärdering avseende sin prognosprecision

Den fördjupade utvärderingen av träffsäkerheten i de egna prognoserna bygger på de fem prognoser som ESV gjort mellan december 2012 och december 2013 och avser statens inkomster och utgifter (takbegränsade).

Tabell 8.5 ESV:s prognosavvikelse för Statens inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 2013	Prognosavvikelse
Totalt	790,5	-15,3

Källa: ESV

För statens inkomster var den genomsnittliga prognosavvikelsen -15,3 miljarder kronor, dvs. en underskattning med 1,9 procent av utfallet för 2013. Detta innebär att prognosavvikelsen var lägre jämfört med 2012 då motsvarande avvikelse var 3,2 procent av utfallet. Rensat för effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar var den ge-

nomsnittliga avvikelsen närmare 1 miljard kronor.

Tabell 8.6 ESV:s prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter

Miljarder kronor

	Utfall 2013	Prognosavvikelse
Totalt	1 067,3	-2,1
-Utgiftsområden exkl. räntor	810,6	-2,2
-Ålderspensionssystemet	256,7	0,1

Källa: ESV

ESV:s utgiftsprognoser underskattade utgifterna vid samtliga prognostillfällen. I genomsnitt var prognosavvikelsen för utgifterna -2,1 miljarder kronor, dvs. en underskattning med 0,2 procent av de takbegränsade utgifterna. Detta kan jämföras med 2012 då ESV överskattade de takbegränsade utgifterna med 0,4 procent. Huvuddelen av prognosavvikelsen var effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar.

När den aggregerade utgiftsprognosen bryts ned på utgiftsområden framkommer att de största avvikelserna mellan prognoser och utfall återfinns inom utgiftsområdena:

- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (utg.omr. 9),
- Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (utg.omr. 10),
- Arbetsmarknad och arbetsliv (utg.omr. 14),
- Kommunikationer (utg.omr. 22), och
- Avgiften till Europeiska unionen (utg.omr. 27).

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet lämnade den 12 maj 2014 sin årliga rapport i serien Svensk finanspolitik till regeringen (Fi2014/1826). Årets rapport innehöll bl.a. bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet, analysmetoder, regeringens prognoser, bostadsmarknaden och jobbskatteavdraget. Rådet har även publicerat fyra underlagsrapporter. Med den årliga rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. Regeringen kommenterar rådets samtliga förslag i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.2.

Rådet har även anordnat konferenser i syfte att öka den offentliga diskussionen i samhället om den ekonomiska politiken.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO:s uppdrag är att självständigt bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden. Det sker i en form där aktuell forskning och oberoende kan förenas med närhet till det politiska beslutsfattandet. Uppgiften fullföljs framför allt genom att forskare och institutioner får i uppdrag att genomföra studier som ges ut i ESO:s skriftserie och publiceras på expertgruppens hemsida. Debatten stimuleras också genom att ESO anordnar seminarier och konferenser.

ESO:s arbete påbörjades 2008 och sedan dess har sammanlagt 46 rapporter publicerats och 40 seminarier arrangerats. Expertgruppens arbete leds av en styrelse. Expertgruppens kansli medverkar i arbetet med att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Kansliet tar också fram förslag till studieområden och medverkar i upprättandet av projektplaner inför styrelsernas beslut.

Under 2013 publicerades tio rapporter med samhällsekonomiska analyser av bl.a. bostadsbyggandet, ålderspensionssystemet, landsbygdsprogrammet, infrastrukturinvesteringar, miljöhänsyn i offentliga upphandlingar, hanteringen av svenska mineralinkomster, den offentliga sektorns produktivitetsutveckling, omstruktureringar i svenskt näringsliv och förekomsten av korruption i offentlig sektor.

8.3.3 Analys och slutsatser

Konjunkturinstitutet

I Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget mars 2014 visar utvärderingen att Konjunkturinstitutets prognosprecision för perioden 1997–2013 var i linje med övriga prognosinstitut. Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkturinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot mer fördjupad analys. Därutöver bedrivs ett fortlöpande ar-

bete med att se över och förbättra prognosmodeller.

På det miljöekonomiska området är Konjunkturinstitutets arbete med analysen av den långsiktiga klimat- och energipolitikens effektivitet av fortsatt stor vikt som underlag till beslut. Konjunkturinstitutets miljöekonomiskt relaterade rapporter och remissvar inom andra områden utgör exempel på att miljöekonomisk analys bidrar med viktiga insikter inom hela miljöpolitiken.

Genom framtagande av kvalificerade och fördjupade analyser bidrar Konjunkturinstitutet till ökad förståelse för utvecklingen av svensk ekonomi. Konjunkturinstitutets prognoser används som jämförelse mot regeringens prognoser och bidrar på så sätt till utformningen av den ekonomiska politiken.

Konjunkturinstitutets prognoser bör uppvisa högre träffsäkerhet och tillförlitlighet jämfört med andra prognosmakare. Prognoserna har varit tillförlitliga och relativt träffsäkra. Skillnaderna mellan prognosmakarnas prognosfel är förhållandevis små och det är svårt att påvisa att något prognosinstitut skulle vara bättre eller sämre än något annat. En slutsats från utvärderingen i tabell 8.1–8.3 är därför att Konjunkturinstitutets prognosprecision är i linje med andra bedömares. Konjunkturinstitutet har förhållandevis stora resurser till sitt förfogande för prognosarbete. En möjlig förklaring till att Konjunkturinstitutet inte presterar bättre relativt andra bedömare är att andra prognosmakare använder Konjunkturinstitutets prognoser som underlag. De andra instituten skulle enligt denna förklaring för egen del dra fördel av Konjunkturinstitutets resurser. Det är dock svårt att bevisa om ett sådant påstående stämmer eller inte.

Regeringen gör bedömningen att Konjunkturinstitutet har uppnått målet för sin verksamhet.

Ekonomistyrningsverket

ESV har utarbetat prognoser och analyser med särskilt fokus på den statsfinansiella utvecklingen. Prognoserna har utgjort underlag till diskussioner och beslut om den ekonomiska politiken. Regeringen bedömer att ESV i stort uppnått målet för sin prognosverksamhet för statens budget och de offentliga finanserna. Prognoserna bedöms ha varit tillförlitliga.

Regeringen fäster stor vikt vid att prognosmetoderna inom vissa betydelsefulla utgiftsområden utvecklas och fördjupas så att kvaliteten säkerställs. Det är viktigt att kontinuerligt följa upp prognosavvikelse särskilt för områden med stor ekonomisk betydelse. ESV har i regleringsbrevet för 2014 fått i uppdrag att se över några utgiftsområden med särskilt fokus på utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Regeringen kommer aktivt att följa ESV:s metodutvecklingsarbete.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådets huvudsakliga mål är att bidra till att finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Regeringen bedömer att målet har uppnåtts genom publicering av rapporten Svensk finanspolitik. Genom publiceringen av rapporten, underlagsrapporter samt genom att arrangera konferenser och seminarier bedömer regeringen att rådet även har uppnått sina mål vad gäller en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

Regeringen bedömer att ESO har uppfyllt sitt mål genom att ha publicerat kvalificerade underlag och på så sätt bidragit till att bredda och fördjupa underlaget för framtida samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden.

8.4 Politikens inriktning

Regeringen lägger stor vikt vid att analyser och forskning används som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. I avvaktan på resultatet av den översyn av Konjunkturinstitutet som genomförs under 2014 ska Konjunkturinstitutet fortsätta att öka prognosprecisionen genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen. Vidare ska Konjunkturinstitutet inom det miljöekonomiska området fortsätta att prioritera sådan samhällsekonomisk analysverksamhet som på kort- och lång sikt förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö- och klimatpolitik. ESV måste utveckla uppföljningen

av prognosavvikelser, särskilt för områden med stor ekonomisk betydelse.

Bredare mått på välfärd och samhällsutveckling

Förutom att vara en av de viktigaste indikatorerna för att mäta ekonomisk aktivitet och tillväxt, används BNP-måttet ofta som ett mått på välfärd och samhällsutveckling. Men i dessa avseenden är BNP-måttet bristfälligt. Det tar inte hänsyn till fördelningen av välstånd och innefattar inte tjänster som inte är mätbara i termer av ekonomisk aktivitet. Dessutom tar det inte hänsyn till innehållet i de varor och tjänster som produceras, eventuella negativa externa effekter som miljöförstöring och inte heller till framtida generationers välstånd.

Under mandatperioden kommer nya mått för samhällsutvecklingen utvecklas som utöver BNP även tar hänsyn till miljöpåverkan, livskvalitet och sociala faktorer. För närvarande har en utredare i uppdrag att kartlägga och föreslå mått på utvecklingen av livskvaliteten i Sverige. Resultatet av utredningen kommer vara en viktig del i det arbetet.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2013	Utfall	9 105	Anslags-sparande	398
2014	Anslag	9 469	Utgifts-prognos	9 476
2015	Förslag	9 547		
2016	Beräknat	9 611 ¹		
2017	Beräknat	9 774 ²		
2018	Beräknat	10 035 ³		

¹ Motsvarar 9 523 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 9 523 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 525 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	9 469	9 469	9 469	9 469
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	86	175	338	598
Beslut	-8	-33	-33	-32
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 547	9 611	9 774	10 035

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 8 000 kronor 2015 och 33 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 9 547 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 9 611 000 kronor, 9 774 000 kronor respektive 10 035 000 kronor.

8.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2013	Utfall	57 334	Anslags-sparande	1 903
2014	Anslag	60 536	Utgifts-prognos	59 478
2015	Förslag	59 918		
2016	Beräknat	60 462 ¹		
2017	Beräknat	61 563 ²		
2018	Beräknat	63 255 ³		

¹ Motsvarar 59 769 tkr i 2015 års prisnivå.

² Motsvarar 59 773 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 778 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutet förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	60 536	60 536	60 536	60 536
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	442	1 149	2 268	3 989
Beslut	-1 060	-1 223	-1 241	-1 270
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	59 918	60 462	61 563	63 255

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 53 000 kronor 2015 och 205 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 59 918 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Konjunkturinstitutet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 60 462 000 kronor, 61 563 000 kronor respektive 63 255 000 kronor.

9 Fastighetsförvaltning

9.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Fastigheterna är bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som främst används för försvarsändamål. Verksamheterna finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter. I området Fastighetsförvaltning ingår även statens lokalförsörjning som hanteras av Ekonomistyrningsverket (ESV). ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 4 och avsnitt 8.

9.2 Mål

Målet för området fastighetsförvaltning är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar:

- Fastigheterna ska förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.

- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV och FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en viss avkastning på deras genomsnittliga myndighetskapital. Avkastningskravet för 2014 uppgår till 4,4 procent för SFV och 4,5 procent för FortV. Modellen för avkastningskravet gör att avkastningen ibland avviker mellan myndigheterna.

Inom SFV:s fastighetsbestånd finns det en kategori fastigheter som benämns som bidragsfastigheter. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Målet för SFV:s bidragsfastigheter är att deras intäkter på sikt ska öka.

9.3 Resultatredovisning

9.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Grunderna för resultatbedömningarna avseende SFV och FortV baseras på årsredovisningarna samt övrig redovisning och statistik.

Ett arbete pågår för att utveckla resultatindikatorerna med syftet att ytterligare tydliggöra resultaten av myndigheternas verksamhet. För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter,
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter,
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter,
- driftnetto i kronor per kvadratmeter,
- ekonomisk vakansgrad,
- mätning av kundnöjdhet,
- energianvändning och
- mätning av nöjda medarbetare.

9.3.2 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2011 framgår av Tabell 9.1.

Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2011	2012	2013
Staten totalt	33 992	35 452	36 415
- varav SFV	13 273	13 645	13 697
- varav FortV	9 417	9 709	9 729
SFV:s och FortV:s andel	66,8 %	65,9 %	64,3 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2012–2013.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Riksdagsförvaltningen, Sveriges lantbruksuniversitet, Trafik-

verket, Kammarkollegiet och Riksantikvarieämbetet.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2013 till 13,7 miljarder kronor. Det är en marginell ökning jämfört med 2012. Sett över några år har bl.a. investeringar i fastigheter för Regeringskansliets räkning påverkat det bokförda värdet.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2013 till 9,7 miljarder kronor. Det är en marginell ökning jämfört med 2012. Sett över en längre tidsperiod har det bokförda värdet minskat, främst beroende på avyttringar och nedskrivningar med anledning av försvarsbeslut 1996, 2000 och 2004.

Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning

Lokalarea (1 000 m²)

	2010	2011	2012	2013
SFV:s bestånd	1 708	1 715	1 685	1 680
- varav inrikes fastigheter	1 196	1 193	1 161	1 164
- varav utrikes fastigheter	158	157	157	156
- varav bidragsfastigheter	354	365	367	360
- FortV:s bestånd ¹	2 848	2 564	2 494	2 492

¹Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83.

Källa: Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket.

Sedan 2008 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea. Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

För 2013 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 470 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten uppgick till 78 miljoner kronor för 2013, vilket motsvarar 4,9 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Tabell 9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015
Totala intäkter	2 593	2 767	2 897	2 845	2 837	2 802
Totala kostnader	2 429	2 583	2 455	2 375	2 526	2 462
Resultat	164	184	442	470	311	340

Källa: Statens fastighetsverk.

För 2013 uppgick FortV:s resultat till 127 miljoner kronor inklusive fastighetsförsäljningar.

Försäljningsintäkten blev 117 miljoner kronor. Myndigheten har under 2013, som ett resultat av avkastningskravet, betalat in 57 miljoner på statens centralkonto. Under verksamhetsåret 2014 kommer FortV, som en följd av överskott av fastighetsförsäljningar, att ha betalat in 28 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015
Totala intäkter	3 337	3 556	3 490	3 466	3 281	3 460
Totala kostnader	3 044	3 255	3 255	3 339	3 283	3 275
Resultat	293	301	235	127	-2	185

Källa: Fortifikationsverket.

I tidigare budgetpropositioner har det aviserats att myndigheten FortV skulle avvecklas. Utredningen Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013:61) överlämnade sitt betänkande till den förra regeringen den 3 september 2013. Utredningen föreslog bl.a. att SFV och FortV skulle läggas ned och att deras fastighetsbestånd skulle läggas samman i en ny statlig fastighetsförvaltande myndighet. Under beredningen av utredningens betänkande konstaterades att utredningens förslag inte innebar tillräckliga fördelar för att motivera en stor organisationsförändring. Den föreslagna försäljningen till ett statligt bolag för vidare förvaltning, liksom möjligheterna till avyttring av försvarsfastigheter, var heller inte så omfattande att det innebar någon grund för en avveckling av FortV. I samband med detta konstaterades att det fanns möjlighet till effektiviserings- och samordningsvinster mellan och inom SFV och FortV. Den förra regeringen beslutade därför i januari 2014 att ge FortV och SFV i uppdrag att öka samverkan mellan myndigheterna samt öka effektiviteten inom och mellan myndigheterna.

Resultatindikatorer

Myndigheterna SFV och FortV förvaltar olika typer av bestånd. FortV:s bestånd är till ytan 50 procent större än SFV:s och en inte obetydlig del av beståndet är förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma

marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indikatorerna och nyckeltalen är att redovisa en utveckling över tid för respektive myndighet.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Tabell 9.5 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2011	2012	2013
SFV Inrikes	1 414	1 547	1 547
SFV Utrikes	2 543	2 610	2 585

SFV har en stabil utveckling avseende hyresintäkterna per kvadratmeter. Hyresintäkterna påverkas bl.a. av vakansgraden, vilket till viss del kan förklara variationen mellan åren.

Tabell 9.6 Utveckling av hyresintäkter för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2011	2012	2013
FortV	588	616	608

FortV har, även om det förekommer viss variation mellan åren, haft en stabil utveckling avseende hyresintäkterna per kvadratmeter.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Tabell 9.7 Utveckling av driftkostnaderna för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2011	2012	2013
SFV Inrikes	262	265	261
SFV Utrikes	396	413	414

SFV:s driftkostnader skiljer sig något mellan åren, vilket huvudsakligen kan förklaras av skillnader i energipriser och klimat.

Tabell 9.8 Utveckling av driftkostnaderna för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2011	2012	2013
FortV	40	38	37

FortV har en positiv utveckling vad gäller driftkostnaden per kvadratmeter och myndigheten arbetar aktivt med långsiktiga planer för att sänka driftkostnaderna.

*Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter***Tabell 9.9 Utveckling av underhållskostnaderna för SFV***Kronor per kvadratmeter*

	2011	2012	2013
SFV Inrikes	474	445	406
SFV Utrikes	616	512	560

SFV:s underhållskostnader varierar över tid och genomsnittet påverkas av i vilken utsträckning myndigheten genomfört underhållsåtgärder i större ombyggnadsprojekt eller renoveringsprojekt.

Tabell 9.10 Utveckling av underhållskostnaderna för FortV*Kronor per kvadratmeter*

	2011	2012	2013
FortV	68	85	88

FortV redovisar tilltagande underhållskostnader per kvadratmeter. Myndigheten arbetar enligt uppgift aktivt med att ta fram en långsiktig plan för att sänka kostnaderna. En förklaring till utvecklingen är ett sedan tidigare uppdämt behov av underhåll.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnetto är intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettot speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Tabell 9.11 Utveckling av driftnettot för SFV*Kronor per kvadratmeter*

	2011	2012	2013
SFV Inrikes	624	823	843
SFV Utrikes	1 516	1 667	1 580

Driftnettot för SFV skiljer sig mellan åren, främst beroende på underhållsåtgärder i samband med större ombyggnadsprojekt, men visar på en positiv utveckling.

Tabell 9.12 Utveckling av driftnettot för FortV*Kronor per kvadratmeter*

	2011	2012	2013
FortV	271	265	254

Driftnettot för FortV har sjunkit till följd av en ökning av det planerade underhållet. I förhållande till lokalarean har driftnettot minskat med tre procent mellan 2011 och 2013.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

Tabell 9.13 Utveckling av vakansgraden för SFV*Ekonomisk vakansgrad*

	2011	2012	2013
SFV	1,4 %	1,4 %	1,7 %

Den något ökade vakansgraden för SFV kan företrädesvis förklaras av att vissa lokaler står tomma i ambassadbyggnaden i Tokyo.

Tabell 9.14 Utveckling av vakansgraden för FortV*Ekonomisk vakansgrad*

	2011	2012	2013
FortV	6,4 %	5,7 %	4,1 %

FortV arbetar aktivt med att sänka vakansgraden och myndigheten har de senaste två åren sänkt vakansgraden med 2,3 procentenheter.

Mätning av kundnöjdhet

SFV och FortV genomför vart annat år kundundersökningar (NKI, Nöjd Kund Index) som visar måluppfyllelsen avseende bl.a. tillhandahållande av det kunderna efterfrågar samt hur kunderna uppfattar dem som hyresvärd.

Tabell 9.15 Utveckling avseende kundnöjdheten för SFV*NKI*

	2009	2011	2013
SFV	76	70	71

SFV har en kundnöjdhet som motsvarar branschen i övrigt. Värdet sjönk något under 2011 men då från en relativt hög nivå.

Tabell 9.16 Utveckling avseende kundnöjdheten för FortV*NKI*

	2009	2011	2013
FortV	62	64	58

FortV har, även om resultatet försämrades något i den senaste undersökningen, stärkt sina indexvärden. Förändringen kan delvis förklaras av den osäkerhet som myndigheten och dess kunder upplevde till följd av den förra regeringens tidigare avisering om att avveckla myndigheten.

Energianvändning

Myndigheterna har fortsatt fokus på miljö- och kulturvärden och arbetet med att upprätta vårdplaner för alla statliga byggnadsminnen fortgår.

Tabell 9.17 Utveckling av energianvändningen för SFV

Energi-/Mediaförbrukning i kWh/m²

	2012	2013
SFV Inrikes och bidragsfastigheter	146	151
SFV Utrikes	169	165

SFV har under 2013 infört ett nytt informationsinsamlingssystem avseende energianvändning. Detta innebär att utfallet för energianvändningen inte är helt jämförbar över tid. Energiinsatser gör att energianvändningen över tiden minskar.

Tabell 9.18 Utveckling av energianvändningen för FortV

Energi-/Mediaförbrukning i kWh/m²

	2011	2012	2013
FortV	142	148	147

Under 2012 ökade FortV:s energiförbrukning samtidigt som lokalarean minskade. Utvecklingen har därefter vänt och förbrukningen var 2013 något lägre än föregående år.

Mätning av nöjda medarbetare

SFV och FortV genomför undersökningar gällande nöjda medarbetare (NMI, Nöjd Medarbetar Index).

Tabell 9.19 Utveckling avseende nöjda medarbetare för SFV

NMI

	2011	2013
SFV	69	72

SFV arbetar aktivt med att få mer nöjda medarbetare och myndigheten har sedan den senaste mätningen förbättrat sina värden. Det är främst inom området trygghet som värdet har ökat.

Tabell 9.20 Utveckling avseende nöjda medarbetare för FortV

NMI

	2011	2013
FortV	80	81

FortV har trots tidigare aviserat beslut om avveckling bibehållit ett högt medarbetarindex.

Lokalförsörjning

Ekonomistyrningsverket har inom området statens lokalförsörjning till uppgift att bl.a. lämna stöd till regeringen och myndigheterna gällande lokalförsörjningsfrågor. Stöd har getts bl.a. genom myndighetens analyser av lokal-användning och lokalkostnader i staten. Verket fick i november 2012 (dnr S2012/7633) i uppdrag att kartlägga statens förhyrningar i Stockholms innerstad. I kartläggningen skulle också anges vilka skäl myndigheter anger för att lokalisera sig i Stockholms innerstad. Verket skulle också redovisa möjliga verktyg för att förmå myndigheter att inte lokalisera sig i Stockholms innerstad. Uppdraget redovisades i april 2013 (dnr S2012/7633) och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Inom något år beräknas nyckeltal avseende statens lokalförsörjning kunna redovisas. Ambitionen är att t.ex. kontorsyta per anställd för vissa kategorier av myndigheter ska kunna presenteras.

9.3.3 Analys och slutsatser

Bedömningen är att SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt de mål som den förra regeringen ställt upp och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Myndighetens avkastningskrav har överträffats, främst genom det låga ränteläget. Resultatindikatorerna pekar på en stabil verksamhet där externa faktorer får nyckeltalen att variera men där trenden avseende effektiviteten är positiv.

FortV:s uppdrag är att bedriva effektiv fastighetsförvaltning och att tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar åt hyresgästerna. FortV:s största kund är Försvarsmakten. Bedömningen är att FortV uppfyllt de mål som den förra regeringen har ställt upp. FortV:s försäljningar har genomförts affärsmässigt och statens intressen har tillvaratagits på ett bra sätt. Resultatindikatorerna pekar på en stabil verksamhet där trenden avseende effektiviteten är positiv.

Bedömningen är att ESV genom sina insatser har bidragit till målet om en effektiv statlig lokalförsörjning.

9.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet vilka låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger i huvudsak fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknads- mässigt avkastningskrav samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform.

Statens fastighetsförvaltning

De förslag som lämnats i betänkanterna Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31), Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013: 61) och Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) och som regeringen inte har tagit ställning till bereds vidare. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om den statliga fastighetsförvaltningen. Regeringen avser också att samtidigt behandla vissa särskilda frågor om förvaltningen av statens kulturfastigheter. Se vidare under avsnittet Kulturfastigheter.

Kulturfastigheter

Regeringen avser att slutgiltigt återkomma med de frågor som berör det som riksdagen 2009 gav regeringen till känna, nämligen att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet beslutade den förra regeringen att ge Utredningen om översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:119). I direktivet gav den förra regeringen utredningen i uppdrag att:

- belysa de underhållskostnader och antikvariska merkostnader som är förknippade med kulturbyggnader i allmänhet och jämföra dessa med andra typer av byggnader,
- se över den modell och tillämpning av hyressättning (kostnadshyra) som används för Operan, Dramaten, Naturhistoriska

riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet, samt

- se över underhållsnivån för de ovan nämnda kulturbyggnaderna och bedöma hur en rimlig nivå kan upprätthållas.

Bakgrunden till uppdraget är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. Detta har lett till omfattande diskussioner om modellen och dess effekter.

Utredaren har i betänkandet (SOU 2011:31) föreslagit principer och utgångspunkter för nya hyresavtal mellan SFV och de fem institutionerna med kostnadshyror: Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Hyresavtalen föreslås bl.a. tecknas för lång tid (i normalfallet 10 år), ge förutsägbara hyreskostnader, präglas av en fördelning av risk och ansvar mellan hyresvärd och hyresgäst i linje med fastighetsmarknaden i övrigt och tillåta att underhållsinsatser kan genomföras på en rimlig nivå.

I regleringsbrevet för 2012 fick SFV i uppdrag att förbereda arbetet med att omförhandla hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Syftet är att förändra principerna för hyressättningen för berörda institutioner för att nå en mer ändamålsenlig hyressättning. SFV har avrapporterat sitt uppdrag och har meddelat att det finns några enskilda frågor kvar att lösa som regeringen föreslås ta ställning till. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. I de förslag som regeringen avser att återkomma till riksdagen med kommer utgångspunkter för ägandet av kulturhistoriskt värdefulla statliga byggnader att redovisas. Därtill avser regeringen att redovisa ett förslag om hur förvaltningen av statliga kulturfastigheter kan samlas hos en myndighet, SFV. Som ett led i arbetet med att samla huvuddelen av förvaltningen gällande statliga kulturfastigheter hos SFV har Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och SFV inkommit med en hemställan om att regeringen ska godkänna en överföring av förvaltningsansvar för fastigheter från RAÄ till SFV. Regeringen har för avsikt att godkänna denna överenskommelse och ansvaret för förvaltningen av RAÄ:s fastigheter övergår därmed till SFV den 1 januari 2015. I samband

med detta föreslås anslag 1:10 *Bidragfastigheter* ökas med 5 miljoner kronor och anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid minskas med motsvarande belopp.

Hyressättningsprinciper

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter. Avsikten är dock att principerna för hyressättningen för de fem kulturfastigheter som har en kostnadsbaserad hyresmodell ska omförhandlas.

Statens lokalförsörjning

I betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) pekar utredaren på att det finns brister vad gäller kostnadseffektiviteten i statens lokalförsörjning. Ekonomistyrningsverket (ESV) respektive generaldirektören Ann-Christin Nykvist har haft i uppdrag att belysa frågor om lokalanvändningen i Stockholms innerstad. I båda uppdragen har det redovisats att det finns en stor besparingspotential om statliga myndigheter flyttar sin verksamhet från Stockholms mest centrala delar och samtidigt yteffektiviserar sina lokalbehov något. Regeringen anser att effektiviteten i statens lokalförsörjning ska öka. Målsättningen är att minska lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna för statens egen verksamhet. Regeringen avser att gå vidare med några av de åtgärder som ESV föreslår och samtidigt fortsätta att utveckla styrningen av den statliga lokalförsörjningen. I enlighet med ESV:s förslag anser regeringen att åtgärder behöver vidtas för att förbättra regeringens och myndigheternas beslutsunderlag inför regeringens beslut om att bevilja långa hyresavtal. Ett annat av de förslag regeringen avser att gå vidare med är att ge ESV i uppdrag att utveckla nyckeltal som kan ligga till grund för årliga jämförelser av statens, enskilda myndigheters och myndighetskategoriernas lokalkostnader. Regeringen avser även att ge ESV i uppdrag att utarbeta nyckeltal för effektiviteten i myndigheternas lokalanvändning. Syftet är att öka incitamenten till effektivisering samt förbättra underlaget för myndighets-

styrningen. Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län.

Se vidare under avsnitt 4.4 Statlig förvaltningspolitik, politisk inriktning.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverks (SFV) uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och ta hänsyn till brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott i sina bidragfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2015 och åren framöver beräknas stora investeringar behöva ske i den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna i Stockholm. Renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna omfattar i detta skede kvarteret Björnen.

SFV genomför en renovering och ombyggnad av Nationalmuseum.

I Wien pågår en renovering av ambassadörens residens i syfte att effektivisera och samla verksamheten.

Musik- och teatermuseets lokaler i kvarteret Kusen i Stockholm byggs om på grund av att verksamheten har förändrats.

I Göteborg renoveras kvarteret Residenset för att genomföra nödvändigt underhåll och effektivisera lokalytorna.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen

SFV genomför en förstudie avseende uppdraget att renovera och bygga om Kungliga Operans huvudbyggnad. Förstudien finns upptagen i investeringsplanen.

Utöver ombyggnaden och renoveringen av kvarteret Björnen behöver en ny kylcentral etableras i regeringskvarteren. Starttidpunkten för projektet är ännu inte beslutad.

I Göteborg planerar SFV i samarbete med Världskulturmuseet att genomföra hyresgäst-anpassningar för att kunna öka besöksifforna.

I Lund planeras för en ombyggnad av ett växthus vid Botaniska trädgården i Lund (Lunds Universitet) för att skydda verksamheten.

Vidare planerar SFV att göra nödvändiga tillgänglighetsanpassningar och ventilationsarbeten i Kungshuset i Lund.

I Stockholm planerar SFV att genomföra ombyggnation av resterande delar av kvarteret Krubban.

I Hanoi planerar SFV för en ny ambassad-anläggning som möjligen kan etableras i samarbete med andra nordiska länder.

I Rom planerar SFV att utveckla fastigheten och möjliggöra för samlokalisering med annat nordiskt land

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2015–2017 godkänns (Tabell 9.21).

Tabell 9.21 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2015-2017

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräkn. 2016	Beräkn 2017
Inrikes	341	602	1 015	1 003	633
Utrikes	27	66	93	100	92
Mark	5	41	22	19	6
Summa investeringar	373	709	1 130	1 122	731
Summa finansiering via lån	373	709	1 130	1 122	731

Tabell 9.22 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor 2015-2017

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräkn. 2016	Beräkn 2017
Projekt som är beslutade av regeringen					
Regeringsbyggnader, kv Björnen	63	150	300	450	450
Nationalmuseum	55	130	380	360	80
Residenset i Wien	8	29	6	-	-
Musik- och teatermuseet	5	15	14	-	-
Residenset i Göteborg	7	14	16	-	-
Projektet i tabellen listas efter i ordning efter total investeringskostnad. Alla objekten där ort inte anges ligger i Stockholm.					
Större projekt som planeras men inte är beslutade av regeringen¹					
	Utfall t.o.m. 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräkn. 2016	Beräkn 2017
Regeringsbyggnader	-	-	1	1	5
Utrikes fastigheter	3	4	50	113	51
Museer, teater och scener	-	19	34	9	-
Övriga fastigheter	-	2	22	46	12
Summa	3	25	107	169	68

¹ Summering per fastighetskategori och år för planerade investeringar över 20 miljoner kronor.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen i Tabell 9.22. Omfattningen av dessa projekt beräknas 2015 till 2017 uppgå till mellan ca 140 och 310 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 13 600 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2014 om 12 800 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarnas har angett ökas med 800 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2015 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 13 600 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Tabell 9.23 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015
Utnyttjad låneram	11 268	11 612	11 712	12 352	13 352
Utnyttjad andel av låneram (%)	91,6	94,4	95,2	96,5	98,1

9.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 9.24 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	332 852	-4 207	
2014	Anslag 334 500		322 051
2015	Förslag 339 500		
2016	Beräknat 189 500		
2017	Beräknat 189 500		
2018	Beräknat 189 500		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter som besöksmål.

Regeringens överväganden

Tabell 9.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014	334 500	334 500	334 500	334 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-150 000	-150 000	-150 000
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volymer				
Överföring till/från andra anslag	5 000	5 000	5 000	5 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	339 500	189 500	189 500	189 500

För 2015 föreslår regeringen att anslaget för underhåll av bidragsfastigheter ökas med 155 miljoner kronor. Av dessa medel ska 150 miljoner kronor användas för eftersatt underhåll för bl.a. de kungliga slotten.

Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. SFV förvaltar 92 stycken s.k. bidragsfastigheter. Bidragsfastigheterna omfattar ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer samt Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna.

Anslagsjusteringen utöver tidigare aviserad nivå om 184,5 miljoner kronor finansieras genom att SFV betalar in en del av sitt balanserade resultat för 2014 till staten.

I syfte att skapa en ändamålsenlig och effektiv organisation för förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter samt för att på lång sikt och varaktigt kunna rationalisera och effektivisera statens fastighetsbestånd har Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och SFV inkommit med en hemställan om att regeringen ska godkänna en överföring av förvaltningsansvar för fastigheter från RAÄ till SFV. Regeringen har för avsikt att godkänna denna

överenskommelse och att ansvaret för förvaltningen av RAÄ:s fastigheter övergår till SFV den 1 januari 2015. Detta innebär att anslag 1:10 *Bidragsfastigheter* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ökas med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2015 och att anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid minskas med motsvarande belopp.

I samband med att beredningen av betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) samt betänkandet Statens kulturfastigheter - urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) avslutas avser regeringen att fastställa den långsiktiga nivån för anslaget.

Regeringen föreslår att 339 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 189 500 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan ingås. De ekonomiska bindningar som avses är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 000 000 kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll på bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2016.

Tabell 9.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden			30 000	
Nya åtaganden		30 000	30 000	
Infriade åtaganden			-30 000	-30 000
Utestående åtaganden		30 000	30 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	30 000	

9.5.3 Fortifikationsverket

Fortifikationsverkets (FortV) huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2015–2017 (tabell 9.27) godkänns.

Tabell 9.27 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2015-2017

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräkn. 2016	Beräkn 2017
Nybyggnad	329	300	600	600	800
Ombyggnad	435	900	1 030	930	780
Mark- anskaffning	29	100	20	70	20
Summa investeringar	793	1 300	1 650	1 600	1 600
Betalplan	113	200	250	200	200
Lån	680	1 100	1 400	1 400	1 400
Summa finansiering	793	1 300	1 650	1 600	1 600

Tabell 9.28 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2015-2017

Miljoner kronor

Typ av projekt	Total investering för under perioden pågående projekt
Nybyggnad (N)	3 659
Ombyggnad (O)	1 912
Mark (M)	119
Summa	5 690

Ort	Typ	Objekt
Berga	N	Hangar/garage för svävare
Boden	O	Tillbyggnad till verkstad
Boden	O	Administrationsbyggnad
Boden	N	förråd
Boden	O	Renov. av spolanläggning stridsfordon
Eksjö	O	Förråd o servicecenter
Eksjö	N	Utbildningsanordning teknisk tjänst
Eksjö	O	Förråd
Eksjö	N	Anslutningsväg
Enköping	N	Förläggningbyggnad
Enköping	N	Datahall
Göteborg	O	Utbyggnad av kaj
Göteborg	O	Vågbrytare och pir
Göteborg	N	Skjuthall
Göteborg	O	Kontor m.m.
Göteborg	N	Kontor
Karlberg	N	Elevförläggning
Karlsborg	O	Rull- o taxibana, flygplatsljus, el etc
Karlsborg	NO	Utbildningslokaler m.m.
Karlsborg	O	Uppställnings-platta för flygplan
Karlskrona	O	Administrationslokaler
Karlskrona	O	Skeppsbron - öppning/ breddning
Karlskrona	O	Bro Trossö - Lindholmen
Karlskrona	NO	Vakt o tillträdesskydd
Kiruna Kalixfors	N	Kontor, förråd och övningshall
Kungsängen	NO	Kasern- o garageområdet
Kungsängen	N	Körplan för större fordon
Kungsängen	N	Utbildningshall-teknikhus mm
Kungsängen	O	Granhammars herrgård
Kungsängen	N	Kontor för regional och lokal stab
Kungsängen	N	Anläggning för Strid i bebyggelse
Kungsängen	N	Förråd
Luleå	NO	Tvättthall, skärmtak m.m.
Luleå	NO	Hangar för Helikopter (HKP 14)
Luleå	NO	Hangar för JAS 39
Luleå	NO	Hangar för JAS 39
Luleå	N	Förråd

Malmen	0	Markverkstad för flygunderhåll
Malmen	0	Specialmatrielverkstad
Revinge	N	Utbildningscentrum stridsfordon
Revinge	N	Kontor för regional stab
Ronneby	N	Helikopterhangar
Ronneby	N	Helikopterplatta m.m.
Ronneby	N	Infrastruktur, vägar m.m.
Ronneby	N	Platta för transportflyg m.m.
Ronneby	N	Drivmedelsanläggning
Ronneby	N	Flygledartorn
Skredsvik/Uddev.	N	Förråd och kontor
Skövde	N	Uppställnings-plats fordon m.m.
Stockholm	N	Musikövningshus
Stockholm	N	Träningsanläggning, gymnastikhus
Stockholm	0	Omby ROT vid Kavallerikasern
Strängnäs	M	Köp av fastighet/mark
Sverige	0	Säkerhetshöjande åtgärd el
Sverige	N	Centralarkiv för Försvarsmakten
Sverige		Hemlig anläggning
Sätenäs	0	Uppställnings-platta 7
Sätenäs	N	Flottiljväg
Umeå	N	Tränings-anläggning CBRN
Vidsel	N	Flygledartorn
Östersund	0	Kontor, förråd och övningshall m.m.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen av investeringsplanen (Tabell 9.28). Omfattningen av dessa beräknas under åren 2015 och 2016 uppgå till ca 550 respektive 430 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: FortV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2014 om 11 500 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna.

Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov ökas med 200 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2015 besluta om att FortV får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investering i mark, anläggningar och lokaler.

Tabell 9.29 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015
Utnyttjad låneram	8 981	9 408	9 639	10 299	11 249
Utnyttjad andel av låneram (%)	92,0	92,2	86,8	89,6	96,1

9.5.4 Äganderätten till byggnaden Prins Eugens Waldemarsudde

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att staten avstår anspråk på äganderätt till byggnader och inventarier vid Prins Eugens Waldemarsudde.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde har skrivit till regeringen och uttryckt att det finns oklarheter gällande äganderätten till de byggnader och inventarier som testamenterats av Prins Eugen och ingår i Waldemarsudde. Regeringen delar denna uppfattning. Stiftelsen menar att, förutom stiftelsekapitalet, ska också byggnaderna och inventarierna anses vara en del av stiftelsens tillgångar. Byggnaderna förvaltas idag av Statens fastighetsverk (SFV). Ärendet har utretts och beretts inom Regeringskansliet. Regeringen delar stiftelsens uppfattning att även byggnaderna och inventarierna vid Waldemarsudde ska anses utgöra stiftelsens tillgångar. Staten bör därför avstå sina anspråk och bidra till att äganderätten till byggnader och inventarier kan överföras till Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde.

9.5.5 Äganderätten till fastigheten Lund Thomander 1

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att staten avstår från anspråk på äganderätt till fastigheten Lund Thomander 1.

Skälen för regeringens förslag: En stiftelse som förvaltas av Lunds universitet har i en framställan till regeringen begärt att regeringen beslutar att fastigheten Lund Thomander 1 inte ska förvaltas av Statens fastighetsverk (SFV). SFV har sedan 1993 haft lagfart på fastigheten. Stiftelsen har gjort gällande att fastigheten donerats till stiftelsen 1895 men på otydliga grunder i samband med omorganisationen av statens fastighetsförvaltning felaktigt kommit att övergå till SFV. Fastigheten bedöms ha ett värde om ca 10 000 000 kronor.

Kammarkollegiet, som har utrett äganderätten till fastigheten, har funnit att äganderätten till fastigheten tillkommit stiftelsen alltsedan donationstillfället. Det finns dock omständigheter som med viss styrka talar för att staten skulle kunna göra gällande hävd till fastigheten. Mot bakgrund av Kammarkollegiets utredning och de särskilda omständigheter under vilka lagfarten förts över till SFV anser dock regeringen att staten i det nu aktuella fallet bör avstå från anspråk på äganderätt till fastigheten.

10 God redovisningssed för företag och organisationer

10.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor. Nämnden är statens expertorgan på redovisningsområdet och ger ut allmänna råd, ofta med vägledningar, då ramlagstiftningen på området förutsätter kompletterande normgivning. Nämnden består av elva ledamöter som utses av regeringen och ett kansli med motsvarande sju heltidstjänster.

10.2 Mål för god redovisningssed för företag och organisationer

Bokföringsnämnden ska utveckla god redovisningssed. Verksamheten ska bidra till att förbättra standarden i de mindre och medelstora företagens bokföring och årsredovisningar respektive årsbokslut genom informationsinsatser.

10.3 Resultatredovisning

Resultatbedömning görs i huvudsak utifrån målet för delområdet. Till stöd för regeringen att bedöma resultatet finns bl.a. Bokföringsnämndens årsredovisning och Riksrevisionens iakttagelser.

10.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Ett urval av indikatorer har använts i syfte att ge en övergripande bild av verksamheten och beskriva hur det har utvecklats under året.

Indikatorer och bedömningsgrunder för verksamheten som syftar till att utveckla god redovisningssed är

- aktuell status för normgivningsprojekten (inkl. delarna i K-projektet),
- andel normgivningsarbete, och
- andel stöd till andra myndigheter som expertorgan på redovisningsområdet.

Indikatorer och bedömningsgrunder för information till småföretagare m.m. är

- andel information till småföretag m.m.,
- antal frågor från företag m.m., och
- antal webbplatsbesök.

10.3.2 Resultat

Myndigheten har för åren 2011–2013 tilldelats extra medel för att slutföra ett större arbete med samlade regelverk för upprättande av årsbokslut respektive årsredovisning, det s.k. K-projektet. Projektet innebär att företagen utifrån företagsform och storlek ska tillämpa något av regelverken K1–K4. Anslagsförstärkningen har använts till att förstärka kanslifunktionen genom anställd personal och konsulter. Det har dock varit svårt att rekrytera rätt kompetens i den utsträckning som har behövts vilket har lett till

att arbetet med K-projektet delvis har förskjutits till 2014. Enligt Bokföringsnämndens regleringsbrev får 1,3 miljoner kronor av anslagssparandet användas för det fortsatta arbetet under 2014.

Under 2013 har Bokföringsnämnden utvecklat normgivningen framförallt inom ramen för K-projektet. Arbetet med att ta fram K2-regler för företag som ska upprätta årsbokslut som påbörjades 2012 fortsatte under året.

Tabell 10.1 Normgivningsprojektens status 2013

Kategori/projekt	Status
K1: Enskilda näringsidkare, fysiska personers handelsbolag och ideella föreningar med nettoomsättning om högst tre miljoner kronor.	Allmänna råd beslutades 2006 och 2010.
K2: Mindre aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser samt de enskilda näringsidkare, handelsbolag och ideella föreningar som inte vill eller kan tillämpa K1.	Allmänna råd beslutades 2008 och 2009. Arbete med K2-regler för företag som ska upprätta årsbokslut pågår.
K3: Större icke-noterade företag, mindre företag som inte valt K1-K2.	Allmänt råd med tillhörande vägledning beslutades 2012. Ett allmänt råd under vilka förutsättningar företag får byta mellan K2 och K3 beslutades också 2012. Under 2013 beslutades att ett K3-regelverk för årsbokslut ska tas fram, arbetet är ännu inte påbörjat.
K4: Företag som i sin koncernredovisning följer internationella redovisningsregler (IFRS).	
Löpande bokföring (BFL:s regler om verifikationer, arkivering m.m.).	Allmänt råd beslutades 2013.

I linje med Bokföringsnämndens ambition om att samla alla regler för ett sakområde i ett enda allmänt råd beslutades 2013 ett samlat regelverk som avser bokföringslagens regler om löpande bokföring, verifikationer och arkivering m.m. Det nya regelverket ersätter tolv äldre regelverk om bokföring och hanterar ett antal tidigare oreglerade frågor.

Under första kvartalet 2014 framkom att Bokföringsnämndens vägledningar har tillämpats på annat sätt än avsett i fråga om avskrivning av byggnader i bostadsrättsföreningar. Bokföringsnämnden beslutade därför i april 2014 att förtydliga K2-regelverken och klargöra att progressiv avskrivning av byggnader inte är en tillämplig avskrivningsmetod. Klargörandet var av en sådan principiell betydelse att det inte var

önskvärt att vänta till dess att nämndens planerade utvärdering av regelverket äger rum.

Tabell 10.2 Resultatindikatorer för Bokföringsnämndens verksamhet

	2011	2012	2013
Normgivningsarbete (%)	73	81	64
Stöd och expertis (%)	10	6	13
Information till småföretag m.m. (%)	17	13	23
Frågor från företag m.m. (tusental)	3,1	3,2	3,7
Webbplatsbesök (tusental)	167	198	228

Informationsverksamhetens andel har ökat 2013 och såväl frågor från företag m.m. och antalet webbplatsbesök har ökat med drygt 15 procent jämfört med 2012. Ökningen om ca 500 frågor är jämt fördelade mellan telefon och e-post.

De senaste åren har antalet frågor från nystartade aktiebolag ökat och frågorna är av annan och mer tidskrävande karaktär. Myndigheten hänför detta till att företag som, sedan regelförenklingen om frivillig revision för små aktiebolag, väljer att inte ha en revisor i stället vänder sig till Bokföringsnämnden för att få råd.

10.3.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att måluppfyllelsen är god och att Bokföringsnämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för god redovisningssed för företag och organisationer.

Genom att tydliggöra vad som är god redovisningssed och verka för bättre kvalitet i redovisningen förbättras jämförbarheten mellan olika företags årsredovisningar respektive årsbokslut. Detta har bidragit till att förbättra förutsättningarna för att analysera företagens ekonomiska ställning. Normerna underlättar för t.ex. banker, rådgivare och Skatteverket att korrekt bedöma olika företags ekonomiska ställning och resultat.

Regeringens bedömning är att det arbete Bokföringsnämnden bedrivit under flera år avseende förenklingar är betydelsefullt. Genom att utveckla normgivningen och ta fram information och vägledning med utgångspunkt från användarens behov har myndigheten en betydande roll i att bidra till att minska företagens administrativa kostnader.

10.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska fortsätta att arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagens bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska, i likhet med 2014, inriktas mot att förenkla regler och minska företagens administrativa kostnader.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	10 378	1 342	
2014	Anslag	9 627	9 669
2015	Förslag	9 683 ¹	
2016	Beräknat	9 757 ¹	
2017	Beräknat	9 926 ¹	
2018	Beräknat	10 190 ¹	

¹ Motsvarar 9 660 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	9 627	9 627	9 627	9 627
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	65	163	332	596
Beslut	-9	-33	-33	-33
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 683	9 757	9 926	10 190

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 9 000 kronor 2015 respektive 33 000 kronor fr.o.m. 2016 varaktigt för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 9 683 000 kronor anvisas under anslag 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 9 757 000 kronor, 9 926 000 kronor respektive 10 190 000 kronor.

11 Riksrevisionen

11.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs i staten. Granskningen sker genom årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen genomförs med utgångspunkt i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Riksrevisionen har även internationella uppgifter. Det internationella utvecklingssamarbetet genomförs inom ramen för den svenska biståndspolitiken och finansieras med ett eget anslag. Riksrevisionen bedriver även nationellt respektive internationellt omvärldsriktad verksamhet.

För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

11.2 Mål för Riksrevisionen

11.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Målen för Riksrevisionens verksamhet tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter som riksdagen lagt fast i regeringsformen och i annan lagstiftning. Riksrevisionen granskar hela beslutskedjan i den verkställande makten och förser riksdagen med ett kvalificerat beslutsunderlag. Detta ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen måste präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen strävar

efter att utföra sina uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten utgör ett föredöme i statsförvaltningen.

11.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sin verksamhet i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingssamarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för den årliga revisionen är att genom granskning i enlighet med god redovisningssed, bedöma om myndigheternas redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningarnas förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. För granskningsverksamheten gäller vidare att inriktning och rapportering ska vara relevant och hålla hög kvalitet.

Målet för effektivitetsrevisionen är att granska och lämna förslag till förändringar så att den statliga verksamheten bedrivs effektivare, med högre kvalitet och/eller till lägre kostnad. För granskningsverksamheten gäller vidare att inriktning och rapportering ska vara relevant.

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att bidra till att stärka kapacitet och förmåga hos nationella revisionsorgan i utvecklingsländer att bedriva offentlig revision.

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att företräda Sverige som det nationella revisionsorganet och främja och befästa revisionens roll i Sverige och internationellt.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Resultat

Resultatredovisningen för verksamhetsåret visar ett tillfredsställande resultat för samtliga verksamhetsgrenar. Målen för verksamheten uppnåddes, även om verksamhetsvolymen har minskat något jämfört med 2012.

Den årliga revisionen av 2012 års årsredovisningar som slutfördes under 2013 genomfördes enligt god revisionssed och samtliga revisionsberättelser lämnades i rätt tid. Samtidigt har verksamhetsvolymen kunnat upprätthållas på en tillfredsställande nivå, trots begränsade möjligheter till rekrytering och konsultinsatser. Detta har gett goda förutsättningar för den slutliga granskningen av årsredovisning för 2013, som avslutas under 2014. Uppföljningen av verksamheten visar fortsatt att de fel och brister som Riksrevisionen rapporterar leder till att de berörda myndigheterna vidtar åtgärder eller till en dialog mellan myndigheten och respektive departement. Genomförda enkäter visar också att den årliga revisionen har ett fortsatt högt förtroende bland dem som är föremål för granskningen. Verksamhetens resultat bedöms som tillfredsställande. Kostnaderna för verksamhetsgrenen har minskat något sedan föregående år (7,7 miljoner kronor), främst till följd av en minskad användning av extern kompetens. Den årliga revisionen är avgiftsbelagd med krav på full kostnadstäckning. Avgifterna redovisas mot inkomstitel. För året redovisas ett underskott om ca 2 miljoner kronor. Det ackumulerade överskottet uppgår nu till ca 3 miljoner kronor.

Effektivitetsrevisionen har följt den inriktning av revisionen som riksrevisorerna har beslutat om och som meddelats till riksdagen genom granskningsplanen. De granskningar som har genomförts har i huvudsak utförts inom ramen för nio granskningsstrategier, varav två avslutades under året. Riksrevisionens bedömning är att granskningarna lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som formulerats. Detta bekräftades också av den s.k. peer review som genomfördes under året. Genomförda enkäter om hur de granskade organisationerna uppfattar Riksrevisionen har visat på ett fortsatt gott resultat. Årets uppföljningsrapport visar i likhet med tidigare år att Riksrevisionens granskning ger upphov till förbättringar i den statliga verksamheten. Under året publicerades

23 granskningsrapporter, en minskning i förhållande till 2012 (27). Nedlagd tid för de granskningar som publicerades under året minskade med 11 000 timmar. Kostnaderna för effektivitetsrevisionen minskade med ca 30 miljoner kronor i jämförelse med 2012. De minskade kostnaderna beror främst på en minskad användning av extern kompetens och på att den minskade verksamhetsvolymen reducerade verksamhetsgrenens andel av myndighetsgemensamma kostnader.

Verksamhetsgrenen internationellt utvecklingsamarbete består av globala och regionala program samt bilaterala utvecklingsinsatser i Afrika, Asien, västra Balkan och Östeuropa där Riksrevisionen med egen expertis bidrar till utvecklingen av nationella revisionsmyndigheters kapacitet och förmåga att bedriva revision i enlighet med ISSAI (International Standards of Supreme Audit Institutions). På global nivå har arbetet fokuserat på frågor kring revisionens kapacitetsutveckling inom ramen för INTOSAI-samarbetet (International Standards of Supreme Audit Institutions). På regional nivå har myndigheten samarbetat med samarbetsorganisationen för engelsktalande revisionsmyndigheter i Afrika (AFROSAI-E African Organization of English-speaking Supreme Audit Institutions) samtidigt som ett regionalt samarbete mellan revisionsmyndigheterna på västra Balkan har påbörjats. På det bilaterala planet har utvecklingsprojekt i Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kambodja, Kenya, Kosovo, Moldavien och Tanzania fortsatt. Tidigare års arbete med att studera förutsättningarna för ett eventuellt samarbete med Uganda och Palestina resulterade i två nya samarbetsprojekt under 2013. Verksamheten har i huvudsak genomförts enligt plan. Politisk turbulens och bristande mottagningskapacitet har lett till förseningar i några av projekten. Verksamheten finansieras med ett anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Den omvärldsriktade verksamheten har som mål att befästa och främja revisionens roll, både nationellt och internationellt, samt att bidra till ett högt genomslag av Riksrevisionens verksamhet. Verksamheten under året har påverkats av den ekonomiska situationen, vilket har begränsat Riksrevisionens möjlighet att delta i och anordna aktiviteter. Myndigheten har emellertid deltagit i ett antal prioriterade seminarier och utbildningar under året. Fokus har inte bara legat på att

kommunicera granskningsresultat, utan i flera sammanhang på att öka kunskapen om vårt mandat, vår roll och vårt uppdrag. De instruktionsenliga uppgifter som utförs inom verksamhetsgrenen, Riksrevisorernas årliga rapport, uppföljningsrapport, granskningsplan och remisser, har genomförts enligt plan. Inom den internationella omvärldsriktade verksamheten har Riksrevisionen deltagit i samarbetet inom INTOSAI, EU och Norden. Vidare har myndigheten hanterat flertalet bilaterala kontakter, besök och förfrågningar. Verksamheten har i huvudsak genomförts enligt plan och med tillfredställande resultat.

Tabell 11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2013)

Tusental kronor

Årlig revision	133 892
Effektivitetsrevision	122 778
Internationellt utvecklingssamarbete	34 765
Omvärldsriktad verksamhet	21 149

11.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar i den årliga uppföljningsrapporten en uppföljning av genomförda granskningar.

Riksrevisionen konstaterar att verksamhetsmålen har nåtts 2013, detta till en lägre kostnad än 2012. Riksrevisionen genomförde verksamheten 2013 med ett stort mått av åtstramning och med genomförande av effektiviseringar i verksamheten i syfte att komma i ekonomisk balans på kort och lång sikt.

En genomlysning av verksamheten har gjorts genom en s.k. peer review. Resultatet pekar på att vår verksamhet håller hög kvalitet vad gäller såväl årlig revision som effektivitetsrevision men att ytterligare satsningar är nödvändiga för att vi ska ha etablerat en granskning i överensstämmelse med internationella standarder.

Riksrevisionen bedömer att det för kommande år finns behov av betydande investeringar. Det gäller bland annat stöd för dokumenthantering och it-stöd för den årliga revisionen. Vidtagna rationaliseringar m.m. innebär att myndigheten kan planera för att genomföra investeringarna inom ramen för det

beräknade anslaget och nuvarande låneram. Riksrevisionen föreslår således att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2015 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor.

Riksrevisionen bedömer sammanfattningsvis att anvisat anslag det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen. För anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* bedömer Riksrevisionen att nivån även 2015 fortsatt bör vara nominellt oförändrad.

11.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 11.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

2013	Utfall	279 263	Anslags-sparande	16 003
2014	Anslag	310 732	Utgifts-prognos	310 500
2015	Förslag	314 446		
2016	Beräknat	317 889 ¹		
2017	Beräknat	323 460 ¹		
2018	Beräknat	332 077 ¹		

¹ Motsvarar 314 446 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksrevisionens förvaltningsutgifter utom för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 Avgifter för årlig revision.

Tabell 11.3 Offentlighetsrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	131 742		133 699	-1 957
Prognos 2014	136 434		136 082	-351
Budget 2015	140 500		140 500	0

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomsttitel och disponeras således inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås och över tiden anpassas så att varken överskott eller underskott uppstår. Riksrevisionen gör årligen en översyn av avgifterna.

Årets nettounderskott om ca 2 miljoner kronor, förklaras både av ökade avgiftsintäkter om ca 6,6 miljoner kronor och av minskade kostnader om 7,7 miljoner kronor. Ökningen i avgiftsintäkter förklaras av justering i avgiftsnivåerna men också av att antalet fakturerbara timmar har ökat med ca 2 000 timmar. Det ackumulerade överskottet har minskat och uppgår nu till 2,8 miljoner kronor.

Tabell 11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	102	113	-11
Prognos 2014	100	100	0
Budget 2015	100	100	0

Den internationella uppdragsverksamheten har under 2013 avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of Baltic Sea States).

Låneram för 1:15 Riksrevisionen

Riksrevisionens förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2015 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor.

Riksrevisionens överväganden**Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:15 Riksrevisionen**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	310 732	310 732	310 732	310 732
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 714	7 157	12 728	21 345
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	314 446	317 889	323 460	332 077

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Riksrevisionen föreslår att anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2015 anvisas med 314 446 000 kronor. Anslaget för 2016, 2017 och 2018 bör beräknas till 317 889 000 kronor, 323 460 000 kronor respektive 332 077 000 kronor.

12 Vissa medlems- och garantiavgifter

12.1 Omfattning

Området omfattar årliga medlemsavgifter till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) och Europarådets utvecklingsbank (CEB), samt en mindre årlig garantiavgift och garantier till fem internationella finansieringsinstitut.

12.2 Mål, indikatorer och resultat

Bruegel

Bruegel är en tankesmedja vars forskning bidrar till fördjupad förståelse av de, främst ekonomiska, utmaningar som Europa kan väntas möta i en globaliserad värld. Medlemskapet ger Sverige möjlighet att på nära håll ta del av Bruegels verksamhet. Bruegels medlemmar är företag, institutioner samt en majoritet av EU-medlemsländer. Styrelsemedlemmarna utses för att på ett balanserat sätt representera tankesmedjans olika medlemmar. Enligt finansieringsmodellen får ingen medlem bidra med mer än 3-5 procent av årsbudgeten, i syfte att säkra tankesmedjans oberoende och objektivitet.

Bruegel är en ideell organisation enligt belgisk lag, som styrs enligt sina stadgar. Alla intäkter och utgifter redovisas i årsredovisningarna. I dessa redogörs även för Bruegels verksamhet och utveckling. Vart tredje år utvärderas Bruegel av en oberoende kommitté, och i den senaste utvärderingen som genomfördes 2013 fick Bruegel goda omdömen avseende verksamheten

2010–2012. År 2014 fick Bruegel även en utmärkelse för god transparens.

European Institute of Public Administration (EIPA)

Sveriges medlemsavgift till EIPA syftar till att stödja EIPA:s arbete med att genom forsknings- och utbildningsverksamhet bidra till utvecklingen av den offentliga förvaltningen i Europa. EIPA:s verksamhet stödjer den europeiska integrationsprocessen och är inriktad på EU:s institutioner, beslutsprocesser samt förvaltning och EU-rätt.

För att bedöma måluppfyllelsen används uppgifter om antalet deltagare i EIPA:s olika utbildningsinsatser. Under 2013 uppgick antalet deltagare i EIPA:s aktiviteter till 15 700 stycken, vilket innebär en ökning med 8 procent jämfört med 2012. Utvecklingen under 2013 innebär att en period av minskat antal deltagare brutits, och antalet deltagare för 2013 innebär att den tidigare högsta noteringen om 15 100 deltagare från 2010 överträffats.

Europarådets utvecklingsbank (CEB)

Av Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (skr. 2013/14:139, bet. 2013/14:UU9, rskr. 2013/14:281) framgår mål, den förra regeringens prioriteringar och resultat för CEB. Medlemsavgiften har sänkts mellan 2013 och 2014, från cirka 34 000 till 24 000 euro.

Garantiavgiften för kreditgarantin till A/O Dom Shvetsii och Sveriges hus i Sankt Petersburg

Om en mottagare av statlig garanti (eller lån) tillåts betala en avgift som är lägre än statens förväntade kostnad för garantin krävs att ett anslag belastas med en summa som motsvarar den statliga subventionen.

Riksgäldskontorets avgift för kreditgarantin avser bolaget A/O Dom Shvetsiis lån hos Svensk Exportkredit AB för finansieringen av upprustning av fastigheten Sveriges hus i Sankt Petersburg.

Kreditgarantin uppgick från början (1996) till 100 miljoner kronor. Lånet som vid utgången av 2013 uppgick till knappt 15 miljoner kronor, ska vara återbetalt under 2017. I takt med att bolaget amorterar de underliggande lånen minskar det garanterade beloppet och garantiavgiften har därför sedan 2003 successivt sänkts från 1,4 till 0,3 miljoner kronor per år.

Av 2014 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2013/14:140), framgår bl.a. uppgifter om bolaget, dess verksamhet, ekonomi m.m.

Garantier till vissa internationella finansieringsinstitut

I enlighet med garantimodellen ska anslaget kunna belastas om Sveriges garantier i fem (av totalt nio) internationella finansiella institutioner behöver infrias: Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB), Världsbanken (IBRD), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och CEB.

Garantikapitalet innebär att svenska staten och övriga medlemsländer förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ett bestämt kapitalbelopp till instituten, utöver det kapital som betalats in.

Utestående garantiåtaganden på cirka 88 miljarder kronor vid utgången av 2013 har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101, avsnitt 2.4.2, tabell 2.33, bet. 2013/14:FiU33, rskr. 2013/14:388).

Praxis är dock att medlemsstaterna utökar andelen inbetalt kapital i stället för att infria garantikapitalet.

Riksgäldskontoret¹⁵ har bedömt att sannolikheten som låg för att staten skulle behöva skjuta till omfattande kapitaltillskott. Det baseras på att de finansiella institutionerna har en stark underliggande kreditvärdighetsprofil och en stark kapacitet att utan stöd från medlemsländerna kunna fullgöra sina åtaganden. Det speglar en låg sannolikhet att dessa institutioner får problem som skulle påkalla omfattande kapitaltillskott.

Medlemsstaternas inbetalda kapital utgör institutionernas egna kapital som sedan belånas utifrån samma hävstångsmekanism som i banker. Institutionernas utlåning bidrar till de ekonomiska och sociala mål som medlemsländerna enats om (se ovan nämnda skr. 2013/14:139).

12.3 Budgetförslag

12.3.1 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tusental kronor

2013	Utfall	1 925	Anslags- sparande	435
2014	Anslag	2 370 ¹	Utgifts- prognos	1 914
2015	Förslag	2 370		
2016	Beräknat	2 370		
2017	Beräknat	2 370		
2018	Beräknat	2 370		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB).

¹⁵ Statens garantier och utlåning – en riskanalys 14 mars 2014 (dnr. Fi2014/999)

Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut samt till garantiavgiften för Sveriges hus i Sankt Petersburg.

Regeringens överväganden

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	2 370	2 370	2 370	2 370
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 370	2 370	2 370	2 370

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Beräknade utgifter för statsbidrag eller förvaltningsutgifter i form av medlemsavgifter till CEB, EIPA samt tankesmedjan Bruegel är en följd av Sveriges medlemskap i dessa organisationer.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökade utgifter för Bruegel, EIPA och CEB respektive garantiavgift för Sveriges Hus i Sankt Petersburg motsvarande 102 000, 55 000 och 25 000 euro respektive 300 000 kronor.

Inga medel beräknas för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut (under 2015–2018).

Regeringen föreslår att 2 370 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2015. Även för 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2 370 000 kronor.